

Norges Konge-Krønike

af

Snorro Sturlesøn

fordansket

ved

Nik. Fred. Sev. Grundtvig,

Præst.

Paa gyngende Bænk, under Bølgen saa sval,
Som buldrende monne henbruse,
Med Saga forlyster sig Odin i Sal,
Og tømmer de klare Guld-Kruse!

Edda.

Anden Deel.

Kiøbenhavn.
Bekostet for Menig-Mand af Krønikens Danske og Norske Venner.
Trykt i det Schultziske Officin.

1819.

Norges Konge-Krønike.

Hellig-Olavs Saga.

Første Kapitel.

Om Olavs Fødsel og første Barndom.

Dengang Harald Grænske, som sagt er, gik i Land for at besøge Sigrid Storraade, hvor han blev indebrændt, havde han sat Hrane med en Part af Folket til at passe paa Skibene saalænge, og aldrig saasnart fik Hrane spurgt, at Harald havde fundet sin Død, før han lod staae ad Norge til med den Besked, og meldte Dronning Aaste ei blot hvad skeet var, men ogsaa i hvad Ærende Harald var ridt op til Dronning Sigrids. Der Aaste saaledes fik at vide, hvad den Svenske Rejse havde paa sig, og at Harald vilde slaaet Haanden af hende, da blev hun høilig fortørnet, og tog strax hjem til sin Fader paa Oplandet, som heller ikke blev lidt vreed over det Kiællingerie, men tog naturligviis godt imod sin Daatter, og beholdt hende hos sig. Aaste var frugtsommelig, og fødte om Sommeren en Søn, som blev vandøbt af Hrane og kaldet Olav.

Liden Olav var nu, tilligemed Aaste, hos sin Morfader, Gudbrand, for det Første, men det varede ikke ret længe, saa kom han derfra, ved det hans Moder giftede sig med Kong Sigurd Syr, paa Ringerige, hvis Fader Halvdan var en Søn af Harald Haarfagers Søn: Sigurd Rise. Nu blev da Olav født op hos sin Stiffader, og her blev han døbt, da han var tre Aar gammel, thi da kom Olav Tryggesøn til Ringerige for at christne Folket, og det var netop den Vinter, da det stod imellem Begge med Kong Olavs og Dronning Sigrids Giftermaal. Da lod nemlig Sigurd Syr og Aaste baade sig og Drengen døbe, og Kong Olav var selv Gudfar til sin Navner. Dette skedte i Kong Olavs tredie Regjerings-Aar, og fra Ringerige drog han til Vigen, hvor han forblev til han om Vaaren mødtes med Sigrid i Konghelle.

Andet Kapitel.

Om Olav i hans Opvext.

Hrane Vidfarne eller den Vidtbereiste var fulgdes med Aaste til Ringerige, han blev nu Olav Haraldsøns Foster-Fader, og Drengen artede sig godt, blev just ikke ret høi, men kom dog til at see baade smukt og livlig ud, og det viiste sig tidlig, at han var et godt Hoved, som havde Munden til Tjeneste.

Kong Sigurd Syr var en meget driftig Avlsmand og Huusbonde, saa hans Folk havde immer Nok at bestille, og vidste sig aldrig noget Øieblik sikker for ham, enten i Mark og Enge, eller paa Græsgangen, eller selv i Huggehuus og Smedde, thi han var immer paa Færde, saa hist, og saa her. Nu traf det sig engang, da Sigurd vilde ride ud, at

der var ingen af Karlene hjemme, og han kaldte da ad sin Stifsøn og bad ham sadle op. Olav tav stille, og gik hen til Giedehuset, ledte der den største Buk ud han kunde finde, lagde Kongens egen Sadel paa ham, og lod saa sin Stiffader vide, at nu var Ride-Toiet istand. Naa! sagde Sigurd, da han kom ud og saae, hvad Olav havde gjort, det er da saameget sagt, som at du vil lade Pokker være min Tjener, og for din Moders Skyld, skal jeg heller ikke herefter bemøde dig med hvad jeg seer, der er en Brand i din Næse; for Resten er det godt at see, du er ikke min Søn, thi saa storagtig har jeg aldrig i mine Dage været. Olav sagde ikke andet end Hum til det, smilde, og gik sin Vei.

Saaledes voxde da Olav op, blev, som sagt, ikke meget høi, kun som Folk er flest, men drøi tilgavns, hvorover man kaldte ham Olav Tykkert eller hin Digre, derhos før og stærk af Lemmer, lysebruun af Haar, breed af Ansigt, og i Kinderne som Melk og Blod. Imidlertid var det dog især i Øinene han havde sin Styrke, thi de vare ikke blot deilige og spillende, men funklede tillige saa, naar han var vreed, at man kunde blive ganske forbluffet. Han saae desaarsag godt, og havde et meget sikkert Blik for Alt hvad der skulde være noget Kunstigt ved, enten saa Andre havde gjort det, eller han selv, thi selv var han meget nævenyttig, ligesom han da ogsaa var en Mester i visse Slags Hofværk, saasom i at skyde med Bue og med Kaste-Spyd. Han var meget fremsagt af sig, men vidste ogsaa godt at føie sine Ord, var efter sin Alder meget fremmelig baade i Henseende til Sjæl og Legeme, og meget yndet baade af Venner og Frænder; men han var ikke god at spøge med, thi vrippen var han, og vilde immer bære Prisen for alle de Andre, som Noget han var født og baaren til.

Tredie Kapitel.

Om Olavs Kryds-Tog.

Der Olav var femten Aar gammel, gik han første Gang til Orlogs, i Selskab med Hrane, hvem hans Moder Aaste gav ham med, fordi Hrane var dreven i Haandværket, og hun syndes Olav kunde endnu trænge til hans Hjelp baade med Raad og Daad. Herved fik Hrane Navn af Konge-Fostre, thi det var Skik og Brug, at naar Konge-Sønner gik paa Fribytterie, kaldte man dem Konger, uagtet de intet Høisæde havde paa Land-Jorden, og desaarsag gav Olavs Krigsfolk ham Konge-Navn, saasnart han stak i Søen. Fordi nu Hrane sad ved Roret, har Somme havt for Skik at sige: Olav var kun Baadsmand, men det er Snak, thi han var jo dog Hovding paa Flaaden.

Olav og Hrane lob østerind med Landet, og ankrede først under Dannemark, som Svart-Odder siger i sin Olavs-Vise, hvor det hedder:

Tidlig bold paa Vinge-Hest
Aabned' du din Bane,
Tidlig du, som fremmed Gjæst,
Fik paa Danmark Vane;
Reisen var al Ære værd,
Thi det tør jeg sige:
Takke maa den Sønder-Færd
Du for Roes og Rige;
Der inddrak i Blandings-Blod
Og til Taal du Kæmpe Mod!

Efter Midsommer styrede han imidlertid østerpaa, og gjorde Landgang i Sverrig, hvor han foer frem med Ild og Sværd, efterdi ham

tyktes, han kunde aldrig noksom betale Svenskerne for deres Umage med at tage hans Fader Harald af Dage.

At det var fra Dannemark han kom og gik østerpaa, vidner Svart-Odder klarlig, naar han siger:

Der fra Mark=Land I om Bord
Sprang med Skjold saa saare,
Ud i Øster=Søen foer
Hovedkulds hver Aare!

Kiendt det blev, I havde Seil,
Sundet dybt nok sukked,
Thi saamangt et Bølge=Speil
Bladet sønderhugged!

Nordmænd ovenpaa den Skræk
Muntre lod sig finde,
Svensken fik et dygtigt Smæk,
Saar nok at forbinde!

Det var nemlig under den Svenske Vall ved Sodeskiær, at Olav holdt sit første Slag, og det med en Hob Vikinger, hvis Anfører hedd Sode. Vikingerne var langt mandstærkere end Olav, men havde mindre Skibe, og kunde ikke godt komme ham til Livs, thi han havde lagt sig inde imellem Skiærene, og de enkelte Skibe som vovede at nærme sig, huggede Olavs Mænd Baads=Hager i, og gjorde saa reent Bord. Følgen blev, at Vikingerne skruppede sig bort med en banket Troie, og om dette Slag melder Sighvat Skjald i sin Vise om Kong Olavs Heltegierninger, naar han siger:

Ud af Sundet Kiølen skreed,
Skridtene var lange,

For at gjøre Kongen vreed
Var man siden bange;
Det man saae ved Sode-Skiær
Først, og ofte siden,
Ulvene fik Fod-Bad der,
Haab om Meer med Tiden.

Hørfra seilede Kong Olav om østenfor Sverrig, lagde ind i Løgen, og plyndrede paa begge Sider, ja, han gjorde sig saa dristig at løbe lige op og lægge sig ved Gamle-Sigtun, hvor man, efter Svenskernes Sigende, endnu seer de Steen-Ankere, han brugde til dermed at fortøie sine Skibe. Imidlertid trak Kong Oluf Svensker en stor Hær sammen, lod slaae Jern-Kiæder over Stok-Sund, lagde en Besætning hos, og tænkde nu, at Olav Haraldsøn, hvem han for det ringe Mandtals Skyld, rynkede Næse ad, skulde nok faae Lov at bie, til Frosten kom; men saasnart Olav, henad Efter-Hosten, fik Nys om de Anstalter, lettede han strax og søgde ud til Stoksund. Her fandt han gandske rigtig et Blok-Huus vestenfor Sundet, og en Leir paa den anden Side, saa der var Doren vridt i Baglaas, og da han tilligemed hørde, at Oluf Svensker med sin Orlogs-Flaade var i Farvandet, saa fandt han at gode Raad var dyre, og greeb til at bane sig selv en Vei, ved at lade Agne-Fiddet skiære over. Det forholder sig nemlig her saa med Landsens Leilighed, at hvert rindende Vand i Sverrig falder i Løgen, og derfra er kun eet Udløb til Havet, igiennem en snever Munding, der ikke engang er saa breed, som mangen en Aae. Naar det nu enten er Toe-Brudd, eller naar det, som just dengang var Tilfældet, har regnet stærkt, da bryder Strømmen saa voldsom paa, at den danner et Vandfald ud efter Stoksund, og det var Olavs store Lykke, thi lige saasnart Renden var færdig, tog Strømmen den Vei, saa Renden

blev smækfuld af Vand, hvorpaa han flux lod Roret tage af sine Skibe, heiste Seil i Raae, satte Folk til at styre med Aarerne, og løb saa for en strygende Vind, uden Anstød, lukt ud i Hav med holden Reise. Samme Rende fik herved Navn af **Konge-Sund**, og der kan endnu gaae Skibe igiennem, skiøndt store just ikke, uden naar Vandet er særdeles meget i Oprør. Somme vil rigtig nok sige, at dengang Olav havde faaet Fiddet skaaret over, og Vandet begyndte at løbe, da mærkede Svenskerne Uraad, og kom farende, for, med væbnet Haand, at sætte en Pind for den Bagdør, Olav vilde smutte ud ad; men at saa skulde Brinkerne der ved Renden, som Strømmen havde undergravet, gierne være skridt ud, og taget en fæl Hob Folk med sig, som da gik nedenom. Imidlertid, da Svenskerne slet ikke vil vide Noget af Sligt, og sige, det er Slidder-Sladder, at der druknede Nogen i den Skeefuld Vand, saa lad nu den Ting staae ved sit Værd, og Nok er det, at Svenskerne maatte reise hen og fortælle Kong Oluf, at Olav Tykkert var sluppet ud af Fælden og løbet ad Stranden til, og Skam fik de, som skulde have giennet for ham.

Om Efterhøsten ankrede Olav under Gothland, og lavede sig til at giøre Landgang, men imidlertid holdt Gotherne en Samling, og skikkede ham det Bud, at naar han ikke vilde plyndre, vilde de give ham en vis Penge i Brand-Skat, og det Tilbud tækkedes Kongen, saa han tog Pengene, og blev liggende fredelig der den hele Vinter. Svart-Odder siger:

Gothen til at drage Sværd
Var om Haand for valen,
Talen hans var Penge værd,
Men hans Mod ei Talen;
Stakkels Ulv blev Mistemad,
Tænkde allehaande,

Til du med Oesyssels-Brad
Bod ham gav for Vaande!

Strax om Foraaret nemlig, gik Kong Olav østerpaa til Oe-Syssel og gjorde Landgang, blev rigtig nok sinket lidt af Lands-Folket, som kom ned til Stranden og bød ham Spidsen, men stod sig dog godt, og da saa Folket løb, maatte Landet undgjælde. Man fortæller ellers Tingen saaledes, at først, da Kong Olav kom til Lands, gave Bønderne gode Ord og udlovede Brand-Skat, men Skatten de bragde, var Guld med Staal paa Enden, og det tvivlede Olav nok om, da de kom saa mandstærke, thi han mødte dem paa Halvveien med sin Hær i fuld Rustning, og det var en slem Streg i Bøndernes Regning. Hertil sigter Sighvat Skjald, naar han siger:

Olav holdt sit andet Slag:
Sværd-Thing paa det Brede,
Der kom Falskhed for en Dag
Paa Oe-Syssels Hede;
Til at staae var Foden vog
Paa den Bonde-Skare,
Fødderne dem frelste dog
Alt som Hind og Hare!

Herfra seilede Olav til Finland, men da han der gik i Land for at plyndre, flygtede baade Gamle og Unge op til Skovs, og hvad de ikke kunde tage med, lagde de øde, saa at skiøndt Kongen gik høit op i Landet, og igiennem en Skov til de saakaldte Herdale, saae han dog ikke et Menneske, og fandt heller ikke Stort at fortjene. Dermed gik imidlertid Dagen bort, og da det lakkede ad Aften, vendte Kongen om, for at søge Skibene igjen, men da de saa kom ind i Skoven, mylrede den af Folk,

og det var ikke Andet end Skud paa Skud fra alle Kanter. Vel skiod Kongens Folk, efter Hans Raad, Skjold for sig, det bedste de kunde, men eftersom Finnerne ikke sparede at gaae dem tæt ind paa Livet, maatte dog Mange bide i Græsset, for de vandt ud af Skoven, og mange, som blev paa Benene, havde ogsaa faaet en god Aareladning. Ikke før seent i Kveld naaede Kongen sin Flaade, og saa om Natten vakde Finnerne med Trolddom et stort Uveir, som oprørde Havet, men det var ikke den eneste Gang at Olavs gode Stjerne gjorde Finne-Kunst til Skamme; han lettede Anker, satte Seil til, og blev hele Natten ved at krydse sig op under Landet, til han rakde Balegaards-Side, hvorfra han da stak ud i rum Søe. Før slap Finnerne ham heller ikke ud af Øie-Synet, thi de gjorde ham Følgeskab langs med Strandbredden, lige til Havet. Sighvat Skjald siger:

Tredje Gang i Vaaben-Brag
Stod med Nød den Bolde,
Finne-Staal i Herdals-Slag
Flakde Norske Skjolde;
Under Kamp med bange Kaar
Kongen letted Anker,
Stranded dog, ved Balegaard,
Ei som Fjendens Tanker!

Fra Finland seilede Kong Olav til Danmark, hvor han stødte sammen med Sigvald Jarls Broder: Hoie-Thorkild, som laae reisefærdig til Vikings-Tog, og ham tog Olav i Selskab med sig. Deres Kaas satte de ned til Kysterne af Sønder-Jylland, og ved et Sted, som kaldes Sønder-Vig, traf de en Hob Vikinger, hvis Hovedsmænd, skiøndt de raadte ikke over en Fodsbred Land, lode sig kalde Konger, som Skik var med Vikings-Hovdinger, der havde stort Følgeskab og laae immer paa Søen.

Mellem disse Vikinger og Kong Olav kom det til en haardnakket Træfning, men Olav, som slog først, vandt Seier og fik Bytte i svære Mængde. Sighvat siger:

Villig fægted fjerde Sinde
Sønderpaa den raske Drot,
Ære har man af at vinde,
Naar sig Fjenden værger godt,
Som da hist ved Slia-Vik,
(Dansken Navnet kiender)
Fredens Baand i sønder gik
Mellem Konge-Hænder.

Herfra seilede Olav videre sønderpaa, ad Frisland til, og da der under Kinheims Kyst kom haardt Veir paa, gik han i Land med sine Folk, men maatte slaaes med Indbyggerne om Pladsen. Sighvat Skjald siger:

Du som hader Drog og Krystser,
Femte Gang gav Hjelme Skrup,
Mens dit Skib ved Haarlems Kyster
Fik som Kindhest mangt et Skub!
Stadselig til Stranden reed
Herremænd i Række,
Men de lærde, da det beed,
Staal der kom fra Snekke!

Herfra seilede Kong Olav vesterpaa over til Engeland, hvor han spurgde det Nyt, at den danske Svend Tveskiæg, som i flere Aar havde gjort Ustyr i Landet, havde nu faaet Magt med Kong Adelrad, jaget ham ud af Riget, og raadte selv overalt, ved Hjelp af sin Krigshær. Det

varede imidlertid ikke længere end til samme Efterhøst, som Olav kom til Engeland, thi da hændte det sig, at Kong Svend, uden at have været syg, blev fundet død en Morgen i sin Seng, og Engelænderne vil sige, at Hellig=Edmund skulde have givet ham sit Banesaar, ligesom den hellige Merkurius gjorde ved en Keiser i Rom, der hedd Julian Niding. Nok er nu det, at saasnart Kongen hørde over til Flamskland, hvor han da opholdt sig, at Svend var død, kom han tilbage til Engeland lige paa Timen, og det Første han gjorde, var at hverve Alle, saamange som der var fal for Penge, til sin Tjeneste, nu han tænkde at vinde sit Rige igien. Der det blev vitterligt, strømmede ogsaa Folk til ham fra alle Sider, og deriblandt Kong Olav med en stor Hob Normænd, hvorpaa han søgde lige ad London til, og lagde sig paa Themsen, thi Slottet var besat af de Danske.

Nu ligger der paa den anden Side af Themsen en stor Kiøbstæd, som kaldes Sudværk, og der havde de Danske gjort mange Omstændigheder, gravet en stor Grøft, og skandset der indenom deels med Bjelker, og deels med Steen og Græstørv. Paa samme Plads, som var stærkt besat med Mandskab, gjorde Adelrad et heftigt Angreb, men de Danske værgede sig godt, saa han kom ingen Vegne. Egenlig gjaldt det om en Broe, der var mellem Sudværk og Slottet, saa breed, at der kunde magelig kiøre to Vogne jævnsides, men den var i forsvarlig Stand, thi den hvilede paa en heel Hob Pæle, som de havde rammet ned i Grunden, og oven paa den var et dygtigt Rækværk, som naaede en for Karl midt op paa Livet, see, der stod de tykt bag ved, saamange som vel kunde rummes og forsvarede Broen imod ethvert Angreb. Kong Adelrad, som var meget beklemt for hvordan han skulde vinde Slottet, sammenkaldte nu et Krigsraad af alle Høvdingerne, og bad dem dog endelig sige et godt Raad, til at faae Bugt med den Broe; hvorpaa Kong Olav tog Ordet og sagde, at, naar Nogen af de andre

Høvdinger gjorde Følgeskab, saa vilde han vove derpaa at lægge sig med sine Skibe klods op under Broen, og da de Andre sagde Ja, blev det en Aftale.

Nu lavede da hver Høvding sig til med Folk og Skibe, som han kunde bedst, men Olav var den Snildeste, thi han lod sig giøre ligesom Loft og Tag til hvert Skib af Vidie-Motter, og af Bræder, som han tog i gamle Huse, og disse Dækker var saa brede, at de gik ud over Relingen paa begge Sider, og havde Stolper at staae paa, som vare baade høie og tykke, saa man havde godt Rum til at røre sig med sine Vaaben, og behøvede dog ikke at frygte for, Stenene oppe fra Broen, skulde slaae Stilladset omkuld. Hele Flaaden roede nu op ad Themsen, men saasnart man nærmede sig Broen, regnede der Spyd og Pile ned, og Steen tillige, saa grusommelig store, at hvor de ramde, der hjalp hverken Hjelm eller Skjold, og selv paa Skibene gik der megen Last. Desaarsag dreiede mange af igjen, men Olav og alle hans Normænd roede lige ind under Broen, kastede Ankertoug om Pælene, og roede saa med Strømmen af al Livsens Styrke. Herved kom Pælene til at skure langs hen ad Grunden, til de endelig gik løs, og aldenstund nu Broen var fuld af Krigsfolk, og havde desuden hele Dynger af Steen og Vaaben at bære, saa gik hun istykker, hvorved mange Mennesker plumpede i Floden, og de Øvrige løb, hver sine Veie: Somme til Slottet og Somme til Sudværk. Der nu Slottets Mandskab saae, at Themsen var i Fiende-Vold, og Skibs-Farten derved aaben langs op i Landet, da lod de Modet falde, overgav Slottet og hyldede Kong Adelrad. Herom siger Svart-Odder:

Under Odins Hagel-Stene
Maatte Guld for dig opgroe;

Der med Kæmpe=Mod og Sene
Du nedlagde Londons Broe.

Ret du kom, som du varst kaldet,
Makker god for Adelrad,
Ved det Held, dig var tilfaldet,
Vendtes for ham Lykkens Blad!

Du med synderlig god Vilje
Trak, hvad just ei klinger net,
Stiverne fra Edmunds Tilje,
Midt for Næsen af hans Æt!

Herom melder Sighvat ogsaa, naar han siger:

Ved Londons Brygge lærde
Kong Olav Angler klog
Med Kunst at vinde Gjærde,
Det var hans sjette Tog;
Med Træ kom Toug i Trætte,
Og Træet fik stort Meen,
Til Bod paa Sydværk=Slette
Da Vikinger fik Been!

Olav blev nu hele Vinteren hos Kong Adelrad, og da stod der et stort Slag paa Ringmar=Hede, i Ulfkel Snillings Statholderskab, hvori Kongerne vandt Seier. Sighvat Skjald siger:

Syvende Sinde i Ulfkels Land
Olav viiste sin Hugge=Tand,
Tykt og tæt paa Ringmar=Heed
Angler stod, hvor Mange gleed,

Det blev skrevet med Fjende-Blod:
Haralds Arving var Thingmand god,
Skarpt gik den Herre i Rette!

Svart-Odder har ogsaa et Vers om dette Slag, saa lydende:

Fra Ringmar-Hede det Rygte fløi
I Øster saavelsom i Vester:
Paa Marken du gjorde Kæmpe-Høi
Og maled den rød som en Mester,
Ei heller du maled din Farve omsonst
Paa Høi og paa klingende Skjolde,
Thi Mange sig bøied til Jord for din Kunst,
Og Mange bar Bud om den Bolde!

Herved vorde vel Kong Adelrads Magt betydelig, men en stor Deel af Landet var dog endnu i Thingmændenes og de Danskes Vold, thi de havde mange af Slottene inde. Desaarsag gik Olav, som nu var Strids-Hovedsmand, imod Canterborg, og holdt Strid saalænge til han vandt baade Staden og Slottet, som da maatte gaae op i Lue. Svart-Odder siger:

Aarle i den Morgenstund
Kanterborg blev vundet,
Morgenstund med Guld i Mund
Da Man saae oprundet;
Gyldne Straaler gik i Dands
Lystig over Tage,
Men i Arne-Solens Glands
Sortned Folkets Dage!

At dette var Kong Olavs ottende Strid melder Sighvat, som siger:

Ottende Sinde, alt som jeg veed,
Olav Konning med Æren streed,
Dengang Taarnet paa Konge-Muur
Gjærdet knuste om Konge-Buur,
Det var hist ved Kanterborg,
Jarler maatte for Kongen bukke,
Ind ad høien Port gik Sorg,
Graad kom efter med hule Sukke!

Derpaa stak Olav, som en god Landeværge, i Søen, seilede langs med Englands Kyst op til Nyminde, hvor han lagde ind, og sloges seierrig med Thingmands-Hæren, som der laae. Sighvat Skjald siger:

Kongen skrapt i Ungdoms Aar
Meied i Ny-Minde,
Hvad han lagde der paa Skaar,
Kunde Ingen binde;
Ei for Spyd i Flok han faldt,
Som saamangen Dane,
Priis-Skridt ni jeg nu har talt
Paa hans Kæmpe-Bane!

Vidt og bredt i Landet indkrævede nu Olav Skat, og hvem der ingen gav, tog Skade for Hjemgiæld. Svart-Odder siger:

Skatte-Foged slig igien
Neppe ønske Engelskmænd,
Naar de knurred, naar de stritted,
Smøret da din Lomme loe,
Skatten du i Bøder kvitted,

Skrev da gjerne Ti for To.
Skiønne Sager tit og fage
Siger man, kom op at age!

Paa tredie Aar opholdt Olav sig i Engeland, men da saa Kong Adelrad døde, og hans Sønner: Edmuud og Edvard, kom til at staae for Styret, saa dreiede Olav af, og seilede sin Kaas sønderefter, hvor han i Ringsfjord børstede nogle Vikinger, samt indtog og nedbrød en Bjergfæstning, hvor de havde deres Tilhold.

Saa siger Sighvat Skjald:

Fuldt vi her vort Tital fik
I den favre Hringe-Fjord,
Sagde du, der stridig gik
Valstrøm hos dig over Bord.

Vikingerne høit paa Hald
Havde Borg og Fæste,
De med den i Oven-Fald
Dalen maatte giæste;
Reent de tabde, kan jeg troe,
Lysten til saa høit at boe!

Herfra gik Olav vesterpaa til Grislepolle og sloges ved Vilhjelmsbye med nogle Vikinger, som ogsaa fik Skam. Sighvat siger:

Hvor saamangen Eeg nedsank
Hist ved Grislepolle,
Unge Gran, der stodst du rank
Alt i Storm hin kolde.

Over Ti er Tallet stort
Her saavidt du rakde,
Let nok sagt, men ei saa gjort,
Er hvad du fuldbragde,
Hist hvor ved Vilhelmi Bye
Hjelme knaged høit i Skye!

Det følgende Slag holdt Olav vesterpaa i Fetlefjord. Sighvat siger:

Tylvte-Fylden og i Nord
For et Slag man kiender,
Wrekiær i Fetel-Fjord
Farved Ulve-Tænder;
Tolvte Gang blev Helten priist,
Mangen Mand blev livsforviist!

Herfra seilede Olav lige sønderned til Seljepolle, hvor han holdt Slag, indtog et stort og ældgammelt Slot, ved Navn Gunvaldsborg, og fangede Jarlen, som hedd Gersin. Siden holdt han et Møde med Bymændene, og forlangde tolvtusinde Skillinger i Løse-Penge før Slot og Jarl, og man gav ham Alt hvad han forlangde. Sighvat siger:

Dengang, Drot for Trønde-Ætten,
Dine Slag blev fulde tretten,
Da blev aarle Harm og Sorg
I den gamle Gunvaldsborg;
Sønderpaa, i Selje-Poll
Gersin var en Greve bold,
Snildt ham fanged Norges Gram,
Folket hans fik Last og Skam!

Efter den Jagt styrede Olav vesterind i Karls-Aae, hærgede og holdt Slag, men som han nu laae der i Karls-Aae og biede paa Vind, for at løbe giennem Snevring-Sundet eller Strædet, og saa fort videre til Jødeland, da havde han en mærkelig Drøm, i det han nemlig drømde: der kom en anseelig Mand til ham, hvis Udseende baade indtog og forfærdede, og som sagde til ham, at han skulde slaae den Udenlands-Reise af sit Hoved. Drag hjem, sagde han, til din Odel, og vær Norges Drot evindelig! Denne Drøm udtydde Olav saa, at han skulde blive Konge i Norge, og Riget følge hans Æt i langsommelig Tid.

Efter dette Syn vendte Olav om, og kom til Peitland, hvor han kastede Anker, plyndrede Kysten, og brændte en Kiøbstæd af som hedd Varran. Det anmærker Svart-Odder saa:

I din Ungdom, Helt, du røved
Hist i Peito som en Mand,
Og det malte Skjold du prøved
Mesterlig i Tuskeland!

Sighvat siger ogsaa:

Du, hvor gamle Spyde klang,
Over Mose-Grunden,
Tonen togst fra Hver i Sang,
Smurde Folk om Munden,
Møre-Drot, det var, da vild
Peitoland du skiændte,
Der af Vandmænd sloges Ild,
Hvoraf Varran brændte!

Tvende Sommere og een Vinter havde Olav nu været paa Vikings-Tog vesten for Valland, og nu, da han vendte om, var det lige tretten

Aar siden Olav Tryggesen faldt, og Norge fik Greve-Herskab: først Hakons Sønner, Erik og Sven, og siden tillige Eriks Sønner: Sven og Hakon, af hvilke den Sidste havde Knud Dane-Konning til Morbroder.

Fjerde Kapitel.

Om Rude-Jarlerne.

I det Foregaaende har vi hørt, at Gange-Rolf, som var en Søn af More-Jarlen, Rognvald hin Rige, havde i Valland vundet sig et Grevskab, som blev kaldt Normandiet, og gik i Arv, først til Rolfs Søn: Vilhelm Langspyd, saa til hans Søn og Sønnesøn, som begge hedde Rikard, og saa til dem, der nu vare Jarler: Vilhelm og Robert, som vare Brødre til den Dronning Emma, der havde Kong Adelrad i Engelland, og altsaa Morbrødre til de engelske Prindser: Edmund og Edvard hin Fromme, Edvig og Edgar.

Nu var det saa med Rude-Jarlerne, som stammede ned fra Gange-Rolf, at de kom saare længe det gamle Slægtskab med Norges Høvdinger ihu, og gjorde sig en Ære deraf, saa alle Normænd kunde efter Hjertens Lyst færdes og stædes i Normandiet saa frit, som om de vare hjemme, og være sikkre paa, i Jarlerne at finde deres bedste Venner. Desaarsag gjæstede Kong Olav ogsaa nu paa sin Reise Normandiet i al Venskabelighed, og laae, fra om Efterhøsten af, den hele Vinter i Seinen.

Femte Kapitel.

Om Einar Tambeskelver.

Einar Tambeskelver skal, efter gammel Tale, have været en bomstærk Mand, og en Karl til sin Bue, som man aldrig har kiendt Mage til i Norge, thi han kunde gierne skyde med en but Piil lukt igiennem en raa Kohud, naar den hængde over en Bjelke. I at løbe paa Skier gav han heller Ingen Noget efter, og for Resten var han baade en velbyrdig og en velhavende Mand.

Samme Einar, en Søn af Enddrid-Styrkersøn, var, som vi veed, med Olav Tryggesøn ved Svolder, men fik Fred af Erik Jarl, da Kong Olav var fældet, og fulgdes saa med ham op til Norge, hvor han blev Jarlernes Hjertens-Ven og Høire-Haand. Han blev da ogsaa deres Svoger, thi Jarlerne gav ham deres Syster: Bergliot Hakonsdaatter, en ægte Skjoldmøe, og da han tillige fik store Fadeburs-Lehn i Orkedalen, saa var der i hele Tronde-Lagen ikke saa stormægtig en Bonde som han.

Sjette Kapitel.

Om Erling Skjalgsøn.

Vi hørde før, at mens Olav Tryggesøn var Konge i Norge, giftede han sin ene Syster med Rognvald Ulvsøn, Jarl i Vester-Gøthland, en Brodersøn af Kong Oluf Svenskers Moder: Sigrid Storraade; den anden derimod med Erling Skjalgsøn, hvem han overlod Hælvden baade af Landskyld og alle Kongelige Rettigheder fra Sogn til Lindesnæs; men det vilde Erik ikke lide, at Erling skulde være saa mægtig, og tilegnede

sig derfor Alt hvad Kong Olav havde forlenet ham med. Følgen blev imidlertid kun den, at Folk paa Rogeland maatte tit betale Landskyld to Gange, thi Erling indkrævede den overalt, ligesom før, og var der Nogen, som sagde Nei, gik det ud over hans Kornmark; hvad Sagefald Jarlen fik, var ogsaa kun Smaat, thi ingen Embedsmand kunde begaae sig der i Fylket; saa Giæsteriet var det Meste Erik havde af Rogeland, men det var dog ogsaa kun, naar han var dygtig mandstærk, at han tog Kosten der. Desaarsag siger Sighvat:

Erling, Hersen mageløs,
Konge-Daatter ægted,
Han som stolte Jarler kiøs
Meer end Konger mægted;
Ham gav Olav Syster sin,
Tog ei Feil ad Manden,
Det var Sjæle-Gave fiin,
Røgnvald fik den anden!

Erik Jarl skiøttede nemlig slet ikke om at nappes med Erling, for den Sags Skyld, at baade havde Erling mange og mægtige Frænder i Bag-Haanden, og derhos var han selv en vennesalig og mægtig Mand, der immer sad med en Huus-Trop, ingen Konge skulde skammet sig ved til sin Liv-Vagt. Vel havde han det hverken saa feedt eller saa nemt med Fadeburs-Lehn, som i Kong Olavs Dage, men dog holdt han i alle Maader Storheden og Stadsen vedlige, og for at det ikke skulde gaae til Agters, gik han sædvanlig til Orlogs om Sommeren og sankede Forraad.

Erling havde ogsaa mange Fortrin, thi han var den skiønneste Mand, Nogen vilde fæste Øie paa, derhos stor og stærk, vaabendygtig som Faae, og kun Olav Tryggesøn var hans Mester i alskens Hofværk. Derfor er

det som et Mundheld i Norge: at Herse bedst gaaer Erling næst, og Sighvat siger:

Havde somme Herser fleer
Feldtslag at opregne,
Ingen kunde sig dog meer
Mandboms-Kraft tilegne;
Fremmerst gierne gik saa prud
Erling alle Dage,
Let han drog til Kampen ud,
Tung han kom tilbage!

Halvfemsindstyve fribaarne Mænd det var det allermindste Selskab han havde, Aar ud og Aar ind, baade Vinter og Sommer, og det var altid Skik ved hans Bord, at kun til Davre var der Maade med Drikke-Varene man fik, til Nadren derimod kunde de faae saa meget, de lystede. Naar Jarlerne var i Nabolaget, holdt Erling gierne to hundrede Drabantere og derover, og Saamange førde ogsaa det store Orlogs-Skib paa to og tredive Rum, som han havde, og brugde baade paa Vikings-Tog og i Ledings-Færd.

Tredive Trælle og det af de Bedste havde Erling immer ved sin Gaard, og dem behandlede han paa en egen Maade, thi strax naar han fik dem, sagde han, hvad deres Frihed skulde koste, hver Dag fik de deres visse Arbeide, og, naar det var bestilt, havde de Tusmorket og Aftenen til at arbeide i for sig selv, om de ellers havde Lyst, ligesom Erling da ogsaa gav hver af dem et Stykke Jord at ploie og hoste for egen Regning. Desaarsag kiobde mangen En sin Frihed efter et Aars Forlob, eller to, og længere end i tre blev ingen Træl der, naar der ellers var nogen Drift og Raskhed i ham. For Løse-Pengene kiobde Erling sig friske Trælle, og

sine Frigivne hjalp han paa Fode, enten ved at bruge dem til Silde-Fiskerie, eller ved at give dem Rydde-Jord, de kunde bebygge, eller ved paa andre Maader at sætte dem i en Nærings-Vei.

Med Astrid havde Erling fem Sønner: Aslak, Skjalg, Sigurd, Lodin og Thore, samt een Daatter: Ragnhild, som fik Thorberg Arneson.

Syvende Kapitel.

Om Erik Jarls Endeligt.

Vidt og bredt var nu Erik beromt som en overordenlig Helt, for den Sags Skyld, at han gik af med Seieren i tvende Slag, der forde Navn af de haardeste i Norden: Jomsvikinge-Slaget nemlig, som Erik vandt tilligemed sin Fader, Hakon Jarl, og Svolder-Slaget, hvor han holdt Stand mod Olav Tryggeson! Desaarsag kom der nu, i Eriks trettende Regierings-Aar, Bud og Hilsen til ham i Norge fra hans Svoger, den Danske Kong Knud, om han ikke nok vilde ruste sig og følges med ham til Engeland i Herrefærd? Det anmærker Thord Kolbeensøn paa følgende Maade:

Hæv dig, Sang! for Helten prud,
Nu fornyes Glandsen:
Kronet Hoved sender Bud
Efter Hjelme-Krandsen;
Erik! flyv i Venne-Favn!
Saa det Budskab lyder,
Og et saadant Konge-Savn
Veed man hvad betyder!

Der denne Konge-Hilsen kom til Jarlen, var han ogsaa strax ved Haanden, og foer afsted, efterat have indsat sin attenaars Søn Hakon til Statholder i Norge, dog under Opsyn og Værgemaal af sin Svoger: Einar Tambeskelver.

Erik drog lige til Engeland, hvor han mødtes med Kong Knud, og var med ved Londons Erobring, hvor han havde sin Post paa den vestre Side og nedlagde Ulfkel Snilling. Thord Kolbeenson siger:

Kobbel Norges Gylden-Løve
Lagde paa sin Ride-Hest,
Den ved London stod sin Prøve
Under Ryk om Land i Vest!

Der, hvor over Thingmænds Jöse
Bævede den staalblaa Skye;
Under svare Hugg og visse,
Ulfkel sank med Kæmpe-Rye!

Efterat Erik havde opholdt sig et Aar i Engeland, og været med i adskillige Træfninger, saa fik han Blodstyrtning, just som han laae paa Reisen til Rom, og døde i Engeland.

Ottende Kapitel.

Om Kong Adelrads Sønner.

Kong Knud var kommet til Engeland den samme Sommer, som Kong Adelrad døde, hvis Enke, Dronning Emma, han fik, og avlede med hende tre Børn: Harald, Haarde-Knud og Gunhild; men desuagtet maatte han holde mange Slag med Adelrads Sønner, og gik just ikke al-

tid af med Seieren. Desaarsag gik Knud tilsidst paa Forlig med Edmund, saaledes, at de vilde dele Engelland midtad, og have hver det Halve, men der forlob ingen Maaned, forend Heidrek Strion tog Kong Edmund af Dage, og saa drev Kong Knud alle Adelrads øvrige Sønner ud af Landet. Sighvat siger:

Skam fik Kong Adelrads Sønner af Knud,
Hvem han ei dræbde, dem drev han ud!

Adelrads Sønner tyede over til deres Morbrødre i Valland, og traf der i Rude-Borg Kong Olav, som paa samme Tid kom tilbage fra sin Vester-Viking, og med ham sluttede de Forbund, paa det Vilkaar, at, naar de kunde tage Engelland fra de Danske, skulde han have Nordhumberland. Prindserne og Olav laae nu Vinteren over i Nordmandiet, men Kong Olav sendte dog alt om Efteraaret sin Fosterfader Rane til Engeland, for at være om Folk, og til den Ende var han ikke blot forsynet med Beviisligheder fra Adelrads Sønner til deres Slægt og Venner, men ogsaa med en stor Hob Penge, som Kong Olav flyede ham, at kiøbe Venskab for. Rane blev i Engelland om Vinteren og fik Lovning paa mange Herremænds Venskab, thi alle vilde de helst have en indfødt Konge, men de Danske havde imidlertid saaledes taget Magten fra Folk der overalt i Landet, at de kunde ingen Vegne komme. Det saae man om Foraaret, da Olav og Adelrads Sønner kom fra Valland og gjorde Landgang ved Oxford; thi vel fandt de der en Deel af de Mænd, som havde lovet dem Bistand, indtog ogsaa Borgen, og slog en Hob Folk ihjel, men snart fik Kong Knuds Hovedsmænd en stor Hær paa Benene, som Adelrads Sønner ikke turde maale sig med, og fandt det derfor raadeligst at pakke ind og reise hjem til Rudeborg igien.

Niende Kapitel.

Om Kong Olavs Hjem-Reise.

Der Adelrads Sonner drog tilbage til Valland, skildtes Kong Olav fra dem, thi det var ikke paa hans Vei, og seilede derimod langs med den engelske Kyst op til Nordhumberland, hvor han lagde ind i en Havn, som de kalde Fyrvald eller Furvald, og sloges der med Bymændene og Skipperne, som maatte betale Gildet.

Efter denne gode Fangst lod Olav sine Langskibe blive liggende, og gik til Seils med to Kiøbmands-Skibe, som han havde bemandet med hundrede og tyve udsøgte Karle, klædte i Staal fra Top til Taae. Det var om Høsten, og da de kom ud i Nordsøen, fik de et forskrækkelig haardt Veir, saa de kunde snart have kuldseilet, men det gik dog godt, deels fordi Mandskabet var saa fortreffeligt, og deels fordi de havde Kong Olavs gode Lykke med sig. Svart-Odder siger:

Storm i Slag! du, der saa ofte
Over Val dig tumled vild,
Saa at mangen Skjoldung-Tofte
Lued høit af Sværdlyns-Ild,
Østerpaa, trods Storm og Bølge,
Foer med Skuder to fra Vest,
Med et saadant Kæmpe-Følge
Snubler ingen Farmands-Hest!

og han bliver ved:

Ei for Bølger kunde bæve
I, som førde Norges Drot,

Ham, hvis Aand skal evig svæve
Over Sagas Bølge-Slot!
Bølger vel som Taarne-Borge

Brydes maatte mangen Gang,
Før fra Borde midt i Norge
Haralds Arving kiæk opsprang,

Men hver Styrtning af sig rysted
Ligegyldig som en Gaas,
Snekken flux, og svane-brystet
Seiled rolig den sin Kaas!

Her hørde vi da, det var midtveis paa den Norske Kyst at Kong Olav først kom i Land, og det var nemlig paa Sæl-Øen, udenfor Stat, de landede, hvorover ogsaa Kong Olav sagde: Sæl er Held, og nu kan jeg see, at Lykken har styret for mig, siden jeg lander i Norge ved Sæl, godt begyndt er halv fuldendt. Men der de saa gik i Land, traadte Kongen i et Leerhul med det ene Been, hvorved han sank i Knæe med det andet, og dertil sagde han: faldt jeg ikke dog nu? Faldt? sagde Rane, nei, Konning! du sætter dig nu paa en fast Fod i Landet! Vil Gud! sagde Kongen smilende, maaskee!

Tiende Kapitel.
Om Ung-Hakons Fangenskab.

Fra Sæløe seilede Kong Olav til Ulfsvaag, hvor han spurgde at Hakon Jarl var nede i Sogn, ikke uden med eet Skib, og ventedes nordop, saasnart Vinden blev god, og nu seilede da Kong Olav ogsaa sønderpaa, og der han var kommet Fjæler forbi, holdt han ind til Saudungs-

Sund. Her lagde han et Skib ved hver Side, med et tykt Kabel-Toug imellem, og det saae Hakon Jarl godt, da han i det Samme kom roende ud ad Sundet, med et bevæbnet Fartøi; men han tænkde, det var et Par Kiøbmands-Skibe, og roede trøstig midt ind imellem dem. Nu havde Kong Olav Spillet gaaende, og lod Touget vinde op lige midt under Kiølen paa Hakons Skude, saa den gik paa Næsen og kantrede. Somt af Mandskabet druknede, og Nogle mistede Livet ved Skud og Steenkast; men saamange som Olavs Folk kunde faae Fingre paa, trak de dog op, og deriblandt var Ung-Hakon. Svart-Odder siger:

Du som godt i Saar-Hav meder.
 Du som feder
Der med Ravn de staalblaae Glenter,
Du trak Baadd, som mindst man venter,
Fangede, med Hakons Skude,
Listelig heel mangen Sude!
Odel din, som har det Kaar,
At den følger Kraftens Graade,
Søgde du i Ungdoms Aar,
Derfor maatte Jarlen strande!

Hakon Jarl blev ført op paa Kong Olavs eget Skib, og som han nu sad der i For-Rummet, stod Kongen og skaadede den usigelig deilige Ungersvend, med sit lange, silkebløde Haar indflettet i Guld; og kunde da ikke bare sig for at lade de Ord falde: nu det er ingen Løgn, hvad man har sagt om eders Slægt, at den kunde lade sig see for Penge, saa skiøn, som den er at skue; men, lagde Kongen saa til, nu vender Lykken jer Ryggen!

Da er der endnu, sagde Hakon, dog slet ingen Ulykke mødt os, thi hvilken Kæmpe kommer ei stundum til Kort, og det er nu engang saa med eders Slægt og vores, at de skal skiftes til at flyde oven paa? Jeg har jo endnu knap traadt mine Børneskoe, og værgede vi os ikke i Dag, saa kom det af, at man har ikke altid en Kniv ved Haanden til uventendes Giæst, en anden Gang, maaskee, kan det for os falde bedre i Traad.

Men, siig mig dog, Jarl, sagde Kong Olav, tænker du slet ikke paa, at som Sagerne staae nu, kommer du vel efterdags hverken til at vinde eller tabe?

Det kommer for Øieblikket an paa dig, sagde Jarlen.

Velan! sagde Kongen, hvad giver du mig, saa skal du faae Lov at slippe heelskindet, for Øieblikket, og fare hvor dig lyster!

Ja, hvad forlanger du vel, sagde Jarlen.

Aldrig en Smule Andet, var Kongens Svar, end at du siger Regimentet Farvel, drager ud af Landet, og giør din Eed paa, at du aldrig i dine Dage vil føre Vaaben imod mig.

Top! sagde Jarlen, det er et Ord, og derpaa svor han den Eed, at han vilde aldrig med væbnet Haand formene Kong Olav at herske i Norge, ikke heller nogensinde enten gaae i Slag eller stemple imod ham. Saa fik han med samt sit Følge Fred og Leide, tog sit Skib, som han var kommet med, og roede sin Vei. Herom melder Sighvat Skjald saaledes:

Ære-Kiær af Hjertens Grund,
Noden dertil bragde,
I det gamle Saudungs-Sund
Jarlen at opvagte,
Kongen bold fandt der sig næst
Med den Danske Tunge,

Ædlest født og artet bedst
Hakon Jarl hin Unge!

Jarlen skyndte sig nu alt hvad han kunde at komme bort, over til sin Morbroder Kong Knud i Engeland, hvem han strax fortalde hvordan det var gaaet ham med Kong Olav; og her fandt han en meget kiærlig Modtagelse, thi Kong Knud gav ham strax Plads mellem sine ypperste Hovmænd, og megen Indflydelse i Regieringen, hvorfor og Hakon slog sig der til Roe i langsommelig Tid.

Ellevte Kapitel.

Om Olavs Velkomst og om Sigurd Syr.

Kong Olav Tykkert holdt nu østerind med Landet, og hvor han kom frem, holdt han Thing med Bonderne, blev hyldet af Mange, men fandt dog ogsaa endeel Modsigelse af Svend Jarls Slægt og Venner. Deraf lod han sig imidlertid ikke forsinke, men skyndte sig alt hvad han kunde østerpaa til Vigen, hvor han strax løb op ad Fjorden, trak sine Skibe paa Land, og tog Veien ind til sin Stiffader Kong Sigurd Syr.

Paa Vestfold var Olav for Mange som en buden Helligdag, thi baade var der endnu mange af hans Faders gode Venner og Bekiendtere, og tillige boede mange af hans Frænder i den Egn, men han fortsatte imidlertid sin Reise, og naaede sin Stiffaders Gaard en Morgen-Stund i Høstens Tid.

Olavs Moder Aaste sad inde i Stuen tilligemed et Par andre Fruentimmer, og vidste af ingen Ting, forend Nogle af Tjeneste-Folkene, som havde seet Kong Olav ude paa Marken, kom farende ind i Gaarden og

ligeop i Stuen til hende, og sagde at Kong Olav kom ridende ude paa Veien, og holdt for Dorren om et Dieblik. Strax paa Timen sprang Aaste op, raabde paa Piger og Tjenere, og bad dem dog endelig skynde sig, og giore lidt i Stand, det Bedste, de kunde! Der blev en Travlhed: fire Piger satte hun til at pynte op i Stuen med Betræk og Bænke-Hynder, to Karle strøede Hakkelse paa Gulvet, To slog Bordet op, To gik ud efter Kummen og Bænke-Bordene, To efter Øl, og To efter Mad, og Alting skulde gaae i en Ruf. Fire Karle maatte afsted, en til hver sin Side i Bygden, for at hilse fra Aaste og bede alle de Store tage til Takke hos Sigurds og drikke Velkomst med hendes Søn; et Par Karle maatte ud at lede Kong Sigurd op, hvor han var, og bringe ham hans Kiste-Klæder, saavelsom hans Ride-Hest med Tilbehør: den guldbeslaaede Sadel, og det forgyldte Bidsel med de gloende Stene paa. De der blev hjemme ved Huset, maatte ud og stilles op i Gaarden, baade Karle og Kvinder, men først maatte de da tage deres Hoitids-Klæder paa, og hvem der ingen havde, dem laande Aaste Klæder.

Kong Sigurd Syr havde ogsaa den Dag en god Hob Folk i Arbeide: Nogle til at meie, Nogle til at binde, Nogle til at age ind, og Nogle til at lægge i Lade og sætte i Hæs; og selv var han med to Folge-Svende, snart ude paa Marken, snart henne hos dem, der læssede af. Da Budene kom, var han i Marken og gik der i en blaa Troie med en graa Kappe over, med blaae Hoser og Snore-Stovler, en graa bredskygget Hat paa Hovedet, et Net for Ansigtet, og en Stok i Haanden med en Solv-Ring i, og en Solv-Knap paa, som var forgyldt.

Hvad ellers Sigurd Syr i sig selv angaaer, da beskrives han som en meget driftig Mand, han bestyrede selv sin Avling, var overmaade forsynlig med Alt hvad han havde under Hænder, men brød sig ikke om Stads;

var vel en meget riig Mand, men dog slet ikke begiærlig, var fredsommelig og knap paa Ord, men gjaldt dog for den klogeste Mand i hele Norge. Aaste, hans Dronning, derimod var hastig og modig.

Der Budene kom nu ud til Sigurd, fortalde de ham, hvem der var kommet til Byes, og Alt hvad Aaste havde for der hjemme, og saa, sagde de, skulde vi hilse Kongen fra Aaste, at det var hende meget magtpaaliggende, at I nu vilde føre jer kongelig op, og heller slægte Harald Haarfager paa, end som jer Morfader, Rane Spidsnæse, eller Nereid Jarl hin Gamle, hvor kloge de end var!

Ja, svarede Sigurd, det var jo rigtig nok en stor Nyhed, men I behøvede dog ikke at komme saa hæseblæsende med det. Jeg kiender for Resten nok Aaste, thi hun har før gjort Høitid nok ad Folk, der ikke var hende saa nær paarørende, saa Alt hvad jeg lærer heraf, er, at hun er sig selv liig, men hun skulde dog heller spædt lidt Vand i Blodet, saa hun ikke leder sin kiære Søn mere kongelig ind, end hun kan følge ham ud. Det er i det Ringeste min Mening, at skal den Storhed holdes vedlige, da maa der Vovehalse med i Spillet, som ændse hverken Liv eller Gods; thi denne gode Mand, Kong Olav, har givet sig i Kast med sine Overmænd, og vil han ikke stikke Piben ind, faae hans gode Venner saavelsom han baade den Danske og den Svenske Konge paa Nakken.

Saa faldt Kong Sigurds Ord, men derpaa satte han sig ned, lod drage af sig fra Øverst til Nederst, klædte sig derpaa i Silke og Korduun, med en Kappe over sig af rødt Skarlagen, spændte et Par forgyldte Sporer paa, omgjordede sig med et stadseligt Sværd, satte en forgyldt Hjelm paa sit Hoved, stod saa til Hest, og reed hjem i Spidsen af tredive velklædte Karle, som han ved Høstfolkene havde i en Hast faaet sankede i Bygden. Der han nu kom ridende op ad Gaarden og holdt for Stue-Dør-

ren, saae han Kong Olav og hundrede Mand tillige, med flyvende Fane komme ind fra den anden Side, hvorved hele Gaarden blev fuld af Ryttere. Uden at staae af Hesten bød Kong Sigurd sin Stifsøn velkommen at være, ind at gange, og med sig at tømme et Bæger; men Aaste gik hen og kyste sin Søn, bød ham hos sig som hjemme at være, og hvad hendes var af Land eller Folk, som hans Eget at agte! Kong Olav takkede meget for hendes gode Tilbud, hvorpaa hun tog ham ved Haanden, førde ham ind i Stuen, og op til Høisædet. Kong Sigurd gjorde først Anstalt for, at hans Folk tog de Fremmedes Reisetøi i Forvaring, og gav deres Heste Havre, derpaa gik han ogsaa ind, og satte sig i sit Høisæde, og der blev gjort et Gilde, som kunde lade sig høre.

Tolvte Kapitel.

Om Samtalen mellem Kong Olav og hans Forældre.

Der nu Kong Olav havde været nogle Dage hjemme, bad han sin Stiffader, Kong Sigurd, sin Moder Aaste, og sin Foster-Fader Rane komme med sig i Eenrum, og tiltalde dem derpaa, som følger:

I veed, sagde han, at jeg er nu kommet hjem til mit Fædrene-Land, efter en langvarig Udenlands-Reise; og i al den Tid vi var borte, havde hverken jeg eller mine Folk Andet at hjelpe os med, end hvad vi maatte tage med Staal-Handsker, hvorved vi mangen Gang satte ei Livet blot, men selv vor Salighed paa Spil, thi mangen uskyldig Mand kan vi have skildt ved Liv og Gods. Imidlertid har udlændiske Mænd siddet her, og levet flaat med Odels-Godset, som min Fader aatte, og Fader for ham, langs op i Slægten, og som da med Rette var mit; ja, ikke det aleneste, men har

de ikke skaaret alle os Frænder: Harald Haarfagers Ætmænd, omtrent over een Kam, ranet deres Odel til sig, og i det Hoieste smurt dem om Munden: snart med en Slik, og snart med Snak. Thi vil jeg nu giore eder vitterligt, hvad jeg har hos mig selv alt længe grundet paa, at nu vil jeg æske min Fædrene-Arv, og det ingenlunde som Naadsens-Brød, med Bon eller Buk for Kongen af Dannemark, Kongen af Sverrig, eller nogen Moders-Sjæl, uagtet de en Stund har sagt, det var Deres, hvad Harald Haarfager efterlod sin Æt til Arv; nei, jeg vil ikke dølge for eder, min Fædrene-Arv staaer min Hug til at æske med Odd og med Egge, og dermed tillige Erstatning for dem af mine Venner og Frænder som i dette Forehavende stande mig bi. Saa fast skal jeg vist og forfølge det Sogsmaal, at een af Delene: enten skal jeg falde her i mit Fædrene-Land, eller stige til det Konge-Sæde, hvorfra man styrtede min Frænde, Olav Tryggesøn. Angaaendes nu dig, Sigurd, og mine andre Frænder her til Lands, som efter Harald Haarfagers Konge-Lov er rette Thron-Arvinger, da vil jeg dog haabe, I har saa meget Mod og Mands-Hjerte endnu, at I tor reise Hovedet, og, af yderste Formue, understøtte den Mand der sætter sig i Spidsen, og lægger dristig Haand paa det Værk, igien at opreise vor Slægt, og med Æren afviske vor Skam; men maa jeg erfare, at I ved denne Leilighed vil ingen Manddom lade skue, saa taber jeg dog ikke Modet, thi jeg veed, hvordan Menig-Mand tænker: veed, at de hiertens-gierne, heller i Dag end i Morgen, afkastede de udenlandske Herrers Aag, naar de kun saae Middel og Udvei dertil. Jeg har imidlertid ei villet tale til Nogen om denne Sag, førend jeg hørde din Betænkning, Kong Sigurd, aldenstund jeg kiender din Klogskab, og veed, at du skiønner bedst, fra hvilken Ende Forsigtighed byder, man skal begynde: enten man først skal aftale Sagen med

nogle Faae i Hemmelighed, eller strax paa Thinge giøre alle Mand vitterligt, hvorom det giælder.

I Øvrigt maa jeg anmærke, at et lille Ørefigen har jeg dog alt givet Godtfolk, ved det jeg fik Fingre paa Hakon Jarl, thi nu er da han borte, og har under Eed aftraadt mig sin Deel i Landet; noget bedre, tænker jeg dog, Svend Jarl skal være at komme til Rette med, nu, han er allene, end om vi havde havt dem begge at bides med.

Dertil svarede Kong Sigurd og sagde: ja, Kong Olav, det er saa store Anstalter, du gaaer frugtsommelig med, at naar jeg skal sige min Meening, da er dit Indfald en Smule forvovent, men det er da heller intet Under, at du nu flyver meget høiere med dine Tanker, end at jeg kan følge med mit ringe Begreb; aldenstund jeg jo godt kan huske, hvor storagtig og kiæphøi Du, efter ringe Evne, viiste dig alt i din Opvext; thi hvad maa man da ikke vente nu, efterat du har bestaaet saamangen god Dyst, og seet dig i Speil paa Konger og Fyrster i fremmede Lande. Jeg seer ogsaa nok, at du har alt sagt saaledes A, at det nytter ikke, man vilde raade dig fra, at sige B, og begribeligt er det, at en Ætmand af Harald Haarfager, hvem Hjertet sidder hoit paa, kan blive heed i Hovedet, ved at see hans Slægt fornedret og hans Hoisæde styrtet; men jeg vil ikke forbinde mig enten til Lidet eller Stort, førend jeg veed, hvad de andre Konger paa Oplandet vil og bestemmer sig til. For Resten giorde du meget vel i at lade mig dit Forehavende vide, forend du lod det thinglyse for Alle og Enhver, thi det vil jeg paatage mig, at tale din Sag, saavel hos Kongerne, som hos andre Hovdinger og formuende Mænd, mit Gods skal være uspart til din Tjeneste, og, seer jeg, at det frugter noget, saa vi har Kræfter til at lægge ordenlig Haand paa saa stort et Værk, da vil jeg ogsaa nok være med, at tale hoit om den Sag paa Thinge; men for ikke, thi

du skal dog være saa god at betænke, at der er Noget at tage Hænder i, naar du skal brydes med Kong Oluf Svensker og med Knud, som er Konge baade i Dannemark og Engeland; Nygskyd, som kan holde, maa dertil, om det skal lykkes. Folk, troer jeg rigtig nok, du kommer ikke til at fattes, thi nye Koste, synes Almuen, feie altid godt, og saaledes gik det jo, da Olav Tryggeson kom til Lands, at der blev Fryd og Gammen allevegne, men, see! den Herlighed fik dog ogsaa snart Ende.

Videre kom Sigurd ikke i sin Tale, thi nu tog Aaste Ordet, og sagde: veed du, min Søn, hvordan jeg er til Sinds! glad har du giort mig, og jo høiere du kan komme i Veiret, des gladere bliver jeg, det er kun Lidt hvad jeg har at raade over og kan hielpe dig med, men af det Lidt jeg har skal det Bedste ikke være for godt, og det vil jeg sige reent ud, at Eet af To, saa dog ti Gange hellere kun en stakket Tid, som Olav Tryggeson, være Stol-Konge i Norge, end være al sin Tid kun slig en Nisse-Konge, som Sigurd Syr, og døe af Alderdom!

Hermed var Samtalen ude, og der gik endnu nogen Tid, i hvilken Sigurd beholdt Olav med alle hans Folk hos sig, og beværtede dem, hver anden Dag med Fisk og Melke-Drikke, hveranden Dag med fersk Kiød og godt Øl.

Trettende Kapitel.

Om Konge-Mødet paa Hadeland.

Oplandet var paa denne Tid deelt mellem mange Nisse-Konger, hvoraf de Fleste nedstammede fra Harald Haarfager. Paa Hedemarken regierede Brødrene: Nærek og Ring, og i Guldbrands-Dalen en Gud-

rod, Toten og Hadeland var om een Konge, men Rommerige og Valders havde hver sin.

Med alle disse Herreds-Konger holdt nu Sigurd Syr et Mode oppe paa Hadeland, i Olav Haraldsons Nærværelse, hvor han kundgiorde dem sin Stifsons Forehavende, og bad dem saavel om deres Samtykke, som ogsaa om Bistand baade med Raad og Daad. Han glemde da heller ikke at foreholde dem, det var den høie Tid, dog engang at afkaste det Aag, som Daner og Svenskere havde lagt paa dem, aldenstund der nu var en Mand, som vilde gaae i Spidsen; og saa regnede han alle de Mester-Stykker op, Kong Olav havde gjort paa Reiser og Tog.

Ja, tog saa Kong Rærek Ordet og sagde: det er ingen Løgn, at gamle Kong Haralds Hoisæde er krøbet i Jorden, aldenstund Ingen af hans Ætmænd er Stol-Konge i Norge; men hvad skal man saa dertil Andet sige, end: Folk her i Landet har ogsaa prøvet Allehaande! See, Hakon Adelsteen, det var en Konge, som alle Folk holdt ad, men da saa Gunnilds Sønner kom til Roret, gjorde de med deres Brydskhed og Bidskhed Folk saa lede og kiede ad indfødte Herrer, at de vilde heller bukke for fremmede Konger, og saa have deres frie Sprog; thi saadanne udenlandske Hovdinger var sielden tilstæde, og lod Folk baade troe og giore hvad de vilde, naar de kun fik Skatten, de havde betinget sig. Siden, da Harald Dane-Konge blev usaattes med Hakon Jarl, og sukkede Joms-Vikingerne paa Norge, da foer Folk op i Tusindtal, og skaffede sig den Ulykke af Halsen, og æggede selv Hakon Jarl til at sætte sig op imod den Danske Konge, og byde ham Spidsen, men hvad havde de saa for det Andet end, at, saasnart Hakon ved deres Hjelp var blevet saa fast i Sadelen, at han meende han var sikker, blev han saa haard og nærgaaende, at det var urimeligt. Saa slog da Tronderne selv ham ihjel, og hjalp Olav Tryggeson i Veiret;

see, han var jo odelsbaaren til Regimentet, og saa fuldkommen en Herre i alle Maader, som man kunde forlange, og skreeg man ikke da over hele Norge, at ham vilde man have til Konge, og derved atter opreise Harald Haarfagers Throne! Men, hvad skeer! Aldrig saasnart var han kommet ret til Sæde, forend det var forbi med Friheden i Landet; var han ikke saa nærig ved os Smaae-Konger, at han vilde endelig have alle de samme Afgifter som Harald Haarfager, ja i visse Maader lidt til, og var det ikke en net Frihed, at Folk maatte ikke engang selv raade for, paa hvilken Gud de vilde troe! Nu derimod, siden Landet blev skildt ved ham, har vi holdt Venskab med Kongen af Dannemark, i ham har vi et godt Rygstyd, hvad Forlegenhed der saa end kommer os paa, men er frie for Overlast, kan giore hvad vi vil her hjemme, og har vore kronede Dage. Naar nu altsaa jeg skal sige min Hjertens-Mening, da seer jeg helst det bliver som det er, thi det er meget uvist, om det vilde baade mig noget, at min Frænde blev Stol-Konge i Norge, og i anden Fald vil jeg hverken have Lod eller Deel i den Handel.

Velan, sagde hans Broder, Ring, da vil jeg nu ogsaa sige min Hjertens-Mening, og den er, at om jeg end ikke vinder derved Saameget som jeg kan lukke under mit Oie, seer jeg dog alle Dage heller min Frænde, end fremmede Herrer paa Norges Throne, og hvad nu denne gode Mand, Olav, angaaer, da kommer det ikke saameget an paa os, som paa hans Skiæbne og Lykke, om han skal blive Enevolds-Konge i Norge eller ei, men bliver han det, da vil de dog rimeligviis faae det bedst, som kan rose sig af, at have gjort Meest for at vinde hans Venskab. For nærværende Tid er han slet ikke hoiere paa Straa end Nogen af os, ja, vi er for saavidt endda lidt meer end han, at vi har dog noget Land at raade over, men han har ikke en Fodsbred, og han er slet ikke mere odelsbaaren til Norges Throne

end vi; naar vi da nu med en god Villie af al vor Magt forhjelpe ham til den høieste Ære og Værdighed i Riget, da maatte han ei være den ædle Helt, som jeg troer, og som han er almindelig udraabt for, hvis han ei derfor vilde lønne os godt, og stændig os til Bedste komme vor Tjeneste ihu! Desaarsag, om jeg maa raade, vil vi vove derpaa, og slutte Venskab med ham.

Den Eene efter den Anden stod nu op og talede, og det befandtes da, at de fleste Stemmer var derfor, at man skulde staae Last og Brast med Kong Olav, hvorpaa da Forbundet blev sluttet og med Eed beseiglet, og Olav forsikkrede dem alle sin Hyldest og Naade med et retfærdigt Regimente, hvis han naaede at vorde Enevolds=Konge i Norge.

Fjortende Kapitel.

Om Kong Olavs Hylding paa Oplands=Thing.

Derpaa stævnede Kongerne Menig=Mand til Thinge, hvor da Olav kom frem med sin Fordring paa Riget, bad Bønderne give sig Stolkonge=Navn og lovede derimod at holde over de gamle Vedtægter, og værge Landet mod fremmede Høvdinger og deres Hære. Hans Tale var lang, og han vidste saa godt af belægge sine Ord, at den fandt meget Bifald, og da nu tillige alle Kongerne dernæst, En efter En, tog Ordet, og talde alle med een Mund hans Sag paa det Bedste, saa blev Slutningen den, at man tilkiendte Olav Riget efter Oplands=Lov, og udraabde ham til Stol=Konge i Norge.

Femtende Kapitel.

Om Olavs Reise til Trøndelagen.

Kong Olav reiste nu flux videre, tog Veien over Hadeland op i Guldbrands=Dalen, og lod overalt bestille Giæstebud for sig paa Kron=Gaardene; men det gik, som Sigurd Syr havde spaaet, han fik saadant et Tilløb af Folk, at han syndes det Halve kunde været Nok, og Følgen var, at Levnets=Midlerne, hvor han kom, vilde ikke slaae til, thi paa Oplandet pleiede Kongerne at reise om med en Treds til Halvfjerdsinds=Tyve Mand, og over Hundrede havde de aldrig, men da Olav kom op i Guldbrands=Dalen havde han noget nær trehundrede Følgesvende. Desaarsag maatte han immer være paa Farten, og kunde ikke blive meer end een Nat over paa noget Sted; selv da han naaede Dovre, tovede han derfor ikke, men fortsatte Reisen over Fjeldet i eet Træk lige til Opdalen. Her hvilede han sig een Nat, strax neden for Dovre, og drog saa igiennem Opdals=Skov ind i Meldalen, hvor han lod Bønderne indvarsle og holdt Thing med dem. Paa Thinget holdt Kongen selv en Tale, hvori han bad Bønderne hylde sig, og lovede saa derimod at giøre dem Ret og Skiel ligesom Olav Tryggeson. Eftersom nu Bønderne ikke havde Magt til at kæppes med Kongen, tog de tilsidst imod hans Tilbud og svor ham Huldskab, men alt i Forveien havde de dog ladet gaae Bud, saavel til Skogn som til Orkedal med al den Besked de vidste om Kong Olav og hans Reise.

Paa Skogn havde Einer Tambeskielver Huus og Gaard, og saasnart han fik Nys om Kong Olavs Ankomst, satte han strax Bud=Stikken i Omløb til alle fire Verdens Hjørner, med den Besked, at Herre og Træl skulde møde i fuld Rustning og værge Landet mod Kong Olav. Der nu

Budstikken kom omkring baade i Orkedalen og i Guldalen, da samledes der en heel Krigshær, saa at Kong Olav, som drog meget stille og fredelig igjennem Orkedalen, fandt, da han kom til Grotte, en Forsamling for sig af ikke mindre end syvhundrede Bonder. Han tænkde, de vilde angribe ham, hvorfor han strax stillede sine Folk i Orden, og da Bonderne saae det, begyndte de ogsaa at fylke, men for dem gik det meget tvært, det Hele, thi de havde glemt i Forveien at afgiore, hvem der skulde gaae i Spidsen og fore an. Saasnart nu Kongen mærkede, at Bonderne var i Vilderede, lod han Thore Gudbrandsøn gaae hen til dem, og sige, at det var ikke Kong Olavs Meening at slaaes med dem, han bad kun, at tolv af de giæveste Mænd i Flokken vilde komme hen og tale med ham. Det fandt Bonderne sig i, og da Tylvten saa var kommet over Aasen hen hvor Kong Olavs Fylking stod, tog han strax Ordet og sagde: Tak skal I have Godtfolk, for at I her har givet mig Leilighed til at komme jer i Tale, thi jeg vilde netop gierne have jer fortalt, hvad mit Ærende var herop til Trondelagen. For nu at begynde med noget, saa har I jo nok spurgt, at jeg og Hakon Jarl modtes engang i Sommer, og den Sammenkomst lob saaledes af, at han overlod mig alle sine Besiddelser i Trondelagen, men det er, som I selv bedst veed, baade Orkedal, Guldal og Strind, med samt Strinds-Fjorden; og jeg har Sandemænd med mig, som baade saae vort Haandslag, og horde vor endelige Aftale, og det hele Forlig mellem Jarlen og mig. See, nu vil jeg, ligesom fordum Olav Tryggeson, tilbyde jer Fred og Frelse med Lov og Ret! Herom holdt han nu en lang Tale til dem, som flod meget godt, og gav saa til Slutning Bonderne to Ting at vælge imellem: enten at holde Slag, eller at give Kiob og sværge ham Lydighed. Der nu Tylvten kom tilbage med den Besked, blev der holdt et almindeligt Raad om, til hvilken Side det skulde være, men uagtet de

først kævledes en Stund med hverandre, bekvemmede de sig dog til at hylde Olav og sværge ham Troskabs-Eed.

Nu kundgjorde Olav, hvad Vei han vilde tage, og Bønderne gjorde meget ordenlig Giæstebud for ham paa hele Reisen, ad Stranden til, thi der søgde Olav ud, og var sig om Skibe. Et tyvesædigt Langskib fik han af Gunner paa Gieldminne, et ligedant af Lodin paa Vigge, og tre af samme Størrelse fra Anger i Næs, som var en Gaard der havde tilhørt Hakon Jarl, og bestyredes af en Foged som hedd Baard hin Hvide. Desuden havde Kongen fire, fem Skuder, og med samme Flaade foer han afsted op ad Fjorden.

Sextende Kapitel.

Om Olavs Fart til Steenkiær og Nidros.

Svend Jarl befandt sig, for nærværende Tid, inde i Trondelagen paa Steenkiær, og agtede der at drikke sit Jule-Øl, men saasnart Einer Tambeskelver spurgde, at Orkedølerne havde givet sig under Kong Olav, lod han strax nogle Karle tage hans Sluppe, som laae ved Nidros, og roe ind ad Fjorden, for at advare Svend. De kom til Steenkiær en Dag henimod Aften, og da Svend fik at høre, hvad der var paa Færde med Olav, lod han endnu samme Aften sit Langskib, som laae for Anker i Havnen, lade med Løsøre, Klæder og Levnets-Midler, Alt hvad det kunde bære, og roede bort ved Natte-Tider. Lige i Dagbrækningen naaede han Skarnsund, og da han der fik Øie paa Kong Olavs Flaade, dreiede han strax af, ind under Klinten i Maasvigen, hvor der stod en tyk Skov, som skyggede ud i Vandet. Dernæst lod han fælde høie Træer, at dække

Skibet med imod Søesiden, og da det tillige var lidt tykt i Luften, dengang Olav roede om Øen, undgik Svend virkelig under Lovet hans Opmærksomhed. Da saa han var af Sigte, roede Jarlen ud ad Fjorden, og gik i Land ved Frosten, som hørde til hans Lehn. Herfra skikkede han Bud til Guldalen efter Svoger Einer, som ogsaa indfandt sig, og fik nu at høre, hvordan Jarlen var sluppet fra Kong Olav; samt hvad hans Forsæt var: strax at sanke Folk, og gaae løs paa Olav; men det Sidste var, ikke efter Einers Hoved; nei, sagde han, lad os heller gaae lidt snildt til Værks, og kun holde Øie med hvad Olav tager sig for; thi det er nok mueligt, naar vi holde os saa stille som Muus, og der slet ikke er noget Tegn til Ufred, at Olav da, Julen over, slaaer sig til Roe paa Steenkiær, hvor han finder Alt paa rede Haand; hører han derimod, at vi sanke Folk, saa farer han afsted ud ad Fjorden, og saa kan vi skyde en hvid Pind efter ham. Svend Jarl gav Einers Ord Magt, og gav sig til at reise om paa Giæsterie i Stordalen.

Imidlertid kom Kong Olav til Steenkiær, men blev ikke gammel der, thi saasnart han havde faaet sine Skibe, og nogle Købmænds-Skuder han traf der, ladede med baade tørre og vaade Vahre, som fandtes, skyndte han sig tilbage, alt hvad han kunde, og lagde ind til Nidros.

Her, hvor før kun stod en enstig Gaard, havde Olav Tryggesøn, som sagt, anlagt en Kiøbstæd, og bygget sig en Kongs-Gaard, men da Erik Jarl kom til Roret, opslog han sin Bopæl paa Hlade, som havde været hans Faders Hovedgaard, og brød sig ikke det Mindste om Husene, Olav havde reist ved Nid-Elven, saa nu var en Deel faldet reent ned, og hvad der end stod, var ubeboeligt. Ikke desmindre løb, som sagt, Kong Olav op ad Nidelven, og strax satte han Folk i Arbeide med at giøre i Stand hvad der stod, og reise op, hvad der laae, flyttede derind

hvad han havde med af Mad og Drikke, og agtede nu at holde Jul i Nidros.

Syttende Kapitel.

Om Sighvat Skjalds Ankomst.

Der var en Islænder ved Navn Thord, som man kaldte Sigvalds-Skjalden, fordi han i lang Tid havde været Skjald hos Sigvald Jarl, han havde siden været hos Sigvalds Broder: Hoie-Thorkild, og saa, efter Jarlens Død, slaaet sig til Handelen, men da han i Vester-Leden stødte sammen med Kong Olav, var han gaaet i hans Tjeneste, og befandt sig endnu i hans Følge. Samme Thord havde en Søn, ved Navn Sighvat, som blev opfødt paa Apavatn, fulgde derpaa, da han omtrent var fuldvoxen, med et Skib til Norge, og kom til Trondelagen samme Efteraar, som Kong Olav. Der nu Sighvat spurgde at hans Fader var i Følge med Kongen, drog ogsaa han til Kongens Gaard, og blev der hos sin Fader enstund. Eftersom han nu tidlig kunde godt med at rime, digtede han en Vise om Kong Olav, og bad om Forlov til at komme frem med den. Nei vist ikke, sagde Kongen, jeg vil ikke have, man skal digte Viser om mig, og hvad kan det nytte jeg hører, hvad jeg ikke forstaaer: Dertil svarede Sighvat:

Rytter! Du, som brød med Ære
Vov paa Løver mørkeblaae,
Du en Skjald kanst ei undvære,
Til min Sang du lytte maae!
Agt kun Andres Lovsang ringe!

For hver Hæders=Daad, heel reed
Jeg en Vise dig skal bringe,
Af hvis Roes Du ei blir feed!

For det Vers gav Olav Sighvat en Guldring, der veiede en halv Mark, og tog ham til Hirdmand. Da kvad Sighvat:

Naadig rakde Du mig Sværd,
Glad tog jeg til Takke;
Hvem der laster slig en Færd,
Skam faae paa sin Nakke!

Begge har vi smedet godt,
Jeg som Tjener, du som Drot,
Heldig jeg paa Fjeldet fandt
Gran med Gylden=Ringe,
Du en Gjærde=Staver vandt,
Som har Staal i Bringe!

Svend Jarl havde om Hosten kun taget halv Told af Islands=Farerne, thi den anden Halvpart, saavel deraf, som af alle Indkomsterne i Trondelagen, hørde Jarlerne Erik og Hakon til; men da nu Kong Olav skikkede Bud, og krævede samme Halvpart, krympede Islænderne sig, og tog selv op til Kongens Gaard, hvor de fik Sighvat til at gaae i Bon for sig. Det gjorde han paa Vers saaledes:

Jeg er en bønhørlig Mand,
Det maa Havmænd sige,
Guld af dem jeg tog paa Stand,
Skindet og desliige;

Du som haver Ægers Ild!
Af hvad du har krævet,
Eftergiv blot Hælvden mild,
Hælvden er alt hævet!

Attende Kapitel.

Om Ildebranden i Nidros, og Olavs Flugt fra Trøndelagen.

Dengang Svend Jarl og Einer Tambeskelver spurgde, at Kong Olav havde giort dem en Streg i Regningen, maatte de til at lægge deres Hoveder sammen igjen, og Følgen blev, at de i al Stilhed fik sanket en stor Hob Folk, saa henved to tusinde Mand, hvormed de drog ovenom til Guldalen, og saa fort videre til Nidros. Kong Olavs Udridere paa Gulaasen var imidlertid aarvaagne, og saasnart de saae Fienden komme trækkende oppe fra Guldalen, foer de afsted og meldte Kongen hvad der var paa Færde. Han laa i sin Seng, thi det var ved Midnats-Tider, men han sprang da strax op, og saasnart han fik sine Folk paa Benene, skyndte han sig om Bord, uden at tage Andet med end Klæder og Vaaben. Det var da ogsaa den høie Tid, thi ligesom Kongen roede fra Land, kom Jarlen til Byes, tog sin Jule-Kost tilbage, og stak Ild paa alle Husene. Det beretter Klæng Bruseson, som var selv med, i Lobe-Rimet han gjorde om Svend Jarl, hvor det hedder:

Hist ved Nid, det sandt er sagt,
Ilden fik med Hallen Magt,
Aldrig heelt blev Værket halvt,

Kongens Gaard i Aske faldt,
Røgen satte fjern og nær
Sværte=Sod paa Jarlens Hær!

Kong Olav roede ud med Fjorden til Orkedalen, hvor han gik i Land, og drog saa flux videre, op over Dovre, og ned i Guldbrands=Dalen, men saa gav han sig gode Stunder, og drog om Vinteren paa Giæsterie, først der, og saa paa Hedemarken.

Nittende Kapitel.

Om Olavs Udrustning.

Saasnart det lakkede ad Foraaret, begyndte Kong Olav at sanke Folk, og fik en Deel fra Rommerige, men især en stor Hob fra Hedemarken, thi ikke Nok med det Mandskab Kongerne overlod ham, der kom ogsaa mange Herser og Odelsmænd af dem selv, hvoriblandt Ketil Kalv fra Ringenæs er bekiendt. Olav drog nu til Vigen, hvor hans Stiffader Sigurd Syr mødte ham med en anseelig Skare, og saa fulgdes de ad til Fjorden, at være sig om Skibe, og faae dem rustet ud. Da saa det var skeet, lagde de med et stort og stadseligt Følge ud til Tonsberg.

Tyvende Kapitel.

Om Svend Jarls Udrustning.

Strax efter Jule=Tider begyndte Svend Jarl at sanke Folk, bod Leding ud, og gjorde Skibe i Stand. Det var ingen Sag for ham at

faae Folk, eftersom Tilstanden dengang var i Norge, thi Landet var fuldt af Herser, mange af dem vare rige, mægtige, og hoivelbaarne: Somme af Jarlebyrd, og Somme af Kongelig Herkomst, saa de giennem nogle faae Led nedstammede fra Harald Haarfager selv, og i dem var det de regjerende Herrer, det være sig nu Konger eller Jarler, skulde have deres Støtter, thi hvor man kom, havde de Bonderne i deres Lomme. Nu stod Svend Jarl paa en meget venskabelig Fod med Herserne, og selv Erling Skjalgsøn var nu paa det allernøieste forbundet med Jarlerne, thi saa saare Erik var borte, havde Svend og Hakon forligt sig med ham paa det Vilkaar, at Aslak Erlingsøn giftede sig med Svends Daatter Gunnild, og beholdt saa i Fælleskab med Faderen alle de Forleninger Erling havde havt i Olav Tryggesons Tid; saa nu var der slet ingen Ting i Veien. I Følge med sin Svoger Einer Tambeskelver, og en heel Flok andre Herser, holdt Svend ud ad Tronhjems-Fjorden, saasnart han kunde, trak Folk til sig af hvert Fylke underveis, og kom saaledes sønderned til Rogeland; hvor Erling Skjalgsøn med mange Herser og et talrigt Følge stødte til ham, og fulgdes med ham østerind til Vigen. Did ankom Jarlen Noget efter Midfaste, og lagde ind om Grenmar.

Et og tyvende Kapitel.

Om Palme-Slaget ved Næs.

Imidlertid styrede Kong Olav ud med Fjorden, og om Løverdagen for Palme-Søndag opdagede de fiendtlige Flaader hinanden, og mærkede at de var Naboer.

Søndag=Morgen, saasnart det dagedes, stod Kong Olav op, og da han var paaklædt, gik han i Land, og lod med Luren Mandskabet kalde fra Borde, hvorpaa han gjorde vitterligt for Menig=Mands Øren, hvad ham var berettet, at Sven Jarl laae med sin Flaade ei langt derfra. Slaget er nu forhaanden, sagde han, derpaa maae vi belave os, thi væbne sig nu alle Mand, og søge hver sin beskikkede Plads, saa Alt er kant og klart, inden jeg lader blæse til Ud=Læg! Ingen maa fare afsted, forend hele Flaaden er færdig, og Ingen være i Havnen, naar jeg roer ud, og saa maae vi passe at holde Aareslag, thi vi kan aldrig vide, hvilket Øieblik vi støde paa Jarlen; veed ikke enten han vil blive liggende, til vi kommer, eller møde os paa Halvveien.

For Resten: mødes vi, og det kommer til Slag, da, Folk! lægger endelig Skibene klods ind paa hinanden, og haver Klankerne i Beredskab! Skyder blot Skjold for jer saalænge, medens I fæste Skibene, thi vi maae holde til Raade med vore Vaaben: ikke gjøre Luften Uskiel og slaae Stranden ihjel; men naar saa det er i Rigtighed, og Slaget begynder for Alvor, giver dem kun da det glatte Lag, og hver giøre Gavn, som han for Karl vil gaae!

Derpaa lod Kongen holde Gudstjeneste for sig, gik saa ombord, og læntede, til Mandskabet havde faaet sig lidt Davre, men saa lod han ogsaa strax blæse Allarm, og lægge ud af Havnen.

Kong Olavs Banner var hvidt, med en Orm udi, og selv førde han et Skib, som de kaldte Karlhøfde, eller Karle=Klint, og som havde paa Forstavnen et udskaaret Konge=Hoved, af Kong Olavs egne Hænders Arbeide, der siden længe blev giemt i Norge, som en Helligdom. Samme Skib var besat med hundrede Mand, som alle havde Ringe=Brynier og Vælske Hjelme; Somme havde blaae og Somme røde Skjolde, men de

Flestes var dog hvide, med et Guld-Kors i, og et bleghvidt Kors lod Kongen sætte paa deres Pande-Smækker allesammen.

Nu roede de da afsted for at opsøge Fienden, og da de kom ligeud for Havnen, hvor Jarlen havde ligget, var hans Folk netop kommet under Vaaben, og lavede sig til at roe ud af Havnen, men saasnart de fik Syn paa Kongens Flaade, gav de sig til at lænke Skibene sammen, heisede Flag, og lagde sig til Rette. Der Olav det saae, roede han lige ind paa dem, og lagde sit Skib mod Jarlens, hvorpaa da Slaget gik an, medens Sven endnu laae i Havnen. Det blev imidlertid et farlig haardnakket Slag, Mange faldt paa begge Sider, og Mange saaredes, men det varede længe, inden Nogen kunde see, til hvilken Side Lykken hældede. Jarlen havde rigtig nok større Besætning, men saa havde Kong Olav derimod ikke en Mand om Bord, Andet end lutter udsøgte Folk, som var hærdede med ham paa Vikings-Tog, og saa forfærdelig godt udrustede, at de, som sagt, havde Ringe-Brynier paa, allesammen, saa der skulde Meget til at bide igjennem. Omsider altsaa, da der begyndte at minke lidt med Folk ved Siderne paa Jarlens Skibe, forsomde Olavs Mænd sig ikke, men besteeg med Banneret det Skib der laae næst op til Jarlens, og Kongen fulgde selv sit Banner derop. Da beed hun tilgavns, saa Svens Folk faldt som Fluer, og endeel sprang over Bord, og da det nu var godt at see, til hvilken Side Vognen hældede, søgde Kongens Folk rask hen til Jarlens Skib, og det var paa et hængende Haar, at han havde faaet dem over om Bord til sig, men da han saae, det kneeb, raabde han til Stavngjemmerne, at de skulde kappe, og gjore Skibet flaat, som da ogsaa skedte. Vel kastede nu Kongens Folk Baadshager i Hals-Klamperne og holdt fast, men saa sagde han til Stavngjemmerne, at de skulde kun hugge Klamperne af, og da det var skeet, lod Einer Tambeskelver, som laae paa den anden

Bov af Jarlens Skib, hugge et Anker i Forstavnen, og trak af med det ud paa Fjorden, i Spidsen af den hele Linie.

Alt Dette er saaledes fortalt efter Sighvat Skjald, som var selv med i Slaget, og gjorde strax, næste Sommer, det saakaldte Næsse=Riim, som løber udi Eet, og hvor det hedder:

Olav paa den hede Dag,
Der de Kors saa hvide
Svedte Blod, det første Slag
Slog til Jarlens Kvide;
Uden Skaansel han saa rap
Reed til Sven i Havnen,
Saa at Tid hans Mænd fik knap
Til at tøire Stavnen!

Mellem Stridens Ørne trindt
Ord mon gaae paa Vinge
Af, hvor kløds da Karle=Klint
Jarlen slog for Bringe;
Ei saa frygted Norges Drot
For at fryse inde,
Dertil kiendte han for godt
Valens Norden=Vinde!

Dog, ei snart i Larmen vild
Kunde det sig vise,
Til hvad Side vennemild
Smiled Seirens Dise:
Jarle=Svend og Konge=Mand
Gik med Liv i Hænde,

Værre sig ei støde kan
Blodskye Unger-Svende!

Da i Heden glad jeg saae,
Under Olavs Mærke,
Kæmper over Skuldre slaae
Svale Brynje-Særke,
Og min sorte Lok, den Skielm,
Lykken maatte love,
Lumsk den under vælske Hjelm
Loe ad Vind og Vove!

Stolt, jeg mener, var det Syn,
Der med Gylden-Stage
Over Bølgen foer som Lyn
Olavs Kæmper strage;
Der de Gønduls Spillemænd
Mellem hvasse Egge,
Rask for Olav, op mod Sven,
Sprang fra Konge-Snekke!

Hilsen der og brat de fik,
Men med Skede-Tunger,
Visen ei saa liflig gik,
Som naar Møen sjunger,
Skaalen var ei nær saa sød
Ved det Sømands-Gilde,
Som naar Hirdmænd Viin og Mjød
Række Møer milde!

Der var Gnye og Vaaben-Brag,
Vrede Folk om Borde,
Skjolde brast for Klinge-Slag,
Kæmpe-Skridt vi gjorde,
De Skib-Brudnes Hob blev stor
Under Snekke-Næsset,
Mangen Bonde over Bord
Gik, med Saar forlæsset!

Dog, alt paa den Kæmpe-Gang,
I Kong Olavs Følge,
Ikke blot for Ravne sprang
Høit den røde Bølge,
Farve skifted i den Færd,
Mellem Kæmper bolde,
Malede med sløve Sværd,
Vore hvide Skjolde!

Det var Sven, han kappe lod
Hurtig sorten Klampe,
Før det skedte, med ham stod
Snekken slemt i Stampe;
Medens vi for sorten Ravn
Gjorde Giæstebude,
Humped med skamferet Stavn
Bort den Ravne-Skude!

To og Tyvende Kapitel.

Om Skjalden Berse.

Dengang, da Sven Jarls Skib blev halet ud, fik Kong Olav Die paa Skjalden Berse Torfesøn, som stod i Forrummet, og var god at kiende, saa overordenlig smuk en Karl, som han var, og saa stadselig som han førde sig op, baade i Vaaben og Klæder. Ham raabde da Kongen til med høi Røst og sagde: Far vel, Berse! I lige Maade! Konning! var alt det Svar han fik, som Berse selv fortæller i det Løbe-Riim, han siden gjorde, dengang han var faldet i Kong Olavs Hænder, og sad i Bolt og Jern; thi der siger han:

Kongen bad i Leiervold
Skjalden vel at fare,
Skjalden, ei for Æren kold,
Hurtig maatte svare;

Længe der at veie Ord
Gjorde ingen Gode,
Konsten smeed vi over Bord,
Da paa Grund vi stode!

Hvad man hører, lærer man,
Lige gaaer for Lige,
Gierne Ord af fornem Mand
Hver vil eftersige!

Sven og jeg saamangen Gang
Side gik om Side,

Hvor de kolde Tunger sang
Høit om Kæmpe-Kvide!

Sagtens maatte gaae mig nær
Da min Vens Ulykke,
Der med Skam fra Herrefærd
Saa han maatte rygge!

Ja, det svær jeg: ei paa Land,
Ei paa svalen Bølge,
Selv hans bedste Overmand
Vil i Flok jeg følge!

Aldrig, aldrig falder jeg,
Drot, dig saa til Fode,
At jeg elsker, lover ei
Sven den hjertensgode!

Sving kun Sværd, sving om igjen!
Kald kun Sven din Fiende!
Aldrig dog min Ungdoms-Ven
Ganger mig af Minde!

Tre og Tyvende Kapitel.

Om Sigurd Syrs Klogskab, og Olavs Nøisomhed, Svens Flugt, og Sighvats Spot.

Somme af Sven Jarls Folk bad vel om Fred, og Andre flyede op i Landet, men de Fleste slap dog ud paa Fjorden, hvor da Flaaden samlede

sig igjen, og Jarlen holdt Raad med Herserne, om hvordan man nu helst skulde stile sin Sag. Saasnart man paa Kong Olavs Side blev Saadant vaer, vilde Sigurd Syr endelig, at man skulde lægge til igjen, og sagde: lad os blive ved at smedde, mens Jernet er varmt! Nei, sagde Kong Olav, lad os nu først see, hvad Jarlen vil tage sig for: enten han vil holde Flaaden samlet; eller takke den af! Ja, sagde Sigurd, som Kongen vil, saa maa det jo være, men slaaer Synet mig ikke meget feil, da vil det have Tid, førend du og de store Hanser kommer til at søbe god Kaal sammen, thi kiender jeg ellers dig ret, saa vil du nok, hvad du vil, og de Andre, seer du, er i Vane med at staae Høvdingerne i Næse, og vige dem ikke et Straasbred

Der blev imidlertid Intet af Angrebet, thi nu saae man snart, at Jarlens Flaade skildtes ad, og dermed gik det saaledes til: at, dengang Høvdingerne kom til at tales ved, raadte rigtig nok Erling Skjalgsøn, at man skulde seile nordpaa, og samle nye Kræfter til at slaaes med Kong Olav, men næsten alle de andre Herser havde faaet deres Fornøielse, og syndes, at efter det store Nederlag, Jarlen havde lidt, var det bedst, han tyede til sin Sviger-Fader, Kongen af Sverrig, og hentede Forstærkning. Paa deres Side var ogsaa Einer Tambeskelver, thi det kom ham for, som de slet intet Held havde til nu at slaaes med Kong Olav, og dermed skildtes Hæren ad, saa Einer fulgde med Jarlen østerpaa, Erling derimod, og mange andre Herser, som ikke vilde lade deres Odel i Stikken, gik nordpaa, og tog hjem, hver til Sit.

Kong Olav blev liggende nogle Dage i Havnen, medens man randsagede de Slagne og deelde Byttet, og ved denne Leilighed gjorde Sighvat følgende Vers:

Mangen Nord-Boe, mener jeg
I vort Lag indlemmet,
Glemde i den Hurlumhei
Kaagsen reent til Hjemmet,
Alle gik de neden om,
Sandt er det for Resten:
Sagtens det af Sol-Skud kom,
Flokken faldt af Hesten!

Kongens Arbeid fortned saa,
At den Trøndske Pige
Knap en Skose hitter paa,
Som Sparto kan sige,
Kan hun sig da ikke dye,
Maa vel dem hun giække,
Som med Skiæg i Morgen-Grye
Maled Fjordens Vægge!

Kongens Hest paa Uplands Foer
Treves godt i Vinter,
Derfor op den slog om Bord,
Svend! ad Trøndske Finter;
Finde vi i Mundgodt Smag,
Som jeg nægter ikke,
Fandt dog I forleden Dag!
Meer kan vi end drikke!

Der nu Kongen tog Afsked med Sigurd Syr og de andre Hovdinger, som havde gjort ham Bistand, vankede der gode Forræringer, og

saaledes fik, iblandt Andre, Ketel fra Ringenæs en femtensædig Jagt, som han lod føre op ad Glommen, og ind i Mjøsen.

Fire og Tyvende Kapitel.

Om Olavs anden Trondhjems-Reise og Clemens-Kirkens Bygning.

Saasnart nu Kong Olav, ved sine Speidere, han havde ude, fik Efterretning om, at Sven Jarl virkelig var reist af Landet, seilede han vester ud med Vigen, blev taget til Konge paa hvert et Thing, og fik Følgeskab nok. Saaledes blev han ved at holde Thing, til han naaede Lindesnæs, men da han der spurgde, at Erling Skjalgson, som var hele Sommeren dygtig mandstærk, havde en heel Krigshær paa Benene, saa, da han tillige havde en strygende Vind, vilde han ikke opholde sig paa Nord-Agde, men skyndte sig op til Trondelagen, i den Tanke, at kunde han bare faae Bugt med Trønderne, mens Jarlen var borte, saa havde han skudt Papagoien. Der han nu kom op nord paa, var der heller ikke en Hund der giøede ad ham, saa han blev hyldet uden Modsigelse, og begav sig derpaa om Hosten til Nidros, hvor han vilde tage sit Vinter-Sæde. Her lod han da Kongs-Gaarden opbygge paa Nye, reiste Clemens-Kirken paa samme Sted, hvor hun staaer endnu, og udviste Tofter til Bønder, Kiøbmænd og Andre, hvem han selv syndes, som vilde bebygge dem. Mandstærk blev han imidlertid ved at være inden Gaarde, thi han troede ikke Trønderne paa et Haar, at sige, hvis Jarlen kom igien, og hvad Ind-Trønderne angik, da gjorde de heller ingen Rover-Kule af deres Hjerte, thi de vilde slet ingen Landskyld yde ham.

Fem og Tyvende Kapitel.

Om Sven Jarls Anslag og Afgang.

Dengang Sven Jarl kom ind i Sverrig til sin Svigerfader Kong Oluf, fortalde han strax hvordan det var gaaet ham med Olav Digre, og bad Kongen sige sig et godt Raad, hvad han nu skulde slaae paa? Ih, sagde den svenske Konge, du kan jo blive her, om du har Lyst, jeg skal nok forsørge dig standsmæssig, men vil du heller tilbage igjen og tage Riget fra Olav, saa skal jeg give dig Hjelpe-Tropper. Det Sidste syndes Jarlens Folk bedst om, af den Aarsag, at der var mange iblandt dem, som havde store Eiendomme i Norge, og efterat man havde lagt sine Hoveder sammen, blev det aftalt, at næste Vinter vilde de bryde landveis ind i Norge. De vilde nemlig gaae igjennem Hælsingland og Jæmteland ind i Trondelagen, thi Jarlen higede bare efter at komme til Ind-Tronderne, som han gjorde sikker Regning paa at finde Bistand hos. Sommeren vilde man imidlertid anvende til et Vikings-Tog i Øster-Leden, som kunde smide Noget af sig, og den Beslutning blev strax iværksat, saa Garderige maatte holde for, den hele Sommer.

Om Hosten vilde Sven Jarl seilet tilbage til Sverrig, men faldt underveis i en Sygdom, som blev hans Hælsot, og da han var død, skildtes hans Folk ad, saa Nogle droge gjennem Hælsingland og Jæmteland over Kiolen, ind i Trondelagen, hvor de da, tilligimed andre Efterretninger om Udenlands-Reisen, bragde visse Tidender om Sven Jarls dødelige Afgang; de Fleste derimod, hvoriblandt Einer Tambeskelver, og hele hans Trop, begav sig til den Svenske Konge, og havde deres gode Dage hos ham hele Vinteren.

Den Svenske Konge var jo nu grumme forbittret over, at Olav Digre havde vovet at sætte sin Fod i hans Skatland, og jage Sven Jarl bort, hvorfor han ogsaa truede med, at Olav skulde skee al Landsens Ulykke, kunde han bare faae Fingre paa ham; men, sagde han saa, jeg vil imidlertid ikke troe, at Olav brænder sig saa heedt, at han tør tilegne sig de Lehn, Jarlen havde! Nei, Kors! hvor tør han det? sagde alle de Svenske Hofmænd. Men ikke desmindre, da man i Trøndelagen fik Vished om at Sven var død, og kom aldrig til Norge meer, saa faldt Menig-Mand strax til Føie for Kong Olav: mange Ind-Trønder reiste selv hen og gik i Kongens Tjeneste, Andre sendte deres visse Bud i samme Ærende, og da saa Olav om Høsten kom ind til dem og holdt Thing, blev han hyldet til Konge i alle Fylker.

Sex og Tyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Husholdning, Bordskik og daglige Levemaade.

Der Kong Olav kom tilbage fra Hyldings-Reisen, begav han sig igien til Nidros, hvor han, ligesom forrige Vinter, agtede at opholde sig, og hvorhen da al Kongelig Skat og Rente blev bragt.

I den nye Kongs-Gaard, som Olav her lod bygge, var der en stor Borge-Stue, med en Dør paa hver Ende; midt i Stuen havde Kongen sit Høisæde, paa hans venstre Haand sad Biskop Grimkel med Samt sine Klerke, og paa den høire Side Kongens Raads-Herrer, men i det andet Høisæde, ligeover for Kongen, sad Stalleren Bjørn Digre med Giæste-

Karlene, uden naar der kom fornemme Fremmede, thi saa havde de Æren, og saa skulde Øllet drikkes om Gruen.

Sit Tienerskab afdeelde Kong Olav, efter som Skik var ved fremmede Hoffer, i visse Slags, saa han havde tredsindstyve faste Hirdmænd, tredive saakaldte Giæster, og holdt, foruden mange Trælle, endnu tredive Gaards-Karle, som skulde forrette Kiorslerne, og udenom holde Alting vedlige. Hirdmændene havde et stort Herberge hvor de laae om Natten, og for dem tilligemed Giæsterne gjorde Kongen en egen Lov og Hirdskraa, hvorfor der ogsaa var bygget en stor Thing-Stue, hvor Hof-Retten blev holdt.

Dagligdags stod Kongen tidlig op, og saasnart han var paaklædt, og havde toet sine Hænder, gik han i Fromesse og holdt sin Morgen-Bøn. Derpaa sad han i Rette eller holdt Raad, alt efter Omstændighederne, som der var Trætter til, eller andre Ting at afhandle.

Kong Olav havde ikke Meget af Munden, men vilde gjerne høre, hvordan Folk forde sig op i andre Lande, og især hvad Art det havde med deres Christendom. I samme Anledning spurgde han da immer dem ud, som vidste bedst Beskeed, og fik god Underretning om Christendommens Tilstand baade paa Orkenøerne, Hetland og Færøe, men fandt at det var dermed kun maadelig bestilt. Angaaende Island, da havde han i sin Gaard, ikke blot Sighvat Skjald, som vi har hørt, men ogsaa flere Islændere, hvem han spurgde meget nøie ud, baade om Høvdingerne, som var der paa den Tid, nemlig: da Skafte Torodson var Lands-Dommer, og især om den islandske Christendom, som han fandt, havde ikke Stort at betyde, da man fortalde ham, der stod i Loven, at Folk maatte nok, ligesom Hedningerne, æde Hestekiød, lægge deres Børn ud, og giøre adskillige andre Ting, som streed imod Christen-Dommen.

See, om saadanne Ting, eller ogsaa om Lov og Ret, og Rigens Bedste, var det næsten altid han holdt Samtale.

Syv og Tyvende Kapitel.

Om Frostethings-Loven og Kirke-Retten.

Paa denne Tid var det Kong Olav sammenkaldte alle de forstandigste Mænd, som fandtes i Trondelagen, lod Hakon Adelsteens Frostethings-Loven tit og ofte gientage for sig, og forandrede den saa, med kloge Folks Raad, tog fra og lagde til, som ham tykdes bedst. Ligeledes forfattede han, ved Hjelp af Biskop Grimkel og andre Præstemænd, en Kirke-Ret, som var stilet paa at neddæmpe Hedenskabet, og afskaffe alle dem af de gamle Sædvaner, som syndes ham uchristelige. Ogsaa lykkedes det Kongen at faae Bondernes Stadfæstelse paa disse nye Love. Sighvat siger:

Tømmermand paa Kirke-Snekke!
Balk i Lov du bygger saa,
At imellem Klippe-Vægge
Loven kan som Norge staae!

Otte og Tyvende Kapitel.

Om de Svenske Hofmænds Norske Reise.

Samme Vinter skedte endnu den Mærkværdighed, at den Svenske Kong Oluf skikkede et Gesandtskab paa fire og tyve Mand til Norge, med to Brodre i Spidsen, hvoraf den Ene hedd Thorgaut Hareskaar og den

Anden Asgaut Ladefoged. Saasnart de kom over Kiolen ind i Værdalen, lod de strax kalde Bønderne sammen paa Thinge, og krævede dem for Skat og Skyld paa den Svenske Konges Vegne, hvorpaa Bønderne holdt Raad imellem sig selv, og blev enige om det Svar: at naar Kong Olav ingen Skat tog af dem, saa vilde de nok yde den til Kongen af Sverrig, men betale to Steder vilde de ingenlunde. Med den Beskeed drog Gesandtskabet videre, langs igjennem Dalen, og holdt Thing, men fik immer samme Svar, og ingen Penge. Fra Værdalen tog de Veien til Skognen, hvor de ogsaa krævede Skat, men fik Ligemeget for det. Saa drog de videre ind i Stordalen og holdt Thingdag, men der vilde Bønderne ikke engang møde, og nu kunde da Gesandterne godt mærke, at de reisde efter Næsen, hvorfor ogsaa Thorgaut vilde vendt om igien, men Asgaut sagde: nei, kun slet har vi rygtet Kongens Ærende, aldenstund vi ikke har talt med Olav Digre, ham maae vi have fat paa, siden Folket stikker sig bag ved ham. Asgaut fik da ogsaa sin Villie, og de drog til Nidros, hvor de tog Herberge i Byen, og stædtes saa for Kongen næste Dag, som han sad over Borde, hilsede og sagde, at de havde Bud til ham fra Kongen af Sverrig. Ja, saa kom til mig i Morgen, sagde Kongen.

Dagen efter, saasnart Kongen kom af Kirke, gik han ind i Thing-Stuen, lod Svenskerne kalde, og bad dem komme frem med deres Ærende.

Thorgaut forde nu Ordet, udviklede forst, hvad deres Ærende var til Norge, samt hvad Svar de havde faaet af Ind-Tronderne, og bad derpaa Kongen afsige Dommen, saa der kunde blive en Ende paa den Sag!

Ja, hør nu, sagde Kongen, i Grevernes Tid var det intet Under, at Landsfolket skattede til Jarler, som vare deres fodte Herrer, uagtet disse lænede sig til fremmede Hovdinger, men dog havde Jarlerne havt meget mere Ære af, at følge og tiene Rigets retmæssige Konger, end med Frem-

medes Hjelp at sætte sig paa Bagbenene og styrte dem fra Thronen! Naar derimod nu Kong Oluf Svensker vil komme med Paastand paa Noget af Norge, da veed jeg slet ingen Ret, han kan have at tale med; men hvad Uret vi har lidt af ham og hans kiære Familie, det veed jeg udenad og glemmer ikke saa let.

Det maa jeg sige, begyndte nu Asgaut, det er ingen Gaade, hvi man kalder Herren Tykke-Olav, saa tyk som han gjør sig nu, og tør være studs mod slig en stormægtig Høvding; men ikke veed dog Herren ret, hvor stærke Skuldre der skal til at bære Svenske-Kongens Vrede, hvorunder Kæmper gik i Knæe, som, tykkes mig, havde anderledes Kræfter, end som Herren har for mine Dine! Om da Herrens Hug staaer saa stærk til dette Grevskab, da tjende det ham bedst at drage til Konningen, og hylde hannem, saa skal vi gaae i Bøn for Herren, om at faae det Landskab til Lehns.

Kong Olav var en meget sagtmodig og sindig Mand, og derfor svarede han ganske roligt: ja, Asgaut, det var dit Raad, men vil du nu lyde mit, saa reiser du hjem, og hilser din Konge fra mig, at saa saare vi naaer Foraaret, agter jeg at giore en Reise østerpaa og syne Skiel, hvor det fra Arilds-Tid har gaaet mellem Norge og Sverrig, og at har han Lyst, saa har han Lov til at møde mig der, hvor vi da kan afgjøre vort Mellemværende, saa hver af os faaer hvad han fødtes til!

Med den Hilsen gik Sendebudene hjem i deres Herberge, og pakkede ind, hvorpaa de igjen kom anstigende op ad Kongens Gaard, men saasnart Dørvogterne fik Die paa dem, meldte de det for Kongen, som var gaaet til Bords, og han svarede, at de Karle maatte ikke sætte deres Fod inden hans Dørre, og han vilde ikke snakke meer med dem.

Saa dreve de da af, og Thorgaut besluttede at reise tilbage, men Argaut sagde, at han vilde blive ved at rygte sin Herres Ærende. Dermed skildtes de ad: Thorgaut med sin Trop drog ad Strind til, men Argaut, selv tolvte, dreiede op i Guldalen, hvorfra han agtede sig sønderned til Møre for der at ramme den Svenske Konges Bedste. Saasnart imidlertid Kong Olav fik det at vide, skikkede han strax sine Giæste-Karle ud, som ogsaa rigtig annammede de Godtfolk, og førde dem bagbundne op paa Gulaasen, hvor man reiste en Galge, og hængde dem saa høit, at de kunde sees fra det almindelige Løb i Fjorden. Sighvat siger:

Pokker tog den Svenske Tylvt,
Det fik jeg at vide,
Den kom hurtig, velforskyldt
Artig op at ride;
I et kostbart Øieblik
Sadlet blev Hæl-Hesten,
Olav bød, og rask det gik:
Tylvten kom i Blæsten!

Thorgaut var endnu ikke kommet ud af Trondelagen, da han spurgde denne Tidende, men saa kom han ogsaa ud med en Fart, og afsted hjem til den Svenske Konge, som blev tordengal, da han hørde hvordan det var gaaet, og lod det ikke mangle paa store Ord.

Ni og Tyvende Kapitel.

Om Olavs Sønderfart og Forlig med Erling Skjalgsøn.

Der nu Foraaret kom, bød Kong Olav Leding ud i Trøndelagen, og seilede, saasnart han blev færdig, sønderned med Landet, ved hvilken Leilighed han da gjorde et Ophold i hvert Fylke han kom til, og thingede med Folket. Paa hvert et Thing blev Kirke-Retten læst op, med Samt de Forskrifter, som deraf fulgde, og herved afskaffedes da hos Menig-Mand mange Uvaner og Levninger af Hedenskabet, som endnu var tilbage, thi Jarlerne havde, som sagt, nok holdt de gamle Love i Hævd, og pleiet Retten tilbørlig, men ladet Christendommen skiøtte sig selv. Heraf fulgde, at skiøndt Folket paa Søsiden var for det Meste døbt, kiendte de dog hardtad ikke det Mindste til Christendommen, og høiere oppe i Landet, fornemmelig mellem Fjeldene, herskede der næsten overalt et tykt Hedenskab, og det var intet Under, aldenstund Folk fik Lov at raade sig selv, thi de var jo opfødt i Hedenskabet, og hvad man i Ungdommen nemmer, man i Alderdommen ikke forglemmer. Nu gik det derimod i en anden Stue, thi alle hvem der ikke vilde rette sig efter Kongens Bud, og leve christelig, truede han med at straffe strængelig, enten de saa var Rige eller Fattige.

Paa denne Reise blev Olav, uden al Modsigelse, hyldet som Konge paa hvert Lag-Thing, og da han kaae i Karm-Sund, blev der mæglet Forlig mellem ham og Erling Skjalgsøn, samt holdt et Møde paa Hvidingsøe, hvor Sagen skulde afgiøres. Da de nu imidlertid der kom til at tales ved, fandt Erling, at det hængde noget anderledes sammen, end ham var fortalt: Erling sagde nemlig, at naar han maatte beholde alle de Forle-

ninger, som Olav Tryggesøn havde givet, og Jarlerne Svend og Hakon siden ogsaa indrømmet ham, saa vilde han træde i Kongens Tjeneste, og være hans fuldtroe Ven; men dertil svarede Kongen: jeg synes dog, Erling, der var slet ingen Ulykke i, om du nøiedes med de samme Forleninger af mig, som af Erik Jarl, thi han havde dog gjort dig al den Ulykke han kunde, og jeg har derimod virkelig i Sinde at lade dig være den ypperste Herse i Norge, kun vil jeg selv være Skifte=Forvalter i min egen Boe, thi ellers lod det jo, ligesom det var Jer, I Herser, der havde Odels=Ret til mit Arve=Gods, og hvis Tjeneste jeg skulde kiøbe i dyre Domme! Erling havde ikke Mod til at sætte de høie Hjul for, thi han mærkede nok, at Kongen var ingen Kaste=Kiep, og aldenstund han saae, der var kun to Ting at vælge imellem: enten at beholde Kongens Vrede, og tage, hvad derpaa fulgde, eller lade ham raade for det Heele, saa valgde han det Sidste, men hvorlidt det var efter hans Sind, kunde man høre paa Svaret han gav, thi det var: mangen En lover Meer i sin Nød, end han holder til sin Død, men en god Villie drager et stort Læs.

Dermed var Samtalen ude, men saa gik Erlings Venner og Frænder omborde med ham, at han maatte dog endelig give Kiøb, lade Trods fare, og bruge sin Forstand, som ogsaa maatte sige ham, at selv med mindre Lehn, blev han dog alle Dage ligefuldt den ypperste og anseeligste Herse i Norge, aldenstund han hverken mistede sin Rigdom, eller den Manddom der udmærkede ham og hele hans Slægt. Da nu Erling fandt, baade at det var sagt i en god Mening, og var det Klogeste for Øieblikket, saa tog han det til Hjerte, og underkastede sig paa den Maade, at Kongen maatte give ham hvad han selv vilde. Dermed skildtes de ad, og var da saavidt forligde.

Tredivte Kapitel.

Om Eilif Gøtske og Brynjolf Kameel.

Kong Olav fortsatte nu sin Reise østerefter, og saasnart hans Ankomst spurgdes i Vigen, pakkede de danske Embedsmænd ind, og lod staae ad Danmark til; meer Lyst havde de ikke til at mødes med Kong Olav. Han gav sig da strax til at holde Thing med Bonderne, blev hyldet af hver Mand, optog alle de Kongelige Skatter, og forblev hele Sommeren i Vigen, men saa lob han ud fra Tonsberg, alt om til Svinesund, hvor den Svenske Konges Raadighed begyndte, og han lod de Egne bestyre ved to Landshofdinger: Eilif Gøtske og Roe Skeelvie. Roe havde under sig den hele østlige Deel, lige til Gøthelven, var af Herkomst halv Svensk og halv Norsk, eiede en Gaard paa Hisingen, og var i det hele en meget riig og mægtig Mand; men dog gav Eilif, som raadte nordpaa, ham ikke synderlig efter, thi ogsaa han var baade hovedriig og velbyrdig.

Dengang nu Kong Olav naaede dette saakaldte Ran-Rige, gik han i Land, og lod Indbyggerne stævne til Things, hvor de som boede paa Udoerne og ved Soekanten, ogsaa indfandt sig, og hvor Bjorn Staller forde Ordet, og formanede Bonderne til at følge de andre Normænds gode Exempel og hylde Kong Olav.

Derpaa stod en af de förnemste Bonder, ved Navn Brynjolf Ulfald eller Kameel, frem, tog Svaret og sagde: for det Første, saa hvad Skiellet angaaer imellem Danmark, Norge og Sverrig, der kan vi Bonder godt snakke med, for, see det veed vi jo gödt, at ligefra Arildstid har Gøt-Elven gjort Skiel, saavidt hun strækker sig, fra Væneren og lige ud til Stranden, derfra har vi Udmarkerne op til Edeskov, og saa kommer Kio-

len, som giør Grændsen ligeop til Finmarken. Dernæst, saa veed vi ogsaa nok, det er ikke saa nyt, at en af Kongerne har gjort et Indgreb i den Andens Rige, og Kongen af Sverrig har jo nu i lang Tid havt Magten lige til Svinesund, men angaaendes det, nu igjen at tjene Kongen af Norge, da er det, hos Mange af os, ikke Lysten der fattes, naar man bare turde; men Knuden er den, at vi har Sverrig baade osten og sønden for os, og naar da, som rimeligt kan være, den Norske Konge i Dag eller i Morgen drager nordop, hvor Landsens Styrke er, see, saa er vi om en Hals, thi det er en reen Umulighed for os, at hamle op med Gotherne. Det er da, kort sagt, Meningen paa det Hele, at vi vilde nok give os under den Norske Konge, naar han bare kunde sørge for, vi fik et godt Rygstyd.

Videre kom man ikke dengang, men efter Thinget, saavel om Aftenen, som næste Dag, var Brynjolf Kongens Giæst, og de To havde megen Snak sammen i Eenrum.

Derpaa seilede Kongen videre østerpaa, og da Eilif hørde det, lod han holde Øie med ham, men forblev selv nordoppe i Skovbygden, hvor han, foruden sine tredive Svende, havde en Hob Bønder om sig. Der var imidlertid ogsaa mange Bønder, som deels selv tog ned og hilste paa Kong Olav, deels udbad sig hans Venskab paa anden Haand, og saa gik der idelig Bud frem og tilbage mellem Kongen og Eilif med den indstændige Begiæring fra Bønderne paa begge Sider, at de maatte endelig holde en Thing-Dag, og der see til paa en eller anden Maade at komme overeens. Da de nu saaledes længe havde overhængt Eilif, og lovet ham, at han skulde ikke komme til at fattes Følgeskab, saa blev der endelig berammet et Møde, som skulde holdes nede ved Stranden.

Imidlertid skikkede Kong Olav sin Giæste-Høvding, Thore Lange, selv siette hen til Brynjolfs, med Brynjer under Kofterne, og Hatteslag over Hjelmene, og da Eilif, næste Morgen, kom, oppe fra Landet af med en stor Flok Bønder efter sig, var Brynjolf i hans Flok og Thore i hans Følge.

Nu var der sammesteds en Klint, som ragede ud over Søen, under den lagde Kong Olav sine Skibe, og ovenpaa samme Klint satte han og hans Folk sig til Sæde, men nedenfor sad Bønderne paa jævn Jord, og der sad Eilif i en Skjoldborg.

Først holdt nu Bjørn Staller en lang Tale til Kongens Fordeel, og gjorde sine Sager meget godt. Derpaa, da han havde sat sig, stod Eilif op, og begyndte at tale, men i samme Dieblik sprang Thore Lange til med sit dragne Sværd, og huggede Hovedet af ham. Da blev der en Allarm, alle Bønderne fløi op, Gotherne stak i Rend, og Thore Lange med sine Hjelpere huggede ned paa dem, alt hvad han kunde; men da saa den Støi var forbi, stod Kongen op, og sagde til Bønderne, at de skulde sætte sig ned igien. Det gjorde de ogsaa, og nu blev der snakket meget baade frem og tilbage, men saa omsider blev man dog enig, saa Bønderne lovede Kongen Huldskab og Troeskab, paa det Vilkaar, at han skulde blive hos dem, og ikke forlade dem, førend han kom en eller anden Vei ud af det Filterie, han var i med den Svenske Kong Oluf.

Derpaa underlagde Kong Olav sig hele den nordlige Deel af Ranrige, drog om Sommeren østerind lige til Got-Elven, og optog, saavel paa Søekanten som paa Øerne, alle Kongelige Indkomster, men saa efter Midsommer vendte han tilbage til Vigen, og løb op ad Glommen til et stort Fosſ der er, som hedder Sarpen. Her, henimod Fossset gaaer der et Næs ud, og det lod Kong Olav dige af fra Landet med en bred Grøft, og en høi

Vold af Planker, Steen og Græstørv. Dette Indlukke gjorde han til en Markeds-Plads, lod bygge sig en Kongsgaard der, tilligemed Vor Frue-Kirke, og formaaede Folk til at bygge paa Tofterne han viiste ud. Om Høsten lod han føre Alting derud, hvad han behøvede til Vinter-Hold, og, efterat have indsat nye Embedsmænd allevegne, opslog han om Vinteren sin Bopæl derude med en svær Hob Krigsfolk.

Om Julen gjorde Kong Olav her et stort Giæste-Bud for alle de kalkunske Bønder omkring fra Herrederne, og der var iblandt Andre Brynjolf Kameel, hvem Kongen forærede, i Jule-Gave, baade et guldprudt Sværd og en stor Herregaard som hedder Vetteland. Om disse Gaver gjorde Brynjolf et Riim, og (da Veitaland kan betyde Fadeburs-Lehn) lod Omkvædet saa:

> Sværd mig gav den Konge-Mand
> Og Veitaland.

Derpaa ophøiede Kongen Brynjolf virkelig til Herse, og havde i ham alle Dage en trofast Ven.

En og Tredivte Kapitel.
Om Vigveringernes Christendom.

Den samme Kirke-Ret som Kong Olav havde indført nordoppe, lod han ogsaa thinglæse i Vigen, men der var det ingen Sag; thi Vigveringerne var langt bedre oplyste i deres Christendom, end Folket nordpaa, og det deels af den Aarsag, at i Vigen var der gjerne baade Vinter og Sommer fuldt med udenlandske Kiøbmænd, baade Tydske og Danske, deels ogsaa fordi Vigveringerne handlede selv stærk paa Engelland, Tydskland og Flæmingeland. Somme drog ogsaa paa Vikings-Tog og lagde om Vinteren op i christne Lande.

To og Tredivte Kapitel.

Om Thrand Hvides og Roe Skeeløies Fald, samt om Eivind Bøffelhorn.

Denne samme Vinter skedte det, at Thrand hin Hvide, fra Trondelagen, som drog ind i Jæmteland og krævede Skat for Olav Digre, blev, efter at have forrettet sit Ærende, overfaldet af svenske Krigsfolk, som slog ham ihjel selv tolvte, og bragde den Svenske Konge Skatten. Det fik Kong Olav at vide, og ærgrede sig meget derover.

Nu var der en Mand fra Øster-Agde, som hedd Eivind Bøffelhorn, en svær Prygl, og kommet af store Folk, han var paa Farten hver eneste Sommer med en tyvesædig, velbemandet Snekke, og plyndrede snart i Vester-Leden, snart i Øster-Leden, og snart der søndernede i Frisland. Han var med ved Næsse paa Kong Olavs Side, og ved Afskeden forsikkrede Kongen ham om sit bestandige Venskab, hvorimod han lovede at være ved Haanden, naar forlangdes. Samme Eivind var med til det Julebud hos Kong Olav, vi talde om før, hvor han da heller ikke blev glemt med gode Foræringer, og ham skikkede Kongen Bud efter, nu om Foraaret. Eivind kom, og efter en lang Samtale med Kongen i Eenrum, lavede han sig strax til et Vikings-Tog, lob sønder med Vigen, og ind mellem Ekeroerne ved Hisingen. Her spurgde han, at Roe Skeeløie var seilet op til Droust, for at indkræve Krigsstyr og Landskat paa den svenske Konges Vegne, samt at han ventedes tilbage hver Dag, hvorpaa Eivind roede ind i Haugesund, mødte Roe, som kom nordenfra, og greb ham an. I dette Slag faldt Roe med henved tredive Mand, Skatten han forde tog Eivind, og drog saa videre fort i Østerleden paa det gamle Handværk.

Tre og Tredivde Kapitel.

Om Gudleik Gardmands og Thorgaut Hareskaars Fald.

Der var iblandt Andre en riig Kiøbmand og Skipper tillige, som man kaldte Gudleik Gardmand, fordi han foer meget paa Garderige, men han var ellers barnfødt paa Agde. Han var immer paa Farten, saa hist og saa her, og nu om Foraaret laae han paa Reisen til Garderige, da der kom Bud, han maatte ikke seile, førend han havde været oppe og talt med Kong Olav; men da han saa kom, var det ikke Andet Kongen vilde, end at Gudleik skulde overlade ham Part i Skibet, og kiøbe ham endeel udenlandske Vahre, som man ikke saae i Norge hver Dag. Dertil svarede Gudleik, at Skibet, saavelsom han, var til Kongens Tjeneste, tog da imod hvad Gods og Penge Kongen flyede ham, og satte saa sin Kaas til Oster-Leden; men underveis laae han enstund ved Gothland, og det gik her, som sædvanlig, at Alle holdt ikke reen Mund, saa Folk kom under Veir med at Olav Digre havde Part i Skib og Ladning. Siden fortsatte Gudleik sin Reise til Holmgaard og kiøbde ind for Kongen baade deiligt Silketoi til en Stads=Klædning, kostbart Peltsværk, og et Sæt Dække=Toi med Alt hvad dertil hører, som var ud af første Skuffe; men saa paa Hjemveien fik han Modvind, og maatte ligge grumme længe under Øland, hvor han da blev hjemsøgt af Thorgaut Hareskaar, som den hele Høst havde havt sine Garn ude for at passe ham op. Ihvor ulige end Kampen var, thi Thorgaut havde et fuldbemandet Langskib, vilde Gudleik dog ikke lade sig gage paa, men sloges rask med ham, indtil han endelig faldt for Overmagten tilligemed en stor Deel af sit Mandskab. Fra dem der blev tilbage, som for det meste ogsaa havde faaet en Rem af Huden, tog nu Thorgaut

hele Ladningen, Kong Olavs Kostbarheder ikke at forglemme; alt det Øvrige deelde Thorgaut ligelig med sine Folk, men dem, sagde han, skulde Kongen af Sverrig have, som et lille Afdrag paa Skatten af Norge.

Thorgaut seilede nu ad Sverrig til, men der gik imidlertid Røg af den Brand, og det traf sig hverken værre eller bedre, end at Eivind Bofselhorn kom til Øland mens det var Nyt endnu, han forsinkede sig da ikke heller, men foer affsted i Thorgauts Kiolvand, og naaede ham ved de Svenske Skiær. Det gik feiende, de sloges, hvem der ikke faldt med Thorgaut, sprang over Borde, Eivind annammede Alt hvad de havde fisket fra Gudleik, og da tillige Kong Olavs Klenodier, som han bragde til deres Eiermand, saasnart han om Høsten kom tilbage til Norge. Det fandt Kong Olav var to Gange Taks værd, og forsikkrede Eivind paa Nye om sit Venskab.

Dette skedte i Kong Olavs tredie Regierings-Aar.

Fire og Tredivte Kapitel.

Om Kong Olavs Sammenkomst med Rognvald Jarl.

Kong Olav havde forbudt al Udforsel baade af Salt og Sild fra Vigen til Gothland, og det var Gotherne et slemt Puds; men nu om Sommeren, medens Gudleik var i Garderige, havde Kong Olav sin Flaade i Søen, og alt som han laae ved Gotelven, gik der Bud imellem ham og Rognvald Jarl, hvis Kone Ingeborg, Olav Tryggesens Søster, havde immer et godt Øie til Kongen i Norge. Hun var da Hoved-Hjulet i den hele Sag, og det var ikke saa sært; thi deels var hun jo nær i Slægt med Kong Olav, og deels kunde hun aldrig glemme den Svenske Konge den Streg af, at han var med at styrte hendes Broder Olav Tryggeson, men

syndes, at hun havde Ret til at holde med Norge imod ham. Hun var da immer i Færd med Jarlen om, at han skulde giore sig gode Venne med Kong Olav, og bragde det nu dertil, at de satte hinanden Stævne, og modtes ved Elven. Her blev da talt om mange Ting, men forst og sidst om det slemme Huus, der laae imellem Sverrig og Norge, og de sagde begge, som sandt var, at det var en reen Odelæggelse paa begge Sider, baade for Vigveringerne og for Gotherne, naar der ikke kunde være ordenlig Handel og Vandel mellem Landene. Desaarsag blev de omsider enige om at giore Fred og Stilstand, for det Første til næste Sommer, hvorpaa de vexlede Foræringer, og udbad sig ved Afskeden hinandens Venskab. Derpaa drog Kong Olav op i Norre-Vigen og oppebar alle Kongelige Indkomster lige til Gotelven, uden at Nogen nægtede ham Lydighed.

Fem og Tredivte Kapitel.

Om Freds-Underhandlingerne mellem Norge og Sverrig.

Bonderne i Vigen havde megen Snak imellem sig selv under lukt Laag om, at Fred maatte Kongerne endelig giore, thi, sagde de, det hedder nok, at det er dem der slaaes, men det er dog immer os, som faae Huggene. Da imidlertid Ingen af dem turde giore sig saa næsviis, selv at sige hoit til Kongen, hvad man mumlede i Skiægget, saa gik de om Borde med Bjorn Staller, at han skulde fore Ordet for dem hos Kongen, og see, han fik ham til at skikke Bud ind til Kongen i Sverrig, og byde Forliig. Bjorn vilde nodig til det, og trykkede sig saalænge han kunde, men da alle hans gode Venner kom om ham, maatte han tilsidst sige Ja, uden dog at dolge, at efter hans Tanker vilde Kong Olav være saa stiv som en Kariol-Hest, naar Talen var om at fire det allermindste for Svensken.

Der nu Kong Olav en Dag sad i Raadet med sine gode Mænd, da traadte Bjørn Staller frem og sagde: med Forlov at spørge, hvad er nu dog egenlig Kongens Tanker om Feiden imellem Eder og den svenske Kong Oluf? Den har alt kostet mange Folk paa begge Sider, og endda er vi lige nær med Spørgsmaalet om, hvor Skiellet skal gaae imellem Rigerne; Vi har imidlertid nu siddet her i Vigen og kukeluret, hele halvandet Aar, og ladet hele det øvrige Norge skytte sig selv; men det Sæde er Folk nu kiede af, som har Huus og Hjem lidt høiere nordpaa! Ja, sandt at sige, saa er der nu, mellem Eders Herser og andre Følge-Svende, saavelsom mellem Bønderne, kun een Mening om, at enten det saa gaaer i Bakker eller i Huul-veie, een Vei maae vi ud, og eftersom vi nu skal holde Fred med Jarlen og Vest-Gotherne, som er de der ligge nærmest for Haanden, da veed Folk ikke bedre Raad, end at skikke Bud ind til Kongen af Sverrig og række Haand til Forliig. Det kan da vist heller aldrig feile, at der jo i den Svenske Konges Gaard vil findes Folk nok, som i den Sag give os Med-hold, aldenstund det er til fælleds Gavn for Undersaatterne paa begge Sider.

Da nu de Andre, som var nærværende, sandede med Bjørn hvad han sagde, saa fik han følgende Svar: det gode Raad, Bjørn, du der kommer med, sagde Kongen, er det rimeligt, du vil selv følge bedst, desaarsag skal du være Sende-Budet; løber det da vel af, er det godt for dig, og gaaer det skiævt, saa ligger du, som du selv har redt. Du veed desuden nok, det er egenlig dit Embede at sige høit i Forsamlinger, hvad jeg hvid-sker dig i Øret!

Dermed stod Kongen op, og gik i Høimesse, og derfra til Bords, saa-snart han kom hjem.

Nu er det at mærke, at paa samme Tid som Kong Olav sidst tog fra Trøndelagen, laae Islands-Farerne paa Hjemreisen, og dem gav Kongen adskillige Ærinder med, et nemlig til Skapte Lands-Dommer og hvem der ellers førde det store Ord paa Al-Thinget, som gik derpaa ud, at de dog endelig maatte skaffe de Love af, som han fandt stridende mod Christendommen, og et til Hjalte Skieggesøn i Besynderlighed, som løb ud paa, at Kongen vilde endelig tale med ham. I Følge heraf var Hjalte ogsaa virkelig, nu sidste Sommer, kommet over til Norge, og havde strax søgt Kongen op, som tog imod ham med aabne Arme, bad ham blive hos sig, og anviiste ham hans Plads ved Siden af Bjørn Staller. Saaledes blev da Bjørn og Hjalte Side-Kammerader ved Kongens Bord, og de blev snart særdeles gode Venner. Imidlertid begav sig hvad vi nyelig hørde, og Dagen efter sagde Hjalte til Bjørn: hvad skader dig, at du hænger saa med Nebbet? er du syg, eller er du vreed? Bjørn fortalde da sit Ordskifte med Kongen, og sagde: det kalder man at skikkes paa den lange Reise.

Ja, sagde Hjalte, det er nu engang ikke anderledes at tjene i Kongers Gaard: Æren har man, og gaaer ind, hvor Andre maae staae uden for, men tit maa man ogsaa herfrem, hvor man gaaer med sit Liv i sin Haand, og det er just Konsten den, at kunne skikke sig i begge Dele! Forresten maae vi huske: Lykken er i Konge-Følge, og ved gode Reiser er det jo man kommer frem i Verden!

Velan, sagde Bjørn, siden den Reise er for dig som en Springe-Dands, saa giør du mig vel Selskab, saameget mere, som Kongen har sagt, jeg skulde tage mine Kammerader med mig?

Ja, med største Fornøielse, sagde Hjalte, naar det er med dit Minde, thi jeg faaer dog knap en Side-Kammerad, som er mig tilpas, naar jeg mister dig!

Efter et Par Dages Forløb, ret som Kongen sad i Thing-Stuen, traadte Bjørn ind selv tolvte, og meldte ham, at nu var de reisefærdige og Hestene holdt sadlede for Dørren, saa nu ventede han kun paa Kongens Ærinde og Ordre.

Velan, sagde Kongen, saa far nu afsted, hils Kongen af Sverrig fra mig og siig, at Fred vil jeg byde, og Fred holde inden Norges Grændser, som de var i Kong Olav Tryggesøns Dage, med saa Skiel, at det vorder en sat Ret paa begge Sider, ei efter mere at tragte! Med Skaden derimod som skeet er hidtildags, er det bedst at tie, om vi skal forliges, thi Tabet jeg ved Svenskerne har lidt, kan deres Konge ei med Guld erstatte!

Derpaa stod Kongen op, gik udenfor med Bjorn, spændte et Sværd med Guld-Fæste fra sin Lænd, og trak en Guldring af sin Finger, rakde Bjorn begge Dele, og sagde: Dette Sværd skal være dit, jeg fik det selv i Sommer til Foræring af Rognvald Jarl, og til ham skal du bringe min Hilsen med venlig Begiæring, at han med Raad og Daad vil staae dig bi, til dit Ærinde at føre frem! for ham er og Ringen bestemt, den er ham et Kiende, som Sværdet er Tegn! I Øvrigt, saa viid: jeg kalder mit Ærinde rygtet tilborlig, naar du kun bringer mig den Svenske Konges Svar, som du har hort med dine egne Øren, hvad enten det er saa Ja eller Nei!

Derpaa stædtes Hjalte for Kongen, hilsede paa ham og sagde: gid vi glade maae samles igien, men hvad vi endnu til vor Reise hoilig behøve, det er, o Konge, din Velsignelse!

Men, sagde Kongen til Hjalte, hvor giælder Reisen med dig?

Med mig, sagde Hjalte, Ih, jeg følger med Bjorn.

Godt, sagde Kongen, det Selskab skulde Bjørn ei for Meget undvære, thi du er vant til at have Lykken med dig, og du kan være vis forsikkret om, at min Velsignelse, om den har noget at betyde, lyser jeg af Hjertens Grund over dig, og over eder alle!

Dermed stod Bjørn og hans Følge til Hest og reed ad Gothland til.

Det havde holdt haardt nok for Bjørn at faae Reise-Kammerader, thi det var ikke en Færd, som fristede Nogen, men dog havde han ogsaa faaet Sighvat Skjald til at tage med sig, thi de var gode Venne, og da Bjørn bad ham om det, svarede han:

Gaae jeg vil, som før jeg stod,
Immer paa den bedste Fod
Med de Droster, som for Drot
Bukke kan og mæle godt;
Næsen før, den Sag er reen,
Hugged' du for mig i Steen,
Kiendes skal paa Venne-Færd,
Villighed er anden værd!

Dengang de reed ind i Gothland tog Sighvat ogsaa paa at kvæde, og sagde:

Tiden gaaer, og vi gaaer med,
Alleslags man prøver:
Hirdmand, efter gammel Sædd,
Alskens Idræt øver.

Landet var saa yndefuldt,
Naar jeg seer tilbage,
Veiret godt og Vandet smult,
Det var Sommer-Dage;

Havets Hest da stod paa Søe
Under Purpur-Dækken,
Sagte vugged under Øe
Med os Konge-Snekken!

Nu i Høst paa fire Been
Hesten med mig humper,
Over Stok og over Steen,
Vugger ei, men skumper,

Dog, og tit i Snekke-Skov
Reed jeg Bølge-Hesten,
Hvor med Takkel og med Tov
Vi var slemt i Blæsten;

Sludder Kiølen skrev i Sand,
(Mæren gik paa Snuden)
I sit eget Pompe-Vand
Seile maatte Skuden.

Lige lystig allen Stund
Saae mig dog de Bolde,
Lige altid skal i Mund
Hirdmand Tungen holde!

Siden, ud paa Aftenen, da de endnu reed videre i Gothland, kvad Sighvat igien, og sagde:

Over Elv, over Fjeld,
Over Klipper i Kveld,
Gager min Vei,
Det er ei
Som at ride paa Dannemarks Sletter!

Hesten tramper saa haardt med Fod,
Syngerne briste saa fage,
Midnat prøver nu Hovmands Mod,
Mørke saa mødes to Dage.

Klepperten tygger paa Mile i Mund,
Længes saa hardt efter Havren,
Alt fra den tidlige Morgenstund
Tære han maatte paa Davren;
Takten tramper han til min Sang:
Skara-Leden er lang og trang!

Dengang de nu endelig naaede Skara, og reed op ad Kiøbstæd-Gaden til Jarlens Gaard, da kvad Sighvat igien, og sagde:

Hejsa nu, i kort Galop!
Fruerne maae vide,
At til Byes en Hovmands Trop
Kommer, som kan ride;
Kappes skal alt Kiønt i Bye,
Ud af Huus og Borge,
Ud at skimte giennem Skye
Rytterne fra Norge!

Rognvald Jarl bod disse sine Giæster Velkommen af ganske Hjerte, thi Bjorn var en meget navnkundig Mand, og Alle hvem der havde været hos Kong Olav, havde ogsaa baade seet og hort Bjorn Staller, aldenstund det var ham, der paa Thinge immer forde Ordet i Kongens Navn. Hjalte gik Grevinde Ingeborg ogsaa strax hen og hilste paa, thi ham kunde hun kiende endnu, fra den Tid hun saae ham hos hendes Broder Olav

Tryggesøn, og anmærkede, at saavel hun som hendes Broder var i Slægt med Hjaltes Kone Vilborg, eftersom Vilborgs Farmoder Olufa var en Daatter af Bodvar: en Søn af Vikinge-Kaare, Hersen paa Vosße, hvis anden Søn, Erik Bjodeskalle, var Fader til hendes og Olavs Moder Astrid.

Det var nu Altsammen meget godt, men da saa Bjørn en Dag gik i Eenrum med Rognvald Jarl og Ingeborg, fortalde sit Ærende, og lod dem see sine Beviisligheder; gav Jarlen ham følgende Svar: hvad i al Verden, sagde han, har du syndet, Bjørn, siden Kongen saaledes vil have dig af med Livet! Jo, du har tidsnok med dit Ærende, mener du, at nogen Mand, jeg er saa tilfreds hvem det var, slipper heelskindet fra at tale den Svenske Konge til paa saadan en Maade? Nei, nei, dertil sidder Kong Olufs Næse alt for høit.

Ja, ja, sagde Bjørn, det maa du imidlertid vide, at jeg har slet ingen Ting gjort, hvorfor Kong Olav skulde være vreed paa mig, men det forstaaer sig selv: som Herren er, saa følge ham Svende, og han tager sig jo meget for, som Krystere synes er halsbrækkende Arbeide. Nu, hidindtil er det ikke desmindre dog lykkedes hvad han slog paa, og kan vel saa endnu, tænke vi. Forresten siger jeg reent ud, at hvad enten saa I, Jarl, nu vil vise mig nogen Gunst eller ei, saa skal Intet uden Baand eller Bane forbyde mig at stædes ind for Sverriges Konning, og bringe ham hvert Ord Kong Olav mig bød at tale for hans Øren, og førend det er skeet skal mine Øine aldrig see Norge.

Godt, sagde Ingeborg, jeg vil heller ingen Røver-Kule giøre af mit Hjerte, og maa jeg raade, Jarl, da skal du af al Magt befordre den Norske Kong Olavs Ord-Sending, og lade den Svenske Konge selv om, hvad han vil svare; jeg er saa tilfreds enten han bliver vreed eller mild; ja, naar galt skal

være, saa dog heller vove Liv og Gods, end at det skulde sporges, at du af Rædsel for den svenske Konge, har lagt Olavs Ærende paa Hylden! Det skulde dog ogsaa være Pokkers, om du ikke havde Byrd og Stand og Nygstyd nok til, her i Sverrig, at raade selv for din Mund, og have Lov til at sige, hvad sømmeligt kan være, og Ingen kan laste, sige det høit som du vil, for Mange eller Faae, for Store og Smaae, om saa Kongen end tigange selv staaer ved Siden!

Naa, naa, Moder! svarede Jarlen, du veed nok, hvad du gior, naar du vander dine Høns, det kan ogsaa nok være, du faaer din Villie, for saavidt, at jeg giver Kongens Sendebud mit Ord paa, de skal blive fulgt frem, saa nær til den Svenske Konge, at han kan høre hvad de har at melde, enten han saa bliver vreed eller mild; men selv vil jeg raade for, paa hvad Fod den Sag skal tages, og ingenlunde springe, som Bjørn sloiter: buus, bas paa, med Panden imod Væggen; thi det er ingen Spøg, vi her har for!

Derpaa takkede Bjørn Jarlen meget for hans Godhed, og lovede i alle Ting at lade ham raade.

Det var nu godt nok, men da saa den ene Tid gik efter den anden, uden Videre, blev Bjørn dog utaalmodig, og talde med Ingeborg, som med Liv og Sjæl var Gesandterne hengiven, om, hvor slemt det dog var, at den Sag skulde saaledes gaae i Langdrag. Det Samme gjorde Hjalte, og da de nu engang, som saa tit, sad alle Tre, og lagde deres Hoveder sammen, tog Hjalte Ordet og sagde: vil I som jeg, da lad mig giøre en Reise til Kongens Gaard! Mig har Svenskerne ikke Noget imod, da jeg ingen Normand er, og jeg har spurgt, at to islandske Skjalde, som er mine gode Bekiendtere: Svart=Gissur og Svart=Odder opholde sig der, og staae i megen Naade hos den Svenske Konge; jeg kan jo sagtens giøre mig

et Ærende, og saa lugte mig for, hvordan det egenlig har sig med den Konge: om det er saa farlig en Sag, vi har for, som man siger, eller om der skulde stikke noget Andet under! Det fandt baade Bjørn og Ingeborg var et kosteligt Indfald, som der ingen Tvivl kunde være om, burde sættes i Værk, og Ingeborg udstyrede nu Hjalte paa det Bedste, gav ham tyve Mark lødigt Sølv til Lomme-Penge, og to Gother til Handlangere, som baade skulde varte ham op, og besørge hans Ærender, om han vilde sende dem hen nogensteds. Desuden gav hun ham Bud og Brev med til den Svenske Konge-Daatter Ingigerd, og lod hende hilse, at hun maatte endelig tage sig ret ivrig af Hjaltes Sag, og være ham behjelpelig i Alt hvad han bad hende om!

Dermed drog da Hjalte sin Kaas, saasnart som muligt, til den Svenske Konges Gaard, hvor han ogsaa rigtig traf Skjaldene: Odder og Gissur, som var meget glade ved at see ham, og fremstillede ham strax paa Timen for Kongen, med de Ord, at her var en af deres Landsmænd, som kom fra Island, hvor han var en stor Herremand, og ham vilde de bede Kongen tage vel imod! Med Kongelig Tilladelse tog nu Hjalte sin Plads hos Skjaldene, og da han havde været nogen Tid ved Hoffet og blev kiendt, syndes alle Folk godt om ham; men især trak Skjaldene ham frem ved alle Leiligheder. Ved det nu de sad ligeover for Kongen, og var Karle som talde rask for sig, saa blev Kongen opmærksom paa Hjalte, hvem de gjorde megen Ære ad, gav sig efterhaanden mere og mere i Snak med ham, og spurgde ham ud om Islandske Sager.

Derpaa en Dag, gik Hjalte, tilligemed Skjaldene, for Kongen at staae og tog saa til Orde: Kongen veed, sagde han, at jeg er kommen hid til Eders Gaard, som en fremmed Giæst, og den lange, besværlige Reise tog jeg mig paa, fordi, der jeg kom over Havet og hørde tale om Eders

Stormægtighed, da fandt jeg, det var taabeligt, at komme hjem igien, uden at have skuet Eders Ansigt og Herlighed; men da jeg nu tillige veed, at naar Retten skal have sin Giænge, er I Norges Herre, saa tog jeg Bropengene, som Islænderne maae betale, naar de komme til Norge, af alle mine Folk, og fandt, jeg havde modent Ærende hid, at bringe Eder Samme. Derpaa viiste han Kongen en Prøve af Sølvet, og heldte saa hele ti Mark i Skiødet paa Svart-Gissur.

Naa, sagde Kongen, det er nuomtide Nyt som sjelden skeer, at der kommer saadant et fornuftigt Ord fra Norge, og Tak skal du have, Hjalte, med samt min Naade, fordi du heller vilde giore dig den store Uleilighed at bringe mig Bropengene, end betale dem til mine Fiender; men see, Pengene, dem vil jeg nu forære dig til Venne-Gave.

Hjalte havde strax en lang Taksigelse tilrede, og fra nu af, var han en af Kongens bedste Venner, førde tit lange Samtaler med ham, og fik det Skudsmaal, som han da ogsaa fortjende, at han var et snildt Hoved og kunde godt belægge sine Ord.

Imidlertid havde Hjalte fortalt baade Gissur og Odder, at han havde Anbefaling med til Kongens Daatter Ingigerd, hvoraf han ventede sig alt Godt, og bad dem derfor skaffe sig Adgang til hende. Ikke Andet, sagde de, det er en af vore mindste Konster, og tog ham saa en Dag med hen til hendes Fruer-Bur, hvor Skjaldene var meget velkomne, som gode Bekiendtere. Der nu Hjalte hilste fra Grevinde Ingeborg, og viiste Syn for Sagn, at han af hende var anbefalet til Prindsessens Gunst og Bevaagenhed; da tog hun Saadant meget vel op, og sagde at derpaa kunde han frit giore Regning. Giæsterne blev nu bænkede og skiænkede, og medens de en god Stund sad over Drikke-Bordet, var der mange Ting, Hjalte, paa hendes Forlangende, maatte fortælle Prindsessen, som ogsaa,

da de gik, bad ham, kun komme brav tit og tale med hende. Det lod han sig ikke bede to Gange, men kom jævnlig, og talde saalænge om med Prindsessen, til han omsider betroede hende i Hemmelighed, hvad hans og Bjorns Ærende var, og spurgde, hvad hun vel meende, hendes Fader vilde sige til det Freds-Forslag mellem Rigerne, de havde at bringe? Dertil svarede Prindsessen, at det kunde aldrig nytte at tænke paa, hendes Fader nogensinde skulde forlige sig med Olav Digre, hvem han var saa forbittret paa, at han kunde aldrig engang taale at høre ham nævne!

Nu, sandt var det, Kong Oluf Svensker var saa umaneerlig bister paa Olav Haraldson, at i hans Nærværelse turde aldrig Nogen understaae sig at nævne ham med hans rette Navn, saa at, naar man imellem talde om ham, som da kun var for at snerte og sværte ham dygtig, blev han aldrig kaldt andet end Tykkerten.

Imidlertid tog dog Hjalte Leiligheden i Agt, en Dag, han sad og talde med Kongen, og fandt ham med en god Taar paa Skallen særdeles lystig: Kors! sagde da Hjalte til Kongen, hvor det dog er en Herlighed, her er i alle Kroge, og nu har jeg da selv seet for mine Öine, hvad jeg saa tit har hört tale om, at Mage til saadan en Stol-Konge som I, findes der da bestemt ikke i hele Norden; men det er Sorgen den, at vi stakkels Islændere har saa ondt ved at komme her, thi det er ikke blot en grumme lang, men tillige en grumme besværlig Reise herhid! Der er nu först det store, vilde Hav at overfare, ogsaa endda det allerværste, at, for hvem der søger hid med Venne-Hug, er det ligesom lidt usikkert at reise igiennem Norge! Men, hvorfor er der dog heller Ingen, som tager sig paa at mægle Forlig imellem Eder og Olav Digre! Hörde jeg dog ikke baade i Norge og i Vester-Gothland Snak nok om, at det var alle Mands Önske, ja det blev mig saamænd endogsaa fortalt for en Sandhed, at den Norske Konge skul-

de selv have ladet sig forstaae med: han saae gierne der blev Fred, og det kan jeg jo nok begribe med min Fornuft, kommer af, at han seer tydelig for sine Oine, at imod dig kan han ikke staae sig. Man sagde tillige, det var gierne hans Agt, at beile til din Daatter Ingigerd, og paa den Maade synes jeg, kunde I Konger ret blive venlig og vel forligte; thi eftersom jeg har ladet mig sige af Folk, der ikke pleier at fare med Løgn, skal Olav for Resten være en udmærket Høvding!

Hvad! svarede Kongen, hvad er det, Hjalte, for noget Galskab du der kommer med! Dog: jeg vil ikke regne dig det til Onde, aldenstund du ikke veed, at i min Gaard skal man tage sig vel i Agt for at kalde den Tykkert Konge; men det kan jeg dog fortælle dig, at det er ikke nær saa stort med ham, som der gaaer Blæst af, og jeg skal strax overbevise dig om, at det var uanstændigt for mig at komme i Svogerskab med ham. Nu skal du bare høre: jeg selv er nu den tiende Konge i Upsal af vor Slægt, som har regieret ud i een Linie, Mand efter Mand, og vi har allesammen været Enevolds-Konger i Sverrig og desuden Herrer over mange andre store Lande, thi vi har været Konger over alle andre Konger i Norden. Men see nu til Norge! kun faae Indbyggere er der, og saa ligger endda den ene Bygd hist og den anden her, og der har ikke været andet end bare Nisse-Konger! Lad os nu ogsaa tage den allerstørste Konge, der har været i det Land, Harald Haarfager nemlig, som gav sig i Kast med de andre Smaa-Konger og rev dem af Pinden; hvorfor lod de svenske Konger ham sidde i Fred, uden fordi han var klog nok til ikke at giøre sine Fingre for brede og komme dem for nær, og saa tillige for det de var i Slægt med ham! See saa til Hakon Adelsteen, da han var Herre i Norge, om han fik Fred længere, end til han gjorde sig saa dristig at hærge paa Gothland og Danne-mark! Kom der ikke saa en Krigshær paa Nakken ad ham og knækkede hans

Hals! Ja, hvordan gik det ikke med Gunnilds Sønner, saasnart de satte sig paa Bagbenene imod den Danske Konge; tog ikke saa Harald Gormson Norge, og lagde det under sig som et Skatland; og hvad var han dog at regne imod Upsals Konger, aldenstund han maatte lade sig kue til at bukke for vor Frænde Styr-Bjorn, og kiende ham for sit Herskab! Ikke desmindre blev dog Erik Seiersæl, og det var min Fader, sit hele Hoved hoiere end Styr-Bjorn, dengang de kom til og skulde maales! Ja, dengang saa Olav Tryggeson kom til Norge, og lod sig kalde Konge, see, om saa jeg og Kong Svend i Danmark vilde vide Noget af det at sige! Nei, vi tog hen og slog ham ihjel, og saa hørde Norge mig til, thi det er jo klart, af hvad jeg nu har fortalt, at jeg vandt det ved mine Helte-Gierninger, og har lovlig Adkomst dertil, eftersom jeg tog det med væbnet Haand, og overvandt den Konge, som havde det før! Nu kan du, som en fornuftig Mand, dog nok begribe, at jeg maatte være en Nar, om jeg bare for den Tykkerts Skyld vilde give Slip paa et heelt Kongerige! Hvad der ellers undrer mig med Tykkerten, er, at han har glemt, hvordan det kun var med Nod og Neppe, han slap ud af Ræve-Graven, hvor vi havde stoppet for ham! Dengang, mener jeg, tænkde han dog vist, at kunde han bare slippe heelskindet, skulde han nok bare sig for at komme tiere i Lag med os Svenskere!

See, det er Tingen, men hør nu, Hjalte, tag nu aldrig mere saadanne Ord i din Mund, for mine Øren!

Hjalte, som heraf mærkede, hvor langt det var fra, at Kongen vilde laane Øre til Forliget, brød nu den Samtale af, og dreiede om i en anden Gade.

Siden, saasnart Hjalte fik Prindsesse Ingigerd i Tale, gientog han hele Samtalen for hende, som han havde ført med Kongen, men fik kun

til Svar, at det var, hvad man kunde vente. Da han imidlertid bad hende tale et godt Ord om den Sag til Kongen, og meende at det skulde bedre batte, indvendte hun rigtig nok, at Kongen brod sig kun lidt om, hvad hun sagde, men lovede ikke desmindre at føie ham og bringe den Sag paa Bane, hvorfor Hjalte takkede hende mangfoldig.

Derpaa, da Prindsessen en Dag kom i Snak med sin Fader, og traf ham i det gode Hjørne, sagde hun: men siig mig dog, hvad Enden skal blive paa den Kiv mellem Eder og Olav Digre, som foraarsager en almindelig Klage, den Ene jamrer sig over sit Gods, den Anden over sine Frænder, som Normændene har skildt dem ved, og Alle har tabt et godt Naboskab, thi hvem af Eders Undersaatter tør vel færdes i Norge under nærværende Omstændigheder! Det var en stor Ulykke, at I skulde nogensinde faae Mod paa Norge, det stakkels fattige Land, som er ondt at overfare, og hvor Folket aldrig er at stole paa, aldenstund der er Ingen de saa nødig vil have til Konge, som netop dig! Derfor, naar jeg maatte raade, skulde du meget heller see at tilkæmpe dig de Lande i Øster-Leden, som vor Frænde Styr-Bjørn undertvang, men reent slaae Norge af Hovedet, giøre Fred med Olav Digre, og lade ham længe nok beholde sit Fæderne-Rige!

Jo vist, svarede Kongen i Vrede, jeg skulde slaae Norge af Hovedet, og smide dig i Armene paa Olav Digre, saa var du fornøiet! Men du kan troe, det skal gaae i en anden Stue, for, nu i Vinter skal jeg lade lyse til paa Upsala-Thing, at førend endnu Isen er af Vandet, skal alle Svenskere være paa Benene og Flaaden seilfærdig, og saa seiler jeg op til Norge, og farer frem som en ond Tid med Ild og med Sværd, til jeg faaer Landet ødelagt og dermed Folket betalt for deres Troløshed.

Kongen var nu saa arrig og gal, at det var umueligt, at faae et eneste Ord indført hos ham, og der var ikke Andet for Prindsessen at giøre, end at gaae sin Vei.

Hjalte, som imidlertid havde staaet paa Udkik, indfandt sig strax hos Prindsessen, og spurgde, hvorledes hendes Ærende var løbet af hos Kongen? Som jeg havde ventet, sagde hun, det var plat umueligt at tale Kongen til Rette, han svarede kun med Trudsler, og, for Guds Skyld, Hjalte, tal nu aldrig mere til ham om den Sag!

For Resten, saa naar Ingigerd og Hjalte kom i Snak sammen, faldt Talen tit paa Olav Digre, ved hvilken Leilighed da Hjalte fik hende Meget fortalt om ham og hans Anstalter, og immer saa roeste han, som ret og billigt var, den Norske Konge alt hvad han kunde. Da nu Hjalte mærkede, at det faldt Altsammen i god Jord, saa engang, som de sad og snakkede, sagde han til hende: vil Prindsessen give mig Lov til at sige hvad jeg tænker ved mig selv? Ja, svarede Prindsessen, det maa du nok, naar du vil tale sagte, saa Ingen hører det. Ja, sagde Hjalte, jeg tænker paa, hvad Svar vel du vilde give, om nu saa var, at Kong Olav i Norge kom og beilede til dig? Prindsessen rødmede og tav enstund, men svarede saa dog ganske sagtmodig: det har jeg slet ikke belavet mig paa, thi det er et Svar jeg aldrig venter vil blive æsket af mig; men har du ellers beskrevet mig Olav som han er, og ikke kanskee smurt en uægte Forgyldning paa ham, da kunde jeg jo ingen bedre Mand forlange! Hjalte forsikkrede, at han havde hverken skildret Kongen værre eller bedre end han var, og siden talde de tit under fire Øine om det Samme, men Prindsessen bad ham endelig tage sig i Agt, ikke at sige det ellers til Nogen, for at Kongen ikke skulde faae det at høre, og blive ham fiendsk. Imidlertid fortalde Hjalte det dog til begge Skjaldene, som fandt, at det var just en herlig Sag,

om det kunde lykkes, og det varede da ikke længe forend Odder, som var meget fremsagt ad sig, men dog derhos godt lidt hos de Store, forde den Ting paa Bane hos Prindsessen, og regnede op for hende, ligesom Hjalte, alt hvad han kunde, om hvilken en Mand Kong Olav var.

Saasnart nu Hjalte var blevet vis i sin Sag, om hvad Nytte han havde af sin Reise, afskikkede han strax sine Gothiske Folge=Svende med Breve til Rognvald Jarl og Ingeborg fra sig og Ingigerd, og i sit Brev lod han ved en Side et lille Ord falde om det Sporgsmaal han havde gjort Prindsessen, og hvad hun havde svaret.

Kort for Jule=Aften kom Sendebudene til Jarlens Gaard, og bragde den Besked, at Prindsessen gjorde meget ad Kong Olav og havde tit holdt an med sin Fader om at han skulde slutte Fred med Kongen af Norge, men at den Svenske Konge blev vreed, hvergang hun talde om det, saa hun troede ikke, der under nærværende Omstændigheder kunde blive Noget af Forliget.

Rognvald Jarl fortalde nu Bjorn hvad Efterretninger han havde faaet osterfra, men Bjorn blev ved Sit: at hjem reiste han ikke, forend han havde talt med den svenske Konge, og det, sagde han, har Jarlen jo ogsaa lovet, at skaffe mig Kongen i Tale.

Derved blev det, til strax efter Jul, men saa gjorde Jarlen sig færdig og drog oster paa med tredsindstyve Mand, hvoriblandt var Bjorn og hans Folgesvende. Saasnart han var kommet et Stykke op i Sverrig, skikkede han Bud til Upsal, til Prindsesse Ingigerd, om hun ikke nok vilde modes med ham paa Ullersager, hvor hun havde en stor Gaard, og da hun fik det Bud, var hun ikke seen, men lavede sig strax til Reisen. I hendes talrige Folge var ogsaa Hjalte, men forend han reiste, stædtes han dog ind for Kong Oluf og sagde: fremfor alle Konger lyksalig klæde du Thro=

nen! Sandt er det at sige, at aldrig kom jeg nogensteds, hvor mig times des at see en saadan Pragt og Herlighed som her, og det skal sporges, hvorsomhelst jeg færdes. I Øvrigt er min Bøn, at Kongen venlig kommer mig ihu!

Hvad? sagde Kongen, har du nu faaet Visse-Læder i Skoene? Hvor giælder Reisen?

Jeg rider, svarede Hjalte, til Ullersager med Kongens Daatter.

Ja, ja, saa far vel! sagde Kongen, Hoved har du, og Levemaade tillige, saa du veed godt at skikke dig til Hove.

Dermed gik Hjalte sin Vei, og fulgde saa med Prindsessen til Ullersager, hvor hun gjorde Anstalt til et stort Giæstebud, at tage mod Jarlen med, saa han mærkede strax at han var velkommen, og opholdt sig hos Prindsessen adskillige Dage. I den Tid talde de da Meget sammen, men det Meste var dog om den Svenske og den Norske Konge, og da hun i den Anledning yttrede, at det vilde nok gaae skiævt med Forligelse-Maalet, sagde Jarlen: ja, men hør nu, Frænke, hvordan vilde du huge det, om Kong Olav i Norge beilede til dig? Saadant et Svogerskab vilde, efter mine Tanker, være det virksomste Middel til at forsone Kongerne med hinanden, men det er Noget, jeg aldrig vil røre ved, dersom det er dig modbydeligt.

Ja, sagde hun, mit Giftermaal raader min Fader for, men imellem alle mine andre Frænder er der Ingen jeg i Ting af Vigtighed vilde heller raadføre mig med end dig, lad mig derfor nu høre: hvad vilde du vel raade mig i den Sag?

Jarlen raadte hende nu til det af al Magt, og fortalde mange herlige Ting til Kong Olavs Ære, og deriblandt omstændelig den nyeste Tildragelse med de fem Konger han havde fanget een Morgen, sat dem af alle=

saminen og lagt deres Land under sit Herredømme. Det blev en lang Samtale, men de kom meget godt tilrette om Alt hvad de havde paa Bane.

Da Jarlen havde udrettet sit Ærende, og reiste videre, fulgde Hjalte med ham, men nu maae vi først høre Lidt om Indretningen i Sverrig.

Ved Upsal skulde i Hedenskabets Tid, efter gammel Skik, Hoved-Offringen gaae for sig, og det i Goe-Maaned, da man offrede for Kongens Velfærd og Lykke i Strid, ved hvilken Leilighed der strømmede Folk sammen fra alle Rigets Egne, især da der med det Samme blev holdt et almindeligt Stor-Thing, og et Marked som varede en heel Uge. Ved Christendommens Indførelse gik Offringen ind, men baade Thinget og Markedet blev dog enstund holdt ved Lige, og det var først senere, da Christendommen blev allevegne herskende, og Kongerne fik Lede til Borgen i Upsal, at Markedet blev forlagt til Kyndelmisse, og holdes nu siden kun i tre Dage efter hinanden, tilligemed det almindelige Stor-Thing.

For Resten falder det Svenske Rige i mange Stykker: Vester-Gothland, Værmeland og Markerne udgior et eget stort Rige, hvis Biskop har ikke mindre end elleve hundrede Kirker under sig; det andet Stykke er Øster-Gothland, som ogsaa udgiør et eget Bispe-Domme, der nu, da baade Gulland og Øland regnes til, er endda meget større, og naar vi nu vil betragte det egenlige Sverrig, da er det igjen udstykket i adskillige Landskaber. Saaledes har Søndermanland sin egen Biskop, og Vestmanland eller Fjadrynd sin, og saa er der endda tre andre Landskaber, nemlig Tiendeland, Aattendeland og Soeland, til hvilket Sidste regnes den hele østlige Strandkant.

Mellem alle disse Landskaber er imidlertid Tiendeland bedst og stoltest bebygt og befolket, og er at ansee som hele Rigets Hjerte; thi der ligger

Upsal, med Konge-Sædet og Erke-Stolen, og den Stad er saa høit anseet, at alt Kronens Gods kalde Svenskerne Upsals Dresfel.

Ethvert nu af disse Landskaber har sit eget Laug-Thing eller Lands-Thing, og i mange Henseender sin egen Lovgivning, thi ved hvert Lands-Thing er der en Laug-Mand eller Lands-Dommer, som har Bønderne i sin Lomme, saa at hvad han siger, er som en sat Ret. Enten det nu er Jarlen, eller Biskoppen, eller Kongen selv, som reiser om, og holder Thing med Bønderne, saa fører paa Disses Vegne immer Laugmanden Ordet, og har alle Bøndernes Medhold, saa det er knap nok, at nogen Øvrighed tør sætte sin Fod paa Lands-Thinget, uden med Laugmandens Forlov. Kun er herved at mærke, at naar der i Rettergangen er noget Tvivlsmaal, da skal Alle rette sig efter Upsals Lov, og Laugmanden i Tiendeland er som Oldermand for alle de andre.

For nærværende Tid var der en gammel Laugmand i Tiendeland, som hedd Thorgny, en Søn af Thorgny Thorgnysøn, hvis Fædre i mange Kongers Tid havde havt den samme Værdighed. Thorgny holdt mange Drabanter og var anseet for den klogeste Mand i hele Sverrig, han havde opfostret Røgnvald Jarl, som var hans Slægtning, og ham besøgde nu Jarlen, da han drog fra Ullersager.

Der nu Jarlen kom en Dag ved Aftens-Tid til Thorgny Laugmands store og prægtige Herregaard, da var der Folk nok ved Haanden, som bød Jarlen velkommen og tog imod Hestene og Reise-Tøiet, men endda Flere fandt man i Stuen, hvor Jarlen nu gik ind og hilste paa den Gamle i Høisædet. Han var en Mand saa høi, at de Norske havde aldrig seet Magen, og saa havde han tillige et Skiæg saa tykt og saa langt, at det skjulde hele Brystet og gik lige ned til hans Beltested, men for Resten havde han baade et kiønt og et meget mildt Ansigt. Han bad strax Jarlen være velkommen

og søge sit gamle Sæde, hvorpaa han gik hen og satte sig lige over for Thorgny, og biede derpaa nogle Dage, inden han kom frem med sit Ærende.

Endelig, da han havde udbedt sig og de Fremmede en Samtale med Thorgny, gik de op i Stor-Stuen, og der fortalde Jarlen da først, hvorlunde Kong Olav havde skikket sine visse Bud til Sverrig med Freds-Forslag, og udbredte sig vidtløftig om, hvilken Ulykke det var for Vest-Gotherne, at ligge i Krig med Norge. Nu, sagde han saa, har Kong Olav givet sine Gesandter, som her staae, Anviisning paa mig, og jeg har lovet at skaffe dem den svenske Konge i Tale; men aldenstund jeg nu hører, at han tager den Sag meget ilde op, og har ladet sig forlyde med, at hvem der vilde snakke om det, skulde faae Skam paa sin Mund; see, saa trøster jeg mig ikke til Ene at sætte den Ting igiennem, og tyer desaarsag til dig, Foster-Fader, i Haab om, at du med Raad og Daad vil staae mig bie.

Thorgny sad nu først enstund og tav bomstille, men derpaa tog han dog til Orde og sagde: hum! det er dog en underlig Handel med jer store Hanser, stort skal det være i alle Ender, og naar I saa engang kommer i Klemme, veed I hverken ud eller ind! Førend du gik hen og lovede saadant Noget, skulde du kunt havd betænkt, at, din høie Rang uagtet, strækker din Magt sig ikke saavidt, at du tør sige Kongen imod; men, see, paa den Maade synes jeg det bliver ingen Skam kun at være en slet og ret Bondemand, og raade selv for sin Mund, saa man kan sige hvad man vil, om saa end Kongen staaer ved Siden. Imidlertid, bie nu, til vi kommer paa Upsala-Thing, saa skal jeg give dig Løv til, uden al Frygt og Fare, at sige Kongen hvad dig lyster.

Jarlen takkede Thorgny storlig for det gode Løfte, og forblev saa hos ham, til Thing-Tiden kom, hvorpaa de fulgdes ad til Upsal.

Paa samme Stor-Thing var der fuldt med Folk, Kong Oluf selv var der ogsaa med hele sin Livvagt, og omgivet af den satte han sig strax den første Thingdag paa sin Konge-Stol. Ligeoverfor sad Rognvald Jarl og Thorgny Laugmand, hver paa sin Stol, foran sad Jarlens Drabanter og Thorgnys Huskarle, og bag ved Stolene, saavelsom rundt om Thing-Stæden, stod Bønder og Menig-Mand; Endeel stod ogsaa paa Stilladser og Høie for at høre til.

Først blev nu Thinget, efter Landsens Skik, aabnet med en Tale fra Kongens Side, men da saa det var forbi, stod Bjørn Staller op, stillede sig ved Jarlens Stol, opløftede Røsten og sagde: Kong Olav sendte mig hid for at melde: at han byder herved den Svenske Konning Fred og Forliig, og det Grændse-Skiel mellem Norge og Sverrig, som været haver af Arilds-Tid!

Bjørn talde saa høit, at den Svenske Konge hørde hvert Ord, og i Forstningen, da det hedd: Kong Olav, tænkde han endnu det kunde være Tiltale til ham af Een, der havde Noget at fordrage; men da han saa hørde, der blev snakket om Forliig, og om Grændseskiel mellem Sverrig og Norge, saa mærkede han hvor Talen havde hjemme, sprang op af Stolen og skreeg i høien Skye, at den Karl skulde holde sin Mund, for den Snak var lang nok.

Bjørn satte sig ogsaa strax ned, men da der saa igien blev Ørenlyd, stod Rognvald Jarl op, og holdt en Tale, hvori han ikke blot meldte om Olav Digres Ordsending og Freds-Tilbud, men bad tillige paa alle Vest-Gothernes Vegne Kong Oluf dog endelig slutte Fred med Kongen i Norge, og regnede op, hvor ilde de var deran, da de, paa den ene Side, maatte i knappe Aaringer savne den Tilforsel fra Norge de trængde til, og, paa den anden Side, være udsat for Indfald og Plyndring, saa tit det behagede den

norske Konge at samle Folk og hjemsøge dem. End videre tilføiede Jarlen at Kong Olav i Norge havde befalet sine Sendebud at beile for ham til Prindsesse Ingigerd.

Saasnart Jarlen havde endt sin Tale, stod Kong Oluf atter op, og talde om Forliget, som en meget vanskelig Sag, men især om Rognvald Jarls store Brøde, hvem han ligefrem sigtede som Lands-Forræder, paa Grund af den Frækhed, hvormed han havde vovet at giøre Stilstand og slutte Venskab med Tykkerten deroppe. Det var ikke meer end billigt, sagde han, om Jarlen nu blev jaget ud af Landet, og det kunde han da takke sin Kone Ingeborg for, thi det var Altsammen hendes Aande, og det var den dummeste Streg han havde gjort i sit Liv, at gaae hen og faae Lyst til saadan en Kvinde! Saaledes stod han længe og gav Ondt af sig, indtil han saa endte med en Snert til Olav Digre.

Efterat Kongen havde sat sig, var der et lille Mellemrum, hvori Alle tav, men saa stod Thorgny op, og saasnart han stod op, stod ogsaa alle de Bønder op, som før havde sat sig ned, og allevegne fra stimlede man til, for at høre, hvad Thorgny vilde sige. Saasnart den Tummel og det Vaabengnye, som herved opkom, havde sat sig, saa man kunde høre, tog Thorgny til Orde, som følger: Det maae jeg sige, sagde han, at angaaendes de Svenske Konger, da er der en mærkelig Forskiel paa Fordum og Nu. See til Erik Emundson, Upsala-Konning, ham kunde Thorgny, min Farfader huske, og gav ham det Lov, at medens han var i sin Velmagt, gik aldrig nogen Sommer forbi, han havde jo sin Flaade i Søen, seilede, saa hist, og saa her, og undertvang baade Finland og Karelen, Estland og Kurland og saa videre i Øster-Leden, hvor end er at see baade Borgeleier og andre store Mindesmærker af ham; men blev desuagtet aldrig saa opblæst, at han jo laande Øre til hvem der havde Noget med ham at tale. Eller

spørger man om Kong Bjørn: ham fulgde min Fader Thorgny i mange Aar, saa ham kiendte han noie: en Herre var han i sit Væsen og en vældig Konge alle sine Dage, men immer var han føielig mod sine gode Mænd, ei trodsig. Og saa endelig Erik Seiersæl, ham fulgde jeg selv i saamangen Herrefærd, han udvidede det Svenske Rige, og haard var han om Reeb at drages med, men let at enes med for os i Rigens Raad. Kongen derimod, som vi nu har, han vil ikke taale at nogen Mand, som snakker ei ham efter Munden, mæler et Ord for hans Øren, og i den Heltegjerning sætter han hele sin Ære, medens han, modløs og kraftløs, sidder og seer paa, hvordan det ene Skatland gaaer fløiten efter det andet. Norge derimod, hvorefter Ingen af de fremfarne Svenske Konger lod sig lyste, det er han gridsk paa, og volder dermed til ingen Nytte mangen Mand Fortræd; men see nu, Kong Oluf, har vi Bønder besluttet, at du skal giøre Fred med Kong Olav Digre i Norge, og give ham din Daatter Ingigerd til Ægte. En anden Sag er det med de Landskaber i Øster-Leden, som dine Frænder og Forfædre have aatt, vil du vinde dem tilbage, da skal vi Alle som een Mand, være følgagtige!

Vil du nu ikke finde dig i hvad vi har sagt, saa viid, at vi vil ikke længere lide Upligt og Uskiel, men gaae dig til Livs og slaae dig ihiel, alt efter vore gamle Forfædres Exempel, som paa Mule-Thing smeed fem Konger paa deres Hals ned i en Kilde, fordi de var storsnudede og opblæste, ligesom du imod os. Siig os nu i en Hast, hvad du seer helst!

Der nu Almuen ledsagede disse Ord med høit Gnye og Vaabenbrag, saa reiste Kongen sig, og sagde, at Bøndernes Ord skulde staae ved Magt i alle Maader, alt efter de fremfarne Svenske Kongers Skik, som Alle føiede Bønderne, i hvad de eenstemmig forlangde.

Dermed stilledes Bulderet: Kongen, Jarlen og Thorgny aftalde sammen det Fornødne, og det blev thinglyst, at der var Fred imellem Sverrig og Norge, paa de Vilkaar som Norges Konge tilbød, samt at Kong Olufs Daatter Ingigerd var Kong Olav Haraldsøns Fæstemøe. Kongen gav høitidelig Rognvald Jarl Fuldmagt til paa sine Vegne at afgiøre hele Giftermaals-Sagen, og under saadanne Omstændigheder skildtes de ad.

Siden havde Jarlen om denne Sag en Samtale med Prindsesse Ingigerd, og fik fra hende med til Kong Olav en Pjelds-Kappe rigt med Guld baldyret, samt et Silke-Skiærf. Da han derpaa drog hjem til Gothland, fulgdes Bjorn med, men biede ei længe, før han med sine Kammerader reiste videre, og hjem til Kong Olav i Norge, hvem han da gjorde Regnskab for Alt, og fik til Svar, at mange Tak skulde han have, og sin Lykke maatte han prise, aldenstund det var timedes ham at udrette sit Ærende under saa farlige Omstændigheder.

Sommeren efter drog Hjalte Skieggesøn til Island og modtog ved Afskeden gode Foræringer af Kong Olav til Tegn paa hans Venskab.

Sex og Tredivte Kapitel.

Om Olavs Oplands-Færd og Nisse-Kongernes Oprør.

Dengang Kong Olav skikkede Bjørn til Gothland, sendte han paa samme Tid Bud for sig til Oplandet, hvor han agtede at tage Vinter-Føden, thi det var som en sat Ret fra gammel Tid, at hver tredie Vinter bereiste Kongerne Oplandet paa Giæsterie. Derpaa brod han i Høstens Tid op fra Borg, og giæstede allerførst Vingulmark, hvor han da, ligesom paa hele sin Reise, tog Herberge i Udkanten af hver Boigd, og der

maatte alle Indbyggerne møde, men de fremfor alt som boede meest afsides. Ved denne Leilighed saae han Folk efter i Sommene, hvordan de holdt Christendommen i Hævd, naar han fandt det gjordes behov, lærde han dem op at see; og naar han traf paa Nogen, der ikke vilde lade Hedenskabet fare, da blev han reent af Lave: Somme lod han hænge og Andre halshugge, Somme lod han lemlæste, snart paa Arme og snart paa Been, eller stak deres Øine ud, og Somme landsforviste han, saa han lod Ingen, der vægrede sig ved at give Gud Æren, gaae Ram forbi. Saaledes blev han ved, hele Fylket igiennem, skar baade Rige og Fattige over een Kam, og forsynede saa derpaa hvert Herred med saamange Præster, som han syndes der kunde behoves.

Med ikke mindre end trehundrede Mand, alle vaabenføre, drog nu Olav ind i Rommerige, og mærkede strax, at jo høiere han kom op i Landet, des maadeligere var det bestilt med Folkets Christendom, men han blev alligevel ved, som han havde begyndt, Troen skulde hver Mand tækkes, og hvem der ikke vilde lystre Kongens Ord, ham kom det dyrt at staae.

Der Sligt kom den Konge for Øren, som Rommerige laae under, da syndes han, det var grumme galt fat, saameget mere, som han fik dagligt Overrend af Folk, baade Fattige og Rige, der klagede ham deres Nød; og han vidste da ikke bedre Raad, end at tage op til Hedemarken, og tale med Kong Nærek, som var den Klogeste af alle de Smaakonger. Det gjorde han da, og Frugten af den Samtale var, at der gik Bud op baade til Gudrod Dal-Konge, og til Kongen paa Hadeland, om de ikke nok vilde komme og mødes paa Hedemarken med Kongerne der, og med ham i Rommerige, hvorpaa de da heller ikke vare sene til at fare afsted, og snart saae man paa Ringsager fem Konger paa een Plet, thi Næreks Broder Ring var den femte.

Samme Konger taldes nu først ved i Hemmelighed, og Han fra Rommerige aabnede Mødet med en Fortælling om Kong Olavs Reise, og om alt det Ustyr han gjorde, saa hvem der havde Liv og Lemmer, Gods og Hjemstavn kiære, turde ikke knye; thi han taalde ikke eet Muk, og slæbde en heel Krigshær med sig, uden at bryde sig om, hvad Loven i saa Henseende tilholdt. See, for den Ufreds Skyld, blev han ved, er jeg flygtet her op, og er langt fra at være den eneste af Rommeriges Hovdinger, som har maattet vende sin Odel Ryggen; men uagtet nu vi, for Øieblikket, er Ulykken næst, vil det dog heller ikke vare længe, forend I Andre kommer til at drikke samme Skaal, og desaarsag bliver det nok bedst at vi raadslaae tilhobe, om hvad herved er at giøre.

Der nu han havde udtalt, og Alle vendte sig til Rærek, for at høre hans Mening, da tog han ogsaa Ordet og sagde: ja, nu seer I, det gik som jeg spaaede, dengang vi var samlede paa Hadeland, og I var allesammen saa forhippede paa, at vi skulde selv staae Buk for Olav, saa han kunde komme til at see os over Hovedet; tænkde jeg det ikke nok, at naar han blev fast i Sadelen, reed han os til Vands. Nu har vi kun to Ting at vælge imellem: enten maae vi, hvad jeg holder for det Raadeligste, giøre ham vor Opvartning, og lade ham handle og vandle med os, som han vil, eller ogsaa vi maae, hvad der dog nok gior ingen Gode, byde ham Spidsen, forend han kommer høiere op i Landet. Det er ikke for hans tre hundrede Mand jeg er bange, thi om han saa havde fire hundrede, blev han os derfor slet ikke overlegen, aldenstund vi vil holde sammen; men Tingen er den, at det gaaer gierne, som man siger: jo flere Kokke, des værre Sodd, saa for det Meste kommer den Krigshær, mange Jævninger skal føre, til Kort imod den, hvis Hovding er Ene om Raadet. See, det er min

Grund, hvorfor jeg maae fraraade det Vove-Stykke at prøve Styrke mod Olav Haraldsøn.

Nu stod da de andre Konger op, og gav deres Ord med i Laget, hver efter sin Forstand, men der kom slet ikke Noget ud af den Snakken frem og tilbage, thi hvad den Ene raadte til, raadte den Anden fra; indtil saa endelig Gudrod Dal-Konge tog Bladet fra Munden, og sagde: sært maa jeg sige det er, at I kan staae der og vrævle saalænge om den Sag, som om det var Olavs Bedste I vilde ramme, thi hør nu engang: fem Konger er vi her samlede, alle af Byrd Kong Olavs Ligemænd, os var det, som laande ham vor Arm i Slaget mod Svenn Jarl, os kan han takke for Herredømmet han fik i Norge, og naar han da nu vil misunde os den Smule Rige, vi hidtil har havt, ja baade pine og plage os, da maa jeg sige for min Deel, at jeg lader mig ikke træde paa Nakken af ham, og en Kiælling af en Karl maa den være imellem os, der ikke har Mod til at være med og knække Halsen paa ham, naar han hjemsøger os her paa Hedemarken! see, det siger jeg reent ud, for det er en reen Regning, at aldrig faaer vor Hat Lov til at sidde paa sit Eget, saalænge Olav har Hænder paa Skaftet.

Denne Vækop gjorde sin Virkning, saa nu stemmede de alle for Herrefærd, men det syndes Rærek var ikke Nok, tog Ordet, og sagde: ja, seer jeg ikke feil, saa bliver det dog nok nødvendigt, at vi faae ret Haand i Hanke med hinanden, om ellers ikke Somme skal komme til at staae ene i Stikken; thi det er nu Altsammen godt nok, at I vil møde efter Aftale og gaae Kong Olav til Livs, naar han kommer til Hedemarken, men Pokker troe jer, naar den Ene sidder oppe i Dalen, og den Anden paa Hadeland. Nei, skal jeg være med i det Lag, da maae vi nu blive sammen, baade Nat og Dag, saalænge til Sagen er i Rigtighed. Heri samtykde nu alle Kongerne, lod tilsige Giæstebud for sig paa Ringsager, fulgdes bestandig ad,

og drak paa Omgang, men havde immer deres Speidere ude og nede paa Rommerige, saa at naar det ene Hold tog afsted, kom det andet tilbage, og bragde baade Nat og Dag Besked om hvor Olav opholdt sig, og hvor mandstærk han var.

Kong Olav reiste nu imidlertid om, langs med Grændserne af Rommerige, og foer frem som vi hørde; og da der var for mange Munde til Maden, han fandt for sig, saa lod han Bønderne fra andre Steder skyde til hvad der fattedes, paa de Gaarde, hvor han fandt det fornødent at tage sig Tid, og afkortede saa igien sit Ophold et andet Sted; men deraf blev Følgen, at han kom tidligere op til Mjøsen, end det var berammet, og man havde ventet.

Syv og Tredivte Kapitel.

Om Nisse-Kongernes Skamfærd.

Saasnart bemeldte Konger var blevet enige om Raadet, skikkede de Bud efter alle Herserne og de fornemste Bønder i deres underhavende Fylker, og holdt saa et Møde med dem i Hemmelighed, hvor de da aabenbarede dem deres Forsæt, bestemde en vis Dag, naar Værket skulde gaae for sig, og gjorde den Regning, at hver af Kongerne skulde have trehundrede Mand. Med den Besked lod de Herserne fare, hver sine Veie, ud at være om Folk, og saa støde sammen igien hos Kongerne til rette Tid, og det var Vand paa de Flestes Mølle; men dog gik det her, som man pleier at sige: hvor man har Fiender flest, har man Ven vist; thi Ketil fra Ringsnæs var ogsaa kommet med paa det samme Møde. Da han kom hjem om Aftenen, lod han som ingen Ting, og spiste sin Nadre; men saa siden klædte

han sig paa igjen, tog sine Huskarle med sig og drog ned til Søen, hvor den Jagt laae, som Kong Olav havde foræret ham, den lod han trække ud med alt Tilbehør, som var der nede i Skibhuset, og roede saa afsted med ikke mindre end fyrgetive velberustede Karle. Om Morgenen ganske tidlig var de ved Enden af Søen, og Ketil lod nu tyve Mand blive og passe paa Skibet, men drog med Resten op til Eidsvold i Øvre-Rommerige, hvor Kong Olav da befandt sig. Der ankom Ketil, just som Kongen gik af Ottesang, og forlangde strax at tale med ham under fire Øine, som ogsaa skedte, hvorved da Kongen blev underrettet om hvad der var i Giære, og om hele Kongernes Plan, saavidt som Ketil kiendte den.

Der han havde faaet disse Tidender, skikkede Kongen strax Nogle af sine Folk ud i Bøigden efter Heste, og Andre op til Søen, at sanke alle de Fartøier de kunde finde; men selv gik han i Kirke og hørde Messe, spiiste, saasnart han kom hjem, og skyndte sig derpaa at komme afsted op til Søen. Her mødte hans Folk ham med Fartøier, selv gik han ombord paa Jagten med saamange af sine Mænd, som den kunde bære, de Andre skibede sig ind huller til bulter, og ud paa Aftenen stødte de fra Land, omtrent 400 Mand stærke. Derpaa roede de i stille Veir den hele Nat, til henimod Morgen-Stunden, da de ankom til Ringsager lidt for Dag, og slap op til Gaarden, førend Vagten opdagede dem. Da nu Ketil vidste paa en Prik, hvor Kongerne laae, lod Olav Herberget omringe, saa Ingen kunde slippe ud, og saasnart det blev lyst, greeb man dem allesammen, thi de havde ingen Folke-Hjelp til at forsvare sig. De ledtes nu frem for Kong Olav, og han gav hver sin Dom, eftersom han syndes: paa Rærek lod han Øinene stikke ud, og beholdt ham saa hos sig, thi for den haardnakkede Træring troede Olav sig aldrig sikker, om han end gjorde nok saa gode Lofter; Gudrod Dal-Konge mistede sin Tunge, og Ring, saavelsom de andre to Kon-

ger maatte endelig forpligte sig til at drage ud af Landet og aldrig mere sætte deres Fod i Norge. De Herser og Bønder, som bleve overbeviiste om Deelagtighed i Forræderiet, fik nu ogsaa deres Straf, men ligeledes med Forskiel, thi Somme blev landsforviiste, Somme maatte betale med Pungen og Somme med Kroppen.

Om denne Begivenhed taler Svart-Odder saaledes:

Hedemarks Konger, de regnede galt,
Da selv de i Klemme sig skrued,
Vel deres Umage fik de betalt,
Men ikke i Mynt, der dem hued!

Agten de havde, om Magten de gik,
Som i dine Hænder de skued,
Den de at føle unægtelig fik,
Men de til dens Fatning ei dued!

Hænder paa Skaftet du har som en Mand,
Det Kongerne fik at fornemme:
Hovedkulds ud du dem kiørde af Land,
Det ude man husker som hjemme.

Glad var nok, hvem der kom heelskindet bort;
Thi Lak maatte Dal-Kongen friste,
Han kom hos Olav i Munden til Kort
Og maatte sit Tale-Rør miste!

Gud dig velsigned med Seier og Held:
Du arved fem Konningers Rige,
Satte mod Østen saa drabelig Skiel,
At spørge du kan om din Lige!

Olav betragtede nu de fem Kongers Lande som sin Eiendom, Herser og Bønder maatte give Gidsler til Pandt paa deres Troskab, og efterat have indkrævet Giæsterie-Penge saavel fra Dalene, som af den største Deel paa Hedemarken, drog han tilbage giennem Rommerige vesterind til Hadeland.

Samme Vinter døde Olavs Stiffader Sigurd Syr, saa at da han nu besøgde sin Moder Aaste paa Ringerige, som tog imod ham med et prægtigt Giæstebud, var han den Eneste i hele Norge, som bar Konge-Navn!

Otte og Tredivte Kapitel.

Om Kong Olavs Halv-Brødre: Guttorm, Halvdan og Harald.

Angaaende hint Kong Olavs Besøg hos sin Moder har man en egen lille Fortælling.

Dengang nemlig Aaste kom frem og viiste ham sine Børn, tog Kongen sine smaa Brødre: Guttorm og Halvdan, satte en paa hver Knæ, rynkede Panden, og saae bister paa dem, hvorover begge Drengene blev grædefærdige. Men nu kom Aaste frem med Harald sin yngste Søn, som kun var tre Aar, ham laande Kongen ogsaa et Par Øine; men Drengen blunede ikke ved det, saa tog Kongen og trak ham lidt i Haaret; men Drengen lod sig ikke forbluffe, greeb fat i Olavs Knebelsbart og ruskede det Bedste han kunde. Ja saa, Brorlille, sagde Kongen, du bliver nok ikke god at trækkes med i dine Dage.

Anden Dagen derpaa, da Kongen og hans Moder gik lidt udenfor Gaarden, og saae sig om, kom de til et lille Krat, hvor Guttorm og Halvdan havde deres Legeplads, og der var gjort en heel Anstalt, der skulde lade ligesom store Gaarde og Korn-Lader, samt hele Flokke af Kiør og Faar: det var deres Tidsfordriv.

Tæt ved samme Krat var der en Leergrav, og der stod Harald med en heel Hob Spaaner, han lod flyde i Vandet. Hvad skal det være? sagde Kongen. Ih, det er min Flaade, sagde Drengen. Da smiilde Kongen, og sagde: ja, ja, min Broder, den Dag kan ogsaa nok komme, at du styrer Orlogs-Skibe.

Derpaa kaldte Kongen ad de andre Smaadrenge, og sagde først til Guttorm: hvad vilde du helst have, min Broder! Jord, sagde Guttorm. Hvormegen Jord vilde du saa have, sagde Kongen. Hele Næsset, sagde han, som gaaer ud i Vandet, fuldt af Korn hvert Aar. Nu stod der ikke mindre end ti Gaarde paa det samme Næs, og derfor sagde Kongen, ja, der kunde jo rigtig nok avles en skiønne Hob Korn, men nu du, Halvdan, blev han ved, hvad vilde du helst have? Kior, sagde han. Og hvormange Kior skulde saa det være, sagde Kongen. Saamange, sagde Halvdan, at naar de kom til Vands, skulde de staae omkring Vandingen, saa tykt som Sand. Ja saa, sagde Kongen, I er Faders Sønner, kan jeg høre, og vil gierne være kalkunske Bønder.

End du, Harald! sagde Kongen nu, hvad vilde saa du helst have? Krigs-Karle, sagde han. Hvormange vilde du da vel have af dem, sagde Kongen. Jeg vilde have saamange, sagde han, at de kunde æde alle Broder Halvdans Kiör op til eet Maaltid. Moder! sagde Olav og loe, vil I troe, der sidder en Konge i den Krabat!

Hvad der videre blev talt, det veed man ikke.

Ni og Tredivte Kapitel.

Om Kong Rœreks Ræve-Streger og Troløshed.

Da Foraaret kom, drog Kong Olav ned ad Stranden til, tog Søfolk ud, lod giore sine Skibe istand, og seilede saa vesterud til Lindesnæs, og saa nordpaa lige op til Hordeland. Paa denne Reise lod han gaae Bud til alle Herser, og bad dem, med alle de fornemste Bønder i Herrederne, som bleve tilsagde ved Navn, at belave sig paa at være med, ved Stadsen, naar han, næste Høst, drog ud imod sin Fæstemøe, og afhentede hende paa Grændserne ved Goth-Elven, hvor Gildet skulde staae.

Paa denne Reise havde Olav den blinde Kong Rærek med sig, og i den Anledning har vi Adskilligt at fortælle.

Saasnart nemlig Ræreks Saar var lægt, gav Kong Olav ham to Tjenere til hans Opvartning, lod ham sidde ved Siden ad sig til Høibords, og holdt ham baade i Levemaade og i Klæder alle Dage ligesaa fornemt, som han i sin Velmagt havde holdt sig selv; men immer sad han og surmulede, og piinde man endelig et Ord af ham, var det tvært og studs. For Resten havde han den Vane, at naar han kom ud om Dagen, lod han Tjeneren lede sig hen paa et affides Sted, og gav sig saa til at prygle ham. Naar nu desaarsag Tjeneren løb sin Vei, saa klagede Rærek for Kong Olav over, at den Knegt vilde ikke rette sig efter ham, og saa fik han en frisk, men man kunde skifte saa tit man vilde, man fandt dog Ingen, der blev hos ham, forend Kong Olav omsider gav ham en Karl til Vogter og Følgesvend, som hedd Svenn, var baade i Slægt med Rærek og havde for tjent i hans Gaard. Vel blev Rærek ved at lade lige vranten og folkeskye, men naar han kom ene med Svenn var han lystig og snaksom, tal-

de meget om, hvordan det gik i gamle Dage, gik derfra over til hvad han selv havde oplevet, i den Tid han var Konge, og herved kom han da endelig til at anmærke, hvor underlig Lykken havde spillet med ham, saa han nu ikke blot havde tabt baade Rige og Helsen, men var ovenikiøbet blevet en Almisse=Lem. Men, sagde han saa, hvad der imidlertid giør mig allermeest ondt, er at du og andre mine Frænder, som tegnede dog til at blive dygtige Mænd, skal nu være saadanne Vanslægtninger, at de ikke vil hævne den Skiændsel, os er vederfaret. Saadanne Klagemaal bragde Rærek idelig paa Bane, og da Svenn nu svarede og sagde, at naar man, som her, saae sin Overmand for sig, maatte den nødvendig bukke, som mindst formaaede, saa sagde Rærek: ikke Andet! hvorfor skulde jeg vel have overlevet baade Last og Skam, naar det ei var mig beskikket i Blinde at slaae hvad i Søvne mig greeb! Til Lykke og Held! lad os slaae Olav Tykkert ihjel! Han drømmer sig nu tryg, og jeg er ikke raadvild; min egen Haand skulde være uspart, hvis jeg havde den ret i brugbar Stand, men det har jeg nu ikke, da Synet er borte, og derfor maae du laane mig din til at give ham hans Livsbrød. Seer du saa vel, jeg veed af min For=Klogskab, at naar Olav døer, kommer Riget i hans Fienders Haand, det kan altsaa gierne være, at jeg bliver Konge i Norge, og saa skal du være min Jarl.

Virkelig snakkede Rærek saalænge for Svenn, til han omsider lovede at begaae Forbrydelsen, og det var saaledes overlagt, at naar Kongen kom og vilde gaae i Aftensang, skulde Svenn staae paa Trappen med en Dolk under Kappen, som han ogsaa gjorde, men saa traf det sig, at Kongen gik lidt raskere ud af Stuen end sædvanlig, saa Svenn kom til at see ham lige i Øinene, hvorover han skiftede Farve, blev saa bleg som et Liig, og lod Hænderne synke. Kongen, som saae Skrækken malet i hans Ansigt, talde nu til ham og sagde: hvordan er det fat, Svenn, est du en Forræder? da

kastede Svenn baade Kappe og Dolk, faldt ned for Kongens Fødder og sagde: mit Liv staaer i Guds Haand, og i Eders, min Konge! Kongen kaldte paa sine Tjenere og lod Svenn sætte i Bolt og Jern, men benaadede ham dog siden, saa han slap med at gaae i Landsflygtighed.

Fra den Dag af vilde Kongen ikke længere have Rærek hos sig, men lod ham baade ved Bordet sidde paa en anden Bænk, og om Natten ligge i en anden Stue, hvor en stor Deel Hirdmænd havde deres Senge. Desligeste udnævnede han to Hirdmænd, hvis Herkomst er ubekiendt, men som var gamle i Gaarde, og paa hvis Troskab han havde havt mange Prøver, og beskikkede dem til at holde Øie med Rærek baade Nat og Dag.

Med Rærek var det nu saaledes beskaffen, at sommetider gik han og tav bomstille, saa man i mange Dage hørde ikke et Ord af hans Mund, og selv naar han lukkede Munden op, var der en mærkelig Forskiel, thi snart stødte han kun et Par Ord ud for at give Ondt af sig, og snart var han saa munter og lystig, at Folk havde deres store Morskab af Alt hvad han sagde. Saaledes var det ogsaa med andre Ting; thi for det Meste drak han meget lidt, men saa imellem tog han sig for at drikke til Pæls med sine Naboer, og saa helmede han ikke, før de laae under Bordet, hver Kiæft. I Øvrigt havde han tit for Skik, om Aftenen, før han gik til Sengs, at give nogle Kander Mjød til Priis for alle dem, der laae i det Herberge, det hugede dem meget godt, og han kunde sagtens giøre det, thi Kong Olav gav ham gode Lomme-Penge.

Nu var der en Mand paa Oplandet, som de kaldte Lille-Find, fordi han var som en lille Dværg, og Somme vil sige, han var en Finlap, men Nok er det, han var saa rap til Beens, at ingen Hest kunde løbe ham op, og var tillige en Skieløber og Bueskytte udaf første Skuffe.

Samme Find-Liden havde i mange Aar tjent hos Kong Rærek og løbet hans hemmelige Ærender, saa han kiendte hver Vei og Stie paa hele Oplandet, saavelsom ogsaa hver fornem Mand. Dengang nu Rærek reiste med Kongen under Bevogtning, stødte Find-Liden til Følget, holdt sig meest til Drengene og Tjenerskabet, og tog enhver Leilighed i Agt, naar han kunde komme til at varte Rærek op, og tale et Par Ord med ham; men længe talde de aldrig sammen, for at Ingen skulde fatte Mistanke.

Dengang man nu ud paa Foraaret nærmede sig Vigen, da skedte det tit, at Find var borte i nogle Dage, og fulgde saa atter Troppen enstund, men det ændsede Ingen efter, thi han var ikke den eneste Landløber, som strøg saaledes frem og tilbage.

Noget før Paaske kom Kong Olav til Tønsberg, hvor han opholdt sig en Tidlang, og der kom mange Kiøbmands-Skibe, baade fra Tydskland, fra Dannemark, og høiere nordfra, saa der vrimlede med Folk, var Overflødighed af Alt, og blev dygtig sviret. Saaledes kom Rærek, efterat have drukket tæt, en Aften silde ind i Herberget, og strax var Find-Liden ved Haanden med en Bimpel Mjød, som var sat paa Urter, og blevet stærk tilgavns. Heraf skiænkede nu Rærek hele Stuen rundt, saalænge til hver sov ind, som han sad. Find var imidlertid gaaet bort, Lyset stod og brændte, og nu vakde Rærek begge sine Oppassere, sigende, at han trængde til at komme lidet ned i Gaarden, om de vilde følge med. Det var bælgmørkt, og de tog derfor Lygte med sig, og fulgde ham saa ned i Gaarden, og op ad Trappen til det store Mag, som stod paa Støtter. Imens de nu var deroppe med ham, hørde de En sige: hugg til ham, den Helvedes Karl! Med det Samme hørde de Noget ligesom Knald og Fald, og saa sagde Rærek: see til de Fuld-Snuder, slaaes de ikke nu om hvad de har drukket op! skynder jer dog hen at skille dem ad! De skyndte

sig nu ogsaa og løb ud, men ligesom de kom paa Trappen, fik de deres Banesaar, og han forst som kom sidst.

Hermed hængde det saaledes i Hob, at med Find-Liden var Nærets gamle Banner-Mester Sigurd Hit eller Sigurd Slughals, og en tolv, fjorten Stykker af Nærets andre Tjenere kommet til Byes, dem var det da, som slog Hirdmændene, og saasnart de havde faaet Ligene smidt ind imellem Husene, tog de Nærek med, sprang ombord paa en Skude, de havde i Beredskab, og roede deres Vei.

Imidlertid skulde Sighvat Skjald, som laae i Stue med Kongen, ogsaa ned i Gaarden, og tog sin Tjener med; men da de skulde tilbage igien, og kom ned ad Trappen, gleed Sighvat med Foden, saa han sank i Knæe, og maatte tage for sig med Hænderne. Han mærkede nok, der var lidt vaadt, men loe kun ad det, og sagde: ja, jeg er ikke den Eneste af Kongens Karle, der i Aften har faaet Fiske-Been at gaae paa. Først da de kom op i Stuen igien, hvor der brændte Lys, saae Tjeneren at Sighvats Hænder sad i eet Blod, og sagde: hvordan er det fat, har du slaaet dig? Nei, sagde Sighvat, jeg har rigtig nok ikke slaaet mig, men Nyt sporge vi sikkert efter det Næseblod. Han vækkede nu strax sin Senge-Kammerad, Thord Folesen, som var Olavs Banner-Mester, og da de kom ud med Lygte og Lys, saae de strax Blodet, fandt ogsaa snart Ligene, og kiendtes ved dem. De saae ogsaa nok en stor Træknub, der laae med et dybt Hugg i; men det kom dog først siden op, at det var den, Nærets Folk havde hugget i, for ved det Spilfægterie at lokke dem ud, de vilde knække Halsen paa.

Thord og Sighvat taldes nu ved om, at det var Noget, Kongen maatte have at vide, saasnart som muligt, og skikkede imidlertid Tjeneren strax op at see, om Kong Nærek var i Stuen, hvor han havde sit Herberge. Her sov alle Mand, men da Tjeneren saae, at Nærek var borte,

vækkede han dem, og de foer da strax ned i Gaarden og did hvor Ligene laae; men uagtet det syndes nodvendigt, uopholdelig at melde Kongen hvad skeet var, saa turde dog Ingen giore sig saa dristig at vække ham. Ja, Kammerad, sagde Sighvat til Thord, her er nu to Ting at dele: at vække Kongen, og at fortælle ham Nyt, hvilket vil du nu helst? Vække ham, svarede Thord, det gior jeg ikke for nogen Priis, men Tidende vil jeg nok bringe, naar han vaagner. Ja, sagde Sighvat, da kan vi dog heller ikke for nogen Priis bære den Skam, at have dulgt det Skielms-Stykke for Kongen, til det er for silde; thi endnu kan Krabaterne ikke være kommet langt, aldenstund Ligene er varme, men det er tidlig paa Natten, og førend det dages, sidder Rærek kanskee i et Smuthul, hvor han ikke bliver god at finde! Gaae du nu op i Stuen, Thord, og bie til jeg kommer!

Derpaa gik Sighvat op til Kirken, vækkede Klokkeren, nævnede ham Hirdmændene som slagne vare, og bad ham staae op og ringe for deres Siæle! Klokkeren gjorde som han bad, og ved den Ringning vaagnede Kongen, satte sig overende i Sengen, og spurgde, om det var allerede til Froprædiken? Nei, sagde Thord, det er ikke saa vel, men Rærek er borte, og Eders to Hirdmænd slagne. Kongen udspurgde nu videre, hvordan det var gaaet til, og da Thord havde sagt ham hvad han vidste, stod han op, lod blæse til Hird-Stevne, og udnævnede, da han fik Samling paa sine Folk, Nogle til at fare i Øster og Andre i Vester, og lede om Rærek baade paa Land og paa Søe.

Som nu hver drog sine Veie, kom Thore Lange ogsaa paa Farten, selv tredivte i en Skude, og fik, i Dagningen, Syn paa to Smaa-Fartøier, som roede lidt foran dem, og der var Rærek i, ogsaa selv tredivte. Saasnart man opdagede hinanden, blev der paa begge Sider lagt alle Aarer om Bord, og da de Forreste mærkede, de var i Fare, satte de

paa Land, og løb fra Borde, saa Nærek blev siddende i Loftingen ganske alene, og raabde efter sine gode Venner: far kun vel, til vi sees igien! Da Thore Lange styrede ind til Landet, skiød Find=Liden ham en Piil i Livet, som gav ham Bane=Saar, og løb saa med Sigurd og de Andre til Skovs, medens Thores Mænd vendte tilbage til Tønsberg med deres Hovdings Liig, og med Nærek.

Nu tog Kong Olav sig selv af Næreks Bevogtning, havde et Øie paa hver Finger med ham, satte Folk til at passe paa ham baade Nat og Dag, og stræbde paa alle muelige Maader at sikkre sig for hans Rænkespind.

Hvad Nærek selv angaaer, da havde man aldrig seet ham mere munter end nu, og han lod sig aldrig mærke med, at han paa nogen Maade var misfornøiet, indtil paa Christi Himmelfarts=Dag. Der Olav gik i Høimesse, kom Biskoppen ud imod ham, og førde ham i Procession først udenom Kirken, og saa ind, og op til hans Stoel ved den nordre Side i Choret, hvor, efter Sædvane, ogsaa Kong Nærek sad, med Kappen over Ansigtet. Saasnart nu Olav havde sat sig ned, gav Nærek sig til at famle og beføle ham paa Skulderen, med de Ord: hillemænd, Frænde, i Dag har du faaet Kiste=Klæderne paa! Ja, svarede Olav, det er ogsaa en stor Høitid vi holde i Dag, til Amindelse om, at Jesus Christus opsteeg fra Jorden, og foer til Himmels. Ja, sagde Nærek, hvad I saadan fortæller om den Christus, kan jeg aldrig faae i mit Hoved, thi Meget af det synes mig er noget urimeligt Tøi; men det forstaaer sig selv, i gamle Dage har man jo havt mange underlige Ting at fortælle.

Derved blev det, indtil da Olav, under Velsignelsen, reiste sig, opløftede sine Hænder, og bøiede sig mod Alteret, hvorved Kappen faldt ham ned over Skuldrene; men da sprang Kong Nærek op, løb til med en Fart

og stak af al Magt efter Olav, med en Slags Dolk, som man kalder en Rytting; men, ved det Kongen havde boiet sig, kom Stikket i Kappen, der hængde paa Skuldrene, saa det var kun Klæderne, der fik Skam, og Kongen blev end ikke saaret. Saasnart Kong Olav mærkede Uraad, gjorde han et Hop frem paa Gulvet, hvorved det andet Stik gik ham reent forbi, og Alt hvad Rærek meer kunde giøre, var at sige: løber du nu for en blind Mand, Olav Tykkert? thi strax blev han, paa Kongens Befaling, grebet og ført ud af Kirken.

Efterat Rærek havde gjort det Stykke Arbeide, raadte Folk Kong Olav meget til at lade ham henrette, Kongen skulde dog, sagde man, nu ikke længere friste Lykken, ved at beholde det Skarn hos sig, og lade ham slippe, hvor gal han end gjorde sig, aldenstund det dog kun var Konge-Mord han grundede paa baade Nat og Dag; men at sende ham bort, blev de ved, er heller ingen Spøg, thi hvem faaer man vel til at passe paa ham, som man tør lide paa, han slipper ikke fra, og kommer han først paa frie Fod, da vil han snart faae Kammerader, og giøre mange Ulykker.

Ja, svarede Kongen, I har forsaavidt Ret i hvad I siger, at mangen Mand har mistet Hovedet for langt mindre, end hvad Rærek har syndet; men jeg vil grumme nødig giøre noget Skaar i den Ære, jeg vandt, der jeg greeb Konninger fem en Morgenstund, og fik deres Riger i Vold, uden at dræbe en Eneste af dem, og derved blive Frænde-Bane. Imidlertid tør jeg nu rigtig nok ikke love for, at jo Rærek omsider kan nøde mig til at tage sig af Dage.

Grunden, hvi Rærek følde sig for paa Kong Olavs Skulder, var, at han vilde vide, om Kongen havde Brynie paa.

Fyrgetivende Kapitel.

Om Rœreks Forflyttelse til Island og Død der sammesteds.

Der var i de Dage en Islænder ved Navn Thoraren Nefiolfsøn, en Nordlænding af ringe Herkomst, men af ypperlig Forstand, og hvor fremsagt han end var blandt store Folk, saa vidste han dog godt, hvad hans Mund sagde; for Resten var han umaadelig grim, især ved det hans Lemmer var saa vanskabte, men var end de store Næver han havde stygge nok, saa var det dog ingen Ting imod Fødderne.

Samme Thoraren, som foer meget til Søes, og havde været længe udenlands, befandt sig just paa nærværende Tid i Tønsberg, og agtede sig om Sommeren hjem til Island. Her var han kommet i Kiendskab med Kong Olav, var i nogle Dage hans Giæst, talde meget med Kongen, og laae om Natten i Værelse med ham. Da hændte det sig, at Kongen vaagnede en Morgen tidlig, førend Nogen af de Andre i Stuen, men dog var det ganske lyst, thi Solen var alt oppe, og Kongen fik da Øie paa Thorarens ene Fod, som han i Søvne havde stukket ud af Sengen. Kongen laae nu enstund og betragtede den Fod, og da saa imidlertid de Andre i Herberget vaagnede, sagde han til Thoraren: jeg har alt ligget vaagen enstund, men jeg har ogsaa seet et Syn, som mig synes er Guld værd, thi styggere Mands=Fod findes der vist ikke i hele Staden. Med det Samme bad Kongen Nogle af de Andre sige deres Mening, og Alle hvem der saae Foden, gav ham strax Ret. Ja, sagde Thoraren, som mærkede godt, hvem det gik ud over, men Magen findes der dog for det Meste til hvad det saa er, rimeligviis da ogsaa til det Vidunder. Velan, sagde Kongen,

saa tør jeg endnu gaae videre, og sige: der findes ikke engang Mage til Fod saa styg; har du Lyst at vædde? Ja, sagde Thoraren, jeg tør endogsaa slaae til Væds med Kongen om, at jeg skal finde en Fod i Staden, som er endnu styggere. Top! sagde Kongen, og hvem der taber, skal vide den Anden en Bon efter Ønske. Det er et Ord, sagde Thoraren, og stak den anden Fod frem, som var ikke et Gran smukkere end Broderen, men fattedes Tommel-Taaen. Her seer nu Kongen en Fod, sagde han, der er saameget styggere end den anden, som den har Taa-Last ovenikiobet, og altsaa har jeg vundet mit Væddemaal. Nei, Tak, sagde Kongen, den anden Fod bær Prisen, thi den har fem stygge Tæer, men denne har kun fire, og altsaa vil jeg have en Bon opfyldt. Ja, sagde Thoraren, Herrens Ord i Ære! men hvad har vel Kongen at bede mig om? At du vil føre mig Rærek over til Grønland, sagde Kongen, og levere ham til Leif Eriksson. Til Grønland! svarede Thoraren, der har jeg aldrig i mine Dage været. Ja, ja, sagde Kongen, har du ikke været der, saa er det den høie Tid, du kommer der engang, aldenstund du ellers er saadan en Søhund!

Uagtet nu Thoraren i Begyndelsen ikke ret vilde høre Noget om den Reise, saa vilde han dog ikke, da Kongen oftere slog paa samme Stræng, sige reent Nei, men svarede: ja, nu skal dog Kongen høre, hvad jeg vilde have bedet om, dersom jeg maatte have vundet Vædde-Maalet, og det var om den Ære at optages i Kongens Hird; maatte jeg nu naae det, da var jeg saameget desmere forbundet til at bære hvad Læs I vilde lægge paa mig. Da nu Kongen føiede ham heri, og gjorde ham til sin Hirdmand, tog han virkelig imod Kong Rærek, saasnart han var klar til Afreise, men var dog saa forsigtig, da han tog Afskeed med Kong Olav, at spørge sig for, og sige: men i Fald det nu skulde træffe sig, som let kan skee, og som jeg snart frygter for, at Grønlands-Reisen gaaer overstyr, og vi maae gaae til Is-

land, eller til et andet Sted, hvordan skal jeg saa blive den Konge kvit, paa en Maade, som er efter Eders Hoved? Kommer du til Island, sagde Kongen, da skal du overlevere ham enten til Gudmund Eiulfsøn, eller til Skafte Landsdommer, eller til en af de andre Hovdinger, som kiender mit Beviis, og vil giore mig det Venne-Stykke at tage imod ham; skulde du derimod nodes til at søge Land ensteds i vort Riges Nabolag, da mag det saa, at du kan være vis paa, Nærek dog aldrig sætter sin Fod paa Norges Grund; men det vil jeg sige dig: grib ikke til Sligt, med mindre du slet ikke seer nogen anden Udvei!

Nu gik da Thoraren til Seils, saasnart han fik Vind, løb udenom Øerne og forbi Lindesnæs, og saa ud i rum Søe. Uagtet han nu maatte vente længe paa Bør, tog han sig dog vel i Agt for at nærme sig Landet, og endelig naaede han Hoiden af den søndre Pynt paa Island, hvor han tog sine Mærker og styrede vesterlands ind i Grønlands-Havet, men her mødte ham saa store Besværligheder, at han, efter lang Omtumling, maatte ud paa Sommeren søge Havn i Bredefjorden paa Island. Den første Herremand han her traf paa, var Thorgils Aresøn, som da han hørde Kong Olavs Ønske og saae Beviislighederne, syndes nok han vilde vinde Kongens Venskab ved at tage imod Nærek, og tilbød ham derfor sit Huus.

Nu blev da Nærek hos Thorgils Vinteren over, men fandt sig ikke fornøiet, og forlangde derfor, at Thorgils skulde lade ham følge til Gudmunds, thi, saavidt jeg har spurgt, sagde han, er Gudmund den paa hele Island, som fører det prægtigste Huus, og ham er jeg jo desuden henviist til.

Thorgils føiede ham, og lod ham ledsage til Modrevalle, hvor Gudmund ogsaa, fordi det var Kong Olavs Ønske, tog godt imod ham,

men da han havde været der en Vinter, var Rærek ogsaa kied af det; og til en Forandring lod Gudmund ham da flytte til en lille Gaard han havde, som kaldtes Kalvskindet. Her, hvor der ellers kun var nogle faa Tjenestefolk, opholdt Rærek sig den tredie Vinter, og det syndes han saa godt om, at han sagde: siden han mistede sit Rige, havde han ingensteds været, hvor det havde huget ham saa godt, thi her var han igien den Fornemste.

Sommeren derpaa fik Rærek sin Helsot, og, som man siger, skal han være den eneste Konge, der ligger begravet paa Island!

Thoraren gjorde endnu efter den Tid mange Reiser, og opholdt sig alt imellem hos Kong Olav.

Et og Fyrgetivende Kapitel.

Om Kong Olavs Fæstemands-Reise.

Nu maae vi da fortælle hvordan det gik med Kong Olav Digres Reise, der han drog ud imod sin Fæstemøe, at hjemføre hende til Norge. Stort og stadseligt var hans Følge, thi alle de ypperste Herremænd, saamange som han kunde faae Samling paa, havde han med sig, og Farten gik heldig af, lige til Konghell; men der havde man hverken hørt eller spurgt det Allermindste til den svenske Konge. Der nu Kong Olav havde ligget her til langt ud paa Sommeren, uden dog, trods al den Umage han gjorde sig, at kunne faae nogen sikker Efterretning om, enten den Svenske Konge agtede at møde, eller ikke; da skikkede han sine Bud ind i Vester-Gothland til Rognvald Jarl, og lod spørge, om han ikke vidste, hvordan det hængde sammen, at den Svenske Konge udeblev fra det aftalte Møde?

Jarlen svarede, at han vidste ingen Ting, men, sagde han, jeg skal ganske sikkert skikke Bud og lade Kong Olav det vide, dersom jeg kommer under Veir med, at der er Ugler i Mosen, og Andet i Veien, end hvad der saa tit kan komme og forsinke de Svenske Konger, naar de skal nogensteds hen, thi med alle deres mange Forretninger, er det langt fra, de altid kan komme til at ride, den Dag de sadler.

To og Fyrgetivende Kapitel.

Om Kong Oluf Svensker og hans Børn.

Kong Oluf Erikson i Sverrig havde først levet med en Frille, som hedd Edle, og var en Greve=Daatter fra Venden, men kaldtes Slavinde, fordi hun var fanget i Krig. Med hende havde Kong Oluf tre Born: Emund, Astrid og Holmfride, men med sin Dronning havde han dog ogsaa en Søn, som var fodt Sanct=Jakobs Aften, og blev derfor af Biskoppen dobt Jacob, et Navn der imidlertid slet ikke hugede Svenskerne, fordi, som de idelig raabde paa, at saaledes havde aldrig Nogen af de gamle Svenske Konger heddet.

Alle Kong Olufs Born havde kiønne Ansigter og god naturlig Forstand, men Dronningen, som var en storagtig Kvinde, kunde ikke lide Stifbørnene, og derfor skikkede Kongen Emund over til Venden, hvor han blev født op hos sin Mødrene=Slægt, og blev snart en reen Hedning. Astrid kom ogsaa ud af Huset, og blev opfodt hos en fornem Mand i Vester=Gothland, ved Navn Eigil; men da hun blev voxen, var hun dog tit hjemme hos sin Fader paa Besøg, og tækkedes alle vel, thi hun var en meget smuk Pige, talde godt for sig, var munter og lystig, omgiængelig og gavmild.

Kong Oluf var for nærværende Tid ikke god at omgaaes, thi det havde ærgret den storagtige Herre forskrækkelig, at Folket paa Upsala-Thing saaledes gjorde sig ud til Beens, og satte ham Kniven paa Struben, en Ting, han især gav Rognvald Jarl Skyld for. Det var jo rigtig nok afgjort, at han denne Sommer skulde modes paa Grændserne med Kong Olav Digre i Norge, og give ham sin Daatter Ingigerd til Ægte; men da det nu gik langt ud paa Sommeren, uden at han lod foie mindste Anstalt enten til Reisen eller til Brylluppet, saa begyndte Folk at blive meget forlegne for at vide, hvad hans Tanker var: om han agtede at holde Forliget med den Norske Konge, eller at bryde sit Ord, og Freden med det Samme. Mangen En var endogsaa meget beklemt over den Ting, og da Ingen turde giore sig saa dristig, at tale Noget til Kongen om Sligt, var der Mange, som henvendte sig til hans Daatter Ingigerd, og bad hende dog endelig skaffe dem vist at vide, til hvilken Side Kongen vilde. Ja, svarede hun saa, jeg vilde grumme nodig tale til Kongen om hvad der er imellem ham og Olav Digre, thi jeg veed, de søber ikke god Kaal sammen, og den eneste Gang, jeg har faaet et ondt Ord af min Fader, var netop, da jeg talde Kong Olav Digres Sag.

Ingigerd længdes imidlertid selv meget efter at vide hvad Enden skulde blive, endskiondt hun tvivlede nok om, at hendes Fader havde ikke i Sinde at holde Forliget, aldenstund han endnu bestandig blev vreed, naar Nogen kaldte Olav Digre Konge.

Tre og Fyrgetivende Kapitel.

Om Kong Olufs Jagt og hans Samtale med Ingigerd.

Engang, en Morgen tidlig, reed Kong Oluf og hans Tjenere paa Jagt med Høg og med Hund, da traf det sig, at Kongens Høg slog i sin første Udflugt to Urhaner, og i den anden ikke mindre end tre; Hundene gjorde ogsaa deres Sager meget godt, thi Fuglene faldt aldrig saasnart til Jorden, forend de annammede dem, og Kongen var da heller ikke seen, men sløi afsted og tog selv sit Bytte op. Heraf pralede han nu ikke daarlig, og sagde til sine Tjenere: det bliver hverken i Dag eller i Morgen, at ret mange af jer gior saadan en Fangst. Nei, kors, sagde de, den Konning er vel ikke til i Verden, tør vi mene, som har Skytte-Lykken saa i Lommen!

Med Fryd og Gammen reed nu Kongen og hans Følge hjem, og kom just op ad Gaarden, ligesom Prindsesse Ingigerd hoppede munter ud af sit Jomfrubur, og da hun saae sin Fader komme ridende, gik hun hen og sagde ham God-Morgen. Kongen loe nok saa mildt, holdt Fuglene i Veiret, fortalde sin Jagt-Historie, og sagde: nævn du mig nu, om du kan, den Konge, der i en Haande-Vending har gjort slig en Fangst! Ja vist, sagde hun, er det en god Davre-Veed, Herren har gjort i Dag, og faaet fem Urhaner, men Mere var dog det, at Kong Olav i Norge tog fem Konninger en Morgen-Stund, og vandt deres Riger!

Aldrig saasnart hørde Kongen de Ord, forend han sprang af Hesten, foer lige ind paa hende, og sagde: ja, vær du kun saa forgabet i Tykkerten som du gider, du skal dog aldrig faae ham i dine Dage, og han ikke heller

dig, thi den Hovding, jeg skal give min Daatter, vil jeg være gode Venner med, og det kan jeg aldrig blive med den Karl, der har taget Riget deroppe fra mig med en Triumf, og gjort mig saamegen Skade baade med Rov og Manddrab.

Dermed var den Samtale ude, og de gik deres Vei begge To, hver til sin Side.

Fire og Fyrgetivende Kapitel.

Om Kong Olavs Krigs=Raad og Hjem=Reise.

Der nu Prindsesse Ingigerd havde faaet Kong Olufs Hjertens=Mening saa vel at høre, skikkede hun strax Bud til Rognvald Jarl i Vester=Gothland, med den Beskeed, at det var reent ude med Forliget imellem Kongerne, saa han maatte tage sig og Landet vel i Agt for de Norske.

Saasnart Jarlen blev saa klog, lod han strax kundgiore overalt i Grevskabet, at det kunde gierne være, de fik Besøg af Normændene, saa Folk maatte være paa deres Post, og dernæst skikkede han Bud til Kong Olav Digre, og lod ham sige hvad han havde hort, men forsikkrede ham tillige om sit bestandige Venskab, og bad ham spare Gothland.

Der Kong Olav fik den Efterretning, blev han baade meget vreed og bedrovet tillige, saa at i adskillige Dage hørde man ikke et Ord af hans Mund, men derpaa holdt han Gaards=Thing med sine Mænd, hvor da Bjørn Staller stod op, og fortalde, hvorledes han forrige Vinter havde været østerinde med Freds=Forslag; hvor venskabelig Rognvald Jarl ved den Leilighed havde viist sig, men ogsaa hvor tvært og unaadigt den Svenske Konge i Forstningen havde taget den Sag op. At der nu allige=

vel blev sluttet Forlig, sagde han, det skedte ingenlunde med den Svenske Konges gode Villie, men maae fornemmelig tilskrives Thorgny Lagmands Indflydelse; Rognvald Jarls Bistand og Folkets Magt. Desaarsag troer jeg sikkert, det er Kongen selv, som af egen Drift har brudt Forliget, og at Jarlen er uskyldig, thi han viiste sig som Kong Olavs oprigtige Ven.

Nu er det imidlertid vor Konges Villie, at Hovdingerne og andre gode Mænd skal sige deres Mening, enten de synes, at vi, med den Styrke vi har, skal feide paa Gothland, eller de finder det raadeligere, at bære sig anderledes ad!

Hermed sluttede Bjorn sin udforlige og vel udarbeidede Tale, og efterat derpaa mange fornemme Mænd havde ladet sig hore, fandt man, at den almindelige Mening lob derpaa ud, at uagtet her var Folk nok, saa var det dog mest fornemme Mænd, der ikke pleiede at gaae i Strid, uden de havde en heel Skare Drabantere om sig; at de Fattige, som har Intet at tabe, slaaes gierne bedre end de Rige, og at Krig var allenfalds mest Ungdommens Sag, som stundede efter Gods ogÆre. Da nu Kongen mærkede, der var Ingen som havde Lyst til at gaae i Feldten, lod han sig ogsaa overtale til at give Folket Orlov, men forend han oploste Hæren, lod han dog lyse til, at næste Sommer skulde hele Norges Flaade i Soen, og folge med Kongen hen at betale den Svenske Konge, fordi han havde gjort en Pung af sin Mund.

Hermed var alle vel tilfreds, og Kong Olav drog nu nordop i Vigen, lod om Hosten bringe Vinter-Forraad til Sarpsborg, og opslog saa der igien, med samt et stort Tjenerskab, sin Bopæl.

Fem og Fyrgetivende Kapitel.

Om Sighvat Skjalds Øster=Reise.

Folk talde nu Allehaande om Rognvald Jarl, Somme sagde, at han var dog vist Kong Olavs oprigtige Ven; men det var der Andre, som ikke kunde faae i deres Hoved, og sagde, at havde han kun villet, saa kunde han nok faaet den Svenske Konge til at staae ved sit Ord og holde Forliget, som var gjort imellem ham og Kong Olav Digre.

I Sighvat Skjald havde imidlertid Rognvald Jarl en varm Forsvarer, som talde tit hans Sag hos Kong Olav, og bod sig omsider til, selv at reise ind og tale med Jarlen, baade for at udforske hvad den Svenske Konge havde i Sinde, og tillige for at see, om der dog ikke var noget Middel til at faae Forliget igien bragt i Stand. Det Forslag hugede Kongen godt, thi naar han var imellem sine Fortroelige, talde han meget gierne om Prindsesse Ingigerd, og strax i Begyndelsen af Vinteren, drog da Sighvat og nogle Andre med ham afsted fra Borg og giennem Vild=Marken til Gothland. Han fandt underveis just ikke den bedste Modtagelse, thi iblandt andet kom han een Aften til tre Bonder, og bad om Herberge, men blev jaget paa Porten af dem allesammen, og om denne Reise var det han digtede sin Øster=Færds=Vise.

Ved Afskeden med Kong Olav kvad Sighvat folgende Vers:

Sid, Kong Olav! sid nu sæll
I din Sal med Ære,
Til vi sees igien med Held,
Hvor jeg helst gad være!

Længe, Drot, du holde glad
Norges Spir i Hænde!
Levnet dit, som Skjaldens Kvad,
Med din Lovsang ende!

Dengang nu derpaa Sighvat med sit Følge drog østerpaa ad Ode-skov til, maatte de til Færge behjelpe sig med et Knubskib, som var kun meget maadeligt, saa de havde nær aldrig kommet over Vandet. Herom kvad Sighvat saa:

Bedre Lykke end Forstand
Godt det er at eie:
Kantret Baad jeg traf i Land
Alt paa vaade Veie;
Men skiøndt jeg det nægter ei:
Godt det gik i Grunden,
Pokker dog med den Galei
Lande maa paa Bunden!

Herfra drog de giennem Ode-Skoven, og Sighvat siger:

Giennem Skoven, vreed i Hætten
Brugde godt jeg mine Been,
Een Dags Tid jeg Mile tretten
Rendte over Stok og Steen;
Kongens Mænd vel fandt omsider
Hud før Hov faaer Last og Meen,
Rappere dog neppe rider,
Nogen paa Blak=Skinnebeen!

Der de siden i Gothland kom om Aftenen til en Gaard ved Navn Hof, fandt de Dorren lukket i Laas, og kom ikke ind, men maatte trække af med den Besked de fik af Tjeneste-Folkene, at det var Hellig-Aften der. Sighvat kvad:

Der til Hof vi kom i Kveld,
Var der Ingen hjemme,
Næsen stak derind jeg vel,
Men kun som i Klemme,
Dørren i man for os smak,
Som det hedd, for Festen,
Pokker med det Hedning-Pak
Trættes maa om Læsten!

Siden kom de til en anden Gaard, hvor Husfruen stod i Dørren og sagde, de maatte ikke komme ind, fordi hun var ved at kaage Nisse-Grød. Sighvat kvad:

Kvinden raabde: kom paa Spil
Ikke her, du Lede!
Hedninger vi er, Farlil,
Frygte Odins Vrede.

Heren, der som Ulv mig vak
Drev fra Bye saa silde,
Voved mig at sige fræk
Hun gav Nisser Gilde!

En anden Aften kom Sighvat til tre Bønder, som alle hedde Olver, og begiærede Natte-Leie, men blev jaget bort af dem alle Tre. Han kvad:

Navnerne trende,
Som ei jeg saae før,
Nu jeg mon kiende,
De jog mig paa Dør;
De kappedes sammen,
Jeg mener om Skammen,
Som Andre om Ære og Dyd.

Ølvere alle
Kanskee har for Skik,
Giæsterne Galde
At give for Drik;
Det sparsomste Gilde
Er Bærmen at spilde
Paa Andre af Øllet man drak!

De maatte da endnu samme Aften vandre videre fort, og kom saa til den fjerde Bonde, som Folk sagde var den Bedste i Boigden, men han jog dem ogsaa bort. Da kvad Sighvat:

Jeg gik mig at giæste
Saa gylden en Thegn,
Som kaldtes hin Bedste
I hele den Egn;
Jeg kommer, jeg banker,
Jeg tænker: nu vanker
Der Venskab og Kiendskab og Guld!

Omsonst jeg mig gotted;
Heel lumpen til Sinds,

Kun tvær til mig skotted
Hin Møddinge-Prinds!
Maae det sig stadfæste,
At han er den Bedste,
Den Værste er Pokkeren selv!

Der de nu endelig kom til Jarlens Gaard og Rognvald sagde, at de havde nok havt en besværlig Reise, da kvad Sighvat:

For Sogne-Kongens Svende,
Man troe det eller ei,
Den, som er nu til Ende,
Var ingen Springe-Vei!

Med Bud vi skulde fare,
Fra Norges tappre Drot,
Og Ord er lette Vahre,
Det veed vi Alle godt;
Men tung dog Byrde liden
Kan vorde let med Tiden,
Naar Gangstie hun er lang!

Ei Tjener sig maa spare
Til Tab for Herrens Lov,
Men drøi at overfare
Det var dog Ode-Skov!

Ja haardt for raske Svende
Det holdt med ømmen Fod
Den Øster-Fart at ende,
Du Konge-Kuer god!

Thi Bønderne, desværre,
Som har saa mild en Herre,
For Lud os lode gaae!

Rognvald Jarl forærede nu Sighvat en Guld-Ring, og da en Tjeneste-Kvinde derved anmærkede, at de sorte Dine vidste nok hvad de gik efter, kvad Skjalden:

Ei uden Skiel du priiste
Mit sorte Dien-Kuld,
Som mig paa Island viiste
Det klare Finger-Guld,
Men Veien min til Ringen,
See Kvinde, det er Tingen,
Var baade lang og steil!

Ja, Foden maatte bløde,
Da, som en Kæmpe bold,
Jeg vanked i det Øde
Paa Stie fra Heden-Old;
Den Vei fra gamle Dage,
Som jeg har lagt tilbage,
Din Mand har aldrig kiendt!

Skjalden havde nu i lang Tid sine gode Dage hos Rognvald, og imidlertid kom der Brev til Jarlen fra Prindsesse Ingigerd, med den Efterretning, at der var kommet Bud fra Kong Jarislav i Holmgaard for at beile til hende, og at Kong Oluf havde taget imod dem med aabne Arme.

Siden efter kom Kong Olufs Frille-Daatter Astrid til Jarlens Gaard paa Besøg; i den Anledning blev der gjort et prægtigt Giæstebud, og Sighvat kom snart i Snak og Bekiendtskab med Prindsessen, hvortil det ogsaa hjalp, at han var Morbroder til Skjalden Svart-Odder, som havde længe været høit anskrevet ved den Svenske Konges Hof. Blandt anden Snak som her blevført, spurgde Rögnvald Jarl Sighvat, om han ikke meende, Kong Olav i Norge kunde faae Lyst til at tage Astrid, thi, i saa Fald, sagde han, mener jeg, vi kan gjerne gjøre den Sag klar, uden at spørge den Svenske Konge til Raads; og Astrid selv var af samme Mening.

Derpaa tog Sighvat Afsked fra Rögnvald og kom strax før Juul, hjem til Borg, hvor Kong Olav befandt sig. Der han gik ind i Salen, og hans Øine faldt paa Væggene, kvad han:

Skiønt betrukket er Din Hald,
Drot, med Hirdmænd bolde:
Folk, som slibe Klingen smal:
Smal og tynd paa Skjolde!

Op ad Stolperne jeg saae,
Skued ned ad Vægge,
Klare Hatte, Kjortler graae
Hængde der i Række!

Bedre Boskab ingen Drot
Har i Ungdoms-Alder,
Thi et saa bedækket Slot
Tyvefrit jeg kalder;
Tyvefri og dyrebar

Ja det er Din Sal saa klar,
Konge god i Norge!

Hør mig, Hird, som tjener bold
Kongen over Sarpen!
Om min Reise vaad og kold
Slaaer jeg nu Mund-Harpen!

Kiendes skal i mine Spor,
Ei saa let var Gangen,
Som da vi paa Skier foer
Over Svane-Vangen!

Sovet stort jeg har vist ei
Nu i Efter-Aaret,
Mens mig Fod ad langen Vei
Hen og hjem har baaret!

Længe varede det nu ikke, forend Sighvat fortalde Kongen om det Giftermaal der var i Giære mellem Ingigerd og Kong Jarislav, hvorover Kongen blev meget ilde tilmode, og sagde: nu vel, den Svenske Konge maaler mig rigtig nok Skieppen fuld, havde jeg bare saa gode Raad til at betale ham med Kolens Vægt! Alligevel, saa da nogen Tid var gaaet, begyndte Kongen selv at sporge Sighvat ud om Alt hvad Nyt der var i Gothland, og fik da Meget at høre om Prindsesse Astrid, hvor hun var deilig, og fornøielig at tale med, saa at alle Folk sagde, hun gav i ingen Henseende sin Syster Ingigerd det Mindste efter. Det klang godt i Kongens Øre, og da nu Sighvat ydermere gjentog for ham, hvad Ord der var faldet imellem Astrid, Rognvald og ham, blev Kongen meget opmærksom, og sagde: det har den Svenske Konge vist aldrig drømt om, at

jeg kunde have Mod til, uden hans Samtykke, at gifte mig med en Daatter af ham lige for hans Næse. Det var der imidlertid slet Ingen som hørde, uden Sighvat, og kun med ham talde Kongen ogsaa siden tiere om den Sag, men erkyndigede sig med det Samme noie om, hvordan Sighvat havde fundet Rognvald, thi, sagde Kongen, man har saamange Venner, og jeg vilde gjerne ret vide, hvad Slags Rognvald er af. Sighvat forsikkrede da at Jarlen var Kong Olavs varmeste Ven, og kvad:

Konge! hold i Kiærlighed
Røgnvald Troe og Love!
Nat og Dag er han bereed
Alt for Dig at vove!

Bedre Ven, det vist jeg veed,
End den Trætte-Dølger,
Ei Du har i Øster-Leed,
Langs med grønne Bølger!

Sex og Fyrgetivende Kapitel.
Om Olavs Giftermaal med Astrid.

Herved blev det, til Noget efter Jul, men saa reiste Sighvats Systerson: Thord Skotakold eller Hvidtop, selvanden bort i Hemmelighed, de havde begge To været inde i Gothland med Sighvat om Efteraaret, og der gjaldt nu Reisen paa anden Omgang. Saasnart de kom til Rognvald Jarls Gaard og flyede ham Beviislighederne, som de havde med fra Kong Olav selv; lavede Jarlen og Prindsesse Astrid sig strax til Reisen, og tog saa afsted med et Folge af henved hundrede Mand, deels

Hirdmænd og deels rige Gaardmands-Sønner, men lutter udsøgte Karle, som var paa det Prægtigste udstyrede i alle Maader, med Heste saavelsom med Klæder og Vaaben.

Reisen gik lige ad Norge til, og da de Fremmede ankom til Sarpsborg ved Kyndelmisse-Tide, fandtes Alt paa rede Haand; thi Kong Olav havde sørget for, at der baade var alskens Drikke-Vahre udaf den bedste Tønde, og mange andre gode Sager, som dertil hørde. Kongen havde tillige ladet mange fornemme Mænd fra hele Egnen byde til Giæst, saa Jarlen og hans Folk fandt saa god en Modtagelse, som de kunde ønske sig; og Jarlen fik til sit Værelse en meget pyntelig Stor-Stue, og særdeles Tjenere til sin Opvartning, som skulde sørge for, at han fik Alt hvad han pegede paa.

Der nu Gildet havde staaet nogle Dage, saa blev der holdt en Samtale imellem Kongen, Jarlen og Astrid, og Enden derpaa var, at Rognvald Jarl trolovede Kong Oluf Svenskers Daatter Astrid med Kong Olav i Norge, og det med Forord, at hun skulde have den samme Medgift hjemme fra, som var for bestemt til hendes Syster, og af Kongen ligeledes samme Morgen-Gave som havde været Ingigerd tilkeiset.

Hvad der ikke var Gilde for, det blev der nu, da Kong Olav og Dronning Astrid holdt Bryllup med stor Pragt og Herlighed, og der saa det var skeet, bød Rognvald Farvel, modtog af Kongen store og kostbare Foræringer, og reiste saa hjem til Gothland. Som de allerbedste Venner skildtes han og Kongen ad, og det blev de ved at være, saalænge de levede.

Syv og Fyrgetivende Kapitel.

Om Ingigerds Giftermaal og Røgnvald Jarls Flytning til Holmgaard.

Nu næste Foraar kom der igien Sendebud til Sverrig fra Kong Jarislav i Holmgaard, som skulde høre hvad det blev til med Lovningen Kong Oluf forrige Sommer havde givet deres Konge paa Prindsesse Ingigerd, og nu fortalde da Kong Oluf sin Daatter reent ud, at det var hans Villie, hun skulde tage Kong Jarislav. Ja, svarede Ingigerd, skal jeg endelig tage Kong Jarislav, saa vil jeg ogsaa have Aldeigiaborg med hele det Grevskab, som dertil hører, i Morgen-Gave. Der nu de holmgaardske Sendebud havde indrømmet hende det, blev hun ved og sagde: ja, men skal jeg reise til Garde-Rige, da vil jeg have Lov til at tage en Mand med mig her fra Sverrig, hvem jeg lyster, og det paa den Maade, at han der østerinde beholder samme Anseelse, Ære og Værdighed, som han har havt her i dette Rige! Ogsaa dette indrømmede baade Kongen og Gesandterne, ja satte deres Ære i Pant paa, at det skulde være en sat Ret; men der saa Kongen spurgde Ingigerd, hvem det nu var hun vilde have med sig, og hun saa svarede, at hendes Frænde Røgnvald Ulvson Jarl var Manden; da sagde Kongen: nei holdt! Røgnvald Jarl skal paa en ganske anden Maade faae sin Umage betalt, saadan en Lands-Forræder som han er, og vilde der tage op til Norge med min Daatter, og smide hende som en Frille i Armene paa Tykkerten, som han veed, er min arrigste Fiende! See, derfor skal han nu hænges i Sommer! Imidlertid, saa da Ingigerd bad sin Fader indstændig, dog ikke at bryde sit givne Ord og Løfte, udvirkede hun endelig Kongelig Tilladelse til, at Røgnvald maatte

fare bort med Fred, paa det Vilkaar, at han ikke kom for Kongens Øine, og satte aldrig mere sin Fod paa Svensk Grund, saalænge Kong Oluf var til.

Med den Beskeed skikkede nu Ingigerd Rognvald Jarl Bud, og satte ham Stævne, hvor de skulde mødes; strax gjörde Jarlen Anstalter til Afreisen, reed saa op i Øster-Gothland, var sig der om Skibe, og mødtes om Sommeren til bestemt Tid med Prindsesse Ingigerd. Derpaa fulgdes de ad til Garderige. Ingigerd ægtede Kong Jarislav, og avlede med ham tre Sönner: Valdemar, Visevold og Holt hin Frække eller Bravkarl, Rognvald blev, som Dronningens Lehnsmand, Jarl i Aldeigiaborg, og levede der i mange Aar som en stor Herre.

Med Ingeborg havde Rognvald tvende Sönner: Ulf Jarl og Eilif Jarl.

Otte og Fyrgetivende Kapitel.

Om Edmund Laugmand og Opstanden mod Kong Oluf.

Dengang nu Rognvald Jarl var reist sin Vei, holdt Vest-Gotherne en stor Forsamling, og klagede hinanden deres Nød, i Henseende til, at den Svenske Konge var blevet dem saa gram, over det, at de havde sluttet Fred og Venskab med Kongen i Norge; ligesom han da ogsaa havde lagt Sag an imod de Mænd der fulgde hans Daatter Astrid over Grændserne. Somme meende nu, Man burde tage sin Tilflugt til den Norske Konge, og give sig under ham, men det raadte igjen Andre meget fra, paa Grund af, at Vest-Gotherne kunde umuelig selv holde Svenskerne Stangen, og

laae dog for langt fra Haanden til at den Norske Konge kunde ret staae dem bi. Lad os derfor heller sende Bud til den Svenske Konge, sagde de, og see til, vi kan blive forligte med ham igjen! Det Raad gik igjennem, og Bonderne henvendte sig derpaa til Langmanden i Vester-Gothland: Edmund af Skara, og bad ham være deres Bud til Kongen; thi han var nu, efter Jarlens Bortreise, den mægtigste Mand i Landet, var desuden af en fornem og talrig Slægt, havde mange Midler, besad baade Vid og Veltalenhed, og var en huul Broder, i hvem man ikke let slog Bynd! Han sagde ogsaa strax Ja, tog tredive Mand med sig, og lagde Veien om ad Øster-Gothland, hvor han blev meget vel antaget, overlagde Sagen med de klogeste Mænd, og fandt dem Alle enige om, at det var baade Synd og Skam som Kongen handlede med Vest-Gotherne.

Herpaa drog Edmund videre, og fortsatte Reisen til Upsal, hvor han ankom en Dag i Skumringen, var sig om Natte-Leie, og gik næste Formiddag op til Kongen, som sad i Rette paa Raadstuen. Edmund gik strax hen og hilste paa Kongen, hvorpaa Kongen saae op ad ham, hilste igjen, og spurgde saa: hvad siger nu den Gothiske Historie for godt?

Den Gothiske Historie, svarede Edmund, hun er kun mager, dog hører man imellemstunder lidt Nyt, som, for Exempel, hvordan det gik vor Mester-Skytte, Otte Storsnude fra Vermeland, i Vinter, da han var paa Jagt i Vild-Skoven. Han brugde sig saa vel paa Skier med sin Bue, til Fjelds deroppe, at han fik Slæden propfuld af Graaværk, men saa, da han tog hjem, fik han Syn i Skoven paa et Egern, trak løs, skjød feil, blev arrig, slap Slæden, og rendte efter Egernet. Det søgde Tykningen, han skjød og det sprang, saa skjød han for høit og saa for lavt, thi snart var det ved Roden, og snart i Toppen, og ligesom det var i et Træ, saa vips, var det ovre i et Andet; men immer holdt Otte dog Øie

med det samme Egern, og blev saa forhippet paa den Fangst, at han bestilde ikke Andet den hele Dag, end løb efter Egernet, som han ikke desmindre fik lige Meget af. Der nu Mørket faldt paa, grov han sig ned i Sneen, som sædvanlig, og laae der til om Morgenen, men saa havde det fyget om Natten, og da Otte skulde til at see om sin Slæde, saa, borte var den, og borte blev den, og han kom hjem med en lang Næse. Nu kiender Herren mine Historier.

Ja, sagde Kongen, har I ikke Andet at fortælle, saa er Eders Historie rigtig nok mager.

Jo, det er sandt, sagde Edmund, nyelig er der dog skeet Noget, som vel kan kaldes en historisk Begivenhed, thi det var, at Gothe Tuesøn løb ud ad Goth-Elven med fem Krigs-Skibe, og mens han laae ved Ekerøerne, kom der fem store Danske Kiøbmands-Skibe, hvoraf Gothe tog de Fire i en Fart, men det Femte slap dog ud i rum Søe og kom under Seil. Det vilde Gothe imidlertid have med, satte efter det med sin egen Snekke, og havde nær halet det ind, men i det Samme kulede hun op, og saa tog de Danske Luven fra ham. Nu vilde Gothe vendt Næsen hjem, men saa blæste hun op med en flyvende Storm, og han strandede paa Læssøe, hvor han forliste baade Skib og Ladning, saavelsom største Delen af sit Mandskab. Imidlertid laae hans Stalbrødre under Ekerøerne og biede efter ham, men saa kom de Danske over dem med femten, sexten Skibe, slog dem ihjel, hver Kiæft, og tog hele Byttet tilbage. See, det var Følgerne af den Begiærlighed!

Ja, bitterdød, sagde Kongen, det var rigtig nok en historisk Begivenhed, som kunde lade sig høre!

Men, sagde Kongen saa, hvad er nu ellers dit Ærende herop?

Mit Ærende! svarede Edmund, ja, det er for at faae en Sag afgjort, hvori vor Lov og Upsals Lov vil ikke komme overeens.

Velan, sagde Kongen, lad os høre din Klage!

Der var, sagde Edmund, to Adelsmænd, deres Stand var eens, men deres Vilkaar og Tænkemaade høist ulige, de kom op at trættes om nogen Jord, og var siden efter altid hinanden paa Nakken, dog var den Rigeste immer den Værste. Endelig kom det til Retter-Gang, og der faldt ved Lands-Thinget Dom i Sagen saalunde, at den Rigeste skulde undgjælde, men hvad havde saa han at giøre! Han gav Giæsling for Gaas, Griis for Galt, og, isteden for en Mark puurt Guld, Hælvden Guld og Hælvden Snavs, ja lovede ovenikiøbet den anden Mand, der tog det Alt for gode Vahre, baade Last og Skam! Hvad dømmer nu Herren i den Sag?

Ih, sagde Kongen, Sagvolderen betale Skadegiæld, som udømt, og til Kongen trefold! Alt at udrede inden Aar og Dag, eller miste sin Fred, og have sin Hovedlodd forbrudt. Halvt til Kongens Kasse, og Halvt til ham, der Skaden tog!

Edmund tog nu alle Høvdinger, som hos stode, til Vidner paa Dommen, bukkede, og gik sit Skud.

Kongen blev nu siddende i Rette og hørde Sager, til langt ud paa Dagen, men da han derpaa gik til Bords, spurgde han efter Edmund Laugmand, og da der blev svaret, at han var hjemme i Herberget, sagde Kongen: da gaaer hen efter ham, thi han skal være min Giæst i Dag. Imidlertid kom Maden paa Bordet, Spillemændene stemmede op, der var fuldt af fornemme Giæster, Kongen slog Giækken løs, drak Dagen op, og tænkde ikke mere paa Edmund, førend om Morgenen, han havde udsovet. Men da, saasnart han var paaklædt, lod han sine Viis-Mænd kalde, thi Kong Oluf, skal jeg sige os, havde immer tolv kloge Mænd om sig,

som var Bisiddere i Hof-Retten, og skulde raade med i vanskelige Sager, skiønt det var selv en meget vanskelig Sag, thi blev der dømt imod Loven, gjorde han sig vreed, og dog vilde han aldrig taale nogen Modsigelse.

Der nu Raadsherrerne kom, lod Kongen skikke Bud efter Edmund Laugmand, men fik, da Budet kom igjen, det Svar: nei, Herre! Edmund, han var reist i Gaar, saasnart han kom fra Bordet.

Nu, saa siger I mig da, gode Herrer, sagde Kongen, hvad skulde det Lov-Spørgsmaal betyde, som Edmund kom med i Gaar?

Skulde det betyde Andet, svarede de, end ligefrem, saa veed Herren det nok selv bedst.

Ja, sagde Kongen, de to Adelsmænd han snakkede om, den Ene rigere end den Anden, som blev usaattes og gjorde hinanden Fortræd det skulde da være mig og Olav Digre!

Kors! svarede de, ja det maa Herren nok sige!

Nu, sagde Kongen saa, at der faldt Dom i Sagen paa Upsala-Thing, det husker jeg nok, men hvad vilde han sige med det, om den mislige Betaling, at der blev givet Snavs for Guld!

Jo, det skal jeg sige Herren, svarede Arnvid den Blinde, thi hvad Snavs er mod reden Guld, er Træl mod Kongen; I lovede Olav Digre Eders Daatter Ingigerd, hos hvem det rene, gode, gamle, up-svenske, guddommelige Konge-Blod, som der er ikke Mage til i hele Norden, rinder i hver Aare; men hvad fik Kong Olav Andet end Astrid, som vel har Kongen til Fader, men kun en Slavinde, og det endda fra Venden, til Moder! Kors, mellem Konninger hvilken Forskjel, naar man betragter, at Olav tog til Takke! Dog, hvad Under, at en Normand ei tør maale sig med Upsals Konning! Kun skulde vi derfor takke Guderne, saa det maa vinde og vare, idensted at Mange vrage nu Troen paa de Guder, som

trods Alt, endnu blive ved med Gunst og Omhed at mindes deres Ætmænd!

Denne Arnvid Blinde var en af Kongens bedste Venner, riig og mægtig, hoibaaren og forstandig, saavelsom begge hans Brodre: Thorvid hin Stamme og Freyvid hin Døve, men de havde hver sin Skavank, thi Arnvid som var den snildeste, havde saa daarlige Oine, at han kunde knap veilede sig selv, Thorvid som var djærv og fremsagt, havde saadant Meen paa Mælet, at naar han havde sagt to Ord, saa stammede han; Freyvid endelig var tunghør.

Men, sagde Kong Oluf, hvad var der saa under det, Edmund fortalde om Otte Storsnude?

Den Ene saae paa den Anden, men Ingen af dem vilde ud med Sproget, førend Kongen udtrykkelig forlangde Svar, da sagde Thorvid Stammer: Atti atzsamr, agiarn, illgiarn, dælskr folskr, det vil sige saameget paa bredt Dansk som: det var godt nok til den stikne dumstolte Sviinhund, thi hvem der vil have Alt hvad han seer, skal græde, naar Andre leer!

Hvem, sagde Kongen, skal saa have det Orefigen?

Ja, sagde Freyvid hiin Døve, det lod sig meget indlysende forklare, naar Herren vilde lade Oret til, saa man turde tale reent ud af Skiægget.

Velan, Freyvid, sagde Kongen, saa tal du nu reent ud af Skiægget, jeg giver dig Lov.

Nu tog da ogsaa Freyvid Bladet fra Munden og sagde: angaaende Broder Thorvid, som man siger er det bedste Hoved af os, da meener han, at Gridskhed og Brydskhed, Stolthed og Dumhed er Sydskendebørn, og sidder til Huse hos Hvem der ikke kan dye sig, men gjør Klammerie om

Ting, det ikke var værd at reise sig ret op for, og mister sin Hud, mens han slaaes om et Haar, han ikke faaer! See, nu er jeg jo rigtig nok grumme tunghør, men saa tit kan en Ting dog siges, at jeg fatter den saa omtrent, og desaarsag har jeg dog hørt Saameget, at det hver hverken Høje eller Lave, at I saaledes brød det Ord I havde givet den Norske Konge, og det især fordi I derved ryggede en Høiesterets-Dom, affagt paa Upsala-Thing. See, saalænge I har den Svenske Hær til Tjeneste, kan I jo vist nok give baade Kongen af Norge, og Kongen af Dannemark, og alle andre Konger en god Dag; men sætter Folket sig først paa Bagbenene imod Jer, da ere gode Raad dyre, og vi skal, med alt vort oprigtige Venskab, have Ondt ved at redde Jer.

Da gad jeg dog nok vidst, sagde Kongen, hvem det skulde være, der torde reise Oprors-Banner imod mig!

Ja, svarede Freyvid, hvad kan man dertil Andet sige, end: gammel Lov, gammel Ret, og give sin Ret bort, det gjør ingen Svensker. Vil Herren ikkun see sig om herinde, og tælle Raads-Herrerne, hvormange her nu vel skulde være; thi tæller jeg ret, da er vi kun Sex, og tænker jeg ikke feil, da har alle de Andre nok spændt Sporerne paa, og givet Hesten Tommen, er ude at holde Thing med Folket paa egen Haand, mens Budstikken vanker om Land, og kalder hver Mand op til Revse-Ret. Alle os Brødre har man ogsaa bedt om at tage Deel i den Forhandling, men da Fader for os var ingen Drot-Sviger, saa vilde vi ikke heller fortjene det Navn.

Hille en Ulykke! sagde Kongen, hvad skal vi nu gjøre! Saa er da Pokker løs! Giver mig nu et godt Raad, I gode Herrer! saa jeg kan beholde min Fædrene-Throne i Fred, thi prøve Styrke med hele Svenske-Hæren, det maa en Skjelm, ikke jeg!

Ja, sagde Arnvid Blinde, det bedste Raad, jeg veed, er, at Herren drager nu strax til Vesteraas, med hvad Følge tilfals er, gaaer om Bord, og lægger ud i Mælaren. Naar Herren da lover Folket at holde dem ved deres gamle Friheder, da standser vel Budstikken, som kan endnu ei være kommet ret langt, efter Tiden at regne, og saa maa der sendes fuldtroe Mænd, hen at handle med dem, der har Sagen under Hænder, for at see, om ikke den Storm dog kunde lægge sig.

Ja, sagde Kongen, det Raad vil jeg ogsaa følge, og alle I Brødre skal være mine Sende=Bud, thi Jer troer jeg bedst af alle mine Mænd.

Nei dog, sagde Thorvid Stammer, lad mig blive, Jacob reise, det vil til!

Ja, Herre, sagde Freyvid, lad os gjøre, som Thorvid siger, saa reiser jeg og Arnvid, men han bliver hos Eder, som en Ven i Nøden.

Derved blev det, Kong Oluf lagde ud i Mælaren, hvor han snart fik et stort Tilløb, medens Freyvid og Arnvid reed til Ullers=Ager, og havde Prinds Jakob med sig. Her var fuldt Paastyr, Alt var i Harnisk, og Bønderne holdt Stævne baade Dag og Nat, men Brødrene havde mange baade Frænder og Venner i Forsamlingen, dem gik de til, og sagde, at nu vilde de nok være med i Laget. Det fik de heller end gjerne Lov til, ja man lagde strax hele Sagen i deres Haand, og hvad der ikke før havde været Folk, saa kom der nu, men det var den almindelige Stemme, at Kong Oluf skulde ikke være Konge en Time længer, for det Tyrannie vilde de ikke taale, og for han var saa stolt, saa han lugtede, og vilde ikke engang lade sig sige, naar som Rigens høieste Herrer sagde ham Sandheden!

Saasnart imidlertid Freyvid havde summet sig og seet, fra hvad Kant Vinden blæste, stod han frem paa Thinge, talede og sagde: er Sagen af den Vigtighed, at Oluf Erikson skal afsættes, da mener jeg, det

er os Up-Svenskere som bør staae i Spidsen, thi saaledes har det altid været, at hvad Up-Svenskerne blev enige om, det samtykde de andre Lands-Hofdinger! Aldrig følde vore Fædre Trang til, angaaende Sverrigs Riges Styrelse, at søge Raad hos Vest-Gotherne, og skulde vi da være saa saare vanslægtede, at vi behøve Edmund til Formynder!

Herpaa vendte Freyvid sig til Emund, som godt mærkede, hvor Brødrene vilde hen, og sagde: naar nu Oluf Erikssøn er taget af Dage, hvem har I vel saa betænkt, skulde være Konge?

Den Dueligste, svarede Edmund, han være saa af Konge-Blod eller ei!

Hvad! sagde Freyvid, Nei, det tillade vi Up-Svenskere aldrig i vore Dage, at Kronen skulde vige fra Upsala-Slægten, saalænge den, som nu, er i blomstrende Tilstand. Vi har Valget mellem tvende Sønner af Kong Oluf, men, det forstaaer sig, der er ingen Sammenligning imellem dem, eftersom den Ene er baade ægtefødt, og ægte Svensk af Byrd, da derimod den Anden er et Frille-Barn og halvveis en Vende!

Den Tale fandt høirøstet Bifald, og nu vilde Alle have Jakob til Konge, saa Alt hvad Edmund kunde giøre derimod var at sige: ja, ja, Up-Svenskere, nu faaer I da eders Villie dengang; men pas kun paa, om jeg ikke spaaer ret, at Somme Andre, der nu slet ikke vil vide af Andet, end at Riget skal hænge ved Stamtavlen, komme selv til at leve den Dag, da de skyder efter med begge Hænder, for at faae Kronen flyttet fra Slægten, og før bliver det heller aldrig godt.

Nu blev da Prinds Jakob, som kunde dengang være en ti, tolv Aar, ledt frem paa Thinge af Freyvid og Arnvid, og udraabt til Konge, ved hvilken Leilighed Svenskerne døbde ham om, og kaldte ham Ønund, som han siden hedd alle sine Dage.

Kong Onund fæstede nu Hoffinder, beholdt hos sig hvilke Høvdinger han vilde, og saameget Mandskab, som han agtede fornødent, gav alle de Øvrige Hjemlov, og traadte saa i Underhandlinger med sin Fader, hvorpaa Enden blev, at de mødtes, og forligdes paa det Vilkaar, at Oluf skulde blive ved at være Konge sin Livstid, men holde Freden med Norge, og Ingen laste for Opstanden. Onund skulde imidlertid ogsaa bære Konge-Navn, have af Riget, hvad han og Faderen kunde eenes om, men være pligtig til at stille sig i Spidsen for Bønderne, dersom Kong Oluf igjen vilde friste deres Taalmodighed.

Ni og Fyrgetyvende Kapitel.

Om Konge-Mødet ved Konghell og om Terning-Kastet.

Nu gik der Bud op til Norge, om Kong Olav ikke nok vilde være saa god at mødes med den Svenske Konge ved Konghell, for at der kunde gjøres fast Fred og Forbund, og Kong Olav, der nu, som altid, havde Freden kiærest, forsømde ei at møde til bestemte Tid. Den Svenske Konge indfandt sig ogsaa, og Alting gik meget fredeligt af, som mellem gode Svogre, thi nu, siden Kong Oluf Svensker var blevet spæget, kunde man godt komme ham i Tale.

Ved denne Leilighed skal være skeet en artig Ting, thi der skal have været en Boigd paa Hisingen, som snart var regnet til Norge, og snart til Gøthland, og den fik nu Kongerne gjerne i Sinde at slaae høiest Øine om. Den Svenske Konge slog først, fik Sexer alle, og meende, at nu behøvede Kong Olav ikke at gjøre sig Uleilighed, men Olav tog allige-

vel Terningerne, rystede dem i Haanden og sagde: jo, begge Sexerne er der dog endnu, og, vil Gud, kan de jo sagtens komme i Veiret. Derpaa slog han: Sexer alle. Atter slog nu Oluf Svensker: Sexer alle, og atter slog den Norske Konge, og see, da blev der Sexer alle, og een derover, thi den ene Terning sprang itu, og fik to Sider op. Saaledes kom den Voigd til Norge; og saavidt man har spurgt, var det den eneste Mærkværdighed ved det Møde, undtagen, at Kongerne skildtes nu ad venlig og velforligde.

Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Stilling, og Reise til Trønde-Lagen.

Fra Konge-Mødet drog Olav vel tilbage til Vigen, men blev der nu ikke længer end til Høsten, da drog han op til Trøndelagen, hvor han slog sig til Rolighed om Vinteren.

Nu var da Olav Haraldson kommet saavidt, at han bar Ene Konge-Navn i Norge, og raadte over hele Harald Haarfagers Rige! Med det Gode havde han faaet Hævd paa den Svenske Konges forrige Part; den Danske Konges Deel derimod, hvilken han behandlede aldeles som sin Eiendom, havde han kun taget med Magt, og Knud Dane-Konge regierede baade over Dannemark og Engeland; men Knud opholdt sig meest i Engeland, lod Dannemark bestyre ved Statholdere, og lod sig endnu slet ikke mærke med nogen Paastand paa Norge.

Et og Halvtredsindstyvende Kapitel.
Om de Orkenøiske Jarler.

Hvordan det havde sig med Orken-Øerne i de forrige Kongers Dage, har vi hørt i deres Levnets-Beskrivelse, og vi maae da her begynde med Sigurd Lodverson Jarl, som hyldede Olav Tryggesøn, men gav ham siden en god Dag, og giftede sig med Kong Malkolms Daatter i Skotland. Med hende avlede han en Søn, hedd Thorfin, som blev født op hos sin Morfader, men han havde tre ældre Sønner: Sommerlid, Bruse, og Einer Skiævmund, og dem satte han over Øerne, dengang han, fire, fem Aar efter Olav Tryggesøns Fald, drog til Irland i Herrefærd og faldt i Brians-Slaget.

Hine tre Brødre deelde nu Øerne imellem sig, men kort efter døde Sommerlid, og saa bemægtigede Einer sig hans Deel med, thi han var ligesaa nærig, brydsk og stridbar, som Bruse var nøisom, sagtmodig og fredelig. Siden, da Thorfin blev stor, vilde han ikke nøies med Kathnæs og Suderland, som hans Morfader havde givet ham, men krævede sin Tredie-Part af Øerne, og for at hindre en Broder-Krig, mæglede Bruse Forlig paa den Maade, at Thorfin fik sin Tredie-Part, og Einer fik Bestyrelsen over alt det Øvrige, men skulde give Bruse de halve Indkomster, og hvem af dem der levede længst, skulde beholde Begges Part.

At Einer Jarl var en dygtig Krigsmand, skiøndt han dog leed et stort Nederlag i Ulfreksfjord, da han sloges med den Irske Kong Konesøger, og Eivind Boffelhorn, det har vi hørt, men paa Eivind hævnede han sig Aaret efter, da Denne paa en Reise til Norge blev drevet ind i Asmunds-Fjorden, thi der overfaldt Einer ham med overlegen Styrke, tog ham fangen, og lod ham dræbe.

Dette tog Kong Olav i Norge meget ilde op, og viiste derfor Einers store Uven: Thorkel Amundsøn, alt mueligt Venskab, dengang han flygtede til Norge, bod ogsaa, paa hans Anbefaling, Thorfin Jarl over til sig, og gjorde megen Stads ad ham. Siden mæglede vel Bruse endnu engang Fred mellem sine stridbare Brødre, hvori Thorkel skulde være indsluttet, men da Einer ikke desmindre, under Venskabs Maske, stod ham efter Livet, slog Thorkel ham ihjel ved et Giæstebud.

Nu var da Bruse og Thorfin Ene om Øerne, men de kunde heller ikke enes, thi Bruse paastod, efter Forliget mellem ham og Einer, som var alle Mand vitterligt, at ville have de to Tredie-Dele af Øerne, og Thorfin paastod derimod, at de skulde dele halvt, ja lod sig endog forlyde med, at Bruse kunde efter sin Tænkemaade godt nøies med en Trediedeel. Bruse blev nu vreed, og sagde: jeg var ogsaa godt fornøiet med den Trediedeel, jeg arvede efter min Fader, og gjorde aldrig Fordring paa Meer, men da nu den anden Trediedeel tilfalder mig med Rette efter skiellig Ord og Aftale, saa vil jeg dog rigtig nok see til at hitte paa et bedre Raad end det du giver mig, om jeg end ikke er Mand for at slaaes med dig, kiække Brorlille!

Da nu Bruse overveiede, at han kunde ikke staae sig mod Thorfin, der havde langt Mere at giore med, og desuden sin Morfader den Skotske Konge i Baghaanden, saa tog han sin Søn Rognvald, som da var ti Aar gammel, og reiste over til Norge, for at bede Kong Olav om Hjelp.

Det var nu Altsammen godt nok, og han fandt jo ogsaa meget god Modtagelse, men da han havde fortalt Kong Olav den hele Sag, med alle sine Omstændigheder, og forlangde Bistand til at kunne indtale sin lovlige Ret, da fik han just ikke det allerønskeligste Svar; thi Kongen begyndte med at fortælle ham, hvorlunde Harald Haarfager havde bemæg-

tiget sig alle Øerne, og at de følgende Jarler havde aldrig været deres egne Herrer, men Lehns-Mænd af Kongerne i Norge. Herom, sagde han, er jo ogsaa gaaet Syn for Sagn, thi dengang Erik Blodøxe og hans Sønner opholdt sig paa Øerne, tjende Jarlerne dem, og dengang min Frænde, Olav Tryggeson, kom did, blev han hyldet af din Fader, Sigurd Jarl. Nu er jeg Kong Olavs eneste Arving, og vil du være min Lehns-Mand paa Øerne, da faaer vi see, om vi dog ikke nok kan hamle op baade med Thorfin og Skotte-Kongen, men vil du ikke det, da har jeg i Sinde at giøre en Vester-Reise, for selv at sætte mig i Besiddelse af hvad mine Fædre og Frænder have efterladt mig til Arv og Eie.

Bruse maatte nu bide i et suurt Æble og hylde Kong Olav; Thorfin, som ikke tænkde paa Sligt, men stolede paa sit Bekiendtskab med Kong Olav, og vilde giøre Bruse en Streg i Regningen, kom nu ogsaa til Norge, hvor han snart lærde, han havde forregnet sig, og maatte, for at sikkre Hovedet, bøie den stive Nakke.

Kong Olav forlenede nu hver af Brødrene med en Tredie-Deel, og tildømde sig selv Einers Part i Sagefald, fordi Einer havde dræbt hans Ven og Tjener Eivind Boffelhorn; men overlod dog Bestyrelsen deraf til Bruse Jarl, imod, at han lod sin Søn Rognvald blive efter sig i Kongens Gaard, som Gissel for hans Troskab.

To og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Harek paa Tjøtøe, og Olavs Helgelands-Færd.

Nu maae vi igien tage fat, der vi slap: ved Kong Olavs Reise til Trøndelagen, hvor han nu atter tog sit Vinter-Sæde i Nidros, og er-

kyndigede sig nøie om hvordan det havde sig med Folkets Christendom nordpaa.

Samme Vinter traadte han i nærmere Forbindelse med en mærkelig Mand, nemlig Eivind Skalda-Spilders Søn: Harek, boende paa den De Tjotøe i Helgeland, en meget fornem og myndig Mand, som var groet godt i, thi før havde der været en heel Deel Smaa-Gaarde paa Tjotøe, men dem havde Harek faaet nedlagt allesammen, saa nu eiede han hele Øen, og havde der bygget sig en stor Herregaard. Han var nu en holden Mand, fattedes ikke paa Forstand, og var bestandig blevet holdt i stor Ære af Landets Høvdinger, især fordi han var af Konge-Slægten, thi hans Farmoder Gunnild var en Daatter af Halvdan Jarl og Harald Haarfagers Daatter Ingeborg. For nærværende Tid var han temmelig aldrende, men alligevel den fornemste Høvding i hele Helgeland, og nu længe havde han havt Oppebørselen i Finmarken i Forpagtning, dog imellem med nogen Indskrænkning, saa der var Fleer i med. Han havde aldrig endnu mundtlig talt med Kong Olav, men dog var de gode Venner, og havde ladet hinanden høre fra sig ved Mellembud. Det samme skedte nu ogsaa denne Vinter, og derpaa lyste Kongen til, at Sommeren efter vilde han med Flaaden op til Helgeland, ved hvilket Budskab Somme af Haleierne hugede meget vel, men Somme ogsaa meget ilde til.

Saasnart nu Foraaret kom og Kong Olav kunde blive reisefærdig, gik han under Seil med fem Skibe, som førde omtrent trehundrede Mand, og holdt saa nordefter, men dog først kun til Nummedalen, thi her gik han i Land, holdt Thing med Bønderne, og lod sig hylde overalt. Paa hvert Thingsted blev ogsaa her Christen-Retten eller Kirke-Loven læst op, som truede sine modtvillige Overtrædere med Straf paa Liv og Lemmer, eller dog paa Boeslod, og blev derved nokfom bekræftet, at Kongen haar-

delig straffede mangen En baade Fattig og Riig; saa der var ikke Andet for, end at Folket overalt maatte forpligte sig til at være Troen lydige.

Efter saaledes at have holdt Retter-Gang, og været til Giæst hos mange Embedsmænd og Odels-Bonder, begav Kongen sig til Helgeland, og blev af Harek paa Tjotøe modtaget med et stort og prægtigt Giæste-Bud, ved hvilken Leilighed Harek blev gjort til Herse, og fik Stadfæstelse af Kongen paa alle de Fadeburs-Lehn, de forrige Lands-Herrer havde forundt ham.

Der var dengang paa Helgeland, iblandt Andre, en meget velhavende Bonde, ved Navn Grankeld eller Granketil, som var nu temmelig til Alders, men havde i sine unge Dage faret til Orlogs, og været en dygtig Stridsmand, ligesom han da ogsaa var meget flink, hardtad i alskens Hofværk. Han havde nu en Søn, som hedd Asmund, der var sin Fader op ad Dage, ja tildeels endog hans Mester, saa efter Manges Dom havde han, baade i Henseende til Smukhed, Styrke og Duelighed i hele Norge kun havt to Over-Mænd: Hakon Adelsteen nemlig og Olav Tryggesøn. Paa samme Grankelds Gaard var nu Kong Olav ogsaa til Giæst, blev kongelig beværtet, og fik ved Afskeden store Foræringer, hvorimod han tilbød Asmund en Plads i sin Hird, som han ogsaa tog imod, og tjende siden længe i Kongens Gaard.

For Resten opholdt Kongen sig i Helgeland den største Deel af Sommeren, drog om paa Thingene, christnede Folket, gjorde Thore Hund paa Bjærkøe til Herse, og seilede saa, henimod Hosten, med mange rige helgelandske Bønder-Sønner, hjem til Trondelagen og Nidros, hvor han atter denne Vinter opslog sin Bopæl, og samme Vinter var det, at Thorkel Aimundsøn, med Tilnavn Fostre, kom fra Orken-Øerne til Norge, efterat have slaaet Jarlen Einer Skiævmund ihjel.

Tre og Halvtredsindstyvende Kapitel.
Om Hedenskabet i Trondelagen og Olver paa Egge.

Længe havde man nu i Trøndelagen høstet godt, men i Aar var Kornet slaaet feil, og allerede i Efter-Høsten kom det Kong Olav for Øren, at Ind-Thrønderne havde i Vintringen holdt et stort Offer-Gilde, hvor man, paa hedensk Viis, havde drukket Asernes Skaal, overstrøget Alterne med Blod af Heste og Kvæg, og frembaaret Slagt-Offer med Bøn til Afguderne om Frugtbarhed; da man havde sat sig fast i Hovedet, at Misvexten havde sin Grund i Asernes Vrede over Christendommens Indførelse i Helge-Land.

Saasnart Kongen fik den Efterretning, skikkede han Bud, og stævnede Ind-Thronderne til at møde for Hof-Retten, hvor da ogsaa deres Nævninger indfandt sig med en stormægtig og høibaaren Mand i Spidsen, som var bekiendt under Navn af Olver paa Egge. Kong Olav sigtede dem nu for Misgierningen, men Olver, som førde Ordet paa Bøndernes Vegne, forsikkrede dristig, at de havde ingen Giæstebud holdt, uden bare deres Høst-Gilde og smaae Venne-Samkvem, og, sagde han, hvad de gamle Mundheld angaaer, som vi Thrønder skal have brugt over Drikke-Bordet, da er det en reen Sag, at fornuftige Folk maae vide, hvad deres Mund siger, men for Fulde og Gale kan Ingen svare.

Saaledes fralagde da Olver, som baade var en veltalende og fremsagt Mand, Bønderne alle Beskyldningerne, saa han med samt de andre Nævninger fik Lov at fare i Fred, og biede heller ikke længer, end de var

nødt til; men Kongen gav dem dog imidlertid den Hilsen med, at Ind-Thrøndernes Troe vilde Tiden nok vise.

Herved blev det til ud paa Vinteren, men da hørde Kongen, at Ind=Thrønderne havde i Mængde været samlede paa Mære, og der holdt et stort Midvinters=Blot for Lande=Fred og godt Slæde=Fore; og flux fik de en nye Stævning paa Halsen. Ved Forsamlingen som Bønderne desaarsag holdt imellem sig, vilde slet Ingen af dem, der var sidst hos Kongen, reist igien; men efterat man længe havde tigget og bedt ham, tog Olver sig dog Reisen paa, gik lige op til Kongen, saasnart han kom til Byes, og hørde paa Sigtelsen for Midvinters=Blot. Uden heller denne Gang at lade sig forbluffe, svarede han rask, at Bønderne var aldeles uskyldige i denne Brøde, thi sagde han, vel har vi, foruden Jule=Bud, havt endeel Drikke=Lag i Egnen, men det er fordi Bønderne tage det ikke saa knapt, naar de brygge til Jul, at der bliver jo levnet en god Taar, som de siden i lang Tid har at moroe sig med; og ved det der nu paa Mære er saadan en rar Stor=Stue, og Bøigden deromkring er stærkt befolket, saa er der Mange, som har deres Fornøielse af, at sidde der i godt Selskab og drikke deres Øl. Vreed var Kongen, thi han var temmelig sikker paa, det hængde ganske anderledes sammen, og han svarede derfor ganske kort og but: ja, ja, saa reis nu kun I, men jeg skal nok komme efter Sandheden, skiøndt I stikker under Stol og vil ikke gaae til Bekiendelse. Imidlertid vil jeg raade jer, at hvad I saa hidtil har gjort, I dog ikke tiere kommer paa Spil.

Med den Besked drog Bønderne hjem, og fortalde baade hvad Kongen havde sagt, og at nu var han noget nær vreed.

Nu kom Paasken, og i Hellig=Dagene havde Kong Olav mange baade Borgere og Bønder hos sig til Bords; men saa strax efter Høitiden

lod han sine Skibe trække ud, og takle til, tilie og tjælde, saa de laae seilfærdige ved Broen, og derpaa sendte han Bud ind i Værdalen til en vis Thorald, som var hans Brydie eller Lade-Foged paa Houg, at han maatte ufortøvet indfinde sig i Nidros. Thorald kom ogsaa ufortøvet tilligemed Sendebudene, og maatte strax ind til Kongen i Eenrum, for at give Oplysning om Ind-Throndernes Opforsel, og, sagde Kongen, det er ikke meer end din Pligt, at sige mig Sandheden, da du staaer i min Tjeneste. Ja, svarede Thorald, allerførst vil jeg dog sige Herren, at jeg har taget baade Kone og Born og alle mine Pakkenilliker ind med mig til Byen, og vil du, at jeg skal skrifte Sandhed, da maa du ogsaa love at sørge for mig. Ja, sagde Kongen, svar du mig kun ærlig paa hvad jeg spørger dig om, saa skal jeg nok sørge for, at du kan være i Behold!

Ja, sagde nu Thorald, naar jeg da skal sige det, ligesom det er, saa er det ingen Løgn, at indenom i Trondelagen finder man vel hist og her en Mand, son er døbt, men Christne skal man have ondt ved at hitte, thi, hvad Troen angaaer, er de hardtad Allesammen ægte Hedninger, og det er deres gamle Vane at byde Vinteren velkommen med et Høst-Blot-Gilde, og siden igjen at offre, baade naar det lakker ad Mid-Vinter, og ud ad Foraaret. See, saaledes er det baade med dem i Inderoe-Fylke, i Sparboèn, i Værdalen og paa Skognen, der er i Alt tolv Mænd, som forestaae Offringerne, hvoriblandt Olver paa Egge, og ham falder det til at være Formand ved Vaar-Blotet, desaarsag er han nu paa Mære, og har meget travelt.

Saasnart nu Kongen var blevet vis i sin Sag, gjorde han Anstalter til i en Hast at komme bort, udnævnede Styrmænd og Hovedsmænd, og foer afsted ind ad Fjorden med fem Skibe og trehundrede Mand. Vinden var god, saa midt om Natten kom Kongen til Mære, lod Huset omringe,

og fik Fingre paa Olver, som tilligemed en heel Deel Andre maatte række Hals. Gildes-Kosten lod Kongen føre om Bord, og hvad Gods der fandtes, som Folk havde bragt derhen, baade Boskab, Klæder og Andet, uddeelde han som Bytte mellem sine Drabantere, der da nu ogsaa, paa hans Befaling, aflagde Besøg hos de Bønder, Kongen meende var Hovedmænd for de Optøier. Menig-Mand maatte derpaa til Things, og ved det Kongen i Forveien havde fængslet en heel Hob af de fornemste Mænd, fandt deres Venner og Frænder det raadeligst at falde til Foie, saa der blev ingen Opstand af den Gang. Kongen lod da nu alt Folket døbe, beskikkede Præster og byggede Kirker, men erklærede Olver for ugild, og tilegnede sig, thi begiærlig var Olav, alt hans Gods. Af de Andre som Kongen ansaae for de Skyldigste mistede Somme Liv, og Somme Lands-Fred, medens Nogle maatte betale med Kroppen, og Andre slap med Bøder.

Der det var bestilt, drog Kongen tilbage til Nidros igjen.

Fire og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Arnes Sønner.

Nu var der, iblandt Andre, en anseelig og stormægtig Herse, ved Navn Arne Armodsøn, som var gift med Galge-Thorstens Daatter Thora, og havde med hende syv Sønner: Kalv nemlig, Find, Thorberg, Amund, Kolbjørn, Arnbjørn og Arne, foruden en Daatter Ragnild, som var gift med Harek paa Tjotøe.

Samme Arne Herse var en meget god Ven af Kong Olav, og to af hans Sønner: Kalv og Find, tjende i Kongens Gaard, hvor de var me-

get høit anskrevne, som man da ogsaa ved denne Leilighed mærkede; thi Kalv Arnesen fik Lyst til Olvers Enke, en smuk ung Kone, baade riig og velbyrdig, saa der var Beilere nok til den Brud; og Kongen, som raadte for hendes Giftermaal, var Kalv saa gunstig, at han gav ham baade Enken og hele Olvers Efterladenskab. Da nu Kongen ovenikiobet gjorde Kalv til Herse og forlenede ham med hele det indre Trondelagen, saa blev han med Eet en stor Høvding, især da han tillige var et stort Hoved.

Fem og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Christen-Dommens Indførelse i Guldbrands-Dalen.

Denne Sommer foer Olav sønderpaa, til Morerne og til Romsdalen, men her forlod han sine Skibe, gik til Fjelds og gjæstede Lesøe, hvor, saavelsom i Dovre, han søgde at faae Fingre paa alle de agtbareste Mænd, som da enten maatte lade sig døbe eller miste Livet, og hvem der blev døbt, maatte give Kongen deres Sønner til Gidsler for deres Troskab; men hvem der kunde komme afsted dermed, tog Flugten i Tide. Herfra drog Kongen op gjennem Urkdalen og Liedalen, og saa ned igjen ved Stav-Brekke, hvor man seer Otte-Elven løbe langs igiennem Lom-Dalen, med en deilig Boigd paa begge Sider, og der nu Kongen saae ud over Dalen, fra Ende til Anden, da udbrød han: o Jammer-Skade, skulde saa fager en Boigd afbrændes! Derpaa drog han ned i Dalen, til Gaarden Næss, hvor han opholdt sig i fem Dage, og hvor det Værelse, han selv sov i, staaer urørt til den Dag i Dag. Imidlertid stævnede han Bønderne til sig baade fra Vaage, fra Lom og fra Hedalen, og lod det Bud følge

med: at enten skulde de belave sig paa, at hjemsøges med Ild og Sværd, eller ogsaa skulde de lade sig døbe og bringe ham deres Sønner til Gidsler. Desaarsag indfandt de Fleste sig og faldt til Foie, men Somme tog dog Flugten sønderned i Dalen, hvor de meende at være i Sikkerhed.

Her boede nemlig en Høvding, som hedd Dale-Gudbrand, og førde sig op som en Konge, skiøndt han kun bar Titel af Herse, og det var ham Sighvat Skjald lignede Erling Skjalgsøn ved i Magt og Herredøm, dengang han kvad om Erling:

Findes kan din Ligemand,
Herse over Grever!
Netop end i Norges Land,
Medens Gudbrand lever,
Men hvis nogen Herse bold
Over Jer sig høiner,
Ham jeg uden Forbehold
Kalder høit en Løgner!

Saasnart Gudbrand spurgde, at Kong Olav var kommet til Lom, og nødte Folk til at lade sig døbe, satte han flux Budstikken i Omløb, og stævnede alle Dolerne til at møde ved **Hunddorp**, og der blev heller Ingen af dem hjemme, saa han fik Folk i svære Mængde, og det i en Hast, thi ved det Hunddorp ligger tæt ved **Lougens** Elv, kom der ligesaamange til Vands som til Lands.

Gudbrand stod nu frem paa Thinge, talede til Folket, og sagde: der er for nyelig kommet en vis Mand til Lom, ved Navn Olav, som vil give os en anden Troe, end den vi hidindtil har havt, vil slaae vore Guder istykker, og siger, at han har en Gud, som er meget baade større og stærkere, end som de. See, det er jo rigtig nok forfærdeligt, at Jorden ikke syn-

ker under ham, naar han taler saa dumdristig, og at vore Guder ikke har knækket Halsen paa ham for længe siden; men jeg vil dog haabe, at naar vi bære Thor ud, som staaer herinde, og har altid været os en god Trøster, da skal Olav ikke see ret længe paa ham, førend baade han og hans Folk, med samt hans Gud, smelter hen, og svinder som Dugg for Soel.

Ved disse Ord gav Bonderne sig til at raabe og skrige, at kunde de bare faae den Olav i Tale, da skulde han aldrig slippe levende fra dem, og strax blev syvhundrede Mand, under Anforsel af en Søn, Gudbrand havde, som var atten Aar gammel, skikket som Fortrop afsted op til Breiden. Her blev de liggende tre Dage, og hørde Rok om Kong Olav, thi der kom Folk i Hobetal baade fra Lesøe, fra Lom og fra Vaage, som ikke havde villet lade sig dobe.

Imidlertid brod Kong Olav og Biskop Sigurd op, efterat have forsynet Folket i Lom og Vaage med Præster, rykkede frem forbi Urgorost og ned til Usø, hvor de blev om Natten, og fik at vide, hvilken stor Hær der stod i Nabolaget og ventede paa dem; ligesom da ogsaa Bønderne ved Breiden fik nu Kongens Ankomst at vide og lavede sig til at levere et Slag.

Om Morgenen, da Kongen stod op, foer han strax i Harnisk, drog saa ned efter Suvolle, og standsede ikke før han naaede Breiden, hvor han fandt den store Bondehær færdig til Slag, stillede sine Folk op, reed frem saa nær at Bonderne kunde hore ham, og bod dem antage Christen-Dommen. Da Bønderne imidlertid kun svarede: du skal faae Andet at vide i Dag, end giore Nar ad os, huiede i vilden Skye og hamrede paa Skjoldene; saa foer Kongens Karle frem, og gav dem det glatte Lag med Spydene, og Meer forlangde de ikke, thi nu tog Pokker ved dem, paa nogle Faae nær, som blev staaende ene paa Pletten.

I fire Dage blev nu Olav paa Breiden, og skikkede imidlertid Gudbrands Søn, som var blevet fanget, hjem til Faderen med den Hilsen, at nu skulde han snart faae at see, at Olav turde besøge ham.

Saa kom da nu Sønnen hjem med det haarde Budskab, at vel var de kommet Kongen i Tale, og havde holdt Slag med ham, men sig til liden Baade, thi, sagde han: vore Folk vendte Ryg, og det lige paa Timen, og jeg blev fanget, saa det er af Kongens Naade jeg lever, og han skikkede mig hid med det Forbud til dig, at nu vil han strax være her. See nu, Fader, blev Sønnen ved, eftersom hele den store Krigshær vi havde paa Benene er svundet ind til et Par hundrede Mand, saa skal det være mit Raad, at du slet ikke giver dig i Færd med den Mand!

Hvad hører jeg! (sagde Gudbrand) For en Ufærd! Du kan sige, du har reist, aldenstund Du tabde Hjertet under Veis!

Imidlertid, Natten efter drømde Gudbrand: der kom en Mand til ham i straalende Skikkelse, forfærdelig at skue, talede til ham, og sagde: vist nok har din Søn ingen Ære indlagt sig ved Toget mod Konning Olav, men vover du at løfte Sværd mod Kongen, da skal dig times det som værre er, thi selv med alt dit Folk skal du da falde, og alle Eders Liig skal Ulve slæbe, Ravne hakke! Over dette Syn fik Gudbrand Rædsel i Kroppen, og det blev ikke bedre, da han fortalde Dol-Høvdingen Thord Isterbælg sin Drøm, thi, lige det Samme drømde jeg, sagde Thord! De lod desaarsag strax om Morgenen tude til Thinge, og forestillede Folket, at det var dog nok bedst, man holdt en Thing-Dag med den Mand fra Norden, og hørde ret hvad Grunden var i den ny Lærdom han førde.

Derpaa vendte Gudbrand sig til sin Søn, og sagde: tag du nu tolv Mand med dig, og reis Kongen i Møde, som skiænkede dig Livet! Som sagt, saa gjort, de reiste, mødte Kongen ved Gaarden Lid, og sagde

ham, hvad deres Ærende var: nemlig at slutte Stilstand, da Bønderne nok vilde thinge op med ham; og hermed var Kongen meget vel forneiet, saa det blev afgjort, at der skulde holdes Fred paa begge Sider, saalænge Mellemhandlingen varede.

Kongen drog nu strax videre for at holde Thing med Bønderne, og, skiøndt det var den Dag en øsende Regn, mødtes man dog paa Thing-Stæden, hvor Kongen stod frem, og fortalde, hvorlunde De i Lesøe, i Lom og i Vaage havde antaget Christen-Dommen, brækket deres Blot-Hus ned, og troede nu paa den sande alvidende Gud, som haver skabt Himmel og Jord.

Da nu Kongen derpaa havde sat sig ned igien, stod Gudbrand op, tog Svaret, og sagde: jeg kan ikke vide, hvad det er for en Gud du taler om, med mindre det er En, hverken du eller Andre kan see; men vi har derimod en Gud, som vi kan see for vore Øine hver Dag, og var det bare ikke Regnveir i Dag, saa skulde vi have ham herud; du kan troe, han har et Herre-Blik som man kan blive bange for, saa, havde vi ham her paa Thing-Stæden, fik I nok Rædsel i Kroppen. Imidlertid, siden du siger, at din Gud kan giore saa Meget, da lad ham nu mage det saa, at det bliver Graa-Veir i Morgen, men ikke Regn; saa tales vi nærmere ved!

Kongen gik nu til sit Herberge, og beholdt Gudbrands Søn hos sig, som Gidsel, hvorimod En af hans anseelige Mænd var i Bøndernes Hænder, og om Aftenen, før de gik i Seng, maatte Gudbrands Søn fortælle Kongen, hvordan deres Gud var skabt, nemlig efter som man tænkde sig Thor, lang og svær, med Hammer i Haand, men huul indvendig, og staaende paa Noget, der skulde ligne en Bjerg-Aas.

Kongen laae vaagen og bad den ganske Nat, stod op i Dagningen, hørde Messe, aad Davre, og gik saa til Things, med den Glæde, at Veiret var netop, som Gudbrand havde forlangt det.

I Dag traadte Biskoppen frem i sin Messe-Hagel, med Bispe-Huen paa Hovedet, og Krum-Staven i Haand, forkyndte Bønderne Troens Ord, opregnede mange af Guds Under-Værker, og sluttede sin Tale meget deiligt. Derpaa tog Thord Isterbælg Ordet, og sagde: ja han har Nok af Munden, den Eenhjørning hist, med Stav i Hænde, og Væder-Hornet i Panden; men eftersom I Stalbrødre fortæller, at eders Gud gior saa mange Vidundere, saa beed ham nu om, at han lader det blive smukt Solskins-Veir i Morgen Formiddag! Saa vil vi mødes her igien, og giore Sagen af paa en Maade, thi kan vi ikke forliges, saa kan vi slaaes, men lad os nu imidlertid gaae hjem hver til Sit!

I Kong Olavs Følge var der, iblandt Andre, en Mand fra Fjordene, som de for hans Styrkes Skyld kaldte Kolbeen Kæmpe, han gik immer med et Slag-Sværd ved Siden, og med en stor Kiølve, eller som man kalder det, en Klodunser i Haanden, ham befoel Kongen at staae sig næst, Dagen efter; og for Resten gav han sine Folk den Ordre, at om Natten skulde Nogle af dem gaae ned og bore Hul i alle Bøndernes Skibe, medens Andre tog og førde deres Heste af Veien.

Hele Natten holdt nu Kongen Bøn, og bad Gud om, af Naade og Miskundhed, at skaffe Raad for Uraad! Da Guds-Tjenesten var ude, og det lakkede ad Dag, gik Kongen til Thing-Stæden, hvor Nogle af Bønderne alt havde indfundet sig, og snart saae man en heel stor Skare komme slæbende med en svær Billed-Støtte i Menneske-Lignelse, glimrende af Sølv og Guld. Flux floi alle Bønderne op, som var paa Thinget, og neiede for

det Fugle-Skræmsel, som derpaa blev sat midt paa Thing-Stæden, saa Bønderne sad paa den ene Side og Kongen med sine Mænd paa den anden.

Dal-Gudbrand stod da op og sagde: nu Konge! hvor er nu din Gud henne? Ikke sandt, nu hænger han slemt med Næsen, thi, seer jeg ikke feil, da er hverken du, eller Eenhjørningen som I kalder Biskop, nær saa rask i Dag som i Gaar, og see, det er fordi nu er vores almægtige Gud kommet frem, og stirrer paa Ier med sine hvasse Øine. Seer jeg ikke grandgivelig, hvordan I ryster, og tør knap slaae Øinene op! Altsaa (dermed sluttede Gudbrand) lad nu jeres Selvklogskab fare, og troer paa vor Gud, som har Eders Lykke og Liv i sin Haand!

Kongen hviskede imidlertid til Kolbeen Kæmpe: dersom det træffer sig under min Tale, at Bønderne vende Ryggen til deres Afgud, da slaae af alle Livsens Kræfter til ham med Klodunseren! Derpaa reiste han sig, tog Ordet og sagde: Meget har vi i denne gode Morgenstund maattet høre af dig, Gudbrand! og meget tyk og lystig giør du dig over det, at du seer ikke Noget til vores Gud, men vi tør alligevel haabe, Han er ikke langt borte! Du bilder dig rigtig nok ind, vi skulde ræddes for din Gud, som er baade blind og døv, kan ikke hjelpe sig selv, end sige Andre, ja kan ikke komme af Steden, uden man skal bære ham; men jeg haaber, han faaer snart en lille Ulykke; thi, see hist i Øster-Lide! pas kun paa, nu kommer vor Gud med det store Lys!

Solen stod nu op, alle Bønderne vendte sig mod den, og i samme heldige Øieblik dunsede Kolbeen deres Afgud saa, at han gik reent i Stykker, og det væltede ud af ham med Øgler og Orme, og Rotter som Katte. Bønderne blev saa betuttede, at de foer afsted, hver sine Veie, men saasnart Skibene kom ud i Vandet, løb de fulde og stod paa Grund, og Øgene var ingensteds at hitte, og desaarsag fandt Bønderne sig i, at

vende tilbage til Thing-Stæden, da Kongen lod dem kalde, og sige, han havde endnu Noget at tale med dem.

Der nu Alt var igien kommet i Orden, stod Kongen op, talede og sagde: hvad den Tummel og det Rend, I begyndte med, skulde til, det maae I selv vide; men det veed jeg nok, at nu kan I see, hvad eders Gud duede til, og hvad det er for smukke Skabninger I her har fedet og behængt med Guld og Sølv, og det veed jeg ydermere, at uslere endnu ere de, som troe paa Sligt, og vil ikke lade det Daarskab fare! See, der ligger eders Guld og Ædelstene smidt omkring paa Marken, tager de Smykker, bærer dem hjem til eders Kvinder, og hænger dem dog aldrig meer paa Stok og Steen!

For Resten, saa hvad vores Mellemværende angaaer, da Et af To: enten antager I nu Christendommen, eller vi holde Slag endnu i denne Dag, og lade seire hvem det er beskikket af den Gud vi tilbede!

Da stod Dal-Gudbrand op og sagde: vist nok er det en stor Skade for os, at vor Gud kom saa galt afsted, men aldenstund vi dog seer, at han kunde ikke hjelpe os, saa vil vi nu herefter troe paa den Gud, du troer paa!

Alle Mand antog derpaa Christendommen, Biskoppen døbde selv baade Gudbrand og hans Søn, Kongen og Bispen udnævnede Præster, som skulde forblive der; de skildtes som Venner, der mødtes som Fiender, og Gudbrand bar nu selv Omhue for at der byggedes Kirker trindt i Dalen!

Sex og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Reise til Tønsberg og Slag med Raammerne.

Kong Olav drog nu frem over Hedemarken, hvor der hidtil ikke havde været megen Christendom, thi efter Konge=Fangsten vovede Olav ikke strax at reise meget omkring i de Egne, men nu holdt han ikke op, før Christendommen var indført, Kirker viede og Præster ansatte overalt.

Herfra tog han til Toten, Hadeland og Ringerige, rettede paa hvad der var galt, og bødede paa hvad der fattedes, saa Christendommen ogsaa der kom ret i Stand.

Der nu Raammerne hørde, at de kunde ogsaa vente Kongens Besøg, da sagde de, at de havde endnu ikke glemt den forrige Overhaling, saa Olav skulde nok faae Lov at blive fra dem; men ikke desmindre blev Kong Olav dog ved sit Forsæt, og brød op med sit Følge ad Rommerige til. Vel mødte Bønderne ham ved Nits=Elv i stor Mangfoldighed, og vare hidsige nok paa at komme i Ilden, men de fandt det dog snart for heedt, tog i en Hast Næsen til sig, og fik en banket Trøie, som de havde meget godt af, thi nu antoge de Christendommen lige paa Timen. Kongen gjennemreiste da nu ogsaa hele Fylket og skildtes ikke fra Raammerne, før de var døbte hver Een; da først drog han til Solløer og indførde Christendommen der.

Her kom Skjalden Svart=Odder til Kong Olav og tilbød ham sin Tjeneste, thi nu sidste Vinter var Kong Oluf Svensker død, og hans Søn Onund derved blevet Ene om Riget.

Fra Solløer vendte Olav tilbage til Rommerige efter Midvinter, sammenkaldte et stort Thing der, hvor Heidsævis-Thing er siden blevet holdt, og gjorde det til en sat Ret, at herefter skulde alle Oplændinger her have fælles Thing-Stæd, og Heidsævis-Loven giælde over hele Oplands eller Hedemarkens Laugdømme, ja endogsaa der udenfor saa vidt som den giælder endnu.

Der det nu lakkede ad Foraaret, begav Kongen sig ned til Kysten, lod giøre sine Skibe i Stand, og seilede derpaa til Tønsberg, hvor han forblev hele Foraaret, som var den Tid, da Folk og fremmede Vahre strømmede meest til Byen.

Over hele Vigen var der paa den Tid stor Frugtbarhed, og lige op til Stat gik det godt an, men saa heelt nordenfor var der Misvext og Dyrtid; og nu om Foraaret skikkede Kongen Bud til Agde, til Rogeland og Hordeland, at der maatte hverken sælges eller udføres en eneste Skieppe enten af Korn, Malt eller Meel, da han agtede sig did med sin Hird, og vilde, efter gammel Skik, tage om paa Giæsterie. Ikke desmindre forblev han dog i Vigen hele Sommeren, og gjorde en Reise til den Svenske Grændse.

Syv og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Einer Tambeskælvers og Erling Skjalgsøns Forlig med Kongen.

Einer Tambeskælver havde nu opholdt sig i Sverrig lige siden Sven Jarls Død, havde staaet i den Svenske Konges Tjeneste og havt store Forlehninger af ham, men da nu Kong Oluf var død, fik Einer dog Lyst til

at blive forligt med Olav Digre. Desaarsag gik der alt om Foraaret Bud imellem dem, og da saa, om Sommeren, Kongen laae med sin Flaade i Goth-Elven, kom Einer did med et lidet Følge, og talde sig til Rette med Kongen, saa det blev ham tilladt at drage hjem til Trondelagen, og tage alle sine Eiendomme i Besiddelse paa Nye. Det gjorde han da ogsaa, men Kongen blev i Vigen, hvor han opholdt sig fra Hostens til Vinterens Begyndelse i Sarpsborg.

Vi hørde forleden om Erling Skjalgsøn, at han mistede en stor Deel af sine Forlehninger, men ikke desmindre blev han dog ved at spille Mester lige oppe fra Sognsøe og ned til Lindesnæs, saa at paa hele det Strøg havde han Bønderne i Lommen, og alle Folk saaledes under Pidsken, at imod hans Villie turde Ingen flytte Saameget som et Halmstraae. Det syndes imidlertid Kongen, gik for vidt, og søgde derfor at give ham en Medbeiler i En af sine Yndlinger: Aslak Fitjaskal, som ogsaa var en anseelig og velbaaren Mand, og selv i Slægt med Erling, thi hans Fader, Askeld, og Erlings Fader, Skjalg, var kiødelige Sydskende-Børn. Samme Aslak satte nu Kongen ned i Syd-Hordeland, gav ham megen Myndighed og store Forlehninger, med den Formaning, at han skulde kun være rask, og holde Erling Stangen; men der blev rigtig nok ikke Noget af, thi saasnart Kongen var borte, vilde Erling raade Ene, som tilforn, og gav paa ingen Maade bedre Plads, fordi han saae at Aslak vilde frem og staae ved Siden af ham. Følgen blev da, at Aslak maatte give tabt, forlade baade Gaard og Gods og tye til Kong Olav, som, da han hørde hvordan det hængde sammen, bad Aslak kun blive hos sig indtil Videre, og skikkede saa Bud efter Erling, at han skulde om Foraaret indfinde sig i Tonsberg. Han kom ogsaa ganske rigtig, og der blev holdt et Møde, hvor Kongen hilste paa ham med de Ord: eftersom jeg hører, Erling, tager du

dig saadan en Myndighed til, at, fra Sognsoe til Lindesnæs, kan ingen Mand være i Fred for dig, uden han vil dandse efter din Pibe, og dog er der mangen En, som tør mene, han er odelsbaaren til, ikke af sine Ligemænd at formenes sine lovlige Rettigheder! See, her staaer nu saaledes Aslak, som, skiøndt han er din Frænde, ikke skal sige, du har behandlet ham efter Vild og Venskab; men een Ting gad jeg dog nok vidst, enten nemlig det er ham selv der har syndet, eller han maaskee skal undgjælde for det, han er min Fuldmægtig! Jeg nævner i Øvrigt ikke ham, fordi han er den Eneste, der klager, thi det gaaer ligeledes med mange Andre, saavel Embedsmænd som ogsaa Brydier, der bestyre mine Gaarde, og skal gjøre Anstalt for min og mine Folks Underholdning, naar vi kommer.

Hertil, sagde Erling, vil jeg svare kort og godt, som følger: at jeg skulde have lagt enten Aslak eller Nogen det til Last, at han staaer i Kongens Tjeneste, det benægtes; men det bekjender jeg derimod, at end som før, er det saa med os Frænder, at den Ene immer vil overgaae den Anden; og det skal jeg heller aldrig nægte, at hvor villig jeg end er til at bukke for Dig, Kong Olav! falder det mig dog alt for brydsomt at krumme min Ryg enten for din Lade-Foged: Thore Sel, den Træl af Blod som af Byrd, eller for andre hans Jævnlige, jeg er saa tilfreds hvad Titel du giver dem!

Denne Sag gik imidlertid ikke videre, thi nu lagde fælleds Venner sig derimellem og mæglede Forliig. Kongen forestilde de, at der var ingen Mand i hele Norge han kunde have saadant Rygstyd af, som af Erling, naar de blev Grundvenner, og Erling raadte de at fire for Kongen, paa Grund af, at naar han havde Kongens Venskab, var det ham en smal Sag, at faae hvem han ellers havde Noget med at skifte til at give Kiøb.

Enden blev da ogsaa, at Kongen lod Sagen mod Erling falde, og indrømmede ham alle hans gamle Forlehninger, hvorimod Erlings Søn Skjalg skulde komme og tage Tjeneste i Kongens Gaard. Derpaa drog Erling hjem, og begyndte hvor han slap, det Samme gjorde Aslak, og det hedd sig nu, de vare forligte.

Otte og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Asbjørn Sels-Bane.

Erling Skjalgson havde en Syster, ved Navn Sigrid, som var gift med Sigurd Thoreson, Broder til Thore Hund paa Bjærkoe, og havde med ham en Søn: Asbjørn, der tegnede meget godt i sin Opvext.

Sigurd boede paa Ømd, paa Trondenæs, og var baade en meget riig og meget anseet Mand, thi vel var han ikke Kongelig Embedsmand, og kunde forsaavidt ikke maale sig med sin Broder Thore, som var Herse; men hjemme i hans Huus gik det alle Dage lige saa stort og stadseligt til, som paa Bjærkoe. I Hedenskabets Tid havde Sigurd, blandt Andet, havt for Skik at holde, hver Vinter, tre Offer-Gilder, nemlig et om Efteraaret, et om Midvinter og et om Foraaret, og skiøndt han, da han blev Christen, holdt op at blote, gjorde han dog ingen Forandring i Henseende til Gjæstebudene, men havde et stort Høst-Gilde, om Vinteren et Julebud som var ægte, og om Paasken atter et Gilde, hvor der heller ikke manglede Giæster.

Saaledes blev Sigurd ved, til han fik sin Helsot og døde, Asbjørn, som da kunde være en Snees Aar, var eneste Arving, og holdt i alle Maader Stadsen ved Lige, saa han gjorde sine tre Giæstebud hver Vin-

ter, ligesom Fader for ham. Det varede imidlertid ikke længe efter Sigurds Død, førend den magre Tid begyndte og Kornet slog Feil, og nu vilde Sigrid, at man skulde lade Gjæstebudene enten ganske eller dog tildeels gaae ind; men det vilde Asbjørn ikke høre. Han greeb da til et andet Raad, lavede sig til at gjøre en Reise, og tog dertil en Byrding han havde, af Reisning som et Hav-Skib, godt i alle Maader, med ypperligt Redskab og et pænt stribet Seil. Tyve Mand tog han med sig, det var Sommer-Dage, og man hører Intet til dem førend da de en Aftenstund naaede Karme-Sund og lagde til ved Augvaldsnæs, paa Karmen, hvor der, strax ved Stranden, ligger en stor Gaard af samme Navn som Næsset. Det var da ogsaa en Kongs-Gaard, prægtig bygget, og bestyredes af en Kongelig Lade-Foged, ved Navn Thore Sel, som vel var af ringe Herkomst, men havde oppet sig godt, var en dygtig Avlskarl, og talde godt for sig, men var tillige noget vel snaksom og kaadmundet, ligesom han da ogsaa var meget forfængelig, trodsig og brydsk, Noget der Altsammen løb ham vel af, nu da han havde faaet Kong Olav i Baghaanden.

Af samme Thore fik Asbjørn Besøg om Morgenen tidlig, da han kom spankende ned til Stranden, med endeel Tienere efter sig, og det Første han sagde, var: hvem eier det stadselige Skib? Det er mit, sagde Asbjørn, og nævnede tillige baade sit og sin Faders Navn. Hvor, blev Thore ved, agter du at lande tilsidst, og hvad reiser du efter? Asbjørn sagde, som sandt var, at han vilde kiøbe sig noget Korn og Malt, thi, sagde han, nordpaa i Landet har der været stor Misvext, men hernede skal være høstet godt, og kanskee vil du, Bonde, sælge os Noget, thi jeg seer, her er store Hæsse ude, og det var en god Lettelse, saa behøvede vi ikke at reise længer. Ja, svarede Thore, Lettelse skal du nok faae, og du behøver

aldrig at reise en Miil længer for at kiøbe Korn, thi seer du vel, Kong Olav har udtrykkelig forbudt at sælge Korn hernede fra nordop i Landet, saa reis du kun hjem, Halei, det tjener dig bedst! Nei, Bonde, svarede Asbjorn, sæt ogsaa, det er, som du siger, at Korn-Handelen slaaer feil, saa er jeg dog ikke reist efter Næsen, thi jeg har gode Venner at besøge paa Sole, og har nok Lyst til at see, hvordan min Frænde Erling boer. Hvor nær, sagde Thore, er du i Slægt med Erling? Hans Syster er min Moder, sagde Asbjørn. Ja, hillemænd, har du Lille-Kongen paa Rogeland til Morbroder, saa er jeg bange, jeg har fortalt mig. Flux reev Asbjorn sine Tjeldinger ned og satte fra Land, men Thore raabde efter dem og sagde: Lykke paa Reisen! I seer dog vel herind, naar I kommer tilbage! Ja, svarede Asbjorn, det er et Ord, og seilede saa sin Kaas, til han om Aftenen naaede Jedderen.

Asbjorn lod Ti af sine Folk blive ved Skibet, og gik med de Øvrige op til Erlings, hvor han blev modtaget med aabne Arme. Erling selv var meget glad over ham, satte ham ved Siden af sig, og havde mange Spørgsmaal om hvordan det gik deroppe i Norden; men Asbjorn busede strax ud med hele sit Ærende, og dertil svarede da Erling, at det traf sig meget ilde, aldenstund Kongen havde forbudet Korn-Udforselen. Jeg veed, sagde han, ikke nu en eneste Mand her i hele Egnen, som turde trøste sig til at overtræde Kongens Befaling, og Venskabet mellem ham og mig faaer bestandig saamange Puf, at det staaer kun paa svage Fødder. Ja saa, sagde Asbjorn, nu maa jeg rigtig nok bekiende, at man kommer seent efter Sandhed, thi, efter min Børne-Lærdom, skulde min Moder have været fribaaren paa begge Sider, og Erling paa Sole igjen være hendes ypperste Frænde; men see, nu hører jeg da af din egen Mund, at Kon-

gens Trælle har dig saa aldeles under Pidsken, at du tør ikke engang giøre med dit eget Korn hvad du vil.

Da skottede Erling til ham, green ilde, og sagde: ja, I Haleier skal først lære af os Ryger, hvad Konge=Domme er, og for Resten, Frænde, saa, naar du er hjemme, er du nok lidt mundkaad; men det er da sandt, man triller et Æble aldrig saa langt, det smager jo ad Roden. Velan, lad os nu tage os en Taar ovenpaa den Skræk, og naar vi saa faae sovet paa det, kan vi tales ved om det Øvrige.

Derved blev det, de drak og var lystige den hele Aften, og saa Dagen efter sagde Erling til Asbjørn: jeg har tænkt adskilligt paa den Kornhandel, men nu maa jeg først spørge dig, om du er meget kræsen paa Kræmmere? Nei, sagde Asbjørn, Tyve undtagen, bryder ieg mig aldrig om hvem jeg kiøber af. Ja, sagde Erling, saa vil jeg nok troe, at mine Trælle har saameget Korn, som du behøver, og see, Træl har kun Hiem=Thing og Huus=Tugt, ham søger Ingen med Lands Lov og Ret. Hermed var Asbjørn fornøiet, der blev givet Trællene et Vink, hvorpaa de var strax ved Haanden baade med Korn og Malt, og overlod Asbjørn saameget han forlangde. Han fik det nu i Skibet, og da han var reisefærdig, fulgde Erling ham ud med gode Gaver og tog en meget kiærlig Afskeed med ham.

Asbjørn havde god Vind, og kom endnu samme Aften til Karmesund, hvor han ogsaa blev liggende ved Augvaldsnæs om Natten; men Thore Sel, som allerede havde snuset op, at Asbjørn gik med fuld Ladning, lod strax sanke Folk, saa endnu før Dag havde han tredsindstyve Mand paa Benene, og med dem besøgde han Asbjørn lige i Morgen=Gryet. Asbjørn var imidlertid allerede i Klæderne, og hilste paa Thore, da han kom om Bord, men han spurgde strax, hvad Skibet var ladet med,

Med Korn og Malt, sagde Asbjorn. Naa da, sagde Thore, ja det er Erlings gamle Vane at agte for Mundsveir alt hvad Kongen siger: han bliver da aldrig kied ad at staae Kongen i Næse, og forskrækkeligt er det, at Kongen immer seer igiennem Fingre med ham!

Saaledes gik det enstund, som Kjep i Hjul, og da det endelig sagtnedes, fik dog Asbjorn knap indvendt, at Kornet var kiobt af Erlings Trælle, forend Thore brallede op igjen, og sagde, at han blæste Erling et Stykke med alle hans Kroglove, og, sagde han saa til Asbjorn, nu i Land med jer paa Timen, eller vi smider jer overbord paa jer Hals, thi her maae vi have Rum at røre os, mens vi losser.

Asbjorn, som saae, han var ikke mandstærk nok til at byde Broden, bekvemmede sig ogsaa til at gaae i Land, mens Thore lod Skibet udlosse til den sidste Kierne, men da saa det var skeet, og Thore spankede langs ad Skibet, saae han paa Seilet, og sagde: det er et forbandet pænt Seil de Haleiunger har! Aa, tag os vort gamle Skude=Seil og flye dem, det kan de prægtig hjelpe sig med, nu da de seiler med tomt Skib og Baglast! Det skedte ogsaa, Asbjorn maatte nøies med det gamle Seil, og reise hjem med en lang Næse, og af den Reise gik der meget Nye.

Det lakkede alt imod Vinteren, da Asbjorn kom hjem, men det havde heller ingen Hast, thi med de sædvanlige Vinter=Gilder var, for i Aar, al Uleiligheden ham betaget; og da han om Julen tilligemed sin Moderog Saamange som de vilde, blev budet over til Thore Hunds, havde han heller ingen Lyst til den Reise, men blev siddende hjemme. Det ansaae imidlertid Thore for en stor Uartighed, og hævnede sig med Gloser og Glufser, i det han sagde: ja, Ære den som Ære bor, og Asbjorn veed tilgavns at giore Forskiel paa sine gode Venner, aldenstund han i Sommer tog sig al den Uleilighed paa, bare for at besoge sin kiære Morbroder nede

paa Jedderen, men vil nu ikke umage sig til næste Gaard, for at besøge mig! Eller ogsaa, kanskee bilder han sig ind, at Thore Sel er allevegne under Øe! Saavel disse Ord, som flere andre af samme Tonde kom Asbjorn for Øren, og hvad han ikke før havde angret paa den Reise, det gjorde han tidobbelt nu, da han mærkede den var ham til Spee og Spot.

Asbjorn blev nu siddende hjemme bestandig, og tog ingensteds hen, hvor man bod ham; men saa efter Kyndelmisse lod han et tyvesædigt Langskib han havde, tage ud af Aarehuset, og takle til. Han lod ogsaa gaae Bud omkring til gode Venner om Folk, og da han havde faaet omtrent halvfemtsindstyve velbevæbnede Mænd sanket, gik han under Seil, saasnart han fik Bor, og satte Kaasen sonderefter; men det gik kun langsomt, thi Vinden vilde ikke føie dem. Omsider kom de dog Stat forbi, og holdt sig nu immer, saa meget muelig til rum Soe; men ellers veed man ikke Noget om dem, forend da de, Torsdagen efter Paaske ad Aften, landede ved Karmen, at sige ved den ode Kyst, thi hvorvel den samme Øe er paa de fleste Steder kun smal i Forhold til Længden, ligger der dog paa Hav-Siden meget Land ode, da derimod Sund-Siden er vel bebygget.

Saasnart nu Skibet var fortoiet, og Tjældingerne slaaet op, forlod Asbjorn sit Folge med de Ord: bie I kun nu her, mens jeg gaaer op paa Øen, og seer Leiligheden an, thi vi skulde dog engang sporge noget Nyt. Han gik nu tvers over Øen, og da han kom paa en Hoide, hvorfra han kunde see ned til Gaarden paa Augvaldsnæs, og over Karmesund, blev han, til sin store Forundring, en særdeles Færdsel vaer, overalt baade paa Land og paa Soe, og immer ad Gaarden til paa Augvaldsnæs. Han gik da nu ogsaa derhen, som han var, temmelig tvetydig klædt, med et stort Hatteslag over Hovedet, en Tyve i Haanden, og Sværd under Kappen; og der han da kom ind i Stegerset, kunde han strax hore paa Tjene-

ste-Folkenes Snak, at Kongen var kommet, og at nu sad han ved Bordet. Derpaa stilede han da efter Stuen, og gik ind i Fremmerset, hvor Ingen ændsede efter ham, thi deels gik der bestandig Folk baade ud og ind, og deels var det i Skumringen. Stue-Dorren stod aaben, Thore Sel stod paa Gulvet lige for Høisædet, og da Asbjørn, ved det Syn, spidsede Øren, hørde han, at Folk spurgde Thore ud om Tildragelsen med Asbjorn, og hørde ogsaa Thore remse derom en lang Fortælling op, men som, efter hans Mening, var vitterlig forfalsket. Endelig hørde han En spørge: men hvordan var Asbjørn til Mode, dengang I lossede Skibet? Det var, som det var, sagde Thore, dog holdt han nogenlunde Ørerne stive, mens vi lossede Skibet; men da vi saa tog Seilet fra ham, saa græd han.

Der Asbjørn hørde det Ord, da reev han sit Sværd fra Siden, svang det hoit og hardt, fløi ind i Stuen, og gav Thore Skam paa hans Nakke, saa Hovedet faldt ned paa Bordet for Kongens Ansigt, og Kroppen paa hans Fodder, medens Dugen svømmede i Blod, baade oppe og nede.

Tag ham fat og før ham ud! sagde Kongen, og, som sagt, saa giort, Asbjorn blev strax grebet og fort ud af Stuen, Dække-Toiet med samt Thores Liig blev ogsaa strax taget bort, og Blodet vasket op. Smækvreed var Kongen, men veiede dog, som sædvanlig, godt sine Ord.

Nu stod Skjalg Erlingson op, stædtes frem for Kongen, og sagde: End som oftere, mener jeg, at hvor Kongen er, der er før Vaande Bod i Vente, og nu byder jeg Mande-Bod, kun for at min Frænde maae beholde Liv og Lemmer, thi for Resten være han og Sagen i Eders Haand!

Synes du da ikke, Skjalg, sagde Kongen, at det er halslos Gjerning, naar en Mand bryder Paaske-Freden og bedriver Mord i Kongens

Gaard, for ikke at tale om, hvad du og din Fader nok synes er Smaating, naar han ovenikiobet bruger mine Fodder til Hugge-Blok?

Ja, svarede Skjalg, Mis-Gierning er hvad Eder mishager, men ellers vilde jeg sige: der skedte just en god Gierning. Imidlertid! siden Kongen tager sig hans Træls Sag saa nær, og finder, at der ved hans Fald er skeet en stor Ulykke, saa tor jeg som tjener i Kongens Gaard ogsaa vente at I vil gjøre Meget for min Skyld, og det vilde vist Mange finde meget rimeligt.

Nei Skjalg, sagde Kongen, man kan ogsaa kiobe Guld for dyrt, saa selv for din Skyld bryder jeg ikke Lands-Loven og nedlægger Scepteret!

Skjalg vendte sig nu uden Videre, og gik ud af Stuen, fulgt saavel af de tolv Mænd, han havde fort med til Kongens Gaard, som af mange Andre, og ved Udgangen sagde han til Thoraren Nefiolfson: vil du være min Ven, da see, du mager det saa, at han holder Livet til paa Sondag.

Skjalg og hans Mænd sprang nu flux i en Baad han havde, og roede sonderpaa af alle Livsens Kræfter, saa de naaede Jedderen endnu før Dag. De gik nu strax op til Erlings Gaard og hen til hans Seng-Kammer, hvor Skjalg lob til Dorren, saa det knagede efter. Ved det Bulder vaagnede Alle, som derinde laae, men Erling selv var dog den, der kom først paa Benene, greb Sværd og Skjold og foer til Dorren med det Sporgsmaal, hvem det var, der vilde med den ind i Huset? Det er mig, Fader, sagde Skjalg, luk endelig op! Naa, svarede Erling, er det dig! maatte jeg ikke nok troe det var en huusvandt Hjemfodning! Er der ellers Nogen efter Jer!

Da Erling nu imidlertid havde lukket op, sagde Skjalg: Du synes nok jeg kommer meget hovedkulds, men knap synes Fætter Asbjorn, jeg forhaster mig, aldenstund han sidder i Bolt og Jern paa Augvaldsnæs, saa hvem der er en Mand, maa vel skynde sig at frelse ham.

Derpaa taldes Fader og Søn nærmere ved, saa Erling fik hele Sammenhængen at vide med Sel-Thores Drab.

Imidlertid gik det saaledes til paa Augvaldsnæs, at da der var blevet gjort reent i Stuen, satte Kong Olav sig atter i Hoisædet, og spurgde yderlig forbittret, hvor Morderen var blevet af? Da man nu svarede, at der holdtes Vagt over ham ude paa Svalen, sagde Kongen, det var bedre man tog Livet af ham! Men, svarede Thoraren Nefiolfsøn, kalder Kongen det da ikke Mord at dræbe Folk om Natten! Saa læg ham da i Lænker til i Morgen! sagde Kongen, og det skedte, saa Asbjorn sad i et eget Aflukke den Nat.

Dagen derpaa sad Kongen i Rette, fra han kom af Morgenbøn, til han gik i Hoimesse; men da han saa gik af Kirke igien, sagde han til Thoraren: nu er dog vel Solen hoit nok oppe, til at man kan hænge jeres gode Ven Asbjorn. Da bukkede Thoraren for Kongen og sagde: forrige Fredag sagde Biskop Sigurd, at den Kongernes Konge maatte selv gaae i Døden, og at det er saligere at ligne ham, end dem der dømde ham fra Livet, og dem der voldte Blods-Udgydelsen. Der er jo dog ikke saa længe til i Morgen, da er det en Søgne-Dag. Kongen saae vist paa ham og sagde: velan! du skal faae din Villie, saa han beholder Livet i Dag, men saa skal du ogsaa selv tage ham i Forvaring, og det vil jeg sige dig reent ud, kommer han bort, jeg er saa tilfreds hvordan det skeer, da skal det koste dit Liv!

Hermed gik Kongen sin Vei, og Thoraren gik ind til Asbjørn, lod Jernet tage af ham, og fulgde ham ind i et lille Kammer, hvor han gav ham Lidt at spise og drikke, og fortalde ham tillige, hvad Kongen havde sagt det skulde koste, dersom han løb bort. Asbjørn svarede nu vel, at det behøvede han ikke at være bange for; men Thoraren blev dog hos ham det Meste af Dagen, og laae i samme Kammer om Natten.

Nu om Løverdagen, da Kongen havde været i Morgenbøn, stod der en stor Hob Bønder, som havde Noget at klage, saa det blev silde paa Dagen, før Kongen fik afhørt Sager og kom i Høimesse. Han kom desaarsag ogsaa meget sildig til Bords, og medens han nu, efter Maaltidet, sad og drak Lidt ovenpaa Maden, gik Thoraren hen til Kirke-Værgeren og gav ham to Øre Sølv, for at han skulde ringe til Hellig-Aften, ligesaasnart Kongen stod fra Bordet. Da derfor Kongen ikke vilde have Meer at drikke, men lod Bordet tage ud, og sagde, at nu var det den høie Tid, Trællene trak afsted med Morderen og tog Livet af ham, saa i samme Øieblik ringede det til Hellig-Aften, hvorpaa Thoraren gik ind til Kongen og sagde: I under dog vel Synderen Søndags-Frist! Ja vel, Thoraren, sagde Kongen, men pas du paa, han ikke bliver borte!

Derpaa gik Kongen i Aftensang, og Thoraren blev siddende hos Asbjørn; men saa om Søndagen gik Biskoppen ind til Asbjørn, hørde hans Skriftemaal, og gav ham Lov til at staae ved Kirke-Døren, og høre paa Høimessen. Da gik Thoraren ind til Kongen og bad ham sætte Folk til at passe paa Livs-Fangen, thi nu, sagde han, vil jeg slet ikke have mere med den Sag at gjøre. Det skal du have Tak for, sagde Kongen, og satte saa nogle Mænd til at bevogte Asbjørn, som lagde Lænkerne paa ham igjen, førde ham til Kirke-Døren, da Høimessen begyndte, og blev

staaende derudenfor med ham, medens Kongen og hele Menigheden var inde i Kirken.

Nu maae vi vende os til Erling igjen og melde, at, uagtet han var noget tvivlraadig, hvad han skulde gjøre ved saa vanskelig en Sag, lod han sig dog af Skjalg og sine andre Sønner overtale til, at sende Budstikken ud, og samle Krigs-Folk, som han heller ikke kom til at fattes, thi skjøndt Alting maatte gaae i en Ruf, havde han dog noget nær femtenhundrede Mand, da han gik ombord. Med alle disse Folk landede han om Søndagen paa Karmen, kom op til Gaarden, ret som Evangeliet var læst for Alteret, og gik strax hen til Kirken, tog Asbjørn og brækkede Jernet af ham. Det gik nu ikke af uden Gnye og Vaabenbrag, hvorover alle de som stod udenfor, styrtede ind i Kirken, og alle de som var i Kirken, stak Næsen ud, undtagen Kongen, han vendte sig ikke engang.

Erling stillede nu sine Folk op i to Rader, en paa hver Side af Gyden, som gik fra Kirken til Vaanings-Huset, og der, ved Forstue-Døren tog Erling selv og hans Sønner Plads. Saasnart Tjenesten var forbi, gik Kongen ud af Kirken, og da hans Drabanter saae, at han selv vovede sig ind i Snevringen, fulgde de ogsaa med, En efter En, og kom til Stue-Døren, hvor Erling nærmede sig Kongen, bukkede og bød god Dag. Hjelp Gud! sagde Kongen. Jeg har hørt, blev nu Erling ved, at min Frænde Asbjørn er kommet i en slem Fortræd, og det var ilde, at ham skulde hændes Noget, som Kongen tog fortrydelig op; men desaarsag kommer jeg nu her at byde Bod til Sone, paa de Vilkaar, Kongen selv vil bestemme, kun at Asbjørn beholder Liv og Lemmer, og Fred i sit Fædreneland!

Saa! sagde Kongen, man skulde dog snart troe, det var din Mening, at Asbjørns Sag laae i din Haand; ja, sandt at sige, veed jeg

ikke, hvor du gider ladt, som du kom for at bede om godt Veir, da du dog aabenbar har stillet en heel Krigshær paa Benene, for at kunne sætte mig Kniven paa Struben.

Kongen maae raade, svarede Erling, men raade saa, at vi skilles Venner ad!

Ja, hør nu, Erling, sagde Kongen, Eet af To: enten kommer du saa mandstærk blot for at kyse mig, og da tager du mærkelig feil, eller ogsaa du har noget Andet i Sinde, og da flygter ikke jeg.

Ha, sagde Erling, Du tør slet ikke ved at minde mig om, at hidindtil, naar vi saaes, var du immer den mandstærkeste; og for Resten skal jeg slet ingen Roverkule giore af mit Hjerte: jeg ønsker, at vi maae skilles Venner ad, men hvis ikke, turde vel dette blive sidste Gang vi sees.

Erling var, da han sagde det, saa rød i Hovedet som en Tyr, men nu kom Biskop Sigurd, gik hen til Kongen, og sagde: jeg byder Eder i Herrens Navn at række Erling Haand til Forliig, aldenstund han kun beder om Mandens Liv og Lemmer, og lægger Sagen for Resten ganske i Eders Haand! Som I vil, Biskop! sagde Kongen. Nu, Erling, sagde Bispen, stil Kongen hvad Borgen han forlanger! Saa have Asbjørn Fred og give sig i Kongens Vold! Erling stillede nu Borgen, som Kongen var fornøiet med, Asbjørn gik frem, fik Leide, bad Kongen raade og kyste ham paa Haanden. Derpaa gik Erling sin Vei med hele sin Trop, men Ingen af Parterne sagde hinanden Farvel, og ved dette Møde paa Augvaldsnæs opprippedes paa Nye det gamle Nag mellem Kongen og Erling, som saa fra den Dag af blev ved at voxe til det brød ud i aabenbar Fiendskab!

Der nu Erling var borte, og Kongen kom ind i Stuen, traadte Asbjørn frem for at faae sin Dom, og den lød saa: dermed, Asbjørn, sagde Kongen, skal vort Forliig begynde, at du underkaster dig den Sætning i

Lands-Loven, som siger: dræber Mand Kongens Svend, træde han i Svendens Sted, om Kongen vil! Og, i Følge heraf paatager du dig nu Sel-Thores Bestilling, og bestyrer min Gaard her paa Augvaldsnæs!

Ja, svarede Asbjørn, som Kongen befaler, men maa jeg ikke dog nok reise hjem først og beskikke mit Huus?

Jo, det maa du gierne, svarede Kongen, og drog saa afsted til en anden Gaard, hvor han skulde spise den Dag.

Asbjørn søgde nu sine Stalbrødre op, som havde ligget med Skibet i en Afkrog, hele Tiden, mens han var borte, havde immer underrettet sig om, hvordan det gik ham, og vilde ikke reise, før de saae hvad Udfaldet blev. Med dem gik nu Asbjørn, som herefter kaldtes Sels-Bane, under Seil, og stædtes ikke før han kom hjem.

Kort efter sin Hjemkomst havde Asbjørn en Samtale med sin Farbroder: Thore Hund, ved hvilken Leilighed han, paa Thores Forlangende, nøiagtig og omstændelig fortalde hele Sagen i Sammenhæng, og da det var skeet, sagde Thore: ikke sandt, nu mener du, at du har strøget Skammen af, som overgik dig i Efterhøst, da du blev plyndret? Ja, svarede Asbjørn, det mener rigtig nok jeg, men hvad er din Mening? Det skal jeg snart sige dig, svarede Thore, min Mening er, at vel var den første Reise du gjorde, vanærende tilgavns, men dog skedte der ingen Skade som jo lod sig nogenlunde oprette; af denne Reise derimod har baade du og hele din Slægt en evig Skam, hvis det gaaer igiennem, at du bliver Kongens Træl, saa du og Thore Sel, den største Skurk, der kunde gaae paa to Been, skal agtes for to Alen af eet Stykke! Men, Asbjørn, vær nu en Mand, og bliv ved din Gaard! og husk, du har Frænder, som vil og som kan staae dig bi, saa du aldrig meer skal faae Bøilen om Benet!

Det Raad syndes Asbjorn godt om, og forend de skildtes ad, lovede han Thore hellig at blive ved sin Gaard, og aldrig enten reise til Kongen eller gaae i hans Tjeneste, et Løfte han ogsaa ærlig holdt, og blev hvor han var.

Ni og Halvtredsindstyvende Kapitel.

Om Christendommens Indførelse paa Voss og i Valders.

Dette Foraar reiste Kongen om i Hordeland paa Giæsterie, og der han ved denne Leilighed horde, at paa Voss saae det meget maadeligt ud med Christendommen, da tog han selv derop, og holdt Thing med Bønderne paa et Sted som kaldes Vangen. Der mødte Bonder nok, men i fuld Rustning, og da Kongen bød dem antage Christendommeu, svarede de, at de vilde hellere slaaes med ham; og det kom virkelig saavidt, at man havde fylket paa begge Sider; men da det kom til Stykket, fik Bønderne dog Rædsel i Kroppen, saa Ingen af dem vilde gaae i Spidsen, og Enden blev da, hvad der ogsaa tjende dem bedst, at de krob til Korset og lod sig døbe.

Kongen blev nu paa Voss, til Christendommen var indført der overalt, og imidlertid skedte det en Dag, han kom ridende og sang paa sine Psalmer, at han holdt stille paa den anden Side af Høiene, og sagde: dette mit Ord skal gaae fra Mund til Mund, og fra Slægt til Slægt, at vil man lyde mit Raad, skal jeg have været den sidste Konge i Norge, som reed mellem disse Høie! Efter Sigende skal ogsaa virkelig de fleste Konger siden have taget sig i Agt for det Sted.

Derpaa begav Kongen sig til sine Skibe i Austerfjord og seilede op til Sogn, hvor han drog om paa Giæsterie den hele Sommer, men da man begyndte at høste, løb han langs ind ad Sogne-Fjorden, og drog op til Valders, hvor Hedenskabet endnu stod ved Magt. Som en Lynild var Kongen inde ved Søen, forend Bønderne vidste det, tog alle Skibene, der laae, og gik ombord med hele sit Følge. Nu først lod han Thingbud gaae omkring, og valgde en Plads til Thingstæd, som laae tæt ved Søen, for at kunne have Skibene i Baghaanden, om det gjordes behov.

Bønderne kom nu til Things i stor Mængde og fuld Rustning, og saasnart Kongen nævnede Christendommen, gav de sig til at huie, dundrede paa Skjoldene og sagde, at med den Snak skulde Kongen bare holde sin Mund. Kongen, da han mærkede, det var umuligt at faae Ørenlyd, og saae tillige, her var for Mange at binde an med, skiftede nu Rost, og spurgde, om der Ingen var nærværende, som havde Trætte med hinanden, og ønskede, han skulde bilægge den. Jo, sagde Bønderne, det kunde nok være, og nu mærkede man da, at skiøndt de var meget enige i at springe op og gale imod Christendommen, var der for Resten Splid nok imellem dem; thi saasnart de skulde til at klage deres Nød, trak hver til sin Side, og sankede en Flok om sig, der skulde skaffe ham Ret, og saaledes gik det lige til om Aftenen; Thinget blev hævet.

Imidlertid var Bønderne dog for kloge til at skilles ad, da de kom fra Things, og da Kongen mærkede det, maatte han hitte paa et andet Raad, roede om Natten tverts over Søen, lod giøre Landgang, plyndre og brænde for Fode. Saaledes blev han næste Dag ved at roe fra Næs til Næs og brænde Gaardene af, og det kunde han sagtens, thi dengang det rygtedes, at Kongen var kommet til Valders, løb paaTimen Budstikken rundt, og stævnede sammen baade Herre og Træl, saa nu var der ingen

Karlfolk hjemme nogensteds. Dengang nu Bonderne mærkede, at det var ramme Alvor, og saae baade Røg og rød Lue slaae op fra deres Tage, da fik den Ene efter den Anden Bisse=Læder i Skoene, og skruppede sig hjem, for at see, hvordan det gik med Kone og Born, og naar der først gaaer Hul paa en Tønde, følger Resten af sig selv, saa snart saae man nu kun en lille Flok hist, og en anden her. Kongen roede nu tilbage over Søen, og begyndte at lade brænde paa den anden Side, men saa køm Bønderne efterhaanden og bad om godt Veir, og faldt til Føie, og Alle hvem der saaledes kom, beholdt ogsaa baade Liv og Gods for et godt Ord. Nu var der ikke et Muk imod Christendommen, saa nu blev Folket døbt, og Kongen blev i Egnen til langt ud paa Efteraaret; men uagtet Bønderne gav ham Gidsler, troede han dem dog kun paa det Halve, vovede sig aldrig høit op i Landet, og lod, naar han flyttede, Skibene trække med over Land fra den ene Søe til den anden. Han lod imidlertid Kirker bygge og indvie, forsynede dem med Præster, og drog saa, da Frosten var i Vente, videre til Toten, op igiennem Guldbrandsdalen til Dovre, og saa fremdeles ud i eet Træk til Nidros, hvor han lod giore Anstalt, og opslog sin Bopæl for den Vinter, som var den tiende, siden han blev Konge i Norge.

Om Kongens Fremfærd i Valders taler Arner Jarle=Skjald i Visen han gjorde om Olavs Broder Harald, naar han siger:

Naar Luer brage
I Oplands Tage,
I Port og Dør,
Man maa erindre
Slet ikke mindre
De braged før;

Der Konge-Harme
Brød ud med Varme
Mod Folke-Feil:
Mens Olav raadte,
Mens Norge aatte
Sit Konge-Speil!

Det havde Hede,
Før han dernede
Fik Øren-Lyd,
Saa Ætten kiender
Med Ild i Hænder
Man dog med Fryd!

Tresindstyvende Kapitel.
Om Einer Tambeskælvers Udenlands-Reise.

Sommeren for disse Tildragelser reiste Einer Tambeskælver udenlands, tog først til Engeland, hvor han traf sin Svoger Hakon Jarl og var enstund hos ham, besøgde derpaa Kong Knud, af hvem han modtog store Foræringer, og reiste saa over Havet sønderpaa, lige til Rom. Herfra vendte han følgende Sommer tilbage, hjem til sin Gaard, uden paa hele den Reise at have besøgt Kong Olav.

Et og Tresindstyvende Kapitel.
Om Magnus hin Godes Fødsel.

Der var i Kongens Gaard en meget smuk Pige ved Navn Alfhild, som vel kaldtes Kongens Tjeneste-Pige, men var dog kommet af Folk;

hun var blevet frugtsommelig, og det var slet ingen Hemmelighed for Kongens gode Venner, at han var Barne-Fader. Nu traf det sig, at Alfhild fik ondt ved Natte-Tide, da der var meget faa Folk tilstæde, og hardtad ingen Andre, end et Par Kvinder, en Præst, og Sighvat Skjald. Alfhild havde en meget haard Forløsning, saa man troede knap hun havde levet, og da endelig Barnet kom til Verden, varede det enstund, inden man ret vidste, om Drengen var levende eller død. Omsider begyndte han dog at trække Veiret, men grumme sygt, og Præsten bad derfor Sighvat gaae hen og melde Kongen det. Nei, sagde Skjalden, jeg tør paa ingen Maade vække Kongen, thi han har udtrykkelig befalet, at man skal lade ham sove i Roe, til han vaagner af sig selv. Men, sagde Præsten, nødvendigt er det dog at faae Barnet døbt, da det ligger med Døden paa Læberne. Ja, sagde Sighvat, Eet af To, vil jeg heller lade dig døbe Barnet paa mit Ansvar, og vove at give det Navn, end jeg vil vække Kongen. Det skedte, Barnet blev døbt og kaldt Magnus; men saa om Morgenen, da Kongen kom op, og hørde Omstændighederne, lød han Sighvat kalde for sig, og sagde: hvorledes turde du understaae dig, at lade mit Barn døbe, uden mit Vidende?

Jo, svarede Sighvat, jeg meende, det var altid bedre, at vor Herre fik to Sjæle, end Fanden een.

Hvordan er det at forstaae, sagde Kongen.

Ih, svarede Sighvat, Barnet, syndes vi, laae i sidste Aandedræt, var det døet som en Hedning, havde det jo hørt Fanden til, men nu blev det et Guds Barn; og hvad mig angik, da vidste jeg, at om du blev aldrig saa vreed, kunde det dog ikke koste mig meer end mit Liv, og mistede jeg det paa den Maade, tænker jeg nok, jeg kom i Guds Rige.

Men, sagde Kongen, hvorfor lod du saa Drengen kalde Magnus, som aldrig Nogen har heddt i vor Æt?

Jo, sagde Sighvat, jeg vilde kalde den ypperste Mand i Verden op, jeg vidste, og det var Kong Karl Magnus!

Dette fornøiede Kongen usigelig, og han sluttede Samtalen med de Ord: ja nu seer jeg, Sighvat, du er Lykkens Kiæle-Dægge, thi at Held følger Klogskab, er intet Under, men det er forunderligt, hvorledes Tosser imellem kan slumpe saa heldig, at man maa sige to Gange: Lykken er bedre end Forstanden!

Drengen levede, og artede sig, alt som han voxde, meget godt.

To og Tresindstyvende Kapitel.

Om Asbjørn Sels-Banes Fald.

Hidindtil havde Harek paa Tjotøe oppebaaret alle Kongelige Rettigheder i Helgeland, deels for sin egen Mund, og deels for Kongens Regning; men nu om Foraaret blev Asmund Grankieldsøn sat ham ved Siden, saa han beholdt kun den halve Oppebørsel. Asmund kom seilende derop paa en Snekke med omtrent tredive Mands Besætning, forføiede sig strax til Harek, underrettede ham om Kongens Villie, og fremlagde sine Beviisligheder, hvorpaa Harek svarede, at naturligviis beroede det paa Kongen, hvem han vilde have til Embedsmænd, men, sagde han, dog har de forrige Drotter ei havt for Skik at beklippe os, som ere fødte og baarne til Kronens Lehn, for at pudse Bonder-Drenge op, for hvis Vugge der aldrig blev sjunget om Sligt.

Skiøndt imidlertid Hareck slet ikke dulgde, hvorlidet den Forandring var efter hans Hoved, lagde han dog Asmund slet ingen Vanskeligheder i Veien, men holdt Kongens Ord i Ære, og efterat have besøgt sin Fader, drog Asmund høiere nordpaa, op, hvor hans Embeds-Kreds skulde være. Deroppe, paa Langøe, boede dengang Brødrene: Karl og Gunsteen, rige og anseelige Mænd, og begge To vel drevne i adskilligt Hofværk, men dog forskiellige i visse Maader, thi Günsteen, som var den Ældste, hængde med Liv og Sjæl ved Bonde-Handtering, Karl derimod, som saae godt ud, havde Stadsen i Hovedet. Hos disse to Brødre blev Asmund meget vel antaget, og havde sit Tilhold der, medens han indsamlede af Fogderiet hvad han kunde faae. Imidlertid talde Karl med ham om, at han vilde reise ned med ham og søge Tjeneste i Kongens Gaard, og da Asmund styrkede ham i hans Forsæt, og lovede at anbefale ham til Kongen paa det Bedste, saa gjorde han Alvor af den Ting, og reiste.

Asbjorn Sels-Bane var paa samme Tid seilet sønderned til Vaage-Marked med en Byrding, som førde omtrent tyve Mand, og ventedes nu tilbage hver Dag; det havde Asmund spurgt, og da han nu drog sin Kaas sønderpaa, mødte ham nogle Skibe af Vaage-Flaaden, som, skiøndt de havde Medvind, kom sagte afsted, da det luftede kun smaat; og af dem fik han saa uformærkt den Efterretning, at Asbjorn var allerede paa Farten. Asmund og Karl havde hinanden saa kiær, at de var sammen baade Nat og Dag; og nu en Dag, som de roede frem i et Sund, kom der en Byrding seilende lige imod dem, som var god at kiende; thi den havde Gallion, var malet rød og hvid, og førde stribet Seil. Karl sagde da til Asmund: du har saa tit talt om, du var meget nysgierrig efter at see Asbjorn Sels-Bane, og, er mine Øine ikke fortinnede med Kiærnemelk, saa seiler han nu der. Aah, Landsmand! sagde Asmund, vær endelig

saa god, at sige mig til, naar du faaer Øie paa ham selv! Ligesom nu Skibene kom hinanden paa Siden, sagde Karl: see hist ved Roret, der sidder Sels-Banen i den blaa Kofte! Ja, da skal jeg nu snart give ham en rød Kofte, sagde Asmund, og skiød et Spyd til ham, som ramde midt paa Livet, gik lukt igiennem, og naglede ham fast til Lette-Fjellen. Han sank da steendød fra Roret, og hvert Skib seilede sin Kaas.

Saasnart Folk kom hjem til Trondenæs med Asbjørns Liig, skikkede hans Moder Sigrid Bud efter Thore Hund paa Bjærkøe, som ogsaa kom, og var tilstæde ved Asbjørns Liig-Begængelse; men saa ved Skilsmissen, da Sigrid uddeelde Foræringer til sine gode Venner, fulgde hun Thore til Skibs, og sagde ved Afskeden: hør nu, Thore, det var dit kiærlige Raad min Søn Asbjørn fulgde, men han levede ikke længe nok til at lønne dig efter Fortjeneste, og, skiøndt min Evne er kun ringe imod hvad hans kunde været, saa skal jeg dog vise dig, at Villien har jeg! See, her er Gaven, jeg vil forære dig, med det Ønske, at den maa bekomme dig vel! Med det Samme rakde hun ham et Spyd, og blev ved: der har du det Spyd, der giennemborede min Søn Asbjørn, og Blodet har jeg ladet sidde, for at du desmere levende kan mindes, at Spydet svarer til Saaret, som du saae paa din Brodersøn Asbjørn! Kanst du nu skille dig saa ved dette Spyd, at det faaer Fæste i Olav Digres Bryst, det har du Ære af; men det erklærer jeg høitidelig, at hevner du ikke Asbjørns Drab, da est du hver Mands Niding!

Dermed vendte Sigrid sig og gik, og Thore var saa opbragt over hendes Tale, at han kunde ikke svare eet Ord, ændsede ikke at kaste Spydet, og vidste ei engang hvor han gik, saa han bestemt var styrtet ned af Broen i Vandet paa sin Hals, havde ikke hans Folk grebet fat, og fulgt

ham ombord. De roede nu hjem med ham til Bjærkøe, og Spydet beholdt han; det var ikke ret stort, men takket, og forgyldt om Haandfanget.

Imidlertid kom Asmund ned til Kong Olav i Trondelagen, og fortalde, hvad Mærkværdigt der havde modt ham paa den Reise; Karl blev Hirdmand hos Kongen, og Venskabet mellem ham og Asmund blev uforandret. De tav heller slet ikke med hvad Ord der var faldet imellem dem, da de mødte Asbjorn, men fortalde det høit til Kongen, og det gik her, som man siger: Ven Hver har hos Fiender nær, saa der var dem, som skreb den Ting bag Oret, og sørgede for, den kom til Thore Hunds Kundskab.

Tre og Tresindstyvende Kapitel.

Om Kong Olav og hans Feilgreb ad Island.

I Slutningen af Foraaret lod Kong Olav sine Skibe tilrede, seilede saa om Sommeren sønderpaa, og blev ved, til han om Høsten naaede den østre Grændse, holdt overalt Thing med Bønderne, jævnede Trætter, satte Skik paa Folk, og krævede Skat.

Nu havde da Olav faaet Christendommen indført i alle Landets store Boigdelag, og foreskrevet hele Norge Love; han havde, som vi hørde før, underlagt sig Orkenøerne, han havde ogsaa havt sine Garn ude og gjort sig mange Venner, baade paa Island, Grønland og Færøe. Islænderne havde han foræret Tømmer til en Kirke, som blev bygget paa Thingvalle, hvor Althinget holdes, og skiænkede dem tillige den store Klokke, der hænger endnu, Alt i Anledning af, at Islænderne havde taget hans Formaninger til Eftertanke, og rettet deres Lov efter Christen=Dommen. Siden drog mange islandske Hædersmænd til Norge, og traadte i Kong Olavs

Tieneste, saasom: Thorkel Eiulfson og Thorlak Bolleson, Thord Kolbeenson, Thord Barkerson, Thorger Havardson og Thormod Kulbryne-Skjald. Desuden havde Kongen sendt mange Islandske Hovdinger Venne-Gaver, og faaet af dem igien, hvad de kunde afstedkomme, og meende var ham meest kiærkomment; men rigtig nok laae der Mere i Kongens Venskab for Island, end Alle vidste, forend det endelig selv aabenbarede sig.

Denne Sommer nemlig drog Thoraren Nefiolfson til Island i Kongens Ærende, og dermed gik det saaledes til: Thoraren seilede fra Trondelagen tilligemed Kongen, og fulgde ham ned til More, men derpaa styrede han ud i rum Soe, og havde saa strygende Vind efter sig, at fire Dogne derpaa kastede han Anker under Oerne ved Island. Det var just paa den Tid, Althinget holdtes, og did begav Thoraren sig flux, gik op paa Thinghoien, hvor Folk var forsamlet, tovede til Retter-Gangen var ude, og tog da saa til Orde: for fire Dage siden tog jeg Afskeed med Kong Olav Haraldson, og fra ham skal jeg byde Guds Fred her paa Landet, og hilse saa flittig, forst alle Hovdinger, og Ovrigheds mænd, og dernæst hele Folket, uden Forskjel paa Kion, paa Alder og Stand, at han vil være Eders naadige Herre, om I vil være hans gode Mænd, som det Venner egner, der hjelpe hinanden med Raad og Daad til Alt hvad som Godt er!

Hertil svarede Folket ikke Andet end Godt, og sagde, at hver Mand her vilde med stor Fornoielse være Kongens Ven, naar han saa vilde være deres igjen!

Dernæst folger, sagde Thoraren, med Kongens Hilsen, den Bon til Nordlændingerne, om de ikke nok, for Venskabs Skyld, vil forære ham den Oe eller det Rev ved Oefjord, som kaldes Grimsoe, hvorimod han er villig til at indromme dem hvad Fordele i hans Rige, de selv vil for-

lange! Endelig beder han især Gudmund paa Modrevalle at understytte Sagen, eftersom han har spurgt, at Gudmund er den som heri har Meest at sige!

Ja, svarede Gudmund, Kong Olavs Venskab gider jeg gjerne havt, og lover mig langt mere Fordeel af det, end af det stakkels Rev, han forlanger, men forsaavidt er Kongen feil underrettet, at han troer jeg har mere derover at sige end de Andre; thi det er nu gjort til et Overdrev, og altsaa maae de af os, som har meest Gavn af Den, samles og raadslaae om Sagen.

Dermed var det ude for den Gang, thi nu gik Hver til Sit, men saa siden holdt Nordlændingerne et Mode, hvori Sagen blev forhandlet og hver sagde sit Syneft. Da nu Gudmund kraftig understøttede Kongens Forlangende, var der Mange, som tog efter hvad han sagde; men med Eet blev man opmærksom paa, at hans Broder Einer stod og tav bomstille, og spurgde nu, hvoraf det kom sig, aldenstund han dog var En af dem, der pleiede at see dybest i en Sag?

Det kommer deraf, sagde Einer, at jeg svarer ikke gjerne, forend Nogen sporger mig; men naar jeg nu skal sige min Mening, da er det den, at her har vi en god Leilighed til at blive Kong Olavs Undersaatter; men saa maae vi naturligviis ogsaa belave os paa at bære alle de samme Byrder, som han har lagt paa Folket i Norge, og det maae vi ogsaa huske, at det er ikke blot os selv, vi skaffe Herskab, men tillige vore Born og Borne-Born, og hele vor Afkom, saalænge Island bygges, thi det Aag vil aldrig kunne afkastes! Nu vil jeg gjerne troe, at Norges nærværende Konge er en skikkelig Mand, men det vil formodenlig gaae herefter som hidindtil, hvor man skifter Konger, at de er ikke Alle eens, men Somme saa, og Somme saa!

Vil mine Landsmænd derimod beholde den Frihed, de har havt fra de kom her, da maae de endelig vogte sig for, at lade Kongen paa nogen Maade faae Haand i Hanke med dem, og ligesaalidt indrømme ham en Fodsbred Land, som indgaae at betale nogen aarlig Afgift, der kunde henregnes til Skat-Skyldighed! Lad hvem der vil skikke Kongen Foræringer, saasom Falke, Heste, Tjeldinger, Seil eller andre Ting, som rørlige ere, thi det er sømmeligt, og det er Noget, der kan betales med Venskab; ikke Grimsøe: et Stykke Land, som naar der ikke føres Noget fra, af Fode-Vahre, kan underholde en farlig Hob Folk! Lad kun først fremmede Tropper komme til Borge-Leie der, og faae deres Lang-Skibe paa Gang, da vædder jeg med, at Halvgaards-Mænd skal faae Gjæster nok!

Der nu Einer havde saaledes taget Bladet fra Munden, og forklaret Sammenhængen, da raabde Alle med een Mund, at der skulde ingen Sild blive af den Ravn, og nu var Thoraren da ude af den Drøm.

Thoraren havde imidlertid endnu Mere bag Øret, kom næste Dag atter paa Thinghøien, talede og sagde: Kong Olav bad mig være sit Bud til hans gode Venner paa Island, og navnlig til Gudmund Eiulfssøn, Snorre Gode, Thorkel Eiulfssøn, Skafte Lands-Dommer og Thorsten Hallssøn; og dette er hans Bud til Eder, om I ikke nok vil reise over og besøge ham i al Venskabelighed! Sætter de nogen Priis paa mit Venskab, lagde Kongen til, da veed jeg, de lade ikke heller den Reise gaae i Lang-Drag!

Herpaa fik han til Svar, at de takkede Kongen meget for Indbydelsen, men førend de kunde sige ham videre Beskeed om Reisen, maatte de dog først have Tid til at betænke sig, og tale med deres gode Venner. Fornævnde Høvdinger taldes nu nærmere ved om den Reise, og her hørde man da forskjellige Meninger; thi Gudmund og hans Broder Thorkel var meget opsatte paa Reisen, og sagde, at det var en stor Ære Kongen gjorde

dem, som man burde skjønne paa; men Snorre og Skafte derimod meende, det gjorde ingen Gode, at alle de Mænd, der havde Mest at sige paa Island, tog saaledes bort paa eengang, og gav sig i Normændenes Vold. Ja, sagde de videre, den hele Indbydelse kommer os saa mistænkelig for, at vi skulde snart troe, hvad Einer slog paa, at Kongen vilde nok gjerne pine noget ud af Islænderne, dersom han kunde komme ad dermed.

Omsider, da man havde knubbedes enstund, kom man til Rette om, at selv skulde fornævnte Mænd blive hjemme, men hver af dem skulde sende en Mand i sit Sted, som han kunde være bekiendt, og med den Aftale skildtes man ad paa Thinget; dog tog denne Sommer Ingen afsted, uden Thoraren, han kom om Hosten tilbage til Kong Olav, og fortalde, med den ovrige Beskeed, at de Islændere, han havde havt Bud efter, kom enten selv, eller sendte deres Sonner. Det Sidste skedte omtrent ogsaa den følgende Sommer, thi da indfandt sig hos Kongen, baade Steen Skafteson, Thorodd Snorreson, Geller Thorkelson, og Thorstens Broder: Eigil Sidu Hallson, men for Gudmund Eiulfson kom der Ingen, thi han var død om Vinteren, forend Reisen gik for sig.

Fire og Tresindstyvende Kapitel.
Om Kong Olavs Kneb mod Færrboerne.

Kong Olav havde ogsaa sendt Bud til Færoe efter adskillige Mænd, nemlig Gille Lands-Dommer, Leif Adserson, Thoralv paa Diemen, og Thrand paa Gote, og de kom denne Sommer, med en heel Flok Bonder-Sonner, til Norge allesammen, undtagen Thraud, som rigtig nok ogsaa havde lavet sig til, men fik, da det kom til Stykket, saadan en Hjertefærd, at han blev hjemme.

Dengang nu Færrboerne kom Kong Olav i Tale, fik de snart at vide, hvad den kiærlige Indbydelse havde at betyde, thi Kongen fortalde dem reent ud, at baade skulde Færrboerne herefter skatte til ham, og tillige underkaste sig den Lov han vilde give dem. Man hørde fremdeles, det var Kongens Mening, at de Færrboer, som var nærværende, skulde, paa Alles Vegne, tilsværge ham hans Forlangende, og at de Fornemste af dem skulde træde i hans Tjeneste, og da af hans Haand modtage Ære og Værdighed. Med alt Dette var der slig en Fynd i Kongens Ord, at Færrboerne fandt, det vilde nok kun see sort ud for dem, dersom de sagde Nei til Noget af hvad han forlangde, og desaarsag fik han sin Villie, uagtet der maatte holdes adskillige Møder, inden Færrboerne vilde til at sige Ja. Hele Reise-Selskabet gjorde da omsider Kong Olav deres Eed paa, at underkaste sig hvad Lands Lov og Ret, han vilde give Færoe, og yde den Skat, han forlangde; Leif, Gille og Thoralv traadte desuden som Hirdmænd i hans Tjeneste.

Derpaa lavede Færrboerne sig til Hjemreisen, og biede ikke længer end de var nødt til; Kongen lod dem ogsaa reise, og begavede ved Afskeden dem, der var blevet hans Tjenere; men derpaa udrustede han selv et Skib, som skulde gaae over til Færoe og hente Skatten, der var udlovet. Hermed gik det imidlertid seent fra Haanden, thi sildig kom Skibet afsted, og endnu hele næste Sommer saae man hverken til Skib eller Skat, man hørde derimod, at Skibet skulde være forliist paa Veien, saa det kom ikke til Færoe. Da sendte Kongen et andet Skib afsted i samme Ærende, og det kom rigtig i rum Søe, men siden hverken hørde eller spurgde man det Mindste til det eller til Folkene derpaa, og man gjorde sig da allehaande Gisninger om, hvor begge de Skibe kunde saaledes blive af.

Fem og Tresindstyvende Kapitel.

Om Ketild Kalv og Thord Gudbrandson, der kom i Svogerskab med Kongen.

Om Høsten lod Kong Olav, inde fra Vigen af, gaae Forbud for sig til Oplandet, og gjorde vitterligt, at der vilde han næste Vinter reise om paa Giæsterie, og det blev Alvor, saa Kongen kom, giæstede Folket, og rettede paa hvad Brost han fandt, enten i Henseende til Christendommen, eller i andre Maader.

Dengang nu Kongen kom op paa Hedemarken, da spurgde man det Nyt, at Ketild Kalv beilede til Kong Olavs Halvsyster Gunnild: en Daatter nemlig af Sigurd Syr og Aaste, hvis Giftermaal beroede ganske paa Kongen. Aldenstund nu Ketild var baade riig og velbyrdig, en forstandig og anseelig Hovding, og havde desuden, som vi nok mindes, i lang Tid været Kongens fuldtroe Ven, saa gjorde det Ene med det Andet, at fra Kongens Side var det Giftermaal ham meget vel undt, og der var ingen Ting i Veien; han fik strax Gunnild, og Kong Olav var selv med til deres Bryllup.

Siden, der Kongen kom op i Guldbrands-Dalen, ogsaa paa Gjæsterie, da kom der ogsaa en Beiler til Kongens Moster: Isrid Gudbrands-Daatter, for hvis Haand Kongen ligeledes raadte, og det var Thord Gudbrandson paa Steig, den mægtigste Mand i hele den Egn. Det var en Sag der vel blev taget i Betænkning, men gik dog, efter modent Overlæg, igjennem, saa Thord fik Isrid, og Kongen fik i Thord en trofast Ven, der havde saameget mere at betyde, som han igjen havde mange baade Venner og Frænder, der holdt med, hvem han holdt ad.

Herfra drog Kongen sønderpaa igjen, først til Toten og Hadeland, saa til Ringerige, og endelig til Vigen, hvor han opholdt sig i Tønsberg længe om Foraaret, medens der var meest Fart og størst Marked. Imidlertid lod han sine Skibe tiltakle, og havde bestandig mange Folk om sig.

Sex og Tresindstyvende Kapitel.

Om den Danske Kong Knud og hans Sendebud til Norge.

Knud den Store, eller, som han ogsaa kaldes, Gamle-Knud, var for nærværende Tid Konge baade i Dannemark og Engeland, og han var en Søn af Svenn Haraldsøn Tveskiæg, hvis Forfædre i mange Ledd havde siddet paa Danmarks Throne.

Knuds Farfader, Harald Gormsøn, havde efter Harald Graafelds Fald bemægtiget sig Norge, og Hakon Jarl hin Rige var ikke Andet end hans Statholder, som skulde yde ham Skat.

Knuds Fader, den danske Kong Svenn, raadte ogsaa over Norge, hvor han indsatte sin Svigersøn Erik Hakonsøn Jarl til Statholder, og han, tilligemed sin Broder Svenn, styrede Riget, indtil Erik, efter Anmodning af sin Svoger, Kong Knud, reiste til Engeland, og overdrog Norges Bestyrelse til sin Søn Hakon, som var en Systersøn af Kong Knud.

Samme Hakon hin Unge blev, som vi har hørt i det Forrige, fanget og afsat, da Olav Digre kom til Lands, hvorpaa han tyede over til sin Morbroder Kong Knud, og hos ham havde han været hele Tiden, lige til Nu.

Kong Knud havde ikke faaet Engeland uden Sværdslag, men maatte kæmpe sig dertil, og havde havt alle sine Kort nødig, før han vandt Seier, og fik Lands-Folket ret bragt til Lydighed; men nu, da det Rige var blevet ham fuldkommen underdanigt, kom ham ihu, at der var et andet Rige, som han havde Krav paa, men ikke Raadighed over, og det var Norges Rige. Noget af det syndes hans Syster-Søn at have Ret til, heelt og holdent meende han det tilkom ham, og fandt desuden, at det paa en skammelig Maade var kommet i fremmede Hænder.

En anden Aarsag, hvorfor Knud og Hakon tav saalænge med deres Fordringer paa Norge, var den, at i Forstningen, da Kong Olav var kommet, foer saagodt som hele Folket op, og vilde ikke vide af Andet, end at han skulde være Konge over det Hele, men siden, da Folk mærkede, de maatte ikke have Lov at raade sig selv, saa gik Heden over, Somme rømde Landet, og efterhaanden gjorde mangen fornem Mand og Bonde-Søn sig et eller andet Ærende til Kong Knud. Alle hvem der saaledes kom til ham, fik hele Lommen fuld af Guld og Sølv; thi Kong Knud, hvem de rigeste Lande i Norden skyldte og skattede til, havde Nok at give af, og han sparede heller ikke paa det. Hertil kom, at overalt i hans Lande-Mærker var der Fred og Roe, thi Ingen turde yppe Kiv med ham, og sine Undersaatter lod han ogsaa være i Fred, og beholde deres gamle Rettigheder; hvorfor han nødvendig maatte blive berømt baade vidt og bredt. Hvem der nu kom fra Norge, havde immer Meget at fortælle om Aaget, de var under, klagede deres Nød, snart for Hakon Jarl, snart for Kong Knud selv, og forsikkrede, at Normændene havde nu lært at skjønne paa deres eget Bedste, og gav sig heller i Dag end i Morgen under Kong Knud og Hakon Jarl. Det var en Tale, som Jarlen godt maatte lide, og immer gik han nu om Borde med Kongen, at han skulde dog prøve paa, om

Olav ikke vilde oplade dem Riget, eller dog, for Freds Skyld, dele det med dem, og der var Folk Nok som understøttede dette Jarlens Forslag.

Medens da Kong Olav, som sagt, om Foraaret opholdt sig i Tønsberg, da indfandt sig der med stort Bram Kong Knuds Sendebud, og havde Brev til Olav, med Kong Knuds eget Seigl for. Vel blev Olav smækvreed, da man meldte ham Ankomsten af dette Gesandtskab, og sagde, at det var ikke for det Gode, han vilde giøre enten ham eller hans Land, at Kong Knud lod saaledes gaae Bud til Norge; men da han imidlertid havde summet sig et Par Dage, tillod han dog Gesandterne at komme sig i Tale og rygte deres Ærende.

De kom da nu ind, holdt Brevet frem fra deres Herre og sagde: Meningen er, at Kong Knud giør Krav paa hele Norge, som et Rige, der har tilhørt hans Fædre; men eftersom Kong Knud har Freden kiærest, da byder han, her og allevegne, Fred Enhver som Fred vil holde, og vil ingenlunde giæste Norge med Herreskjold, hvis det lader sig undgaae! Vil da nu Kong Olav Haraldsøn beholde Norges Rige, da indfinder han sig hos Kong Knud, tager Landet af hannem til Lehn, sværger ham Troskab, og yder ham Skat, som Jarlerne fordum!

Herpaa overrakde de Brevet, der, Ord til Andet, lød som Talen.

Da svarede Kong Olav: Mig er i gamle Frasagn fortalt, at den Danske Kong Gorm syndes han var en dygtig Stol-Konge, skiøndt han kun regierede over Dannemark alene; men de følgende Dane-Konger har ikke været saa nøisomme, og Knud, mærker jeg, kan aldrig faae Nok, thi ellers maatte han dog nu, da han er Konge baade i Dannemark og England og har revet et stort Stykke af Skotland til sig, omsider sætte Grændse for sin Begiærlighed, og lade mig have mit Arve-Rige umisundt. For Resten gad jeg nok vidst, Hvad han mener er Lettest for ham, enten at

blive Keiser over hele Norden, eller Ene at æde al den Kaal der groer i Engeland; men jeg veed nok, at før skal han faae Kaalen til Livs, end jeg lader mig træde paa Nakken af ham, eller saameget som krummer min Ryg engang for ham! Hils I ham kun altsaa fra mig, at Norge vil jeg værge med Odd og med Egg, saalænge mine Oine see Solen, og Ingen i Verden yder jeg Skat!

Med den Beskeed maatte Knuds Sendebud noies, men fornoiede dermed var de rigtig nok ikke.

Sighvat Skjald havde megen Omgang med de Engelske Gesandter, thi han havde engang besøgt Kong Knud; og det var dengang han gjorde et Vers om, at Knud gav ham een Guld-Ring til en halv Mark, men Berse Torfeson Skjald to, der var ligesaa store, og desuden et prægtigt Sværd. Verset var dette:

Vist takke maae vi Baade
Den vidtberømte Knud,
Naar hver paa Haand mon skaade
En Finger-Ring saa prud;
En Mark og Meer med Kaarde
Fik du af Kloge-Knud,
En halv fik jeg i Gaarde,
For Alting raader Gud!

Iblandt megen anden Snak, som faldt mellem Sighvat og Gesandterne, kom de ogsaa paa Tale om deres Ærende til Norge, og fortalde Sighvat, paa hans Forlangende, hvordan det var gaaet dem hos Kong Olav, og hvor ilde han havde optaget deres Forslag; ved hvilken Leilighed de tilfoiede: vi kan slet ikke begribe, hvad han stoler paa, da han saa reent ud afslaaer at indfinde sig hos Kong Knud, og sværge ham Tro-

skab, thi det var dog det Bedste han kunde giøre, aldenstund Kong Knud er saa mild en Herre, at ingen Hovding kan have gjort ham Saameget imod, han faaer jo Tilgivelse, saasnart han bare kommer og gior ham sin Opvartning. Saaledes var der, for ikke ret længe siden, to Konger fra Fife i Nord-Skotland, som han var meget vreed paa, men det var forbi, saasnart de kom til ham, de beholdt hele deres Rige, og fik ovenikiøbet store Foræringer af ham. Dertil svarede Sighvat:

Om ogsaa, fra Five,
Hver Fyrste saa prud
For Freden vil give
Sin Krone til Knud;
Kong Olav, som Drotter
Drog ofte til Jord,
Sit Hoved dog blotter
For Ingen i Nord!

Knuds Gesandter begav sig nu paa Hjem-Reisen, havde god Vind, og kom da snart deres Konge i Tale, hvem de ogsaa bragde Beskeed, med de samme Ord, som Kong Olav havde brugt. Saa! sagde Kong Knud, saa Kong Olav mener, jeg vil æde al Kaalen i Engeland! Deri tager han ellers meget feil, og jeg skal nok vise ham, jeg intet Kaal-Hoved er; men han skal faae anden Mad end Kaal, ja Kold-Skaal skal han blive beværtet med hver Dag i Ugen fra Nu af!

Samme Sommer reiste Erlings Sønner paa Jedderen: Aslak og Skjalg, fra Norge over til Kong Knud, og fandt saameget bedre Modtagelse, som Aslak var gift med Svenn Jarls Daatter Sigrid: et Sydskende-Barn ad Hakon Erikson Jarl. Kong Knud anviiste dem store Indkomster begge To, og holdt dem hos sig i megen Ære.

Syv og Tresindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs og Kong Knuds Underhandling med Sverrig.

Om Sommeren stævnede Kong Olav Herserne til sig, og var bestandig mandstærk, thi Rygtet gik, at Kong Knud agtede sig den Sommer fra Engeland, og Somme vilde vide af Skipper-Efterretninger derovre fra, at Knud trak en stor Magt sammen; men da det lakkede henimod Høsten, deelde Rygterne sig, og medens Somme blev ved at paastaae, der var en Krigshær i Vente, var der Andre, som bestemt nægtede det. Kong Olav blev imidlertid hele den Sommer i Vigen, og havde sine Speidere ude, for at erfare, om Kong Knud kom til Dannemark.

Om Høsten derpaa skikkede Olav Bud ind i Sverrig til sin Svoger, Kong Onund, og lod ham vide, hvorlunde Kong Knud havde havt Bud hos ham og gjort Paastand paa Norge. Tillige lod Olav ham vide sin Mening: at fik Kong Knud først Norge, vilde det sikkert ikke vare ret længe, forend han vilde have Sverrig med; hvorfor det nok var Raadeligst, de lagde deres Hoveder sammen, og reiste sig med forenede Kræfter; thi da kunde de dog nok hamle op med Kong Knud!

Dette Budskab blev meget godt optaget, og Kong Onund lod Kong Olav hilse, at han var villig til at giøre Forbund med ham, saaledes, at hvem der angreb En af dem, skulde have Krig med dem Begge; men for Resten vilde de mødes og giøre nærmere Aftale, hvortil der godt kunde gives Leilighed, da Onund næste Vinter agtede at giæstere i Vester-Gothland, og Olav tog sit Ophold i Sarpsborg.

Samme Høst kom Knud den Store ganske rigtig til Dannemark, hvor han blev Vinteren over, med mange Folk om sig, og da han nu spurgde, at der var gaaet Bud imellem den Norske og Svenske Konge i store, hemmelige Anliggender; saa skikkede han om Vinteren ogsaa Bud over til Kong Ønund i Sverrig, med store Foræringer, og venlig Hilsen fra Kong Knud, at han haabede, Kong Ønund vilde ingen Deel tage i hans Stridigheder med Olav Digre; thi du, Kong Ønund, og hele dit Rige, lod Knud ham hilse, skal ikke have det Mindske af mig at frygte!

Sende-Budene traf ganske rigtig Kong Ønund, og glemde hverken at komme frem med Knuds Gaver eller med hans venlige Hilsen; men Ønund tog saa koldt mod begge Dele, at de godt kunde mærke, han var indtaget for Kong Olav. Da de derfor kom tilbage og gjorde Regnskab for deres Reise, bad de Kong Knud kun aldrig giøre nogen Regning paa Kong Ønunds Venskab.

Otte og Tresindstyvende Kapitel.

Om Langøe-Boernes og Thore Hunds Bjarmelands-Reise.

Medens Kong Olav, denne Vinter, blev siddende mandstærk i Sarpsborg, gav han Karl Halei et Ærende nordpaa, og Karl reiste da ufortøvet giennem Oplandet, over Dovre, til Nidros, optog der, af Kongens Gods, Saameget som han havde faaet Anviisning paa, og da han havde Lov at tage hvilket Skib han vilde, valgde han det, han fandt bedst skikket til Farten, han havde paataget sig, men det var en Bjarmelands-Reise, som Kongen og han skulde være halvt om.

Strax om Foraaret seilede nu Karl op til Helgeland, hvor hans Broder Gunsteen gjorde ham Selskab, og tog endeel Vahre med for egen Regning. Det var endnu tidlig paa Aaret, da de drog op til Fin-Marken, og fik da Bud fra Thore Hund, som havde spurgt deres Reise, at han agtede sig ogsaa til Bjarmeland den Sommer, og meende da, det var bedst at følges ad, og dele Gevinsten. Hertil svarede Brødrene, at naar han vilde komme med samme Styrke som de, og det var fem og tyve Mand, saa vilde de nok holde halvt med ham om hvad reen Gevinst der vankede, men Kiøbmand-Skabet drev Enhver for sin egen Regning.

Dengang nu Thores Bud kom tilbage, havde han imidlertid alt faaet sin store Langskibs-Bøtte ud, og taklet til, og hende besatte han nu med henved fiirsindstyve Mand, som Alle stod i hans Tjeneste, saa han var paa denne Reise Ene baade om Raadet og om Fordelen. Saasnart han var færdig, foer han afsted, og traf Brødrene oppe ved Sandvær, hvorpaa de gjorde Følgeskab, og havde prægtig Vind. Vel havde Gunsteen, da Thore kom saa mandstærk, talt med sin Broder om det, og sagt: vi gjorde udentvivl bedst i at vende om; thi Thore kan jo giore ved os hvad han vil, og Pokker troe ham! Men Karl sagde Nei, vende om vilde han paa ingen Maade, skiøndt, lagde han til, jeg nægter ikke, at havde jeg, førend vi tog hjemme fra, vidst, at Thore Hund vilde komme saa mandstærk og giore Følgeskab, da skulde vi rigtig nok ogsaa have havt nogle flere Folk. Siden spurgde de Thore, hvad det skulde smage ad, at han havde taget mange flere Folk med, end Aftalen var; men dertil svarede han blot: stort Skib, mange Folk, vort er en Slughals, og det skal være en meget snever Vending, hvor man har en brav Karl for mange.

Derved blev det; man seilede nu for det Meste, som man bedst kunde, og i Mags-Veir kom Brødrene altid et godt Stykke forud, men naar

hun saa kulede op, hentede Thore dem ind igien, og saaledes gik det, de var sjelden sammen, men havde dog immer hinanden i Kikkerten.

Der de nu kom til Bjarmeland, søgde de Kjøbstæden, og der var fuldt Marked, saa hvem der bare havde Nok at kiøbe for, kunde faae Saameget han vilde. Baade Thore og Karl, som begge To var vel forsynede, fik da en svær Hob Graaværk, Sobel og Maar, styrede derpaa, efter Markedet, ud ad Vina-Floden, og opsagde Freden med Lands-Folket.

Der de nu kom ud af Floden, blev der holdt et Søe-Thing, hvor Thore spurgde, om Folk ikke havde Lyst at giøre Landgang, og plyndre sig Lidt? Jo, sagde de Allesammen, det vilde de gierne, naar de bare vidste, hvor der var Noget at fortjene. Ja, sagde Thore, da kan jeg vise jer et Sted, hvor vi kan faae Nok, at sige, naar Anslaget vil lykkes; men det kan ogsaa nok være, der vanker braadne Pander! Ja, sagde de Allesammen, naar der bare er Noget at fiske, saa lad gaae! Jo, sagde Thore, det er der rigtig nok, for, skal jeg sige jer, det er Skik her, at naar en riig Mand døer, saa bliver der holdt Skifte imellem ham og hans Arvinger, og hans Part, som er snart det Halve, snart ogsaa kun en tredie eller fjerde Deel, bliver baaret ud i Skoven, og enten lagt i et eget, dertil indrettet Huus, eller kastet sammen, med Muld imellem, til en Høi.

Aftalen blev nu, at i Skumringen skulde man være færdig til Landgang, saa smukt holde Trop, og søge Stranden, lige paa Øieblikket, naar Skipperne sagde til. Aftenen kom, Endeel blev sat til at vogte Skibene, Resten gik op med Thore i Spidsen, og Brødrene bagest, kom først over en Slette, og saa til en stor Skov, hvor Thore befalede at fare sagte, og immer skrælle Bark af Træerne, saa man kunde see og finde tilbage.

Endelig kom de til en stor aaben Plads, og standsede ved et høit Planke-Værk, med en Port paa, som var stænget indvendig, og her skulde sex Mand, To ad Gangen, skiftes til at holde Vagt, hver Nat; men det traf sig nu saa heldig, at de To, der skulde vaage først, var gaaet hjem, og de, der skulde løse af, var ikke kommet. Saa gik Thore da hen til Plankeværket, klyngede sig op ved sin Øxe og slap over ved den ene Side ad Porten, medens Karl krøb over ved den anden, hvorpaa de mødtes ved Porten, skiød Slaaen fra, og lukkede deres Stalbrødre ind.

Hør nu, sagde Thore, her i dette Indlukke finder I en Hoi, som er en Blanding af Jord og Sølv og Guld, og den skal I holde jer til, thi Bjarmernes Gud, Jomale, som ogsaa staaer herinde, maa Ingen være saa forvoven at plyndre!

Alle Mand gav sig nu i Færd med Høien, og skrabede sammen baade i Pose og Sæk, men naturligviis fik de paa den Maade ligesaameget Muld som Guld. Der nu Thore syndes det var Tid, sagde han, at man skulde forføie sig ud, og anordnede det saa, at Brødrene, Karl og Gunsteen, skulde gaae først, og han selv sidst; men i det de nu gik ud, slog Thore en Svinke hen til Jomale, og tog en Sølv-Bolle fuld af Sølv-Penge, som stod paa hans Skiød; puttede Pengene i Lommen, og gik saa ud til de Andre med Hanke-Bollen paa Armen. De havde imidlertid savnet ham, saasnart de Alle kom ud. Karl gik tilbage, for at see, hvor han blev af, mødte ham i Porten, og saae aldrig saasnart Sølv-Bollen, førend han foer hen til Jomale, og gav ham et Hugg i Nakken med sin Øxe, for at faae et stort Guld-Smykke, han havde om Halsen; men Hugget blev saa drøit, at Hovedet røg af Jomale, og gjorde et forfærdeligt Rabalder. Karl tog imidlertid Smykket, og alle Mand tog til Beens, men nu kom ogsaa Vagten strax, som havde hørt Bulderet, og blæste i deres Horn,

hvorpaa man snart hørde Luren drøne paa alle Kanter. Normændene skyndte sig nu ind i Skoven, hvor Skraal og Skrig snart meldte Bjarmernes Ankomst, men Thore Hund, som gik sidst, havde To foran sig, der bar en stor Sæk med Noget i, ligesom Aske, hvoraf han tog i sin Haand og kastede, snart bag sig, og snart ud over Folket. Der de nu kom igiennem Skoven, og ud paa Sletten, hørde de nok, at Bjarmerne kom farende efter dem med et afskyeligt Brøl, fik dem ogsaa snart ved begge Sider ad sig, men dog aldrig saa nær, at de gjorde dem nogen Skade, og deraf sluttede de, at Bjarmerne maatte ikke kunne see dem.

Saasnart nu Brødrene med deres Folk, som var i Spidsen, naaede Stranden, og kom om Bord, biede de ikke et Øieblik efter Thore, men tog Tjeldingerne af, huggede deres Fæste, hidsede Seil og lod staae ad Søen til; saa at, inden Thore kunde komme til Seils, var de Pokker af Syne. Farten gik nu over Gandvig, og da det, paa den Aars-Tid, aldrig blev mørkt, seilede man ligesaagodt ved Nat, som ved Dag; men omsider maatte Brødrene dog en Aftenstund lægge bi ved nogle Holme, rebe Seil og kaste Anker, for Skiærenes Skyld, som de ikke kunde kiende, før Vandet faldt; og her naaede Thore dem. Saasnart han havde kastet Anker, lod han Baaden sætte ud, sprang med et Par Karle deri, og roede hen til Brødrene. Da de nu kom og hilste paa ham, bad Thore Karl overlade ham Guld-Smykket, thi, sagde han, det er ikke meer end billigt, at jeg faaer hvad Klenodier der vankede, aldenstund I maae takke min gode Forstand for, at I slap; da du, Karl, derimod styrede avet om for os!

Nei, sagde Karl, Smykket har jeg tilkeiset Kong Olav, som er halvt med mig om Alt hvad der kommer ud af Reisen; men naar du tager

hen, og beder ham om det, saa faaer du det kanskee, da det er muligt, han vil ikke eie, hvad der er taget af Jomale.

Ja, ja, sagde Thore, saa vil vi da nu gaae op paa Øen og skifte Bytte.

Nei, sagde Gunsteen, nu skifter Strømmen, nu maae vi afsted! og da Thore saae, de begyndte at lette, sprang han i Baaden, og roede tilbage til sit eget Skib, men inden han fik hidset Seil, var Brødrene langt borte, og skjøndt hans Folk brugde sig alt hvad de kunde, saa kunde de dog ikke naae dem forend ved Geiersvær, hvor man finder det første Brygge-Leie. Her lagde begge Skibene til en Aften-Stund, Brødrenes yderst i Havnen og Thores indenfor, og, saasnart Thore havde tjeldet, tog han en stor Hob Folk i Land med sig, gik ud, hvor det andet Skib laae, og raabde ad Styrmændene, at de skulde komme i Land, han vilde tale med dem. Brødrene kom ogsaa med nogle faa Mænd, og strax begyndte Thore, hvor han slap sidst, at Byttet skulde bæres i Land og deles, men Brødrene meende, det havde ingen Hast, forend man kom, hvor der boede Folk. Jo vist, sagde Thore, det var en nye Skik, at stole saadan paa hinandens Ærlighed og bie med Bytte, til man kommer hjem.

Da de saaledes havde staaet og knubbedes enstund, gik Thore sin Vei, men var ikke kommet ret langt, før han bad sine Folk kun tøve et Grand, vendte om, og raabde paa Karl, at han vilde tale et Ord med ham i Eenrum; Karl kom, men saasnart de mødtes, jog Thore et Spyd igjennem ham og sagde: see nu, Karl, kjender du ogsaa en Bjærkeboe; men hvem skulde Andet tænkt, end at du betids havde kjendt Spydet: Sels-Hevner!

Dermed gik Thore og hans Folk ombord, men Gunsteen og hans Følgesvende løb strax til, da de saae Karl falde, fandt ham steendød, snap-

pede Liget, foer ud, kastede Tjældingen af, stødte fra Land, og gik under Seil. Da Thore og hans Folk saae det, skyndte de sig ogsaa alt hvad de kunde, at faae Tjældingen ned, og Seilet op, men i det de hidsede, sprang Touget, og Seilet sloi over paa den anden Side af Skibet, hvorved de blev meget sinkede, saa Gunsteen var langt borte, forend de kom paa Glidd. Vel greeb de nu til Aarerne, for at det skulde gaae des raskere, men saa gjorde Gunsteens Folk ligesaa, og de var nu ikke gode at hale ind, thi Gunsteens Skib var meget bedre at lavere med inde imellem Øerne. Ikke desmindre vandt de dog efterhaanden saa Meget, at da Gunsteen kom ud for Lendvig, saae han ikke andet Raad, end at lægge ind og løbe fra Skib og Ladning. Det varede heller ikke uden et Øieblik, saa var Thore ved Haanden, foer i Land, og gjorde Jagt efter Gunsteen, som ogsaa havde været leveret, var han ikke stødt paa en grumme klog Kone, der forstod at skjule ham, saa han blev i Behold. Thore lod da omsider den Fugl flyve, vendte om, løssede Gunsteens Skib, ladede det igjen med Steen, borede det saa i Grund, ude paa Fjorden, og seilede hjem til Bjærkøe.

Gunsteen og hans Følgesvende var nu meget forsigtige, listede sig imellem Øerne paa Smaa-Baade, laae stille om Dagen, reiste kun om Natten, og blev saaledes ved, til de kom forbi Bjærkøe, og ud af Thores Enemærker. Omsider naaede Gunsteen dog Langøe, og der blev han ikke gammel, men skyndte sig afsted igjen sønderpaa, og holdt ikke op, for han kom til Kong Olav, og fik ham fortalt det Ene med det Andet, som var forefaldet paa Bjarmelands-Reisen. Hele den Handel huede naturligviis ikke Kong Olav, men Gunsteen tilbød han Plads i sin Gaard, indtil Videre, og lovede, ved Leilighed, at tage sig af hans Sag, hvormed Gunsteen var vel fornøiet, og slog sig til Roe hos Kongen.

Ni og Tresindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Møde med Kong Onund og Reise til Hordeland.

Den Vinter, Kong Knud var i Danmark, sad Kong Olav, som sagt, i Sarpsborg, og samme Vinter drog Kong Onund gjennem Vester-Gothland med tretusind Mand, ved hvilken Leilighed der gik Bud mellem ham og Kong Olav, at de vilde modes om Vaaren ved Konghell, thi de vilde helst opsætte Modet, saalænge til de vidste, hvad Kong Knud vilde tage sig for.

Der nu Foraaret kom, lavede Knud sig til Afreisen, og seilede til Engeland, efter at have overdraget Dannemarks Bestyrelse til sin Søn Horde-Knud, og til Ulv Jarl, en Søn af Thorgils Sprakalegg, som var en ypperlig Krigsmand, og gift med Knuds Syster Astrid Svens-Daatter, med hvem han avlede Svenn, som siden blev Konge i Dannemark.

Saasnart nu Olav og Onund horde, at Knud var borte, begav de sig til Samlings-Stedet i Konghell ved Elven, var meget glade ved at see hinanden, og lod det ei være Nok med at love hinanden, i alle Mands Paahor, ubrodeligt Venskab; men talde, og aftalde Meget sammen, som Ingen vidste, forend det siden tildeels ved Udforelsen kom for en Dag. Saare venskabelig var da ogsaa Afskeden, ved hvilken Leilighed de kappedes om at give hinanden Foræringer.

Medens nu Onund drog ind i Gothland, sogde Olav nordop i Vigen og saa fort videre, vesterom, Agde forbi, til Eggersund, hvor han maatte ligge længe for Modvind.

Her fik Man Efterretning om, at Erling Skjalgson og Jedder-Boerne havde en stor Hær paa Benene; og siden var det en Dag, at Folk stod og trættedes om: enten Vinden var sønden eller sydvest, og i det Hele: om det var muligt med det Veir at lægge Jedderen op; Noget de Fleste reentud nægtede. Ja, svarede saa Haldor Brynjolfsøn! da tør jeg dog nok vove, vi fandt det muligt, med det Veir, at lægge Jedderen op, dersom det var til Giæste-Bud vi skulde hos Erling paa Sole! Da befoel Kong Olav, strax at tage Tjeldingen ned, og fare afsted, som da ogsaa skedte, og nu var der ingen Ting i Veien: det gik som det var smurt, Jedderen forbi, og ind til Hvidingsøe endnu samme Aften.

Herfra drog Kongen nordop i Hordeland og reiste om paa Giæsterie.

Halvfierdsindstyvende Kapitel.

Om Thoralv Færrboes Drab.

Samme Foraar var der et Skib afgaaet til Færøe, med det Bud fra Kong Olav, at En af hans Hirdmænd: enten Leif Adserson, Gille Landsdommer, eller Thoralv paa Diemen skulde komme over til ham. Fornævnte Mænd fik ogsaa rigtig Budet, og holdt i den Anledning en Sammenkomst, hvor de nok giættede sig til, at Kongen vilde æske nærmere Underretning om de to Skibe, der var blevet borte med Mand og Muus, og som man mumlede om, havde faaet deres Ulykke paa Færøe selv; men de besluttede dog imidlertid, at Thoralv skulde reise, hvorpaa han ogsaa lavede sig til, gjorde en Byrding istand han havde, og hyrede en ti, tolv Mand til Besætning. Nu, medens han laae og ventede paa Vind; var det en Dag, i Solskins-Veir, at Thrand paa Gote kom ind i Stuen, og saae der begge

sine Broder=Sønner: Sigurd og Thord Lave, samt Gaut hin Rode ligge og strække sig langs hen ad Bænkene. Det maa jeg tilstaae, sagde Thrand, at Meget forandres i Mands=Minde, thi det var ikke Skik i mine unge Dage, at ligge saa og dovne i godt Veir; og, maae I dog ikke skamme jer at Thoralv skal være raskere end I! Uld har vi her saamegen, at hun er færdig ved at krybe selv oven ud, men hun maa vel ogsaa selv tage til Markeds, om hun ellers skal komme der, og Byrdingen hernede i Nostet, hun skal da nok ligge der, til hun raadner! Var jeg bare lidt yngre, end jeg er, da skulde det gaae i en anden Stue!

Sigurd sprang nu op, kaldte paa Thord og Gaut og sagde, at det Drillerie vilde han ikke taale. De gik da samtlig ned, fik fat paa Gaardskarlene, og trak Byrdingen ud; der fattedes hverken Redskab eller Ladning, saa de blev snart reisefærdige, var ligesaa mandstærke som Thoralv, og kom afsted samme Dag, som han. Underveis havde begge Skibene bestandig hinanden i Sigte, og kom samme Aften til Lands i Norge ved Herne, hvor de blev liggende ikke langt fra hverandre. Morkt var det, og da man vilde til at gaae i Seng, havde Thoralv et Ærende i Land, men da han gik tilbage, blev der smidt et Klæde over Hovedet paa hans Følgesvend, som i det Samme horde et Skrald, blev loftet op fra Jorden, og kastet hovedkulds ud i Stranden. Han sank til Bunds, men kom dog op igjen, søgde did, hvor han forlod Thoralv, og fandt ham død, klovet ned i Skuldrene. Skibsfolkene bragde nu Liget ombord, og skikkede Bud om hvad der var skeet, til Lygren, hvor Kong Olav da befandt sig paa Giæsterie. Her blev da strax holdt et Forhør, hvor Folket fra begge Færøe=Skibene maatte møde, Kongen var selv paa Thinget og sagde: her er skeet Noget, som vi, Gudskelov, sjelden hører, at en giæv Mand er snigmyrdet og det udentvivl uskyldig, thi sporger jeg nu, om her paa Thinge er Nogen tilstæde,

som kan angive Gjerningsmanden! Da der nu Ingen var, som vilde vide Noget af Sligt, tog Kongen igien Ordet og sagde: ja, da skal jeg nu sige, hvad jeg mener, og det er, at de andre Færr-Boer har været Mestre for det Stykke Arbeide, Sigurd Thorlakson har udentvivl dræbt Thoralv, og Thord Lave smidt den anden Mand i Søen. Endvidere giætter jeg mig til, at de har gjort det, fordi de var bange for, Thoralv skulde fortælle deres Skarnstykker, thi han var ventelig vis paa, hvad jeg tvivler om, at det er hos dem mine forrige Sendebud har lidt Skibbrud, og ladet deres Liv!

Der Kongen tav, stod Sigurd Thorlakson op og sagde: aldrig for har jeg talet paa Thinge, og sagtens vil man da finde, jeg veed kun daarlig at føie mine Ord; men der er dog nu ikke Andet for, end at Noget maa jeg svare. Ei skionner jeg da rettere, end at den Tale, Kongen førde nu, maa være avlet paa Mænds Tunge, der ere hverken nær saa kloge eller gode som Han; men har kun havt i Hu, at tee sig som vore arrigste Fiender. For det Første veed jeg ikke, hvad Rimelighed der er i, at jeg skulde have giort Thoralv Ondt, som var min gode Ven og Fostbroder; men sæt ogsaa, at det forholdt sig anderledes, saa vi var-Uvenner, da maatte jeg endnu være meget dummere, end jeg er, dersom jeg heller vilde prøve det Bovestykke, at tage ham af Dage her, saa at sige, for Kongens Næse, end hjemme paa Færøe.

Saa nægter jeg da herved Gierningen, saavel paa Mandskabets, som paa egne Vegne; jeg vil frie mig med Lovens Eed, om I det tilstæder, men anseer I Jernbyrd for bedre Vidnesbyrd, da vil jeg ogsaa underkaste mig den i Kongens egen Nærværelse!

Der Sigurd havde endt sin Tale, var der Mange, som bad, at han maatte faae Lov at fralægge sig Sigtelsen, da de fandt, han havde forsvaret sig saa godt, at han var vist uskyldig.

Ja, sagde Kongen, den Karl er ingen Kastekiep, og er denne Sag ham løiet paa, da er han sikkert en ypperlig Mand, men i andet Fald er han det frækkeste Skarn, der kan gaae paa to Been, og det skulde jeg snarest troe. Imidlertid viser han vel snart selv, hvad Moders Søn han er, og, for gode Mænds Ord, skal det være ham tilladt at fæste Jernbyrd. Sigurd gav nu sin Forsikkring fra sig, at han næste Dag vilde møde paa Lygren, hvor Biskoppen skulde vie Jernet, og hermed endtes Forhøret: Kongen drog tilbage til Lygren og Sigurd med sine Folk ned til Skibet.

Om Aftenen, i Tusmørket, kaldte Sigurd Mandskabet sammen og sagde: vi skal ikke Andet sige, Folk, end at vi er kommet i en stodt Ulykke, saa skammelig, som vi er beløiede, og det er godt at see, hvad Ende det vil tage med os, dersom den Konge faaer Lov at raade; thi saadan en underfundig Ræv, der først selv har ladet Thoralv slaae ihjel, og vil nu giøre os til Stimænd, han kan sagtens hitte paa at føre os i Vilderede med Jernbyrden, og i saadan en Fælde maa Pokker løbe. Seer I vel, nu lufter hun lidt fra Fjeldene ud efter Sundet; vil I, som jeg, saa hidser vi Seil, og lader staae til ud i rum Søe; og vil Thrand have sin Uld solgt, faaer han seile med hende selv; thi, kan jeg slippe vel herfra, skal jeg vist aldrig sætte min Fod i Norge meer.

Det fandt Mandskabet var et herligt Raad, satte strax Seil til, kom om Natten ud af Sundet, og skyndte sig at komme hjem til Færøe, hvor Thrand vel gnavede over Vende-Reisen, men fik kun et studs Svar, og beholdt dog Knegtene hos sig.

Dengang man nu i Norge saae, at Sigurd havde skruppet sig bort om Natten, da fik man ikke de bedste Tanker om ham, og Mange af dem, der i Gaar havde taget ham varmest i Forsvar, fandt det nu heel rimeligt, at han havde en ond Samvittighed. Kongen selv talde ikke synderlig meer

om den Sag, men fandt sig nu forvisset om, at hans forrige Mistanke var noksom grundet.

Et og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Kong Olavs Skatte-Krav paa Island.

Kong Olav reiste nu videre paa Giæsterie, lod saa en Dag de Islændere kalde, som havde indfundet sig hos ham: Thorodd Snorreson nemlig, Geller Thorkelson, Steen Skafteson og Eigil Hallson, tog Ordet og sagde: I har ladet Eder dermed forstaae, at i Sommer agtede I Jer hjem til Island, og jeg har hidtil hverken sagt Nei eller Ja, men nu skal I høre, hvad jeg har betænkt: du, Geller, skal faae Lov at reise, naar du vil tage Bud med fra mig, men I andre Islændere skal smukt blive her, saalænge til jeg hører, hvad man vil svare paa Budet, jeg skikker med Geller. Det fandt de, som vilde gierne hjem, men maatte ikke, var en net Forklaring, og et Bedragerie af Kongen, der modtog dem som frie Mænd, og holdt dem som Trælle.

Det blev imidlertid derved: Geller lavede sig til, drog afsted, kom til Island, og rygtede næste Sommer Kongens Ærende paa Al-Thinget, som bestod i det Forlangende, at Islænderne skulde underkaste sig Norges Love, yde Kongen Sagefald, og for hver Næse en Skilling i Skat, der var saa god som Tiendedelen af en Alen Vadmel. Hermed fulgde den Hilsen, at vilde Folket indrømme det, var Kongen deres Ven, men hvis ikke, maatte de vente, han gjorde dem al den Fortræd, han kunde.

Folk fandt nu rigtig nok, det var ingen rede Sag at svare paa, men, efter lang Raadslagning blev dog Alle enige om, reentud at afslaae Kongens Begiæring om Skat og Skyld, med hvilken Besked da Geller, sam-

me Sommer, reiste tilbage til Norge, og traf Kong Olav om Høsten i Vigen, da han var kommet fra Danmark, hvorom Mere paa sit Sted.

To og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Steen Skaftesøns Flugt og om Arnes mægtige Sønner.

Det Aar, Kong Olav havde sendt Geller til Island, som var hans Regierings det trettende, drog han om Efterhøsten op til Trøndelagen, og tog for Vinteren sit Ophold i Nidros. Her havde han Islænderne hos sig, men baade Thorodd Snorreson og Steen Skafteson vare meget misfornøiede med saaledes at maatte dandse efter Kongens Pibe, og Steen især, thi han, som var en meget smuk Karl, havde megen Dannelse, var en god Skjald og førde sig prægtig op, havde tillige store Tanker om sig selv. Hans Fader Skafte havde gjort en Vise om Kong Olav, som Steen skulde fremføre, men det var endnu ikke skeet, og derimod havde Steen ikke sparet at stikle paa Kongen baade i løs og bunden Stiil. Da nu hverken han eller Thorodd tog sig i Agt for hvad deres Mund sagde, eller hvem der hørde det, saa kom det for Kongen, hvordan de gik og snakkede op, og sagde, iblandt Andet, at en Skjelm maatte være i Kongens Sted, der narrede Fædre til at sende ham deres Sønner i Oprigtighed og behandlede dem som Trælle. Herover blev Kongen vreed, og da nu Steen en Dag var inde hos ham og bad om Tilladelse til at kvæde den Vise, hans Fader Skafte havde gjort om Kongen, fik han ikke andet Svar, end: nei Steen, kvæd os først den Vise om mig, du selv har gjort! Jo, jeg giøre Viser, svarede Steen, nei, Konge, jeg er ingen Skjald, og sæt, jeg var det,

saa skiøttede I dog ligesaalidt om mine Viser, som om Andet hvad mit er. Dermed gik Steen sin Vei, men mærkede nok hvad det var, Kongen sigtede til.

Under denne Samtale var en af Kongens Lade-Fogeder, ved Navn Thorger, tilstæde, men reiste kort efter hjem til Kongens Gaard i Orkedal, hvor han bestyrede Avlingen.

Siden en Nat løb Steen med sin Skosvend bort, søgde over Gulaasen ned i Orkedal, og kom en Dag ved Aftenstid til den Gaard, hvor Thorger var Brydie. Thorger tilbød ham strax Herberge, men spurgde dog tillige: hvor Reisen gjaldt? Uden at svare herpaa, bad Steen ham laane sig Hest og Slæde, som han saae, de agede Korn hjem med; men Thorger gjorde Indvendinger, og sagde: jeg kan jo ikke vide, hvordan det hænger sammen med din Reise, og om du farer med Kongens Forlov, især da jeg hørde forleden Dag, der faldt halvveis knubbede Ord mellem Kongen og dig. Tænker du da, sagde Steen, at fordi jeg maa fire for Kongen, det skal være ligesaadan med hans Trælle, og, som han det sagde, trak han sit Sværd, slog Lade-Fogeden ihjel, satte sig i Slæden, lod sin Dreng springe op paa Hesten, kiørde hele Natten, og standsede ikke for han kom ned i Surendal paa Møre. Her lod han sig sætte over Fjorden, blev ved at reise videre i største Skynding, og fik allevegne god Befordring, da han, uden at tale om Drabet, blot udgav sig for en Kongelig Drabant.

En Dag i Skumringen ankom Steen til Thorberg Arnesons Gaard paa Gidskøe, hvor Konen Ragnild, en Daatter af Erling Skjalgson, var ene hjemme, og hun tog meget venskabelig imod ham, som ikke var saa underligt, naar man veed det Foregaaende. Det havde nemlig truffet sig engang, at Steen var seilet til Norge med sit eget Skib, og laae under

Sidskoe, paa en Tid da Ragnild var i Barns-Nød; hun var meget syg, ingen Præst havde de paa Øen, heller ingen i Nærheden, og man skikkede da Bud til Islands-Fareren: om der ikke skulde være en Præst ombord. Nu var der jo rigtig nok en Præst fra Vestfjorden, som hedd Bard, men ung var han, grumme tynd var hans Lærdom, og, da han selv kiendte sin Skrøbelighed, blev han meget betuttet over det Gesandtskab, og vilde ikke følge med. Steen tog sig imidlertid af Sagen, og da han bad Præsten fare afsted, indvilligede han ogsaa paa det Vilkaar, at Steen gik med, thi, sagde Præsten, naar jeg har dig i Baghaanden, saa tør jeg endda nok vove det. Ja, sagde Steen, da skal det ikke komme derpaa an, og nu gik de da op til Gaarden med Budene begge To. Lidt efter gjorde Ragnild Barsel med en Pige, som Præsten strax døbde, for Svagheds Skyld; hun blev kaldt Thora, Steen bar hende og gav hende en Guld-Ring i Navn-Fæste. See, da lovede Ragnild Steen sit trofaste Venskab, og bad ham kun komme til hende, naar han trængde til Hjelp, og Steen svarede, at det skulde ogsaa blive det sidste Pigebarn, han holdt under Daaben. Saaledes var de skildtes ad sidst, og nu huskede da Steen Ragnild paa hendes gode Løfte, fortællende hvad ham var hændt, og hvordan han var faldet i Unaade hos Kongen. Ragnild svarede, at visselig vilde hun staae ham bi af alle Kræfter, bad ham for det Første bie, til hendes Mand kom hjem, og skikkede ham til Sæde hos hendes Søn Eisten Orre eller Urhane, som da var tolv Aar gammel, hvorpaa Steen betænkde baade Moder og Søn med Foræringer.

Da nu Thorberg kom hjem, kom Ragnild strax og fortalde, at Steen var der, og bad ham endelig tage sig hans Sag an; men Thorberg, som allerede, inden han kom hjem, havde spurgt den hele Handel med Steen, var gnaven, og svarede: nei, jeg har alt spurgt, at der er holdt Forhør,

Steen er gjort fredløs, og Kongen er smækvreed, saa jeg maatte være en stor Nar, om jeg vilde lægge mig ud med Kongen, for at bjerge en udlændisk Mand. Derfor, lad du Steen komme ud af Huset, jo før jo heller!

Ja, sagde Ragnild, skal han ud af Huset, saa gaaer jeg med, thi jeg forlader ham ikke.

Ih, saa reis kun du, svarede Thorberg, hvorhen du vil; men jeg tænker, du kommer vel snart igien, thi knap bliver der andre Steder gjort saa meget ad dig som her!

Strax sprang Sonnen, Eisken Orre, op og sagde: skal Moder bort, saa vil jeg heller ikke være her.

Hillemænd, sagde Thorberg, hvor I fuser frem og sætter mig Stolen for Dorren! Ja, ja, saa faaer jeg vel lade jer raade, skiøndt I giør jer vel vigtige, men det maa jeg sige, Ragnild, du slægter din Familie altfor meget paa, i at blæse Kongen et Stykke.

Velan, sagde Ragnild, sortner det for dine Øine, naar du tænker paa at tage Steen i Forsvar, saa reis ned med ham til min Fader Erling, eller skaf ham blot Følgeskab, saa han kan komme sikkert derned!

Nei, sagde Thorberg, Erling er noksom ilde lidt hos Kongen, at jeg ikke skulde giøre Galt værre, ved at sende ham Steen paa Halsen.

Nu blev da Steen paa Gidskøe om Vinteren, men saa, efter Juul, kom der Bud fra Kongen, at Thorberg skulde møde hos ham inden Midfaste, eller tage Skade for Hjemgield; og da Thorberg nu raadførde sig med sine gode Venner om den Sag, raadte de Fleste ham fra det Vovestykke, at komme for Kongens Øine under nærværende Omstændigheder, og bad ham i det Mindste først at skille sig af med Steen. Thorberg var imidlertid ikke for at bie, og tog hen til sin Broder Find, for at faae ham til at følge med sig; men Find svarede ham blot, at det var dog alt for

galt, at staae saaledes under Toffelen, at man for sin Kones Skyld ikke turde være sin Konge troe. Ja, ja, sagde Thorberg, vil du ikke følge med, kan du jo blive hjemme; men det er da nok ellers mere Frygt end Kiærlighed der holder dig tilbage.

Dermed skildtes de To ad i Vrede, og nu drog Thorberg til sin anden Broder: Arne, fortalde sin Forlegenhed og bad ham følge med sig. Det er jo dog forunderligt, sagde Arne, at saa klog og forsigtig en Mand som du er, kan løbe saaledes Panden imod Væggen, og giøre Kongen vreed for ingen Ting! Var det endda en Frænde eller Fostbroder ad dig, du holdt Haand over, det lod sig høre; men for en fredløs Islænders Skyld at føre baade sig og hele sin Slægt i Ulykke, det er jo gal Mands Værk! Rigtig, svarede Thorberg, det gaaer her, som man siger: der er en Fæt i hver Æt! Tungt var det tilvisse, at vor Fader skulde komme saa galt afsted, tilsidst at avle saadan en Vantrivling og Vanslægtning, ja, var det ikke at tale vor Moders Ære for nær, saa vilde jeg sige, at du har ikke Fader sammen med Nogen af os Andre.

Derpaa reiste Thorberg misfornøiet hjem, og skikkede Bud op i Trondelagen til sin Broder Kalv, om han dog ikke nok vilde møde ham ved Agdenæs. Det fik han Løvning paa, Erling, hvem Ragnild havde sendt Bud til om Hjelp, skikkede sine Sønner: Sigurd og Thord, hver med et tyvesædigt Skib, som førde halvfemtsindstyve Mand, og, grumme glad over den Bistand, gjorde nu Thorberg sig færdig, havde selv ligeledes et tyvesædigt Skib, og satte Kaasen op til Trondelagen. Da han kom der, traf han baade Arne og Find, hver med et tyvesædigt Skib, tog meget kiærlig imod dem, og sagde blot, see saa! slib Kniven, saa bider han! Ja, sagde Find, det er ellers sjelden jeg trænger til at slibes! Nu drog de da Allesammen videre, da de kom ved Agdenæs, stødte Kalv til dem, ogsaa

med et tyvesædigt Skib, velbemandet, og de lagde nu ind ved Nid-Holmen, hvor de blev om Natten. Steen var med ombord.

Morgenen efter holdt de Raad, og da vilde baade Kalv og Erlings Sønner, at man skulde tage til Byes med hele Styrken, og lade Skjebnen skifte, men Thorberg vilde derimod, at man skulde først prøve til med Læmpe og give gode Ord; det Samme syndes Arne og Find, og det blev da afgjort, at de To skulde blot tage et Par Mand med, og begive sig ind til Kongen.

Det skedte, men Kongen havde allerede spurgt, hvilken Hob Folk de havde med sig, og var derfor ikke god at komme i Tale. Find bød Bod saavel for Steen som for Thorberg, saa stor som Kongen vilde selv bestemme, naar blot Thorberg maatte beholde Lehn og Landefred, og Steen Liv og Lemmer; men dertil svarede Kongen: det kommer mig for, som I har stilet jeres Reise efter at raade til Hælvden med mig, eller kanskee lidt meer, saa jeres Penge-Bud kunde I gierne spare! For Resten maa jeg sige, det var hvad jeg sidst havde ventet, at I Brødre vilde sætte mig Kniven paa Struben; men jeg kan da nok begribe, det er Godtfolk paa Jedderen, der har pustet den Vind i Seilene, I kommer med.

Nei Konge, sagde Find, langt fra at vi Brødre har sanket Folk, for at byde Eder Spidsen, tilbyde vi Eder vor troe Tjeneste; men sandt er det, at afslaaer I den, og vil giøre Thorberg nogen Overlast, da agte vi, med Samt det Folk os følger, at sætte os under Knud den Stores Vinger. Da saae Kongen op og ned ad ham, og sagde: ja, det er Ligemeget, I Brødre skal være forligte med mig, naar I vil eedelig forbinde jer til, at følge mig i Land og af Land, aldrig forlade mig, uden jeg selv giver Lov, og aldrig dølge det for mig, om I veed Nogen, der vil forraade mig.

Der nu Find kom tilbage fra Kongen til Følget med den Besked, blev der strax holdt Raad, og Thorberg erklærede, at han, for sin Deel, vilde indgaae Vilkaaret; thi, sagde han, hverken har jeg Lyst til at gaae fra Gaard og Grund, og søge fremmede Fyrster paa Haand, ikke heller forlanger jeg større Ære, end at følge Kong Olav og være hvor han er! Nei, sagde Kalv, da vil jeg saamænd ikke binde mig med nogen Eed til Kong Olav; thi jeg vil ikke være hos ham en Time længer, end jeg kan beholde mine Indkomster, min Værdighed og hans Venskab, og saaledes burde vi Alle tænke. Ja, sagde Find, da tør vi dog nok vove at lægge Sagen i Kongens Haand; og Arne sagde: besluttede jeg mig til at følge dig, Broder Thorberg, om du endog vilde strides med Kongen, saa maa jeg sagtens følge dig nu, da du har et anderledes godt Forsæt, og hvad Find og du vedtager, det er jeg fornøiet med.

Nu løb da de tre Brødre: Thorberg, Find og Arne, med eet Skib ind til By-Broen, gik op til Kongen, gjorde den Eed, han forlangde, og blev saaledes forligte med ham. Derpaa talde Thorberg Steens Sag, og Kongen svarede, at Steen maatte fare i Fred for ham, hvor han vilde, kun ikke til Kongens Gaard. Derpaa vendte Brødrene tilbage til Flaaden, dog kun for at skilles ad, thi kun Find blev hos Kongen, Kalv drog til Egge, og Thorberg sønderpaa hjem med de Øvrige.

Steen fulgde nu med Erlings Sønner, og drog saa tidlig om Foraaret over til Engeland, hvor han i lang Tid blev, og havde sine gode Dage hos Kong Knud.

Tre og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Find Arnesøns Helgelands-Færd og om Thore Hund.

Find Arnesøn havde ikke været ret længe i Kongens Gaard, førend han en Dag blev kaldt ind tilligemed de andre Kongens sædvanlige Raad-Mænd, og i denne Forsamling erklærede Kong Olav: det var nu hans faste Forsæt, næste Foraar at udbyde fuld Leding, baade af Folk og af Skibe, over hele sit Rige, og gaae med hele den Styrke han fik, Kong Knud under Øine; thi, sagde han, jeg veed nu bestemt, at det er hans ramme Alvor med Fordringen han har gjort paa min Throne. Desaarsag er det min Villie, at du, Find Arnesøn, farer nu op til Helgeland for mig, byder, som sagt, fuld Leding ud, og møder mig med Flaaden deroppe fra ved Agdenæs!

Derpaa udnævnede Kongen andre Sendebud, som skulde fare deels ind i Trondelagen, og deels sønderpaa, saa Kongens Villie blev Alle vitterlig; men vi maae nu følge med Find, som besatte en Skude med henved tredive Mand, og foer saa afsted, det snareste muligt, op til Helgeland, kaldte Bønderne til Things, og udbød Leding, som ham var befalet. Bønderne der havde store Skibe, som var netop byggede til det Samme, og dem gjorde de ogsaa, da Budskabet kom fra Kongen, istand til Ledings-Færd.

Dengang nu Find kom høiere op, blev han vel ved at holde Thing, men skikkede dog ogsaa, naar han syndes, særskilt Bud til en og anden Mand i samme Ærende. Saaledes skikkede han da, blandt Andre, Bud til Thore Hund paa Bjærkøe, og strax gjorde Thore det store Skib istand,

han forrige Sommer havde havt paa Bjarmelands-Reisen, bemandede det med sine Gaards-Karle, og udrustede det aldeles paa egen Bekostning.

Find havde bestemt Vaage til Samlings-Pladsen for alle de Skibe, som havde hjemme der nordenfor, her flokkedes de da tykt om Foraaret og biede efter Find, til han kom nordenfra. Dengang Find kom, havde, blandt Andre, ogsaa Thore Hund indfundet sig, og nu kaldte da Luren alt Ledings-Folket sammen til Stand-Thing, hvor Vaabnene blev synede, og Optælling gjort efter Skib-Rederne.

Men, der nu det var fra Haanden, sagde Find: endnu har jeg et Ord med dig at tale, Thore Hund! og spørger, hvad Bod du vil byde Kongen for hans Hirdmand Karl, du slog ihjel, og for det Kongens Gods, du ranede i Lendvig? Svar mig nu strax, thi jeg har Kongens Fuldmagt til at afgjøre Sagen!

Thore brugde nu først sine Øine, og da han saae, der stod en heel Hob Folk i fuld Rustning paa begge Sider af ham, og saae tillige, at baade Karls Broder, Gunsteen, og mange andre hans Frænder var nærværende, da sagde han: jeg vil svare kort og godt, Find, at i Alt hvad der kan være imellem Kongen og mig, er jeg fornøiet med hvad Dom han selv vil fælde.

Nei, Thore, sagde Find, der bliver ikke saamegen Stads af, thi vil du have Sagen forligt, kommer du til at nøies med min Dom.

Velan, sagde Thore, det vrider jeg mig heller slet ikke ved, thi ogsaa da er Sagen i gode Hænder.

Thore gik nu hen til Find, og kaarede ham til Voldgiftsmand paa lovlig Maade, og dernæst afsagde Find Dommen, som gik derpaa ud, at Thore skulde i Mande-Bod udrede ti Mark Guld til Kongen og Ligesaame-

get til Gunsteen og Karls øvrige Frænder, samt i Volds=Boder for Godset andre ti Mark Guld, og Alt at betale strax!

Det var grovt, sagde Thore.

Ja, ja, sagde Find, du kan jo ogsaa lade være, men saa maa Sagen staae dig aaben.

Nei, sagde Thore, men jeg faaer dog vel lidt Opsættelse, mens jeg laaner mig frem hos mine Naboer.

Opsættelse! sagde Find, nei, hid med Pengene lige paa Timen! og lad os saa med det Samme faae det store Guld=Smykke, du tog fra Karl, da du slog ham ihjel!

Dertil svarede Thore, at han havde intet Smykke taget, men da traadte Gunsteen frem, og forsikkrede, at Karl havde havt Smykket om Halsen, da han sidst gik fra ham, og at det var borte, da de tog Liget.

Ja, sagde Thore, det kan gierne være, thi det er Noget, jeg slet ikke har ændset; men, sæt ogsaa, jeg havde et Smykke, saa ligger det nu hjemme paa Bjærkøe.

Imidlertid, saa da Find satte Thore Spyds=Odden for Brystet, og bad ham komme frem med Smykket, fandt Thore det dog om sin Hals, løste det af, og gav det til Find.

Derpaa vendte Thore sig og gik ud paa sit Skib, men Find fulgde ham med en heel Flok lige i Hælene, og da de kom om Bord, gik Find langs henad Skibet, lettede Lugerne, og saae da i Rummet ved Masten to Tønder, saa store, at Ingen syndes han havde nogentid seet Magen.

Hvad har du i de Tønder? sagde Find.

Drikke=Vahre, sagde Thore.

Da kunde du dog nok skiænke os engang, Landsmand! sagde Find, siden du er saa vel forsynet.

Hvorfor ikke, sagde Thore, og lod En gaae hen og tappe i en Bolle til Find og hans Folge, som ogsaa drak, og fandt det var udaf den bedste Tonde.

Saa, sagde Find, men nu var det Pengene, vi skulde have fat paa!

Thore blev imidlertid ved at gaae op og ned ad Skibet, og snakke, saa med En af sit Mandskab, og saa med en Anden, indtil Find begyndte at blive hoiroslet, og sagde, at nu vilde han have Pengene; da svarede Thore, at naar han vilde gaae i Land, skulde han strax faae dem.

Der nu Find fandt sig heri, kom Thore lidt efter, og løste en Pung op, hvori der var ti Mark lodigt Sølv; men dernæst kom han stikkende med den ene Klud efter den anden, i Somme var der een Mark, i Somme en halv og i Andre kun et Par Skilling, sigende med det Samme: I seer nok jeg maa kridtle mig frem med Laane-Gods, da mine Lomme-Penge ikke vil slaae til. Siden gik han atter ud paa Skibet, og kom tilbage med en Hob Fikke-Punge, og skillingede Markerne sammen, mens Dagen gik, og Skibene med, thi saasnart Thinget var holdt, lavede Folk sig til Afreisen, og seilede alt som de blev færdige. Omsider var de fleste Skibe seilede; Man kaldte paa Find, at han maatte skynde sig, og endnu fattedes Tredie-Parten af Boderne; men da Find saae, der begyndte at blive tomt omkring ham, sagde han til Thore: ja, jeg seer nok du vil nodig af med dine Penge, siden du vender hver Skilling to Gange, lad det derfor nu være Nok indtil videre, saa kan du betale Kongen selv Resten! Dermed stod Find op og gik, og Thore sagde: ja, Find, det holder jeg med, at vi skilles nu ad, og jeg skal altid være villig til at betale min Giæld saaledes, at hverken Du eller Kongen skal have Noget at klage.

Find gik nu til sit Skib og skyndte sig ud efter Flaaden, men med Thore gik det grumme langsomt, inden han slap ud af Havnen, og da han saa endelig kom til Seils, styrede han ud ad Vestfjorden, stak i rum Søe, og løb saa vel sønderpaa, men aldrig nærmere Land, end at Bjergene laae, om ikke lige med Vand-Skorpen, dog kun derover med halv Hoide. Saaledes gik det ned til Nord-Søen, men da Thore kom der, lod han staae ad Engeland til, giæstede der Kong Knud, og blev hos ham meget vel antaget.

Siden kom det op, at Thore havde havt Solv og Guld nok med sig, thi han havde Alt, hvad baade Karl og han tog i Bjarmeland, og hvad de store Tønder angaaer, da var der dobbelt Bund i dem, saa foran var der lidt Drikke-Vahre, men for Resten var de propfulde af Graaskind, Zobel og Maar.

Find begav sig imidlertid med Flaaden ned til Kong Olav, fortalde ham det Ene med det Andet, og lagde til, at, tog han ikke meget feil, var Thore reist udenlands: over til Kong Knud i Engeland, hvor han da, sagde Find, udentvivl vil giøre os mange Ulykker.

Ja, sagde Kongen, jeg tvivler ikke paa at Thore jo er os gram nok; men just derfor seer jeg helst, han er Pokker i Vold!

Fire og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.

Om Asmund Grankeldsøns Trætte med Harek paa Tjøtoe.

Denne Vinter havde Asmund Grankeldsøn været oppe ved sit Lehn i Helgeland, og opholdt sig hjemme hos sin Fader, og nu var der et Vær,

som havde fra Arilds=Tid hørt til Grankelds Gaard, men som Harek paa Tjotøe gjorde Paastand paa, og havde i nogle Aar med Magt benyttet sig af; thi der faldt baade Fugle og Sælhunde, saa det var baade et Fiske=Vær og et Æggе=Vær. Nu vidste imidlertid Asmund og hans Fader, at de havde et godt Rygstyd hos Kongen i deres retfærdige Sag, og de tog desaarsag, strax om Foraaret, over til Harek, og hilste fra Kong Olav, at han skulde lade sin Paastand paa Været falde. Det syndes imidlertid Harek ikke om, og svarede: ja, Asmund, du kan sagtens gaae og fisle for Kongen; men jeg har dog Retten paa min Side, og du skulde dog rigtig fare lidt i Mag, uagtet du bilder dig ind, du er en stor Karl, fordi du har Kongen i Baghaanden. Vist nok maa du ogsaa være en Pokkers Karl, om det skal gaae dig godt af, at slaae Høvdinger ihjel, og giøre dem uærlige i deres Grav, og nu rane min Eiendom, jeg som dog før har kunnet endogsaa lidt meer end hamle op med mine Ligemænd, og du er dog Pokker ikke min Ligemand af Byrd og Blod.

Ja, Harek, sagde Asmund, at du er en mægtig og høibaaren Mand, det har rigtig nok Mange faaet at finde, saa det svider til dem; men desuagtet troer jeg dog, du gjorde bedst i at forskaane os med din Voldsmands=Færd, eller i det Mindste bie, til du hitter paa Noget, der ikke er saa aabenbar uretfærdigt.

Hermed skildtes de ad, og Harek lod ikke desmindre ti, tolv af sine Gaards=Karle roe hen til Været paa Fangst med en stor Skude, men da de havde faaet den fuld af Allehaande, og vilde til at roe hjem, saa kom Asmund over dem med tredive Mand, og bad dem losse. Vel lod de, som de horde det ikke, men saa gik Asmund dem paa Livet, og de fik da snart at fornemme, de havde faaet Herskab, thi Somme blev saarede, Somme

kom i koldt Bad eller fik en banket Trøie, og hele Profiten gik i Arbeids-Lonnen, thi Asmund tog hvad der var.

Der nu Hareks Karle kom hjem med den Besked, svarede han ikke Andet dertil, end: det er just ingen stor Begivenhed, men rigtig nok kalder man jo Nyt hvad sjelden skeer, og Bank pleier mine Folk ikke at faae. Dermed var det forbi, Harek var lystig, og talde ikke meer om den Ting; men gjorde sin tyvesædige Snekke istand, udrustede den paa det Bedste, bemandede den med sine raskeste Karle, og drog om Vaaren ned at følge Kongen i Leding. Her traf han Asmund, der blev holdt et Møde imellem dem, de tog Kongen til Voldgifts-Mand, og da Asmund førde Vidner paa, at Været havde ligget til hans Faders Gaard, faldt Dommen saa aldeles til hans Fordeel, at Grankeld skulde beholde Været, og Hareks Karle Huggene som holdne Vahre. Ja, ja, sagde Harek: det er ingen Skam, ihvor det siden gaaer, at have firet for Kongen!

Fem og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.

Om Thorodd Snortesons Jæmtelands-Færd og om Arnliot Gellina.

Kong Olav meende, det fulgde af Forliget mellem ham og den Svenske Konge, at Jamterne skulde herefter skatte til Norge, men de havde nu i lang Tid skattet til Sverrig, og faaet deres Embedsmænd derfra, og Svenskerne vilde ikke vide af Andet, end at Kiolen skulde giøre Grændsen mellem Rigerne. De nærværende Konger var jo rigtig nok Svogre og gode Venner, men, som sædvanlig, vilde dog Ingen af dem miste Noget af hvad han troede tilkom ham, og derfor havde Kong Olav ogsaa skikket

Jamterne det Bud, at dersom de ikke vilde skylde og skatte til ham, skulde de skee Skam. Jamterne havde imidlertid besluttet, at de vilde blive under Sverrig, og saaledes stod Sagerne, da Kongen i Begyndelsen af den Vinter, han, som sagt, sad i Nidros, lyste til, at han vilde have Sendebud til Jæmteland at kræve Skat; men der var ikke ret Mange, som havde Lyst til at giøre den Reise, thi Folk havde endnu ikke glemt, hvordan det gik Thrand Hvid, da han, selv tolvte, drog derind i Kongens Ærende, og fandt, som meldt er, sin Død.

Imidlertid var der dog en Mand i Kongens Gaard, der selv bød sig til, og det var Islænderen Thorodd Snorreson, som til sin store Harme maatte nødes til at blive, da Geller Thorkelson reiste, og som nu kun brød sig lidt om, hvordan det gik ham, naar han blot kunde komme paa fri Fod.

Kongen var vel fornøiet med Thorodds Tilbud, som derpaa afreiste selv tolvte, kom til Jæmteland, og tog ind hos Thore Laugmand, som var Landets høieste Øvrighed. De blev meget vel modtagne, men da de kom frem med deres Ærende, erklærede han, det var en Sag, han ikke kunde svare Noget til, uden de andre Høvdingers og Bønders Samtykke, saa man kom til at holde et Thing i den Anledning. Det skedte ogsaa, der blev holdt et stort Thing, Kongens Sendebud blev hjemme hos Thores, men selv tog han til Things, og foredrog Sagen for Almuen, som eenstemmig svarede, at den Norske Konge fik ingen Skat af dem, og man var kun uenig om, hvad der skulde giøres ved Sendebudene, thi Somme vilde have dem hængt, og Somme vilde have dem slagtet og offret. Omsider blev man dog enig om at giemme dem, til den Svenske Konges Embedsmænd kom, og saa overlægge med dem, hvordan man bedst skulde give dem deres Bekomst; men imidlertid skulde man holde dem op med

Snak, lade, som man opkrævede Skatten, og beværte dem godt, men fordele dem, saa der kun blev To paa hvert Sted.

Thorodd og En til blev nu hos Thores, til Julen kom, og da var der stort Giæstebud og Ølsmaal, thi alle Bønder der i Byen holdt Samlav med Drikning, og Thore havde det saaledes med sin rige Svoger i næste Bye, at den første Halvdeel af Julen var han og alle Hans hos Thore, og siden var Thore hos ham. Nu havde Thores Svoger en voxen Søn, og han kom en Aften, da man drak til Pæls, til at drikke med Thorodd, ved hvilken Leilighed de kom op at trættes om Kongerne i Sverrig og Norge, baade de gamle og de nye, samt om hvem af dem der havde faaet bedst Nam til hinanden med Plyndring og Mandslæt. Da slap det Bonde-Sønnen ud af Munden: ja, ja, sagde han, har ogsaa vore Konger mistet flest Folk, saa kan det jævnes med tolv Mands Liv, efter Juul, naar den Svenske Konges Embedsmænd kommer, thi I veed kun lidt hvad I bier efter. Det skrev Thorodd bag Øret, især da der var Mange, som smidskede i Skiægget derad, og gav baade den Norske Konge og hans Sendebud Stik-Piller. Fuld Mund, tænkte Thorodd, taler af Hjertens Grund, lagde næste Dag alle sine Ting paa rede Haand, og listede sig derpaa om Natten med sin Følgesvend ad Skoven til; men Morgenen efter, kom Jæmterne ud med deres Støvere, fandt dem og førde dem tilbage til Gaarden, hvor de blev smidt ned i et dybt Hul, under Laas og Lukke, fik smal Tæring, og ikke Andet at ligge paa, end hvad de gik og stod i.

Imidlertid, da man kom midt i Julen, drog Thore med alle Fribaarne paa Gaarden over til sin Svoger, og der blev da Ingen hjemme til at passe paa Thorodd, uden Trællene; men de havde faaet en heel Deel Drikke-Vahre, og begyndte strax at bælge sig, saa allerede i Mørkningen var de beskiænkede. Da de nu havde drukket, saalænge de gad, faldt de paa,

at Gravmændene, som de kaldte Fangerne, skulde dog heller ikke mangle, og sendte da Mad ned til dem. Thorodd kvad nu en Vise for de Trælle, der kom med Maden, som morede dem kostelig, hvorimod de til Gjengjæld sagde, at han var en Danne=Mand, og gav ham et stort Lys at see ved. Imidlertid kom Nogle af de Trælle, som var inde i Stuen, ud, og raabde paa dem, der var hos Fangerne, at de skulde komme ind i en Hast, og ollede, som de var paa begge Sider, glemde de baade at lukke Lem og Dør. Fangerne skar nu deres Skindpeltse ud i Remmer, knyttede dem sammen, gjorde en Lykke paa Enden, og kastede saalænge, til den fik fat om Foden af en Kiste, der stod oppe paa Gulvet. Ved Hjelp af den Line, og ved at staae paa Thorodds Skuldre, slap hans Folgesvend op af Hullet, der var Reeb Nok der i Laden, og dermed vilde han nu hidse Thorodd op, men kunde ikke magte ham. Da bad Thorodd ham smide Rebet over Bjelken og veie ham op med Træ og Steen, det hjalp, nogle Rensdyrs=Skind hængde der i Udhuset, dem skar de Kloverne af, bandt disse bagvendte under Fødderne paa sig, lagde Ild under den store Korn=Lade og lob saa bort i den bælgmørke Nat. Laden tilligemed endeel andre Huse brændte, Fangerne blev ved at løbe hele Natten, og da man om Morgenen gik paa Jagt efter dem, blev Stoverne forvildede af Rensdyrs=Sporene som viiste tilbage til Gaarden, saa man fandt ikke Thorodd og hans Følgesvend, der laae og var krøbet i Skjul. Man holdt nu op at lede, Fangerne fortsatte Reisen gjennem vilde Egne, og kom en Aften til et lille Huus, hvor de gik ind, og fandt der en Mand og en Kone siddende ved Ilden, som tog godt imod dem, gav dem Noget at leve af, og fortalde, at Manden, som hedd Thore, var for et Drabs Skyld flygtet fra Bygden, og boede nu i denne lille Hytte. Der blev nu ogsaa gjort et Leie istand ved Arnen til de Fremmede, og der laae de alt, da der kom en Mand ind fra et andet Huus,

hvem Thorodd, da Ilden brændte endnu, ret nøie betragtede, thi han var saa stor som en Rise, havde et høiadeligt Udseende, og var klædt i en Skarlagens Kappe, sammenheftet med Guld-Hager. Thorodd hørde nu ogsaa, at denne Mand skiændte paa Folkene i Huset, fordi de havde taget Giæster ind, da de dog knap selv havde Noget at bide, men dertil svarede Konen: Aah, det gaaer ikke saa tit paa, min Broder, at det er Noget at giøre sig vreed over, det var bedre, du, som har anderledes Evne end vi, gjorde selv de Fremmede noget Godt! Heraf mærkede Thorodd, at det var en Broder ad Konen, den samme Mand, men hørde ogsaa at han hedd Arnliot Gellina, og det Navn var ham bekjendt, som Navnet paa den værste Røver og Voldsmand, der kunde gaae paa Guds grønne Jord. Imidlertid, trætte var de Fremmede tilgavns af Reisen, og sov ind.

Et Par Timer før Dag kom Arnliot igien, vækkede de Fremmede, og sagde, de skulde strax staae op og giøre sig reisefærdige. Det gjorde de ogsaa, de fik Davre, og af Thore hver et Par Skier, Arnliot spændte ogsaa sine Skier paa, der var forskrækkelig baade brede og lange, og bad nu de Fremmede følge sig; men de havde Tids Nok: saasnart Arnliot satte sin Stav til Jorden, var han et langt Stykke foran. Han standsede nu til de kom, men tog imod dem med de Ord: paa den Maade kommer vi ingen Vegne, I faaer staae bag paa hos mig. Det skedte, Thorodd stillede sig lige bag hans Ryg, og holdt i hans Belte; den Anden holdt igjen i Thorodd, og saa feiede Arnliot afsted med dem, som om han havde været løs og ledig.

Saaledes gik det fra Morgen til Midnat, da kom de til en Fjeld-Stue, hvor de gik ind, slog Ild, og fik Mad, ved hvilken Leilighed Arnliot strængelig forbød de Andre at smide enten Been eller Krummer paa Gulvet. Selv tog han en Sølv-Brikke op af Lommen, som han spiiste

paa, Alt hvad der levnedes, giemde han, og forde derpaa de Fremmede op paa et Loft i den anden Ende af Huset, hvor de lagde sig til Roe, med alle deres Klæder og Vaaben hos sig. Arnliot befalede dem for Resten, at ligge saa stille som Muus, og selv laae han yderst, bevæbnet med Sværd, og med et Haand=Spyd, saa langt, at naar det stod, kunde han knap række op til det gyldne Hand=Fang.

De havde ikke ligget ret længe, saa kom der tolv Kiobmænd ind, som vilde med Kram til Jæmteland, og de gjorde en forskrækkelig Blæst, var lystige og overgivne, tændte et stort Baal paa, fik Mad, og smeed alle Benene paa Gulvet. Siden lagde de sig til Roe omkring Ilden, men da de havde sovet lidt, kom der en stor, fæl Trold=Kiælling ind, snusede allevegne om, slugde først Been og hvad andet Ædeligt hun fandt, greeb saa fat paa den Mand, der laae næst for Haanden, reev ham i Stykker, og lagde ham over Ilden. Derved vaagnede de Andre i en fæl Drøm, og foer op, men hun var dem for stærk, og tog Livet af dem Alle, paa Een nær, som lob hen under Loftet, og raabde, at var der Nogen, som kunde, maatte de dog endelig hjelpe ham; hvorpaa Arnliot bukkede sig ned, tog ham i Skuldrene, og trak ham op til sig. Hexen satte sig nu ved Ilden og begyndte at æde paa dem der laae og steegdes, men saa stod Arnliot op, tog sit Spyd og jog i hende, saa Odden sad ud af Brystet. Med et fælt Skrig foer hun op, og var med et Spring ude ad Dørren, saa Arnliot maatte lade hende beholde Spydet. Han gik nu hen og bar Ligene ud, lavede og lukkede Dørren, som hun havde revet af, da hun sprang ud, og lagde sig derpaa igien, til det dagedes. Der saa de Fremmede var kommet op, og havde faaet Davre, sagde Arnliot: ja, nu maae vi skilles ad, thi I kan aldrig tage feil, naar I folger Kiobmændenes Traadd, som de gjorde i Gaar, og jeg maa ud og see, jeg faaer mit Spyd igien. Hvad

Krammen angaaer, den skal jeg nok siden randsage, og tage af den for min Umage, hvad jeg kan bruge.

Vil du, Thorodd, blev Arnliot ved, nu hilse Kong Olav fra mig, og sige, jeg veed ingen Mand, jeg saa gjerne gad seet og kiendt som ham! Dog, sagde han, tog og tørde Solv-Brikken i Dugen, Kongen vil vel svare, at min Hilsen er ikke en halv Skilling værd, saa bring ham da denne Brikke, og siig, at den er min Hilsen!

Herpaa sagde de hinanden Farvel, og drog hver sine Veie, dog fulgdes den Person af Kræmmer-Laget, som var sluppet heelskindet, tilbage med Thorodd, og han stædtes ikke, før han naaede Nidros. Der han saa fik Kongen i Tale, forklarede han, hvordan hele Reisen var løbet af, hilste ogsaa fra Arnliot og leverede Solv-Brikken, hvorpaa Kongen sagde, det var ilde, at Arnliot ikke kom og besøgde ham, og det er stor Skade, sagde han, at saa dygtig og dyrebar en Mand skal være kommet paa saa gale Veie!

Thorodd blev nu det Øvrige af Vinteren hos Kong Olav, reiste saa næste Sommer med hans Forlov hjem til Island, og skildtes meget venskabelig fra ham.

Sex og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Karl hin Mørske og Thrand paa Gøte.

Dengang Kong Olav om Foraaret var løbet ud fra Nidros og havde trukket saavel den thrøndske som helgelandske Flaade til sig, seilede han sønderpaa, først ned til Nord-Mør, hvor Skibene derfra og fra Romsdal kom til ham, og saa til Sønd-Mør, hvor han enstund blev liggende ved Heroe, for at oppebie endeel Skibe, der fattedes.

Her holdt Kongen tit Stand-Thing, thi der kom ham Meget for Øren, som han syndes, burde tages under Overveielse, og paa et af disse Thinge holdt han en Tale om alt det Tab, han havde lidt ved Færrboerne, og om Skatten, han aldrig havde seet en Skilling af; men, sagde han saa, nu agter jeg dog at skikke Bud derover igien efter Skatten. Derpaa vendte Kongen sig til adskillige Mænd, som han ønskede vilde rygte hans Ærende, men Alle saa undskyldte de sig, og vilde lade Pokker reise til Færøe.

Da reiste sig paa Thinget en Karl som et Huus, bister at skue, klædt i Rødt, med Hjelm paa Hoved, Sværd ved Belte, og Lang-Spyd i Haand, opløftede Røsten og sagde: her skal man lade være usagt, at som Herren er, saa følge ham Svende; thi det kalder jeg snavs Karle, som vægre sig ved at fare en god Konges Ærende, af hvem de dog med begge Hænder har annammet Gaver og Æres-Beviisninger! Velan! ikke har jeg hidindtil været Kongens Ven, meget mere har han været mig gram, og vil vel sige, ei uden Føie; men dog, Konge, byder jeg mig nu til at giøre den Reise, om ellers ingen Bedre er fal!

Hvad var det for en mandhaftig Karl, sagde Kongen, som her tog Svaret! Velan! i hvo du est, saa er du af en anden Tønde, end de Øvrige her, thi de som jeg meende at kiende for godt til at frygte for Nei af, trække sig tilbage, og du, hvem jeg nok aldrig før har seet for mine Øine, eller kiender engang af Navn, du kommer og byder dig selv til!

Ja, Konge, svarede Karlen, mit Navn, skiøndt det er ikke smukt, har du dog udentvivl hørt nævne, thi man kalder mig Karl hin Mørske.

Ha, ha, god Karl! sagde Kongen, er det dig! Ja, det var ingen Løgn, dig har jeg rigtig nok hørt nævne førend i Dag, og det er heller ingen Løgn, at der har været den Tid, da, om vi havde mødtes, og jeg

maatte raadet, skulde du ikke have løbet langt med hvad der mødte dig i min Nærværelse; men siden du nu kommer og tilbyder mig din Tjeneste, saa nødes jeg vel til at giengiælde det med Tak og Gunst, om jeg ikke vil, du skal være bedre end jeg. Altsaa, kom du til Mit, og vær min Giæst i Dag! saa skal vi tale nærmere om det Andet!

Ja nok! sagde Karl, og dermed var den Snak forbi.

Hidindtil havde Karl hin Mørske været en Viking paa en Hals, og en slem Rans-Mand, saa Kong Olav havde meget ofte skikket Folk ud for at tage ham af Dage; men for Resten var Karl kommet af fornemme Folk, og manglede hverken Snildhed, Driftighed eller Dannelse; og nu da Karl paatog sig Færøe-Reisen, tog Kongen ham ikke blot til Naade, men blev ham særdeles gunstig og udstyrede ham paa det Bedste. Han fik et Skib med henved tyve Mands Besætning, og særdeles varme Anbefalinger fra Kongen til hans Venner paa Færøe: Leif Adserson og Gille Lands-Dommer.

Karl afseilede nu, saasnart han var klar, havde god Vind lige til Færøe, og løb ind i Thorshavn paa Strømøe. Her blev nu holdt et Thing, hvor, blandt Andre, Leif og Gille indfandt sig med et stærkt Følge, og saasnart de havde faaet deres Boder tjældet og gjort i Stand, kom de hen og hilste meget venskabelig paa Karl, som derpaa bragde dem Kong Olavs Ord og Hilsen og fremlagde sine Beviisligheder. Hertil svarede de ogsaa meget kiønt, tilbød ham deres Huus, og lovede at staae ham bi med Raad og Daad af alle Kræfter, et Tilbud han naturligviis med Glæde tog imod.

Lidt efter kom ogsaa Thrand paa Gøte hen at hilse paa Karl, var grumme sød, og sagde: du kan aldrig troe, hvor glad jeg er ved at vor retmæssige Konge og Herre har sendt saa giæv en Mand herover i sit

Ærende, og der hjelper ingen Snak, du maa endelig tage til Takke hos mig i Vinter, ligesom jeg da i Alt, hvad der kan fremme din Ære, er til din Tjeneste.

Ja, svarede Karl, det er et Tilbud, jeg med største Fornøielse skulde taget imod, dersom jeg ikke alt havde lovet mig til Leif.

Nu vel, sagde Thrand, saa var den Lykke og Ære Leif, ikke mig beskaaret; men er der da ellers slet ingen Ting, hvori jeg kan være dig til Hjelp og Tjeneste?

Jo, sagde Karl, du giør mig en stor Tjeneste, om du vil opkræve Skatten for mig paa Østerøe og alle de nordlige Øer.

Gierne, sagde Thrand, det er ikke meer end min underdanige Skyldighed, at fremme Kongens Ærende.

Derpaa gik Thrand tilbage til sine Boder, og Meer veed man ikke om det Thing at fortælle.

Karl tog nu hjem med Leif Adserson, som beholdt ham hos sig hele Vinteren og opkrævede Skatten saavel paa Stromøe, som paa alle de sydlige Øer. Da Foraaret kom, og man skulde til Things, var Thrand paa Gøte blevet upasselig, havde gierne Ondt i Øinene og Værk i Lemmerne, men ikke desmindre reiste han dog til Things som sædvanligt. Efterat man havde været samlet nogle Dage, gik Leif og Karl med en heel Skare hen til Thrands Boder, spurgde Tjenerne udenfor, om Thrand var derinde, og bad, da de svarede Ja, om de da ikke vilde kalde paa ham, og sige, at Karl var der og vilde gierne tale med ham. De gik ogsaa ind, men bad, da de kom igien, Leif og Karl umage sig ind til Thrand, da hans Øien-Pine ikke tillod ham at gaae ud. Leif bad nu sine Følgesvende være forsigtige, naar de kom ind i Boden, og ikke trykke hinanden, men lade den gaae først ud, som kom sidst ind; selv gik Leif i Spidsen, saa

Karl, og saa de Andre, Alle i fuld Rustning, som om de gik i Slag. Da de nu kom ind, var der tjældet overalt med Sort, fordi, sagde Man, Thrand kunde ikke taale Dag-Skiæret i sine Øine, og de maatte da spørge sig for, hvor Thrand sad? Thrand lod nu høre fra sig, og bod Leif velkommen, hvortil Leif sagde Tak, og spurgde saa om han havde krævet Skatten op paa Nord-Øerne, og vilde nu giøre Rede for Pengene? Jo, sagde Thrand, baade har jeg lagt paa Hjerte, hvad jeg lovede Karl, ogsaa skal jeg nu strax rede for mig, see her, Leif, vil du tage imod denne Pung, den er fuld af bare Sølvpenge! Leif saae sig vel først om i Boden, men saae ikke ret mange Folk, thi de der var, laae for det Meste langs hen ad Bænkene, og han gik da hen til Thrand, tog imod Pungen, gik ud i Fremmerset, hvor der var lyst, rystede Pengene ud i sit Skjold, og bad saa Karl komme hen og see selv. Da de nu havde staaet lidt og betragtet dem, spurgde Karl Leif, hvad han syndes om Sølvet? og fik til Svar, at udentvivl saae man her paa eet Bret alle de slette Penge, der fandtes paa Nordøerne. Hvad? Leif, sagde Thrand, som hørde hvad der blev talt, synes du ikke om Sølvet? Nei ingenlunde, sagde Leif. Ja, sagde Thrand, er det ikke ret nogle Afskum af Frænder, jeg har, som man ikke kan troe over en Dortærskel! Selv kunde jeg her i Foraaret ingensteds komme, saa sendte jeg dem omkring at kræve Skat paa Nordøerne, og nu maae de Skurke have ladt sig bestikke af Bønderne, for at tage saadant noget Snavs, som Ingen kiender gyldigt. See da nu her, Leif, hvordan dette Sølv er, som jeg har faaet i Land-Skyld! Leif bar nu den første Pung tilbage, tog den anden af Thrand, og gav sig derpaa til med Karl at syne hvad deri fandtes; men da Karl spurgde ham hvad han syndes, svarede han: ja, disse Penge er jo i det Hele saaledes, at de kan gaae imellem Mand og Mand til hver-

dags Brug, men ikke som jeg vil modtage dem til Kongens Kasse. Ved disse Ord kastede en Karl, der laae paa Bænken, Skindet over Hovedet og sagde: her maae man sande det gamle Ordsprog, at som man ældes, arges Man, thi saaledes gaaer det med dig, Thrand, som lader Karl hin Mørske staae og vrage Penge for dig, saa lang som Dagen er. Det var Gaut hin Rode, der gav det Kvæk, men flux foer Thrand op, skiældte og smældte paa sine Frænder, saa det dundrede efter, og vendte sig derpaa til Leif med de Ord: flye mig det Sølv igien, og tag her en Pung med Penge, som mine Bønder har betalt hjemme i Huset til mig selv! Vel slaaer Synet mig feil, men med hvad man selv faaer imellem Fingerne, har man det dog omtrent paa Følelsen. Da reiste En af Bænke-Biderne, nemlig Thore Lave, sig paa Albuen og sagde: den Møre-Karl spiller tilgavns Bas med os, saa det var Synd Andet, end at give ham Lidt for hans Umage; men imidlertid tog Leif den tredie Pung, og bar hen til Karl, og saasnart de kastede Øinene paa disse Penge, sagde Leif: her behøve vi ikke at spile Øinene op, thi det er udvalgde Penge, den ene Skilling bedre end den anden, og dem vil vi have. Derpaa vendte han sig, og bad Thrand lade En følge med og see paa Vægten, men Thrand svarede, at han saae helst, Leif vilde paatage sig den Uleilighed.

Nu gik da Leif og alle Hans ud af Boden, satte sig ned der tæt udenfor og veiede Sølvet, og alt som det var veiet, hældte Karl det i sin Hjelm, som han havde taget af og sat hos sig; men nu kom der en Karl i en grøn Kofte med en Hætte paa Hovedet, et Par linnede Buxer bundne om Læggene, og bare Been, han havde en Kiølve i Haanden, som han satte fra sig, og gik saa lige hen til Karl Mørske og sagde: tag dig i Agt Møre-Karl, at min Kiølve ikke giør dig Skade. Lidt efter kom der En løbende med Tungen ud af Halsen, og bad Leif endelig komme strax hen til Gille Laug-

mands, da Sigurd Thorlakſøn havde liſtet ſig bag ind i Boden, og givet en af Laugmandens Folk Ulivs-Saar! Leif ſtod ſtrax op med alle ſine Folk og gik hen til Gilles Bod, men Karl blev ſiddende, omringet af ſine Normænd, hvorpaa Gaut hin Rode lob til, rakde ſig over en Mands Skuldre med en Hand-Oxe og ramde rigtig nok Karl i Hovedet, men giorde ham dog ikke ſynderlig Skade. Da ſnappede Thord Lave Kiolven, der ſtod hos ham, og gav Oxen et Nakke-Drag, ſaa den gik ned i Hjernen, og nu mylrede der Folk ud af Thrands Bod.

Karl blev baaret død bort, Thrand laſtede forſkrækkelig den Gjerning, men meende dog, hans Frænder kunde ſlippe med at betale Mandebod. Det vilde derimod Leif og Gille, ſom indſtævnede Sagen, ikke høre Noget om, og de blev dømt fredløſe alle Tre: Sigurd for Overfaldet i Gilles Bod, Gaut og Thord for Karls Mord.

Normændene taklede nu Skibet til, ſom Karl kom med, og ſeilede hjem til Norge, hvor Kong Olav, da han hørde, hvad ſkeet var, blev meget vreed, og truede ſtrax med Hevn; men det undtes ham dog ikke at udføre den, enten paa Thrand eller hans Frænder, thi da var Urolighederne i Norge, ſom vi ſiden ſkal tale om, allerede begyndte.

Hermed ſlutte vi Beretningen om, hvad der reiſte ſig af, at Kong Olav ſendte Bud til Færøe om Skat, og vil blot anmærke, at ved Karl hin Morſkes Drab opkom der megen Splid paa Færøe: Thrands Frænder og Leif trak blank mod hinanden, og om alle de Stridigheder har man en lang Fortælling.

Syv og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs og Kong Onunds Hærge-Færd til Dannemark.

Vi forlod sidst Kong Olav paa hans Seilads sønder med Landet, da hele den Norske Flaade skulde i Søen, og i det vi nu kommer til ham igjen, maae vi anmærke, at han havde næsten alle Herserne fra det Nordenfjeldske med sig, undtagen Einer Thambeskelver, og han stod ikke længer i Kongens Tjeneste, men havde, ligesiden han kom hjem fra sin Udenlands-Reise holdt sig i Stilhed paa sit Eget, og førde et stort Huus, skiøndt han ingen Fadeburs-Lehn havde, thi han besad store Eiendomme.

Saa seilede da nu Kong Olav sønderpaa, og Stat forbi, hvor der endnu stødte mange Skibe til Flaaden, og selv førde han et Skib han havde ladet bygge nu sidste Vinter: et forfærdelig stort Skib, som kaldtes Bøffelen eller Visunden, fordi det paa Forstavnen havde et udskaaret forgyldt Bøffel-Hoved. Herom taler Sighvat Skjald naar han siger:

Alt med Trygves Søn hin bolde,
Saa det stod i Skiæbnens Bog,
Ormen-Lange gyldne Skjolde,
Til at kløves, bar paa Tog;
Andet Dyr kom nu i Vove
Under Olav Digre bold:
Bøffelen med Horn og Klove
Kløved Ægirs grønne Skjold!

Paa Hordeland spurgde Kongen, at Erling Skjalgsøn havde forladt Riget, og var med et stort Følge, paa fire, fem Skibe, seilet over til Kong

Knud i Engeland: Selv førde han sit store Orlogsskib, og hver af hans tre Sønner et tyvesædigt Langskib.

Kong Olav fortsatte imidlertid sin Reise, og seilede østerind med en overmaade stor Flaade, forespørgende sig allevegne, hvad man vidste om Kong Knuds Anstalter, men kun deri stemmede alle Efterretninger overeens, at Knud var i Engeland, og skiøndt der tillige blev fortalt, at han havde sin Flaade i Søen, og agtede sig til Norge, saa vidste Kong Olav dog ikke, hvor han kunde træffe ham. Deels for denne Uvisheds Skyld, og deels fordi Folk var ilde tilfreds med, at saadan én stor Krigshær laae saalænge paa eet Sted, besluttede Kong Olav, at give en Hob af Skibene Hjemlov, og saa gjøre et Tog til Dannemark med den Deel af Flaaden, der var bedst udrustet, og bemandet. Det skedte, og Olav stævnede sønderpaa med et stolt Følge, som der staaer i Visen:

Ordsnild sukker, i Sønder ned,
Olav Visunden med Aare;
Knud paa Dragen mod Nørre-Leed
Bølgerne bryder saa saare!

I Olavs Følge var næsten alle Norges Herser, undtagen de vi nævnede, som enten holdt sig hjemme eller havde forladt Landet, og med denne Magt begav Kong Olav sig lige til Sælland, hvor han gjorde Landgang og plyndrede. Dog ikke nok hermed, Mange af Indbyggerne bleve dræbde eller slæbde som Fanger til Skibene, og kun hvem der flygtede, slap, thi Ingen vovede at sætte sig til Modværge. Medens nu Kong Olav saaledes huserede i Sælland, kom der Efterretning om, at Kong Onund var ogsaa til Orlogs og hærgede ude paa de Skaanske Kyster, og nu kom det for en Dag, hvad han og Kong Olav havde overlagt med hinanden i Hemmelig-

hed ved Got-Elven, dengang det lod, som de kun forbandt sig til fælles Forsvar mod Kong Knud. Onund kom nemlig over til Kong Olav under Sælland, og saasnart de var blevet samlede, gjorde de alle Mand vitterligt, at det var deres Agt at erobre Dannemark. Desaarsag forlangde de nu Hylding af Indbyggerne, og det gik her, som det sædvanligt gaaer, naar Folk i et Land har Sværdet over Hovedet og ingen Magt til at giøre Modstand, da lover de gjerne hvad det skal være, bare for at faae Fred; desaarsag var der nu ogsaa i Sælland en stor Mængde, der hyldede Kongerne og lovede dem Underdanighed; thi hvor de kom frem, og Man ikke vilde som de, der gik det flux paa Plyndring løs. Om denne Færd taler Sighvat Skjald saaledes i Knuds-Drapen, eller den Vise han gjorde om Kong Knud:

Kong Knud, i Hu
Saa helteliig,
Han hørde nu
Vel Nys om Krig,
Der sydlig foer
Hin Folke-Ven,
Fra Trondhjems Fjord
Med Orlogs-Mænd!

De kolde Stavne
Fra Norden-Fjeld
I Sællands Havne
Laae under Tjeld,
Der Onund mødte
Med Sverrigs Hær,
Og Danmark blødte
For dobbelt Sværd!

Virkelig spurgde Kong Knud det Hele til Engeland, først at Kong Olav i Norge havde udbudt Leding, og dernæst at han hjemsøgde Danmark, og gjorde der megen Ustyr, hvorpaa da Knud ei var seen at ruste sig, og sankede en stor og velbemandet Flaade, deels under sin egen, og deels under Hakon Jarls Anførsel.

Otte og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.

Om Kong Knud og Sighvat Skjald.

Imidlertid var det, Sighvat Skjald kom til Engeland fra Rude-Borg i Normandiet, hvor han, forrige Sommer, var seilet hen, i Selskab med en vis Berg, paa Handelens Vegne, og i denne Anledning var det, han gjorde sin saakaldte Vesterfarts-Vise, som begynder saaledes:

Det Berg veed bedst,
Hvor mangen Morgen
Jeg hist i Vest
Ved Rude-Borgen,
Ham laande Arm,
Og holdt mig varm
Med Takkel, Tov og Fæste!

Sighvat kom nu just til Engeland paa en Tid, da Ingen maatte komme derfra igjen, thi Kong Knud havde lagt Beslag paa alle Kiøbmands-Skibe, saalænge til han var færdig med sine Rustninger; men saa længe havde Sighvat ikke Lyst til at bie, og reiste strax hen til Kongen for at bede om Tilladelse til at reise hjem til Norge. Der han nu kom til Kongens Herberge, fandt han Dørren i Laas, og maatte staae længe uden for,

men da han saa endelig kom ind til Kongen, fik han strax Tilladelsen, han bad om. Da kvad han:

Her paa Gavl ei Dørren stod,
Det var Synd at sige,
Haardt det holdt, før ind jeg Fod
Fik hos Knud hin Rige,
Mens ved Jyde-Kongens Hald
Maalt og meldt blev Sighvat Skjald!

Men var Dørren lukket skrapt,
Maa jeg og bekiende,
Laasen for mig aabned rapt
Gorm hin Gamles Frænde,
Ei Staal-Handsker ofte bær
Han omsonst i Herre-Færd!

Dengang nu Sighvat mærkede, at det var Kong Olav, Knuds Rustninger gjaldt, og saae, hvilken farlig Magt Kong Knud havde, da kvad han:

Knud og Hakon til Hjerte-Stød
Stænger saa hvasse mon hæve,
Mange Hunde er Harens Død,
Vel maa for Olavs jeg bæve!
Sagtens holder mod Knud han Trop,
Vant er han ei til at vige,
Bedst er Møde paa Fjelde-Top!
Vilde dog Skjalden ham sige.

Sighvat gjorde end flere Vers om Knuds og Hakons Færd, og deriblandt følgende:

Falsk er Saar, som tit blev lægt!
Maa Kong Olav sige,
De som laved her til Vægt,
Lod sig tit forlige;
Older-Manden kiender jeg,
Kiender og de Andre,
Som har Hakon viist den Vei,
Hvor han nu mon vandre.

Knud hin Rige førde selv et stort Drage-Skib med forgyldt Hoved og tresindstyve Tofter, Hakon Jarl havde Magen til det, blot tyve Tofter mindre; begge disse Drager førde Seil med røde, blaae, og grønne Striber, og var malede heelt over Vand-Gangen, ligesom de da ogsaa i alle Henseender var paa det Prægtigste udrustede. Foruden disse To havde Kong Knud ogsaa mange andre store og veludrustede Skibe, og med hele sin Flaade stævnede han nu fra Engeland ad Dannemark til, hvor han ogsaa lykkelig ankom, og løb ind i Limfjorden; som Sighvat Skjald beretter i Knuds-Drapen, saaledes:

Det var Kong Knud,
Den Skjoldung prud,
Alt under Himlens Bue,
Klarøiet han
Vel over Strand
I Øster Skye mon skue!

Fra Vester-Leed
En Skov nu gleed,
Ja fløi alt som paa Vinger,
Og stoltest var

Det Træ som bar
Kong Adelrads Betvinger!

Ja, Seil i Raa,
Som Vinger blaae
Udbredte Fyrste-Drager,
Den Drotte-Færd
I deiligt Vær
Var stolt som den var fager!

De Kiøle gleed
Fra Vester-Leed
Med Børen blid i Følge,
I Limfjord ind
Med Vesten-Vind
De foer paa hviden Bølge!

Kong Knud fandt ogsaa her en stor Mængde Jyder forsamlede.

Ni og Halvfjerdsindstyvende Kapitel.
Om Ulv Sprageleg og Horde-Knud.

Forrige Sommer, der Kong Knud drog til Engeland, havde han, som sagt, indsat Ulv Jarl Spragelegsøn til Statholder i Dannemark, og han havde tillige betroet ham sin Søn Horde-Knud; men saasnart Kongen var borte, gav Ulv for, at ved Afskeden havde Knud overdraget ham at lade Horde-Knud udraabe til Konge i Dannemark. Derfor, sagde Ulv, blev Sønnen sat under min Varetægt, thi Knud har omsider fundet, det var ikke ugrundet, det Klagemaal, baade jeg med flere Høvdinger, og Menig-

Mand saa tit har fort over den store Fortræd, at vi skal nu immer være kongeløse, da dog i forrige Tider de Danske Konger fandt, at Dannemark var et Rige de godt kunde nøies med; ikke at tale om i gamle Dage, da her endogsaa var mange Konger ad Gangen. See! hvad det ikke har været galt før, saa er det nu; thi hidindtil har vi dog siddet i Fred og Roe for udvortes Fiender; men nu har vi spurgt, at Kongen i Norge vil gierne herned og nappes med os, og Spørgsmaal endda, om ikke den Svenske Konge har det Samme bag Øret, og Kong Knud er, som I veed, i Engeland.

Derpaa fremviiste Jarlen Kong Knuds Brev, med hans eget Seigl under, som stadfæstede Alt hvad han havde sagt, og da ydermere mange andre Herremænd underskøttede hans Forslag, saa lod Menig-Mand sig overtale til, endnu paa samme Thing at udraabe Horde-Knud til Konge.

Alt Dette vidste imidlertid Kong Knud ikke det Mindste af, men det Hele var et Opspind af Dronning Emma, som havde ladet Brevet skrive i Kongens Navn, og stjaalet sig til at faae hans Seigl sat under.

Saasnart nu Horde-Knud og Ulf Jarl hørde, at Kong Olav var kommet ned fra Norge med en stor Flaade, skyndte de sig over til Jylland, hvor Dannemark egenlig har sin Styrke, satte Budstikken i Omløb, og fik en stor Hob Folk sanket; men da de imidlertid hørde, at den Svenske Konge var ogsaa kommet med, troede de sig ikke stærke nok til at byde de forbundne Hære Spidsen, og vilde derfor indskrænke sig til at forsvare Jylland. De beholdt altsaa dog Folket samlet, og laae med Flaaden i Limfjorden, da Kong Knud kom did fra Engeland. Saasnart de nu spurgde hans Ankomst, skikkede de strax Bud til Dronning Emma, som var med ham, og bad hende føle sig for hos Kongen, om han var vreed, og i saa Fald vare dem ad! Emma talde derpaa ogsaa til Kongen om det, og

sagde, at dersom Horde-Knud havde fortørnet ham, med hvad skeet var, da var han villig til at giøre det Godt igien paa hvad Maade Kongen forlangde.

Aah, hvad! sagde Knud, jeg veed jo nok det er ikke hans egen Aande, af ham er det ikke Andet end tossede Børne-Streger, som man kunde vente; han syndes, det var rart at hedde Konge, men nu traf det sig lidt uheldigt for ham, med det, at der kom Fiender i Landet, som vilde taget Rub og Stub lige for hans Næse, dersom jeg ikke var kommet til Hjelp; og skal vi nu være gode Venner, saa maa han indfinde sig her hos mig, og slaae de barnagtige Konge-Griller af Hovedet.

Dette lod nu Dronningen Horde-Knud vide med de samme Ord, og bad ham endelig komme ufortøvet, da det var ham umueligt at holde sin Fader Stangen.

Der Horde-Knud fik den Besked, raadførde han sig med Jarlen og de andre Høvdinger, som var hos ham, og Alle raadte de ham at falde til Foie; thi saasnart Folket havde spurgt, at Gamle-Knud var kommet til Lands, tyede de til ham, som deres Eet og Alt; saa Ulv Jarl og hans gode Venner mærkede nok, de havde kun to Ting at vælge imellem: enten at gaae i Landsflygtighed, eller at overgive sig til Knud paa Naade og Unaade. Horde-Knud besluttede sig da til at følge sin Moders Raad, tog hen til sin Fader, faldt ham til Fode, og lagde sit Konge-Seigl paa hans Knæ, til Tegn paa at han lagde Konge-Navnet af; hvorpaa Faderen tog sin Søn i Haanden, reiste ham op, og gav ham hans forrige Sæde.

Ulv Jarl skikkede med det Samme sin Søn Svenn, som var Jævnaldrende med Horde-Knud, til Kongen, for at han hos sin Morbroder skulde bede for sin Fader, og byde sig til at være som Gidsel for hans Troskab; men Kong Knud lod Jarlen sige, at nu for det Første skulde han

sanke alle de Folk og Skibe, han kunde faae, og føre til Kongen, saa kunde de siden tales nærmere ved om Forliget. Jarlen adlød.

Firsindstyvende Kapitel.

Om Konge-Træfningen ved Helge-Aa.

Dengang Kong Olav og Kong Onund hørde, at Kong Knud var kommet hjem, og havde en frygtelig Magt paa Benene, da søgde de over ad Skaane til, og plyndrede og brændte, alt som de drog sønderom hjemad til den Svenske Konges Rige; thi nu, siden de Danske havde spurgt Kong Knuds Hjemkomst, hjalp det ikke at bede dem underkaste sig de fremmede Konger. Sighvat siger i den Anledning:

Til Danmarks Rige
At faae i Hænde,
Var, sandt at sige,
De Konger tvende,
Tiden for knap,
Og Knud for rap;
Dog mangen Skonning
Det godt fornam,
At Norges Konning
Var Daner gram!

Der nu Kongerne kom østenfor Landet, løb de ind i Helge-Aa, hvor de blev liggende enstund, og da de her spurgde, at Kong Knud var i Farvandet efter dem, holdt de et Krigs-Raad, hvoraf Udfaldet blev, at Kong Olav, med endeel af sine Folk, begav sig op i Landet, til den Søe, hvor-

fra Helge=Aa udspringer. Her gjorde de en Dæmning af Træ og Græs=torv, saa Vandløbet stemmedes, forbandt ved store Grøfter flere Søer, saa Landet oversvømmedes, og fyldte derpaa Aa=Renden stmed ore Træ=Stammer: et Krigs=Puds som kostede mange Dages Arbeide, og som Kong Olav fra Først til Sidst var ene Mester for; thi Kong Onund var imidlertid ombord paa Flaaden, og stod der for Styret.

Kong Knud, hvem det ei blev dulgt, enten hvor Kongerne befandt sig, eller hvilken stor Skade de gjorde i hans Land, holdt nu, som sagt, efter dem, og traf dem ved Helge=Aa med en Flaade, der var vel dobbelt saa stærk, som begge deres tilsammentaget. Sighvat siger:

Stol=Kongen prud,
Det var Kong Knud,
At Giæster høie
Hans Land opaad,
Ei kunde døie,
Men fandt paa Raad:
Mod Konger begge
Han drog saa bold,
Sit Land at dække
Som Dane=Skjold!

En Eftermiddag kom Kong Onunds Speidere tilbage og meldte, at de havde seet Kong Knuds Flaade, og det i Nærheden, hvorpaa Onund strax lod Luren gjalde, Tjældingerne tage ned, Folket væbne sig, og Skibene roe ud af Havnen. Her lagde hele Flaaden sig sammenkiædet i Slagorden, og med det Samme lod Onund gaae Bud op i Landet til Kong Olav med Efterretningen, hvorpaa han giennemborede Dæmningen, saa Vandet fik sin Fart, og begav sig, endnu før Dag, ombord paa sin Flaade.

Imidlertid var Knud kommet, og saae nok, at den fiendtlige Flaade laae i Slagorden, men fandt, at det vilde blive for silde at begynde Slaget den Dag, da det luftede kun svagt, saa det maatte vare længe, inden han kunde faae sin Flaade samlet, thi ved det den var saa stor, var der vidt, saavel mellem de forreste og bageste, som mellem de inderste og yderste Skibe. Da han nu tillige saae, at den Svenske og Norske Flaade havde rommet Havnen, lagde han derind med saamange Skibe, som den kunde rumme, men det var den mindste Deel af hans Flaade. Her laae han rolig til om Morgenen, da Solen alt var oppe, men saa, medens en stor Deel af Mandskabet var i Land, og tog kun Snak og Leeg vare, kom, førend de vidste det, Vandet styrtende over dem som et Foss, uden at det var Nogen af dem mueligt at bjerge sig. Træ-Stammerne, som var lagt i Løbet, drev nu paa Skibene, saa de fik Skam, og mange Folk druknede, men hvem der kunde komme ud, huggede flux deres Fæste, og drev for Strømmen. Deriblandt var den store Drage, som Kongen selv førde, og den vilde ikke lystre Aarerne, men drev lige ind paa Kong Ønunds Flaade, hvor den, saa god som den var at kiende, flux blev tykt og tæt omringet. Den var imidlertid ikke god at bestige, thi den var som en Borg i Høiden, og var stærkt bemandet med lutter udsøgte, velberustede, Karle. Det varede heller ikke længe, førend Ulv Jarl var ved Haanden, og Slaget fik nu knap Tid til at begynde, thi da Olav og Ønund saae, hvorledes Knuds Flaade strømmede til fra alle Kanter, fandt de, at der blev ventelig ingen Seier meer af for dem dengang, og trak sig tilbage, uden at Knud satte efter, fordi Anordningen, han havde gjort i Henseende til Angrebet, var blevet forstyrret.

Hver af de forbundne Konger sankede nu sin Flaade om sig, og fandt, da de saae efter, at endnu havde de intet Tab lidt, biede de deri-

mod, til Kong Knud fik hele sin forfærdelig store Flaade samlet, og angreeb dem, da var der kun liden Udsigt til, at de kunde staae sig mod saadan en Overmagt, men klart var det, at i al Fald vilde Slaget blive haardt og blodigt. Desaarsag besluttede de, at roe videre øster med Landet, og da de saae, at Knud ikke forfulgde dem, reiste de deres Master og satte Seil til. I sin Knuds-Drape siger Svart-Odder:

Knud hin Store!
Ved Helge-Aa,
Svensken turde
Ei for dig staae,
Konger tvende
Just ei til Gavn
Steg at vende
Fik Ulv og Ravn!

Og i Kong Olavs Minde-Drape siger Thord Syrikson:

Agde-Boers Drot, saa bold,
Sværd vel turde svinge,
Mod den Ætmand giæv af Skjold:
Knud, som kløver Ringe;
Knud var ingen Kaste-Kiep,
Ulven fang for Føde,
Og den Skaanske Konges Skrep
Skaaned kun de Døde!

Et og Firsindstyvende Kapitel.

Om Kongernes Raad-Hold og Skils-Misse.

Kongerne Olav og Onund seilede nu, som sagt, østerom til Sverrig, kastede om Aftenen Anker i Braaviken, og laae der om Natten; men hvilken særdeles Hjemvee Svenskerne havde, det mærkede man næste Morgen, thi da saae man, at næsten hele Flaaden havde lettet om Natten, og hver var seilet sine Veie, hjem til Huus og Gaard. Der nu Kong Onund blev i Morgen-Stunden dette vaer, lod han blæse til Hird-Stævne, og tog, da Folket kom i Land, og Thinget var sat, saaledes til Orde: Kong Olav! sagde han, vi har, som I veed, nu været den hele Sommer paa Farten, hærget vidt og bredt paa Dannemarks Kyster, vundet Bytte nok, men ikke en Fodsbred Land, og er vi ikke kommet videre med halvfjerde Hundrede Skibe, som vi havde i Sommer, da mener jeg, vi river heller ikke Skindet af Grøden med det ene Hundrede, vi nu har tilbage, og med Eders Tresindstyve, som da er alle dem, I har havt. Desaarsag mener jeg, det er Bedst at lade Godt være ærligt, søge Hjemstavnen, og trøste os med, at har vi ikke vundet Stort, saa har vi heller intet tabt; thi man siger for et gammelt Ord: at Stranding er Sinke-Landing. Nu kan du, Svoger Olav! gjøre hvilket du vil, enten du vil tage hjem og være hos mig i Vinter, og have det ligesaa godt, som vi selv, eller du heller vil op til Norge, da mit Land i saa Fald staaer dig aabent til Giennem-Reise.

Kong Olav takkede nu først Kong Onnnd meget for hans gode Tilbud; men, sagde han saa: maa jeg raade, skal vi dog bære os lidt anderledes ad, og heller holde den Flaade samlet vi har tilbage, thi det er alle de bedste Skibe med Kiærnen af vort Mandskab, og hvad vil det sige, paa

god gammel Søkonge-Viis, at blive liggende ombord en Vinter! Ret længe kan Knud umuelig blive i Helge-Aa, thi der er ingen Havn til den urimelig store Flaade han har, vil han saa sætte her østerom efter os, da kan vi jo holde lidt høiere op, og trække Forstærkning til os; gaaer han derimod tilbage til en dansk Havn, der kan rumme hans Flaade, da tor jeg mene, hans Folk har ligesaavel Hjemvee som vores; ja, husker jeg ikke feil, da har vi rumsteret saaledes i Sommer, at Graaloren i Sælland saavel som i Skaane veed godt hvad han skal tage sig til i Vinter, saa Knud skal nok faae at see, hvormange der bliver hos ham! See, saa kan det endnu blive til hvad det skal med Seier og Tog; lad os kun derfor nu indtil Videre holde Øie med Knud, og see, hvad han har i Sinde!

Denne Kong Olavs Tale fandt høirøstet Bifald paa Thinget, og Følgen var, at han fik Lov at raade, saa Kongerne blev sammen for det Første, og sendte Speidere ud, som skulde beopagte Kong Knud, men da saa de kom med den Beskeed, at han var seilet op, og havde lagt sig med Flaaden i Øre-Sund; saa blev der atter holdt et Hird-Stævne, hvor Kong Olav vel sagde det Samme som før, men hvor Svenskerne desuagtet erklærede, at de vilde ikke blive liggende og fryse inde. Enden blev da, at Kong Ønund drog hjem med hele sin Flaade, og Kong Olav blev derimod liggende med sin.

To og Firsindstyvende Kapitel.
Om Ulv Jarls Drab.

Dengang Kong Knud saae, at den Norske og Svenske Konge holdt østerom, lod han strax nogle Karle sadle op og ride langs med Kysten,

baade Nat og Dag, for at holde Øie med Seiladsen, havde desuden bestandig sine Speidere midt i den fiendtlige Flaade, og fik desaarsag strax at vide, at den største Deel var seilet hjem. Derpaa seilede han op og lagde sig med hele sin Flaade i Øre-Sund, dog laae alle Skibene ikke i een Klynge, men Somme ved Sælland og Somme ved Skaane.

Imidlertid reed Kong Knud en Dag med et talrigt Følge ind til Roeskilde, hvor Ulv Jarl tog imod ham med et prægtigt Giæstebud, men fandt ham desuagtet suur og vranten; saa Jarlen maatte begynde paa saamange lystige Samtaler, som han vilde, og slaae paa alle de Strænge, der ellers klang bedst i Knuds Øre; det hjalp dog ikke, immer svarede Kongen kort og knubbet. Endelig spurgde Jarlen ham, om han ikke vilde spille Skak, og det tog han imod, saa Skak-Brettet kom frem, og det gik godt enstund, men da saa Jarlen kom til at slaae en af Kongens Løbere, flyttede Knud hans Brikke, og bad ham giøre et andet Træk. Arrig blev nu Ulv, slog Tavle-Bordet sammen, stod op og gik sin Vei. Løber du nu, Ulv hin rædde! sagde Kongen. Længere, svarede Jarlen, og vendte sig i Døren, var du løbet i Helge-Aa, om du havde kunnet, og ei kaldte du mig da Ulv hin rædde, der Svensken slog jer som Hunde, før jeg kom til Hjelp.

Med disse Ord gik Jarlen ud, og til Sengs, Kongen lagde sig ogsaa lidt efter, men saa om Morgenen, mens han blev paaklædt, sagde han til sin Støvle-Knegt: gaae hen og slaae mig Ulv Jarl ihjel! Knegten gik ogsaa strax, men da han, noget efter, kom igjen, og Kongen spurgde: nu, slog du saa Jarlen? svarede han: nei, jeg slog ham ikke, thi han var gaaet ind i Dom-Kirken. Da vendte Kongen sig til en Normand, ved Navn Iver Hvid, og sagde: nu, saa gak du hen og slaae Jarlen! Iver gik ogsaa lige hen til Kirken og op i Koret, hvor han fandt

Jarlen, og stødte Sværdet i ham, saa han sank steendød til Jorden, hvorpaa han gik tilbage, lige ind til Kongen, med det blodige Sværd i sin Haand. Nu, sagde Kongen, slog du Jarlen? Ja, sagde Iver, jeg slog ham ihjel. Det gjorde du vel i, sagde Kongen, men det sagde Munkene ikke, thi saasnart Mordet var skeet, lukkede de Kirken i Laas. Dog, da Kongen skikkede Bud, at de skulde strax lukke op igien og holde Tjeneste, saa lystrede Munkene, og da saa Kongen kom i Kirke, skiødede han hende saameget Jorde=Gods til, som kunde udgiøre et heelt Herred, og det gjorde godt paa Roeskilde Bispe=Stol.

Om Ulv Jarl har man en lang Saga, og han var en stor Krigsmand, og den mægtigste Mand i hele Dannemark, næst Kongen; men han var meget iilsindet, saa stiv som en Kariol=Hest, og dygtig herskesyg. En Syster ad ham, ved Navn Gyde, var gift med Godvin Ulfnadson Jarl, og blev, ved ham, Moder baade til Harald, som var Konge i Engeland, og til Jarlerne: Toste, Valthjov, Maure=Kaare og Svenn, samt til Gyde, som var gift med den Engelske Kong Edvard hin Gode.

Tre og Firsindstyvende Kapitel.

Om Eigil og Tove, som løste de Danske Fanger.

Kong Olav var, som sagt, blevet liggende om Bord, og nu var det en Nat, der Eigil Hallsøn og Tove Valgautsøn havde Vagt paa Kongens Skib, at Fangerne, som maatte ligge bundne paa Landet om Natten, græd, og jamrede sig ynkelig. Da sagde Tove til Eigil: kom, lad os gaae op og løse de Stakler, thi den Ynk kan jeg ikke taale at høre paa! Som sagt, saa gjort, de gik op, skar Baandene over og lod Fangerne

løbe, en Gierning, Folk fandt saare elskelig, men som dog saa høilig mishagede Kongen, at de havde nær faaet en Ulykke. Det gik endog saa vidt, at da Eigil strax efter blev syg, varede det længe, inden Kongen vilde see til ham; men lod sig dog endelig, da Mange gik i Bøn for ham, overtale dertil, og fandt da Eigil grumme angergiven, saa han bad meget om Forladelse, hvorpaa Kongen ogsaa ei blot tilgav ham, men lagde sine Hænder paa hans værkbrudne Side, og sang over den, saa Eigil fandt det lindrede, og begyndte fra den Dag at komme sig.

Tove blev nu ogsaa forligt med Kongen, efter Sigende, paa det Vilkaar, at skaffe sin Fader Valgaut, en stokblind Hedning, frem for Kongen, og samme Valgaut skal ogsaa være kommet, have ladet sig omvende, og være blevet døbt, hvorpaa han strax døde.

Fire og Firsindstyvende Kapitel.

Om Spliden i Kong Olavs Hær og om hans Hjem-Reise.

Kong Olav holdt ofte Thing med sit Krigsfolk, og raadførde sig med Høvdingerne, om hvordan man nu bedst skulde stile fin Sag; men der var ingen Udkomme med de Raadgivere, thi naar den Ene vilde frem, vilde den Anden tilbage, hvad den Ene kaldte Viist, kaldte den Anden Galt, og Hoved-Aarsagen hertil var, at Knud havde bestandig sine Speidere ude, som bød Folk Guld og grønne Skove, og vandt virkelig mange af Olavs Mænd, saa de lovede at falde til Kong Knud, saasnart han viiste sig i Norge. Der var imellem dem Folk, man aldrig skulde troet det om, førend det siden kom op: Somme tog Betaling strax, og Somme nøiedes

med at have den tilgode, men de Fleste havde allerede for annammet store Gaver af Knud, thi det maa man lade ham, at ihvem det saa var, der besøgde ham, naar han blot saae ud til at have Mod i Bringen, og var beleven i Omgang, kunde han der gribe Guld med Gæving. Derfor vilde Alle være gode Venner med Knud, og Fremmede især, thi dem var han allergavmildest imod, saa de fik altid Mest, som var fra længstbortliggende Steder.

Dengang Kong Olav nu mærkede, at Folk i hans Raad var saa forfærdelig uenige, da fattede han Mistanke om, at udentvivl havde Somme Skielmen bag Øret med deres saakaldte gode Raad, saa hvem der kaldtes hans troe Mænd var just ikke Alle at lide paa. Der var saaledes Mange, som skyndte ham til, saasnart Vinden blev god, da at lade staae til igiennem Øre-Sund, op til Norge, thi, sagde de, vel ligger de Danske der med en stor Flaade, men de vover ikke at røre os. Sligt fandt Kongen meget mistænkeligt, thi han var for klog en Mand, til ikke at see hvad det var for en Urimelighed, og han huskede godt, hvordan det gik Olav Tryggesøn, da han bandt an med en overlegen Magt, og vovede paa, om de Danske turde slaaes. Da der nu desuden, som Kongen godt vidste, var mange Normænd i Knuds Hær, saa sluttede han, at de, der raadte saaledes, saae mere paa Knuds Bedste end paa hans. Endelig brød han derfor overtvert og gjorde vitterligt, at hvem der vilde følges med ham, skulde lave sig til og reise landveis over Gothland til Norge. Vore Skibe, sagde han, og Alt hvad Mere der er for tungt at føre med, vil jeg skikke Kongen af Sverrig og bede ham tage i Forvaring.

Det skedte, Kongen lod sine Skibe lægge op paa Kalmar-Næs, satte Redskab og Ladning i Sikkerhed, og tiltraadte saa Reisen, uden at tage Andet med, end Vaaben og Gang-Klæder, og hvad Løsøre man kunde

faae Heste til at bære. Veien tog han giennem Smaaland ind i Vester-Gotland, holdt god Fred og Mandstugt, fandt Indbyggerne overalt meget hjelpsomme; og naaede saaledes Vigen, hvor han begav sig nordop til Sarpsborg, lod der giøre Anstalt til Vinter-Sæde, og gav største Delen af Mandskabet Hjemlov, men beholdt dog endeel Herser om sig, blandt hvilke igien Arne Armodsøns Sønner var de høiest anskrevne.

Her indfandt sig nu ogsaa hos Olav Geller Thorkelsøn, der om Sommeren var kommet tilbage fra Island.

Fem og Firsindstyvende Kapitel.

Om Harek paa Tjøtøe og hans Fart giennem Øre-Sund.

Dengang Kong Olav bad Folk fare landveis hjem, da svarede Harek paa Tjøtøe: ja, hvad mig angaaer, da er det en reen Sag, at mine Been kan ikke bære mig til Norge, thi jeg er gammel og tung, og afvant med at gaae. Desuden vil jeg ogsaa grumme nødig skilles fra mit Skib, thi den Snekke som hun flyder her med Takkel og Toug, har kostet mig for Meget til, at jeg uden største Ærgrelse kunde høre, Fienden var løbet af med den.

Aah jo, Harek! sagde Kongen, følg dog nu kiønt med os! kan du ikke holde ud at gaae, saa skal vi nok bære dig.

Da svarede Harek med følgende Vers:

Har i Sund med Finger-Baand
Knud end Magt og Leie,

Lægger dog ei Fod i Haand
Jeg paa lange Veie;
Heller Hest med hviden Sok
Rider jeg paa Vove,
(Folk jo Harek kiender nok,)
Under Sællands Skove!

Harek blev ogsaa ganske rigtig ved sit Forsæt, biede til han fik god Vind, og seilede saa vesterom til Hølevik. Her ankom han en Dag henimod Aften, og havde en strygende Vind giennem Sundet, men den betjende han sig dog ikke anderledes af, end at han rebede Seil, lagde baade Mast og Flagstang ned, beklædte Skibet ligened til Vandgangen med graae Tjeldinger, og lod nogle Faa sidde ved Aarerne, medens Resten af Mandskabet puttede sig. Der nu Knuds Udliggere fik Øie paa Skibet, snakkede de vel sammen om, hvad det var for et Fartøi, men ved det, de saae kun faa Folk ombord, og Skibet, der lod til at være graat, som naar Solen har brændt Tjæren af, stak temmelig dybt, saa giættede de paa at det maatte være en Lastdrager, ladet med Sild eller Salt, og lod det dermed løbe. Saasnart imidlertid Harek kom frem i Sundet, og Flaaden forbi, reiste han sin Mast, heisede sit sneehvide Seil med blaa og røde Striber, og lod sit forgyldte Fløi skinne, hvorved da Knuds Mænd fik Øinene op, og Kong Knud, som strax efter Ulv Jarls Drab havde begivet sig ombord igien, hørde nu, man sagde, at det var udentvivl Kong Olav selv, der havde listet sig igiennem. Nei, nei, sagde Knud, Kong Olav er ingen Nar, at han skulde giøre sig lystig, og løbe med et eenligt Skib midt ind i min Flaade; snarere har det været Harek paa Tjøtøe, den Vovehals, eller En af hans Lige. Dette, tilligemed Venskabet man siden fik udtrykkelig at see der var mellem Kong Knud og Harek, har voldt, at

man nu anseer det for en afgjort Sag, at Seiladsen vilde ikke løbet saa godt af, dersom der ikke havde været verlet et godt Ord i Forveien mellem Kongen og Harek, saa Knud vidste nok, hvem det var, han lod løbe.

Dengang Harek seilede forbi Veder-Øen, kvad han:

Udenom Vind-Øe med Snekken!
Ei skal, med Snæggen,
Pigen i Sælland og Enken i Lund
Sige, jeg turde ei seile i Sund:
Sige, jeg turde min Kleppert dog ei
Ret sadle op,
Ride med Tavl og med Top
Rask paa Kong Frodes den banede Vei!

Ufortøvet fortsatte Harek sin Reise op til Helgeland og hjem til Tjøtøe.

Sex og Firsindstyvende Kapitel.

Om Sighvat Skjalds Forsoning med Kong Olav.

Sighvat Skjald havde, som vi veed, været længe i Kong Olavs Gaard, og Kongen havde givet ham Navn af sin Staller, men nu havde han, paa Handelens Vegne, gjort en Reise til Valland, havde, som vi hørde, paa Hjemreisen været i Engeland, og gjort sin Opvartning hos Kong Knud, for at faae Lov til at seile til Norge. Saasnart han nu kom til Lands, forespurgde han sig strax, hvor Kong Olav var at finde, reiste, da han fik det at vide, ufortøvet til Sarpsborg, gik ind, og hilste paa Kongen, som han sad over Borde; men Kongen skottede bare til ham,

og sagde ingen Ting. Da tog Sighvat til sit Sprog, og kvad, thi i Hverdags-Stiil flød Talen slet ikke godt for Sighvat, men Vers var, saa at sige, hans Moders-Maal, thi han kunde rime ligesaa fort, som Andre kunne snakke. Sighvat sagde:

Konge! lyt til Talen min!
(Ordene jeg veier)
Kommet hjem er Staller din,
Dit er hvad Du eier!
Siig nu, Drot! hvor jeg din Skjald
Skikke skal til Sæde!
Mod hver Plads i prüden Hald
Tager han med Glæde!

Det var nemlig Tilfældet her, som man siger: Sagn gaaer vidt over Syn i Kongens Gaard, thi man havde fortalt Kong Olav Sighvats hele Reise med samt Besøget hos Knud, og derfor svarede han nu paa Verset: ja, det er dog nok et Spørgsmaal, hvis Staller du nu har i Sinde at være, Knuds eller min! Da kvad Sighvat:

Knud, paa Guldbaand rund og riig,
Vidste vel at smigre,
Sagde: ræk du Haand til mig,
Som til Olav Digre!
Glemmer, Normænd! glemmer ei
Ordet over Klangen!
Ærlig tjener, svared jeg,
Immer Een ad Gangen!

Ja, ja, Sighvat! sagde Kong Olav, saa søg kun du igien dit gamle Sæde! Det gjorde Sighvat ogsaa, og sad snart, paa Nye, ligesaa

fast som før, i Kongens Yndest. Det viiste sig, blandt Andet, ogsaa om Julen, thi uagtet Kongen havde mangfoldige Giæster, var Sighvat, hvem han havde om sig baade Dag og Nat, En af de Faa, han Nyaars-Aften tog med sig ind i Fade-Buret, hvor han havde sine Kostbarheder, og vilde nu, efter god gammel Vane, søge Nyaars-Gaver ud til sine Venner. Da Sighvat nu saae, der stod en Deel Sværd med Guld paa, kvad han:

Til Bølge-Drottens Ære,
Med gyldent Greb og Blad,
Til Saar-Hav dybt at skiære,
Staae Aarer hist paa Rad;
Hvis en du mig vil række,
Ei vægrer sig din Skjald,
Som før har viist paa Snekke
Han skye var ei for Skrald!

Da tog Kongen og gav ham et Sværd med Gylden-Knap og Guld-Fæste: et herligt Klenodie, der, som vi siden skal høre, heller ikke var ham af Alle umisundt.

Syv og Firsindstyvende Kapitel.

Om Erling Skjalgsøn og Kong Knuds Bisse-Kræmmere.

Kong Knud laae i Øre-Sund med sin Flaade til langt ud paa Høsten, men da han blev sikker om, at Kong Olav var reist landveis hjem til Norge, aftakkede han Ledings-Folket, og gav sine Mænd Lov til at

være om Vinteren hvor de vilde. Nu havde han om Sommeren hävt en stor Hob Fremmede i sin Hær, baade Engelskmænd, Normænd og Andre, og Endeel af dem, hvoriblandt Thore Hund, blev i Dannemark Vinteren over; men Andre, saasom Erling Skjalgsøn, der med alle sine Sønner havde fulgt Hakon Jarl, drog hjem. Paa denne sin Hjemreise tog imidlertid Erling ei blot store Foræringer med, som Knud gav ham til Afskeed, men tillige endeel Udridere, med spækkede Punge, som saa, under Erlings Beskyttelse, drog næste Vinter omkring i Norge, deels for at betale Knuds Giæld til dem, der paa Borg havde solgt ham deres Venskab, deels for at kiøbe en Slump endnu af samme Vahre. Følgen blev ogsaa virkelig, at Mangfoldige lod sig indskrive blandt Kong Knuds Venner, og lovede at giøre ham al muelig Bistand, samt Kong Olav Modstand, og Somme gik dermed ganske aabenlyst til Værks, men de Fleste spillede dog, for Almuens Skyld, under Dække. Sligt kunde nu umuelig blive dulgt for Kongen, thi der var Nok til at fortælle ham det, og der blev ved hans Bord hvert Oieblik talt høit om den Ting. I den Anledning var det, Sighvat kvad:

Fjenderne gange med aaben Pung,
Pege paa Malmen saa blank og tung,
Handle om hvad dog er ikke tilfals,
Byde paa Konningens Hoved og Hals.
Spørge sig Hver, om han sælger for Guld,
Troløs i Hjerte, sin Herre saa huld!
Høit det gienlyde fra Dovre og Kiøl:
Sælgeren kiøber sig Helvedes Pøl!

Og end kvad han ydermere:

Hvor svovlede Luer
I Afgrunden knittre,
Der Lønnen man skuer,
Den svare, den bittre,
De vandt, som forraadte
For Sølvet den Drot,
Der Høisædet aatte
I Himmelbjerg-Slot!

Der blev i Kongens Gaard ogsaa tit talt om, hvor ilde det klædte Hakon Jarl at bære Vaaben mod Kong Olav, som, da han kunde skildt ham ved Livet, skiænkede ham det; men det var at røre ved Sighvats Oie-Steen, naar man sagde noget Ondt om hans Hjertens-Ven Hakon Jarl. I slig Anledning kvad han:

Jarlen huer vist for godt
Horde-Kongens falske Svende,
Som for Guld tog Spyd i Hænde,
Have det mod Norges Drot;
Vel os! er vi Alle rene;
Men skal derfor ham vi stene!
Mangen En vel skulde før
Feie for sin egen Dør!

Otte og Firsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Giæsterie paa Opland, samt om Røds og Ølvers Sønner.

Strax efter Jul begav Kong Olav sig til Oplandet, thi han havde langt flere Folk om sig, end han kunde føde: Alt hvad han havde til Bedste havde han omtrent sat til paa Toget i Sommer, ingen Skatter indløb der nordenfra, ingen Skibe havde han at komme derop paa, og, i Følge alle Efterretninger, var det ham ikke raadeligt at komme derop, uden ogsaa han var dygtig mandstærk. Kongen havde altsaa skiellig Grund til at søge Vinter-Føden paa Oplandet; men da det imidlertid, efter Lands-Lov og Vedtægt, var for snart at komme der igien paa Omgang; saa bød Herserne og de rigeste Bønder ham til Giæst, og holdt ham frit.

Nordlig paa Hedemarken boede dengang en Mand ved Navn Bjørn, af Gothisk Herkomst, som var lidt i Slægt med Dronning Astrid, og var desuden, som en gammel Bekiendt, i hendes Kridthuus, hvorfor hun ikke alene havde betroet ham en Gaard, men ogsaa gjort ham til sin Ride-Foged baade nordlig paa Hedemarken og inde i Øster-Dalen. Kongen kunde derimod slet ikke lide den Bjørn, og Bønderne gav ham kun et slet Lov; men især var Øster-Dølerne vrede paa ham; thi det havde truffet sig i det Grande-Laug, der stod under ham, at der var blevet en heel Hob Kvæg og Sviin borte, og dengang saa Bjørn lod lyse Ranet op paa Thinge, sagde han høit, at rimeligviis var det begaaet af dem der boede længst fra andre Folk, til Skovs og til Fjelds, hvormed han aabenbar sigtede til Øster-Dølerne; thi de boe næsten Allesammen vidt fra hinanden, Somme ved et Vand, og Somme paa Rydde-Pletter i Skovene.

Nu boede der i Øster-Dalen blandt Andre en Mand, ved Navn Rod, og han havde med sin Kone Ragnild to Sønner: Dag og Sigurd, som Begge var dygtige Karle, tog Ordet for Øster-Dølerne paa Thinget, vi talde om for, og fralagde dem Beskyldningen. Heraf tog Bjorn Anledning til at stikle paa dem, fordi de tog sig det saa heftig, og førde sig saa stadselig op baade med Rustning og Klæder, og lod sig forlyde med, det kunde gierne ligne dem at have selv begaaet det Ran. Brødrene maatte nu giore deres Benægtelse, og dermed blev Thinget sluttet; men, ikke længe efter, da Kong Olav med sit Følge kom og var til Giæst hos Bjørn Ride-Foged, blev der klaget for ham over samme Ran, og saa sagde Bjørn, at uden al Tvivl var det Rods Sønner, som havde gjort det Skarnsstykke. Desaarsag blev der skikket Bud efter dem, men saasnart Kongen fik seet og talt med dem, sagde han strax: at det var ikke Folk med Tyvs-Mærke, og frikiendte dem for Beskyldningen.

Dermed var den Sag ude, men nu bad Rods Sønner Kongen giore deres Fader den Ære at tage til Takke hos ham i tre Dage med hele sit Følge, og, hvormeget end Bjorn raadte fra, sagde Kongen dog Ja, kom ogsaa virkelig og blev stolt beværtet. Kongen spurgde nu Rod: hvor han og hans Kone var fra? hvorpaa Rod svarede: egenlig er jeg en Svensker, og fattedes hverken Gods eller fornemme Frænder, men saa fik jeg Lyst til Konen jeg har, og løb bort med hende, thi hun er en Daatter af Kong Hring Dagson. Nu gik der Lys op for Kongen, og, saasnart han huskede sig om, kiendte han hele Slægtskabet paa begge Sider, saa det var Ord Nok herom, men da han fandt, det var snilde Folk han havde for sig, spurgde han nu Sønnerne: hvad de især havde øvet sig i? Jeg, sagde Sigurd, kan udlægge Drømme, ligesom jeg ogsaa altid kan sige, baade Dag og Nat, hvad Tid det er, uden at kige efter Soel eller Maane.

Kongen prøvede ham, og fandt, han forstod sin Kunst. Og jeg, sagde Dag, kan, naar jeg vil giore mig Umage, og see vist til, skionne og sige hvad Dyder og Lyder hvert Menneske har, paa hvem jeg fæster Oie. Kongen forlangde nu, til en Prove, forst at hore sine egne Feil, og, da han fandt, at Dag traf dem paa en Prik, spurgde han videre om Bjorn Ride-Foged, hvad Feil han havde? Ih, sagde Dag, det er en Tyve=Knegt, og alt det Kvæg, der blev borte i Avret, og som han skyldte Andre for, det har han selv stjaalet; ja til ydermere Beviis, kan jeg sige Kongen, hvor han har giemt baade Horn og Klover.

Der Kongen nu reiste fra Rod med store Foræringer, og med begge Rods Sonner, tog han lige ind til Bjørns, randsagede efter Dags Angivelse, og fandt at det havde sin fulde Rigtighed, hvorpaa Bjorn maatte pakke sig ud af Landet, og endda takke Dronningen for, at han slap heelskindet.

Olvers Enke paa Egge, som fik Kalv Arneson, var Syster til Thore-Hund, og havde, med sin forste Mand, to Sonner: Grotgaard og Thore. Kun atten Aar var Thore fyldt, men var dog allerede bosat paa Hedemarken, hvor han havde gjort et meget rigt Giftermaal, ligesom han da ogsaa var en deilig Karl, stor og stærk, en Herremand i sit Væsen, og saare elskværdig. Hos samme Thore kom nu Kongen, efter Indbydelse, til Giæst, og blev modtaget saa venligt, og beværtet saa stolt og saa stadseligt, at det ret var paafaldende baade for ham og hans Mænd, og de vidste ikke selv, hvad de meest vilde rose: Opvartning eller Boskab, Drik eller Dække=Toi, eller Værten selv. Dag alene var ved denne Leilighed meget knap paa Roes som paa Ord, og hvert hans Ord ansaae Kongen for himmelfaldent, thi han havde talt meget med ham, og spurgt ham ud om Allehaande; men aldrig, hvad enten Talen var om det Forbigangne

eller Tilkommende, fundet et usandt eller glippende Ord i hans Mund. Ogsaa nu kaldte da Kongen ham til sig i Eenrum, og dreiede, efterat have bragt mange andre Ting paa Bane, Samtalen hen paa Thore, i hvilket herligt Lys han viiste sig ved dette Gjæstebud. Ja vel, sagde Dag, men det var ogsaa Alt hvad han sagde, og derfor spurgde Kongen, hvad han havde at udsætte paa Thore; eller hvad han meende om ham? Jeg mener, sagde Dag, at det er en herlig Mand, dersom han i sig selv er, som Folk synes. Snak! sagde Kongen, svar mig ordenlig paa hvad jeg sporger om! det er din Pligt. Ja, sagde Dag, men skal jeg finde Lyden, tillader Kongen mig vel dog ogsaa at raade for Tugten. Nei, sagde Kongen, jeg viger ikke mit Dommer=Sæde for nogen Voldgiftsmand, men mit Spørgsmaal skal du besvare. Velan, sagde Dag, hoit er Herre-Bud, og jeg veed ikke, Thore har nogen anden Feil, end den Saamange har, nemlig Guld=Sot. Er han da, sagde Kongen, Tyv eller Ransmand? Nei, sagde Dag, ingenlunde. Hvad har han da gjort? sagde Kongen. Han har gjort sig til en Kieltring for det kiære Guld, sagde Dag, thi han har taget Deel i Prisen, Knud hin Rige satte paa dit Hoved. Men, sagde Kongen, hvormed beviser du det? Dermed, sagde Dag, at paa sin højre Arm, ovenfor Albuen, bærer han en tyk Guldring, han har faaet af Knud, og tør aldrig lade Nogen see.

Hermed endtes Samtalen, vreed var Kongen, og som han nu sad med sine Mænd ved Drikke=Bordet, hvor der var Fryd og Gammen, lod han kalde paa Thore, som gik og saae Giæsterne til Gode. Thore kom ogsaa strax og stillede sig frem med Haanden paa Bordet, og Kongen spurgde da, hvor gammel han var? Atten Aar, sagde Thore. Ikke ældre, og dog saa stor og udvoxet! sagde Kongen, og strøg ham med det Samme op ad den høire Arm, over Albuen. Kongen maa ikke tage for haardt, sagde

Thore, jeg har en Byld paa Armen. Kongen trykkede imidlertid lidt, og sagde, da han mærkede, der var noget Haardt: har du ikke hørt, jeg er Læge! lad mig see den Byld! Thore, som nu saae, det hjalp ikke, at ville dølge Sandheden, trak da Ringen af og viiste ham, hvorpaa Olav sagde: var det den, du fik af Kong Knud? Ja, sagde Thore, det kan jeg ikke nægte.

Strax lod nu Kongen Thore gribe og sætte i Jern, og det hjalp ikke, at hans Stiffader Kalv, tilligemed mange Andre, bød Løse-Penge, og bad for ham; Kongen var saa vreed, at han vilde ikke høre eet Ord, men sagde blot: den Skaal han skiænkede for mig, skal han selv drikke ud.

Saa lod da Kongen Thore dræbe, men gjorde sig derved yderst forhadt paa Oplandet, og da ikke mindre i Trøndelagen, hvor Thore havde sin meeste Slægt, ligesom ogsaa Kalv Arnesøn, hvis Fostersøn Thore var, tog sig hans Død overordenlig nær.

Thores ældre Broder: Grotgaard Olversøn, en vældig Mand, som holdt mange Gaards-Karle, var ogsaa paa Hedemarken, og, saasnart han spurgde Thores Drab, gjorde han sig oprørsk, røvede Kongens Gods og dræbde hans Mænd, hvor han traf dem, men trak sig derpaa immer tilbage enten ind i Skovene, eller til andre Smuthuller. Der Kongen spurgde saadant Hærværk, lod han holde Øie med Grotgaard, saalænge til han engang tog Natte-Leie ei langt fra den Gaard, hvor Kongen opholdt sig, som da strax drog afsted, kom i Dagningen til Huset, hvor Grotgaard laae, og lod det tæt omringe. Grotgadrd vaagnede nu midt i Bulder og Vaaben-Gnye, sprang op med sine Mænd, greb til Vaaben, løb ud i Forstuen og spurgde, hvem Høvdingen var for hans Avindsmænd? Der han nu hørde, det var Kong Olav selv, han havde for sig, spurgde han: om Kongen var nær nok til at høre ham? hvortil Kongen, som stod

lige uden for Doren, selv svarede: ja, siig du kun, hvad du vil, Grotgaard! jeg horer. Ei beder jeg om Skaansel, sagde Grotgaard nu, og foer ud, med Skjold over Hoved, og draget Sværd, for, om mueligt, at mærke Kongen; men det var ikke lyst nok for ham til at skjelne grandt, saa han stak feil og ramde Arnbjorn Arneson, som, under Brynien, fik et Stik i Livet, der blev hans Bane=Saar. Strax derpaa faldt Grotgaard, hartad med hele sit Følge.

Ni og Firsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs og Norges Fornedrelse.

Efter fornævnde Begivenheder vendte Kong Olav tilbage til Vigen, og, saasnart han kom til Tonsberg, lod han gaae Bud fra sig til alle Sider, efter Ledings=Folk og Skibe; men da saae man strax, at Norges Hjerte var vendt fra Kongen, thi fra de næste Herreder strømmede der vel endeel Folk til ham, men de, der kom langveis fra, var nemme at tælle. Flaaden, Kong Olav havde, var hoist ubetydelig, thi den bestod kun af nogle Bonder=Skuder, og derfor skikkede han en Hob Folk ind i Gotland, som skulde hente Skibene, han, med Samt deres Ladning, havde, forrige Høst, ladet efter sig; men det blev en seen Reise, thi der var slet ikke bedre at seile giennem Ore=Sund i Aar end i Fjor, aldenstund Kong Knud fik om Vaaren en Flaade i Soen paa ikke mindre end tolvhundrede Skibe.

Alt som nu Vaaren leed, rygtedes det til Norge om den forfærdelige Flaade, Kong Knud trak sammen af hele sit Rige, saavelsom ogsaa om Erobrings=Toget, han agtede med den at giore til Norge, og hvad Folk ikke havde været trevne for til at tjene Kong Olav, det blev de nu, saa fra det Øieblik af, den Tidende kom til Lands, var det hardtad ganske

forbi, selv med Almuens Lydighed. Om Sligt blev der ført megen Snak i Kongens Gaard, og da kvad Sighvat:

Har tusinde Snekker
End Engelands Knud,
Ei Mødet han knækker
Paa Olav saa prud;
Men Guldet, som Spliden,
Giør Skjoldene faa,
Giør Troskaben liden,
Og Skibene smaa!

O! skam dig dog, Norge!
Skal Olav i Trang
Nu savne Skjold-Borge,
For Guldet har Klang?

I denne Forlegenhed holdt Kong Olav saavel Raad med sine Hirdmænd, som Stand-Thing med Hæren, for at høre Folks Mening, om hvad Vei man helst skulde gaae, og i den Anledning sagde han: det nytter ei at dølge det for os selv: Besøg kan vi vente af Kong Knud i Sommer, stor er hans Hær, som I nok har hørt, liden er vores, som I kan see, saa der er ingen Sammenligning, og, desværre, paa vort eget Lands Folk kan vi nu ikke lide. Af denne Raadførsel skulde Olav imidlertid ikke blive viis, thi de, han talde til, svarede, den Ene i Øster og den Anden i Vester, og den Eneste, hvis Ord man mindes, er Sighvat, han sagde:

Til Flugt jeg raader, som af Frygt,
Før jeg det Lov vil have,

At Farefuldt jeg kaldte trygt
Paa Skrømt for Gunst og Gave;
Før kaldes rædd paa Ærens Stie,
End tapper til Forræderie!

Ja, Flugt er hvad jeg raader til,
Da kiendes Ven paa Mælet,
I Tøe da sikkert dages vil
Hvad man i Snee har skjælet.
Lad dages Svig, lad svinde Flok!
Hvad trofast er, det følger nok.

Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Grankield Haleis Indebrænding.

Samme Foraar spurgde man Nyt fra Helgeland, som viiste, at Harek paa Tjotoe havde en god Dag ikke glemt, hvorlunde Åsmund Grankieldson forleden plukkede og bankede hans Gaards-Karle. Man havde nok seet Hareks tyvesædige Langskib ligge taklet og tjældet udenfor hans Gaard, men man troede, hvad han lod udsprede, at han agtede sig ned til Trondelagen, indtil han saa pludselig en Aftenstund gik ombord med henved firsindstyve Mand, roede hele Natten, og kom i Dagningen til Grankields Gaard, hvor han strax slog Kreds om Huset, og greeb det saa an baade med Ild og Sværd. Følgen blev, at Grankield brændte inde, og hvem af hans Folk, der ei fik samme Død, faldt udenfor, saa den Spøg kostede i Alt tredive Mand Livet.

Efter denne Helte-Gierning drog Harek ganske rolig hjem igien, og var ikke Den der skulde byde en Skilling i Bod; men der var da heller ikke en Mand i hele Helgeland, der æskede nogen, og Asmund Grankieldson var nede i Landet hos Kong Olav.

Et og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Kong Knuds Tog til Norge.

Der Knud hin Rige havde i Limfjorden faaet Samling paa sin Flaade, styrede han ad Norge til, og gav sig ikke Tid til at søge Land østenfor Opslo-Fjorden, men seilede den forbi, op til Agde, hvor han første Gang holdt Thing med Bønderne, og blev, af dem, uden al Modsigelse hyldet. Efterat have taget Gidsler, og uddeelt Forlehninger, fortsatte han nu Reisen nordefter, havde underveis Besøg af Adskillige som underkastede sig, og i Eggersund, hvor han laae enstund, af Erling Skjalgsøn, der kom med et stort Følge, og opfriskede Venskabet, ved hvilken Leilighed han fik Løfte paa hele Strækningen fra Stat til Rygebid.

For nu imidlertid at fatte os det Korteste muligt, om Kong Knuds Reise, anmærke vi blot; at han fortsatte den ligeop til Nidros, og blev, paa Trøndelagens otte Fylkers Thing, udraabt til Konge over hele Norge. Thore Hund, som var fulgt op med ham fra Dannemark, og Harek paa Tjotøe, som mødte ham i Nidros, gjorde Knud til sine svorne Lehnsmænd, tillagde dem store Oppebørsler, samt hele Finmarks-Handelen, og overøste dem med Foræringer ovenikiøbet. Dog indskrænkede hans Gavmildhed sig ingenlunde til dem; thi Alle hvem der vilde træde i hans Tjeneste, gav han baade Lehn og Penge, og mere Raaderum end de før havde havt.

Efter nu saaledes at have bemægtiget sig hele Norge, holdt Kong Knud et overordenligt Stor = Thing med Danske saavelsom Normænd, hvor han indsatte sin Systerson, Hakon Jarl, til Statholder i Norge, og deelde Hoisædet med sin Son, Horde-Knud, som Konge i Dannemark. For Resten stræbde Knud at sikkre sit Herredomme i Norge ved Gidsler, saavel af Herser som Odels = Bonder, thi dertil valgde han enten deres Sonner og Brodre, eller andre af deres næste Slægt og Venner.

Saasnart nu Hakon Jarl var kommet til Regjeringen, forfoiede hans Svoger Einer Tambeskelver sig til ham, erholdt strax igjen alle de Fadeburs-Lehn, han havde havt i Jarlernes Tid, og modtog desuden store Foræringer af Kong Knud, der ganske indtog ham: deels ved den Forsikkring, at, saalænge han raadte for Norge, skulde Einer være den ypperste Herse i Landet, og deels ved den endnu mere smigrende Udladelse, at, havde Norge ingen Jarl, da var ingen Normand saa skikket til at afhjelpe Savnet, som Einer, med mindre det, med Hensyn paa Alderen, skulde være hans egen Son Endrid. Under saadanne behagelige Udsigter begyndte Einer da paa Nye at spille Mester, og, glad i Haabet, lovede han Kong Knud ubrodelig Troskab.

Kong Knud havde paa den Tid en berømt Skjald hos sig, nemlig Islænderen Thoraren Lovtunge eller Sukkermund, som havde opholdt sig meget omkring ved Hofferne, og han havde nu gjort en Riim-Flok om Knud, men da Kongen fik det at vide, blev han tordengal, befoel ikke alene Thoraren at bringe ham anden Dags Middag en ordenlig Drape eller Kæmpe-Vise, men sagde tillige: skeer det ikke, saa lader jeg dig hænge, din uforskammede Knegt, som gaaer hen og gior en Kvædling om Kong Knud. Nu fik da Thoraren travelt, gjorde et Omkvæd, hvormed han deelde Flokken af i ordenlige Vers, og satte adskillige nye Vers til, saa der kom en

Drape ud af, og den betalde Knud med halvtredsindstyve Mark Sølv. Samme Drape fører Navn af Hoved-Løseren, og Omkvædet er:

Kong Knud for Marken er Skjold-Vagt slig,
Som Griklands Vogter for Himmerig!

Thoraren gjorde imidlertid ogsaa en anden Vise om Kong Knud, som kaldtes Tog-Drapen, og hvori han beskriver Toget til Norge, som man seer af følgende Balk, som deri findes:

Det var Kong Knud,
Min kiære Ven,
Den Drot saa prud,
Ja Pryd for Mænd;
Med Styrke stor,
Med Seil i Top,
Fra Lima-Fjord
Han styred op.

Paa Agde-Skiær
Man hued ei
Den Orlogs-Færd
Ad Svane-Vei;
Dog gyldne Stavn
Tog Kæmpe-Skridt,
Og over Savn
Gik Synet vidt!

Da kronebreed,
Med Knuds Forlov,

For Lister skreed
En kulsort Skov,
Da Svær blev flakt
Paa Ægers Grund,
Med Bord belagt
Blev Eger-Sund!

Forbi vi fløi,
Med Fred i Sind,
Hornalens Høi
Med Graahaars-Tind;
Ei gjorde mat
Os Bølgen steil,
End ei for Stat
Strøg Helten Seil!

Nei, Bølgen brat,
Trods Brag og Larm,
Aftørned mat
Paa Snekke-Barm,
Og skovfødt Hval
Bar Knud, med Roes,
Til Konge-Sal
I Nidar-Oes!

Sin Frænde Han,
Den Orlogs-Drot,
Gav Norges Land,
Med Bjerg og Slot,

Sin Søn, saa rund,
Den dunkle Sal,
Ja Dane-Lund
I Svane-Dal!

Naar vi i denne Vise hører, at i Henseende til Knuds Færd gik der Syn over Sagn, da vil det sige saameget, som at Thoraren brouter af, at han var selv med paa Reisen, og havde Syn for Sagn at kvæde efter.

Dengang nu Kong Knud seilede tilbage fra Nidros, holdt han Thing i hvert Fylke paa Kysten, blev hyldet og fik Gidsler overalt; ja, selv da han kom sønder under Landet over Folden, gik han i Land og blev hyldet paa Borre-Thing. Herfra styrede Knud hjem til Dannemark, havde, uden Sværd-Slag, vundet hele Norge, og var nu Konge over trende Folke-Riger, som Halvord Hareks-Blesi anmærker i sit Kvad om Kong Knud, naar han siger:

Kongen, ved hvis Kæmpe-Skridt
Rødmer Røkke-Leden,
Danmark har og England kvit,
Derfor blomstrer Freden;
Norge vandt med Vaaben-Gnye
Han som mætter Krager,
(Danneren af Pile-Skye),
Det giør Ulven mager!

Under al denne Rumstering holdt Kong Olav sig stille: han var i Tonsberg, dengang Kong Knud paa Henreisen seilede Vigen forbi, og der blev han, al den Tid, mens Knud var nordenfjelds. Imidlertid kom de Folk tilbage, han havde skikket til Gothland efter Skibene, og det med

velforrettet Ærende, thi de Skibe der ikke syndes værd at føre hjem, havde de brændt paa Stedet, og for Resten passede de Tiden, da Knud var seilet nordop, løb igiennem Øresund, og bragde Kong Olav baade hans bedste Skibe og Godset uforvansket. Olav turde imidlertid dog ikke bie Knud, da han kom tilbage, men begav sig med Skibene gjennem Opslo-Fjorden ind i Drams-Fjorden, hvor han blev, til Knud var borte.

To og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Fart til Jedderen, og Erling Skjalgsøns Endeligt.

Saasnart Kong Olav spurgde, at Knud var reist hjem til Dannemark, løb han ud til Tønsberg igien, og gjorde strax Anstalt til at drage bort med hvad Følge han kunde faae. Med tretten Skibe gik han fra Tønsberg, og hvad Tilstod han fik enten af Gods eller Mandskab, paa Farten ud om Vigen, var ikke stort, thi i Land vilde han ikke gaae, der kom Ingen af sig selv, og han maatte da nøies med, hvad han fandt paa sin Vei, paa Øer og Udskiær, hvis Indbyggere var de eneste nye Følgesvende han fik. Alt sagde ham, han var forraadt.

Imidlertid fortsatte Olav dog sin Reise nord med Landet, saa godt han kunde, men det gik langsomt, thi Vinteren var for Døren, og Vinden vilde ikke føie ham. Han maatte saaledes ligge grumme længe i Seløe-Havnen, og her fik han, ved Skipper-Efterretninger, at vide, at Erling Skjalgsøn paa Jedderen havde rustet sig af alle Kræfter, og at udenfor Sole laae hans Lang-Skib seilfærdigt, tilligemed en heel Flaade af Skuder, Fisker-Jagter og store Baade, som Bønderne havde bragt sammen.

Siden laae Kongen i Eggersund nogen Tid; og da spurgde han og Erling jævnlig til hinanden, men blev dog hvor de var, indtil Thomas-Dag, strax for Jul, da løb Kongen ud af Havnen og op til Jedderen for en strygende Vind, det var en halv Storm, sneede lidt, men tøede dog. Erling havde i den sidste Tid skrabet alle de Folk sammen, han kunde faae, og saasnart hans Speidere nu meldte, at Kong Olav seilede udenskiærs for Jedderen, lod han paa Timen Luren gaae, hvorefter alle Mand floi om Bord, og gjorde klart til Slag; men imidlertid løb Olav Jedderen forbi, og styrede saa ind imod Landet; thi det var hans Agt at løbe ind i Bukke-Fjorden, og der see at faae nogen Understøttelse saavel af Gods som af Mandskab. Saasnart Erling det mærkede, forfulgde han Kongen, med sin Flaade, som førde en heel Krigshær, men nagtet alle Skibene, der ikke havde Andet end Krigsfolk inde, fløde let paa Vandet, kunde dog ingen af dem holde det med Erlings Snekke, saa han maatte minke Seil, for ikke at løbe fra dem. Kong Olav mærkede snart, at han vilde blive indhentet, en nødvendig Følge af, at deels var hans Skibe stærk ladte, og deels var de tunge af alt det Vand, de havde trukket i sig, ved at holde Søen hele forrige Sommer, med Samt Høsten, og nu ud paa Vinteren; han saae tillige, at skulde han slaaes med hele Erlings Flaade paa een Gang, maatte han komme til Kort, og greeb derfor til et artigt Krigspuds, i det han lod raabe fra Skib til Skib, at de skulde ganske sagte lade Seilene sikke og tage Svøftet ind. Heraf lod Erling sig ogsaa virkelig blænde, og raabde til sine Folk, at de holdt ikke høit nok, seer I ikke, sagde han, hvordan deres Seil synker, saa nu vinder de fra os! For fulde Seil foer han nu selv afsted langt foran alle de andre, saa forhippet var han paa at hinde Kongen, men imidlertid var Denne sluppet ind til Bukke-Fjorden, bag ved Kleps-Næs, hvor han strax lod stryge Seil, og lagde sig slagfær-

dig i et smalt Gab, der var. Forend Erling nu tænkde paa Andet end bare at komme rask afsted, saae han med Eet alle Kongens Skibe komme roende imod sig. Uforsagt lod han Seilet falde, greeb til Vaaben, og forsvarede sig tappert, men ved det der var saa mange Skibe om hans alene, saae man dog snart, det blev ham, der maatte betale Gildet. Selv stod han i Loftingen med Hjelm paa Hovedet, Skjoldet i den ene Haand og Sværdet i den anden, men kunde ei forhindre, at jo Kongens Folk gjorde sig Plads og entrede, hvorpaa Kongen selv gik hardt frem, og hjemsøgde, med sine Mænd, Hver i sit Rum, saalænge til der af hele Skibets Mandskab kun var Een paa Benene, nemlig Erling selv. Faa havde bedt om Skaansel, og de havde talt for døve Øren, ingen Udsigt var der til at undkomme med Flugten, aldenstund Fienden var, hvor man vendte sig; og det er desuden sagt for en Sandhed, at ikke end Een gjorde Mine til at flye.

Der stod nu Erling, angrebet baade fra For-Rummet og fra de andre Skibe, men Loftings-Rummet laae saa høit, at fra de næste Skibe kunde man ikke giøre andet end skyde, og i det Høieste stikke efter ham med Spyd, og det rystede han af sig; ja, han værgede sig saa heltemæssig, at aldrig har man hørt Mage til Mand, der saalænge stod sig mod saa mange Karle, og det uden enten at tænke paa Flugt eller bede om Fred.

Kong Olav kom nu selv hen i For-Rummet, og der han saae, hvordan Erling gjorde Besteed, talde han til ham og sagde: i Dag, Erling, skal jeg love for, du bryster dig. Ja, sagde Erling, Bryst imod Bryst hakkes Ørne. Men, sagde Kongen, vil du ikke dog nok overgive dig? Jo, det vil jeg, sagde Erling, tog Hjelmen af, nedlagde Sværd og Skjold, og gik frem til Kongen i For-Rummet. Mærke maa jeg imidlertid dog Herre-Spilgeren, sagde Kongen, og ristede Erling i Kinden med Kanten af sin

Øxe; men i det Samme fløi Aslak Fitiaskalle til, og huggede Erling i Hovedet, saa Øxen stod i Hjernen, og Erling sank steendød paa Stedet. Da vendte Kong Olav sig mod Aslak, og sagde: Ulykkes-Fugl, som du est! der huggede du Norge af min Haand! Da var det tungt, min Konge, sagde Aslak, blev det Hug til din Skade, thi Meningen var det tilvisse at hugge dig Norge i Haand; men er det nu saa, og jeg taber din Naade, da var det mig et kostbart Hug, thi det maa nødvendig skaffe mig Saamanges Vrede og Had, at jeg kunde høilig behøve dit Skjold og din Naade. Det nægter jeg dig, sagde Kongen, ei heller.

Nu befoel Kong Olav hver Mand at søge sit Skib og sin Plads, og holde sig færdig til Slag, som ogsaa skedte, og strax kom nu og den fiendtlige Flaade, men det gik her, som sædvanligt, at det nytter kun lidt, at Kroppen er svær, naar Hovedet fattes, og et Dommedags-Slag kyser Fleer end det fælder: Erling var borte, hans Sønner var ikke tilstæde, Bonderne blev raadvilde, turde intet Angreb vove, og lod Kongen seile, hvor han vilde. Da saa han var borte, tog de Erlings Liig, flyede det ordenlig, og forde det, med Samt de Andres, som faldne vare, til Sole.

Stor var Sorgen over Erlings Død, og, efter Menig-Mands Dom, har der aldrig i Norge været Nogen af Erlings Stand, som kunde maale sig med ham, enten i Magt eller Giævhed.

Sighvat Skjald havde staaet paa en meget venskabelig Fod med Erling Skjalgson, opholdt sig endogsaa paa Sole enstund, og drog ikke tomhændet bort, derfor ærede han nu Erlings Ihukommelse med et Liigvers, hvori han, blandt Andet, baade indflettede Erlings Manddoms-Ord, som vi horde for, og lastede Aslak, som den, der uden Nødvendighed besmittede sin Haand med Frænde-Blod. Sighvat var imidlertid ikke selv tilstæde ved Erlings Endeligt, thi han blev tilbage i Vigen, da Kongen

drog nordpaa, og der spurgde han Tildragelsen, og gjörde Verset; hvoraf det synes passeligt at anföre Følgende:

Paa høien Hald sad Ørnen tit,
Med røden Fod,
For Erling gik med Kæmpe-Skridt
Og aarelod,
Forvoven nu, det veed Enhver,
Den Helt uddrog i Herrefærd
Mod Kongen selv.

For Snekke-Hær og Overmagt
Ei frygted' han,
Nei, tæt omringet, hardt belagt,
Holdt Erling Stand;
Med Kongen selv han lagde bi,
Da hørdes Døn paa Sværde-Stie
Med Slag i Slag!

Med Tunge-Næs man leged ei
Paa Børne-Viis,
Dog baned Olav kiæk sig Vei,
Ja, vandt og Priis;
Da frem paa Skeiden gram han brød,
Og farved Tiljen rosenrød
Med Kæmpe-Haand!

Hvor Jedder-Folk i Dynge laae,
Med blegen Kind,

Der vandrende man Olav saae
Med Harm i Sind;
Han farves Bord og Bølge rød;
Alt som en Bæk i Havet flød
Det varme Blod!

Der laae de, alle Mand som Een,
For Olavs Fod,
Kun Erling, som en Bauta-Steen
Urokket stod;
Ja, længe man i Løfting saae,
Ham, langt fra Venner, ene staae
Paa Øde-Skeid!

Der stod den Kæmpe, haard som Flint,
Mod Staal og Jern,
Mod bidhvas Bølge som en Klint,
Fra Rædsel fjern,
Af Spyd og Pile hørdes Gnye,
Af Erling ei det mindste Knye,
End sige Suk!

Ei mæled han om Fred et Ord,
Men førde Strid,
Saa Magen sees i Bukke-Fjord
Knap nogentid;
Thi Erling staaer ei meer for Skud,
Han sank paa Søe for Høved-Brudd,
Hans Hjerne sprak!

Dog mat ei Helten sank til Jord,
End mindes godt
Ved Udsteen vist hans muntre Ord
Til Norges Drot:
Hos Ørne følger Neb med Kloe!
Men rask lod Olav mod ham roe
Bag Tunge-Næs!

Vel Erling faldt, om Nogen vandt,
Det ei jeg veed,
Men Mange stort vist Tabet fandt,
Som Norge leed;
Lad Herser døe i Tusind-Tal!
En bedre dog ei savnes skal,
End Erling var!

Fra Død ei frelser Kraft og Mod,
Det saae man her;
Thi Faa at værge saa forstod
Sit Liv med Sværd,
Som han, der i et Øieblik
Før han det vidste, blegned, fik
Sit Bane-Saar!

Nedhugget sank nu Horders Værn
For Olavs Fod,
Men Aslak hærded Hugge-Jern
I Frænde-Blod;

Sig vogte burde dog hver Mand:
Ei puste, hvor af Ildebrand
Er meer end Rok!

De Svorne sveeg, de Baarne ei,
Det gyldne Ord
Paa Moders Maal til os fandt Vei
Fra gamle Nord,
Det, Aslak! ei betænkde du;
At Frænde værst er Frænde nu,
Din Daad har sagt!

To og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Fart til Valdalen, og Aslak Fitiaskalles Drab.

Nogle af Erlings Sonner var paa denne Tid oppe i Trondelagen hos Hakon Jarl, Andre var i Hordeland, men Somme i Fjordene for at sanke Folk, og der de spurgde deres Faders Fald, satte de strax Budstikken i Gang, baade til Agde, til Hordeland og Rogeland, og fik snart en stor Magt samlet, hvormed de forfulgde Kong Olav. Kongen havde nemlig, efter Slaget med Erling, fortsat Reisen nordpaa, ved hvilken Leilighed man fortæller, at da han, samme Dag henimod Aften, holdt ud af Sundet, skal han selv have gjort følgende Vers:

Jedder-Boen favr med Glæde
Skal i Nat ei mange Ord

Giøre om hvad Ravne æde
Efter Snye i Bukke-Fjord;
Adels-Blod i Erling flød,
Det var paa hans Daad at skue,
Men os lærer og hans Død,
Bag-Smæk giver troløs Bue!

Saa blev da Kongen ved at seile nord med Landet; han var nøie underrettet om Bonde-Opstanden, og havde endnu mange Herser i sit Følge, hvoriblandt var alle Arne-Sønnerne, selv Kalv, som Bjorn Guldbraa-Skjald udtrykkelig siger i Visen han gjorde om Kalv Arneson, hvor det hedder:

Selv var du med Haralds Søn,
Med, som Lyn med Torden,
Der man hørde Lure-Døn
Hist i Bukke-Fjorden;
Fremmerst mellem Spyd i Slag
Lyne løst du Kraften,
Graabeen Kræs den samme Dag
Fik til Jule-Aften!

Røde Haar af Kiv man faaer
Under hvasse Egge,
Erling fik ei bedre Kaar
Paa den røde Snekke;
Let sig tog den Herres Sag
Folk fra Agdes Egne,
Over Stav de gik fra Slag,
Fienden overlegne!

Kong Olav blev nu ved at seile, til han kom Stat forbi, og lagde saa ind under Heroe, hvor han hørde, at Hakon Jarl sad mandstærk i Trondelagen, og holdt derpaa Raad med sine Mænd, om hvad Vei man skulde gaae. Kalv Arneson raadte da stærkt til at søge Trondelagen, og prøve Styrke med Hakon Jarl, uden at ændse hans Mangfoldighed, og det Raad var der Mange som bifaldt; men dog fandt det ogsaa endeel Modstand, og Enden blev, at man bad Kongen raade sig selv.

Kongen tog nu Natte-Leie i Steenvaagen, og der kom om Morgenen nogle af hans Hirdmænd til ham, som havde havt Orlov om Sommeren, og fortalde, at i Frekoesund, hvor de kom fra, var Hakon Jarl samme Aften løbet ind, med en stor Flaade, fulgt af mange Herser, og, sagde de, kan de faae Magt, som de har Agt, da vil det koste baade Dit og alle Dines Liv. Kongen skikkede nu Folk op paa næste Fjeld, hvor de kunde see op forbi Biornoe, og der nedenfor saae de en stor Flaade styre sønderefter, hvilket de meldte Kongen, som derpaa lod blæse til Udlæg. Strax tog man nu Tjeldingerne ned og greeb til Aarerne; men ligesom man var blevet færdig og roede ud af Havnen med alle de tolv Skibe, Kongen havde hos sig, viiste der sig nordenfor Thjotand en Bonde-Flaade paa fem og tyve Skibe, hvorpaa Kongen styrede bag Norvoe ind om Hundsvær. Ligeud for Borgund kom Aslak Fitiaskalles Skib ham i Mode, men hovdingløst, og hermed hængde det saaledes sammen, at forrige Aften, da Kongen lagde sig i Steenvaag, var Aslak seilet ind til Borgund, og laae der om Natten; men om Morgenen, da han vilde gaae ombord, mødte han Vigleik Arneson, som, for at hevne Erlings Drab, greb ham an, og gav ham Bane-Saar. Vel tog Kongen dette meget fortrydelig op, men kunde, for Farens Skyld han selv var i, dog ikke opholde sig derefter, og styrede ind ad Vegsund, Skot forbi.

Her blev han forladt af Kalv Arneſøn og andre Skibs=Hovedsmænd, ſom, tilligemed endeel af Folket, begav ſig til Jarlen; men ſelv blev Kongen ved at ſtyre ſin Kaas til han kom ind i Tafjorden, hvor han landede i Valdalen, lod ſine Skibe, nu kun fem i Tallet, lægge op, og Seil og Redſkab bringe i Sikkerhed.

Fire og Halvfemtſindstyvende Kapitel.

Om Seſſ=Uren og Kong Olavs Reiſe til Hede=Marken.

Kong Olav opſlog nu ſin Telt, og reiſte et Kors paa Sylte=Næsſet, hvor der er en deilig Slette, og ſnart fik han Beſøg ſaavel af Bruus Bonde, ſom boede paa Muri og var Hovding i Dalen, ſom af mange andre Bønder, og Alle bød de Kongen, ſom det ſig burde, hjertelig velkommen. Derfor takkede han dem blidelig, men ſpurgde ſaa, om der ikke gik Vei fra deres Dal ind i Landet til Lesøe, hvorpaa Bruus ſvarede, at det maatte være over Dysſen i Dalen, ſom de kaldte Seſſ=Uren, men der var ufremkommeligt baade for Folk og Fæe. Ja, min kiære Bruus, ſagde Kongen, det maa dog komme an paa en Prøve, ſom kan lykkes, om Gud vil; kommer I kun nu til mig i Morgen og tager Heſte med! Saa vil vi gaae op og ſee, hvordan Uren har det, og om man dog ikke kunde ſpille den et Puds, ſaa man ſlap derover, tilheſt eller tilfods.

Dagen derefter kom nu Bønderne rigtig med deres Heſte, ſom Kongen havde ſagt, Klæder og anden Føring blev pakket paa Heſtene, og Folket gik ad Uren til. Kongen gik ogſaa ſelv med, op til Aaros=Brinken, hvor han ſatte ſig ned, for at hvile, ſad der enſtund, ſaae ud over

Fjorden og sagde: modige Trin har de lært mig at vanke, de troløse Herser, som var mine Venner og blev mine Fiender! Tvende Kors betegne endnu det Stæd paa Brinken, hvor Kongen sad.

Nu steeg Kongen til Hest, og da Toget naaede Uren, tog Folket Natte-Leie i et Sæter-Huus, der var, men Kongen selv sov i sin Telt, hvor han ogsaa blev den følgende Dag, medens Folket paa hans Befaling stræbde, at bane Vei over Uren. Dagen gik, og om Aftenen, da Folk kom tilbage, klagede de over, at alt deres Arbeide havde været forgiæves, og sagde, at der blev ikke Vei, mens Verden stod; men, efterat have tilbragt Natten i Bønner, bad Kongen dem ikke desmindre, saasnart det dagedes, at fare afsted og prøve til igien, om de kunde faae gjort Vei, hvorpaa de ogsaa gik, skiøndt meget trevne, thi, sagde de, det er jo til ingen Verdsens Nytte. Saasnart de var borte, kom Kiøge-Mesteren og meldte Kongen, at der var ikke meer end to Hoveder tilbage, og hvad kan det forslaae, sagde han, til dine trehundrede Mand og hundrede Bønder? men Kongen bad ham bare hænge alle de Kiedler over, han havde, med et Stykke Kiød i hver, og saa gik han selv hen, slog Kors over Kiedlerne, og sagde: kaager I kun nu rask!

Derpaa begav Kongen sig op til Uren, og fandt Folket siddende, træt og modigt af frugtesløst Arbeide; og Bruus tog imod ham med de Ord: var det ikke det, jeg sagde Kongen, at det giorde ingen Gode at give sig i Færd med Uren her, men da vilde I ikke troe mig! Flux trak Kongen sin Overkjortel af og bad Folket gaae med til Uren, som de ogsaa gjorde, og nu kunde tyve Mand vælte den Steen, hvorhen de vilde, som ikke hele Hundrede før kunde rokke, saa at om Middagen var der en Vei, som paa et Stue-Gulv, saa breed at en Hest med fuld Oppakning kunde gaae derigiennem.

Nu vendte Kongen did tilbage, hvor Maden blev kaagt, hvilket Sted nu kaldes Olavs-Helle, og tæt ved Hellen er der en Kilde, hvori Kongen toede sig, og som nu har den Dyd, at naar sygt Kvæg drikker af den, kommer det sig. Derpaa holdt Kongen og alle Mand Maaltid, og det Forste Kongen spurgde om, da han havde spiist, var, om der ikke oven for Uren til Fjelds var et Sæter, hvor man kunde tage Natte-Leie, hvortil Bruus svarede: jo, der var rigtig nok et Sæter, som hedd Groningen, men der, sagde han, kan ingen levende Folk nære sig om Natten for Trolde og Meen-Vætter, som har deres Gang og Handtering deroppe. Det kommer paa en Prove an, sagde Kongen, lad os kun nu bare komme afsted!

Lidt efter kom Kiøkken-Skriveren og sagde: i Eftermiddag har vi faaet Mad nok, men hvor den er kommet fra, maa vor Herre vide. Hvem derfor og Takken tilhører, sagde Kongen, og lod nu give Bønderne, som foer tilbage ned i Dalen, en heel Hob Fode-Vahre med.

Derpaa drog Kongen op og laae i Sæteret om Natten, hvorudenfor, paa Malke-Pletten, da hørdes ved Midnats-Tide en fæl Hylen med en Rost som sagde: huh, hvor Kong Olavs Bonner brænde mig arme Vætte; romme maa jeg nu min gamle Bopæl, og kommer aldrig her igien. Om Morgenen, da Folk kom op og Kongen drog til Fjelds, sagde han til Bruus: her skal man bygge en Gaard, thi den vil altid kunne fode sin Mand, og aldrig skal dens Korn fryse bort, hvordan det saa gaaer i den øvrige Egn.

Herfra tog Kongen over Fjeldet, laae den næste Nat paa Eneboe i Lessøe, og fortsatte saa Reisen giennem Guldbrandsdalen op paa Hede-Marken, hvor det kom for Dagen hvem der var hans sande Venner, thi de blev hos ham, medens de Andre vendte ham Ryggen tilligemed Lykken,

og slog sig for en Deel endog aabenlyst til hans Fiender, hvilket især var Tilfældet med mange Oplændinger, paa Grund af Thores-Henrettelse, der, som sagt, gik dem nær til Hjerte.

Fem og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Kong Olavs Afskeed med Norge, og Reise til Holmgaard.

Kongen gav nu alle dem af sine Mænd Hjemlov, som havde Huus og Børn at sørge for, hvis Skiebne syndes dem heel usikker, om de forlod Riget, og som derfor blev urolige, da Kongen nu lod sine Venner vide, at han agtede sig for det Første til Sverrig, og siden maaskee endnu videre fort, alt efter Omstændighederne. Imidlertid bad Kong Olav dog sine Venner kun aldrig opgive Haabet om at see ham i Norge igien, thi vil Gud, jeg lever min Alder ud, sagde han, da kommer jeg nok tilbage engang endnu; ja, det bæres mig end ydermere for, at hele Norge atter skal kiende mig for Herre! Hvad Hakon Jarl angaaer, da skulde jeg neppe troe, han bliver gammel i Norge, og herom er vel de Fleste enige med mig, aldenstund Hakons Lykke i Kamp med min kom for til Kort; men Faa tør vel troe mig, naar jeg yttrer min Anelse om Knud hin Rige, thi snakker jeg ikke over mig, da vil inden faa Aar han være død og hans Vælde begravet med ham, saa han lever aldrig op i sin Afkom!

Der nu Kongen havde udtalt, drog Hver sine Veie: Selv vendte han sig mod Østen ad Edeskov til, med Dronning Astrid, Daatteren Ulfhild, Magnus Kongesøn, Røgnvald Bruussøn, Brødrene: Thorberg, Finn og Arne Arnesøn, samt andre flere Herser, alle giæve Mænd; Bjørn

Staller derimod, og mange andre af Kongens Venner, drog med hans Forlov hjem hver til Sit, og Kongen bad dem blot skikke ham Bud, hvis der hændte sig Noget, som var ham magtpaaliggende at vide!

Kong Olav havde nu i femten Vintre været Norges Konge, naar man regner den Vinter med, da han havde Sven Jarl ved Siden, saavelsom denne Vinter vi nu taler om, og som alt var rykket frem, Julen forbi, der han forlod sine Skibe. See, saaledes ere hans Konge-Aar beregnede af Are Frode, som baade var en oprigtig Historie-Skriver, kunde godt huske, og havde sine Efterretninger fra Folk, der selv havde oplevet Begivenhederne, og nævnes udtrykkelig i hans Bøger som Hjemmels-Mænd for hvad han fortæller! Naar derfor den almindelige Regning løber derpaa ud, at Olav havde kun været femten Vintre Konge i Norge, dengang han faldt, da maa det komme af, at man regner den sidste Vinter Svenn Jarl var i Landet med til hans Regierings-Tid, thi saa bliver der rigtig nok kun femten Vintre til Olav.

Nu igien at komme til Kong Olavs Reise, da tog han Veien fra Norge over Ode-Skov, giennem Værmeland til Vadsbo, og derfra giennem Skoven ind i Nerike, hvor han til henimod Sommeren opholdt sig hos en riig og mægtig Mand, ved Navn Sigtryg, hvis Søn Iver siden kom til Ære og Værdighed. Ved Sommerens Ankomst var Kongen sig om Fartøi, og seilede med sin Søn Magnus til Garderige, men sin Daatter Ulfhild, tilligemed hendes Moder Dronning Astrid lod han blive i Sverrig. Meget venskabelig blev Olav modtaget i Holmgaard saavel af Kong Jarislav som af Ingigerd hans Dronning, og med Tak tog han imod Jarislavs Tilbud, at slaae sig til Rolighed hos ham, og trække Indkomsterne af et vist Stykke Land til Underholdning for sit Følge.

Kong Olav har det Lov, at alle sine Dage var han en from og andægtig Herre, men dog var det først, da Verden gik ham imod, og hans Fiender fik Overhaand, at han ganske opoffrede sig til Andagts-Øvelser, thi da blev han alle de Bekymringer og Sysler kvit, som i hans Velmagt havde beskiæftiget og sinket ham. Saalænge han nemlig sad paa Thronen, havde han bestandig travelt med at ramme Rigens Bedste, først med at bryde de fremmede Aag og frede om Landet, dernæst med at omvende Folket til Sandheds-Troe, og endelig med Lands-Lov og Ret, som han forde i Skik og holdt i Hævd, til Baand paa hver som vrang-villig var.

Sex og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Aarsagerne til Opstanden mod Kong Olav.

Det havde før været meget Skik i Norge, at Herse-Børn, saavelsom fornemme Bønder-Sønner, foer til Søes, og var om sig ved Plyndring, ei blot paa fremmede Steder, men ogsaa i Fædrenelandet. Saasnart derimod Kong Olav kom til at staae for Styret, satte han en Pind for alt Hærværk inden Lands, og hvem der enten forstyrrede den offenlige Roligheд, eller paa andre Maader i Kongens Øine krænkede Loven, han maatte have saa mægtige og fornemme Forældre, som han vilde; fik Kongen ham fat, da hjalp hverken Løn eller Bøn, han maatte bøde med Liv eller Lemmer, som Loven tilholdt. Saa siger Sighvat Skjald:

Ynglinger af Adels-Kuld,
Frie ei for at røve,
Frie for Straf med røden Guld
Tit sig vilde kiøbe;

Men hos Olav ei tilfals
Retten var for Penge,
Immer over Røver-Hals
Havde den sin Gænge!

Bruger Normand Sværd med Fals,
Til sit Hjem at hærge,
Bruges skal det paa hans Hals
Ret til Land at værge;
Saa sig Norges Ædel-Steen
Gav i Dom tilkjende,
Ulvene paa fire Been
Gav han dem paa tvende!

Retten blev i Norge stærk,
Røverne blev svage,
Sjelden Vold og Nidings-Værk
Blev i Olavs Dage!
Loven gik med Kæmpe-Skridt,
Derfor skrutted Tyve,
Fra den løb de ikke vidt,
Maatte for den krybe!

Fordi nu Kongen saaledes lod Retten have sin Gang, og det uden Persons Anseelse, saa de store Tyve gik samme Vei som de smaa, see derfor fandt man ham for haard, og hvem der paa den Maade mistede sine gode Venner, fattede et dødeligt Had til ham, uagtet de han straffede fik Løn som forskyldt. Det var da altsaa i Kong Olavs strænge Retfærdighed, man maa søge den første Grund til Oprøret, hans Undersaatter gjorde imod ham, og det brød ud, fordi han heller vilde vige Sædet, end bøie

Retten. Vel har man ogsaa beskyldt ham for, at han var karrig mod sine Tjenere, men det er kun Bagtalelse, thi Ingen kunde være mere gavmild mod sine Venner end han, og næst Misfornøielseu med hans strænge Retter-Gang var det Kong Knuds Guld og grønne Skove, som bragde Folk i Harnisk, thi han behøvede blot at byde Høvdingerne større Magt og Ære, end de hidtil havde havt, saa beed de paa Krogen. Hvad imidlertid Almuen angik, da hjalp det meget, at man havde Hakon Jarl i Baghaanden, thi ham var Folket fra forrige Tider saa indtaget af, at de tog imod ham med aabne Arme.

Syv og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Jøkel Baardsøn og Visunden.

Hakon Jarl var, som sagt, styret ud fra Trøndelagen og ned til Møre, for at træffe Kong Olav, fulgde ogsaa efter ham ind ad Fjorden, og mødte der Kalv Arnesøn med Samt de Andre, der havde forladt Kongen. Kalv blev meget vel modtaget, og Jarlen fortsatte nu sin Fart ind til Valdalen, hvor Kongen havde lagt sine Skibe op, men som uu maatte ud igien og lade sig styre af hvem Lodden traf.

Ved denne Lod-Kastning faldt det en Islænder fra Vatsdalen, ved Navn Jøkel Baardsøn, som stod i Jarlens Tjeneste, til at føre Kong Olavs eget Skib: Visunden, og i den Anledning kvad han:

Medens Olav sylter Valle,
Styrer jeg fra Sylte kiæk
Snekken, som har før med Alle
Tilhørt Lykkens Vinter-Giæk,

Vel maa jeg en Kuling vente:
Bølge=Brudd paa høien Stavn,
Seent dog spørge skal en Gente
At i Storm jeg græd for Havn!

Medens vi nu er ad, vil vi med det Samme fortælle, hvordan det siden, skiøndt længe efter, gik Jokel. Han faldt nemlig i Gøtland Kong Olavs Folk i Hænderne; Kongen befalede, at han skulde henrettes, og han maatte desaarsag sætte sig ned paa en Brink, med en Vidie snoet i Haaret, som der stod en Mand og holdt paa; men i det han hørde Lyden i Luften af Staalet, der skulde halshugget ham, gav han et Ryk, saa Hugget kom i Hovedet. Han døde derfor ikke strax, men da Kongen saae, at han havde sit Bane=Saar, sagde han, det maatte være nok, hvorpaa Jokel satte sig overende, og kvad, med Døden paa Læberne:

Da Tørst og Brynde
Gik ei saa vidt,
Af bedre Tønde
Mig skiænkdes tit,
End nu af Vunden,
I Bane=Stunden,
Med Straale rød!

I Hoved=Skallen,
Med bredfuldt Maal,
Af Hjerne=Vallen,
Mig gav en Skaal,
Heel beedsk at drikke,
For Intet ikke,
Den Drot saa prud!

Otte og Halvfemtsindstyvende Kapitel.

Om Kalv Arnesøns Forræderie.

Der Kalv Arnesøn kom nordop til Trøndelagen med Hakon Jarl, bad Jarlen ham blive hos sig og træde i hans Tjeneste; men dertil svarede Kalv, at først vilde han dog hjem til Egge og betænke den Sag lidt nøiere. Det skedte da ogsaa, men saasnart Kalv kom hjem, fik han at fornemme, hvilket et Sind og Mod der sad i Kvinden han havde, thi det var ikke Smaat, hvad hun regnede op om al den Ulykke Kong Olav skulde have gjort hende. Gik han ikke først hen, sagde hun, og slog min Hosbond, Olver, ihjel, og saa nu siden begge mine Sønner, hvis Død du, Kalv, selv stod og saae paa, som var Noget, jeg dog sidst havde troet dig til. Ja, sagde Kalv, da var det meget imod min Villie, at Thore kom af Dage, og jeg bød Nok for at frie ham, og da Grotgaard faldt, mistede jeg min Broder Arnbjørn. Ih, da var det vel, sagde Sigrid, at du fik ogsaa lidt at blæse paa for Kongens Skyld, thi, vil du nu end ikke hevne min Skade, hevner du dog kanskee din egen! Eller, nænner du det kanskee ikke, fordi Kongen gjorde saameget ad dig, da du bad for din Fosterson Thore!

Saadanne Sparlagens-Prækener maatte nu Kalv høre af Sigrid hverandenStund, og skiøndt hun mangen Gang fik et slemt Svar, blev hun dog ved at tirre ham saa længe, til han gav Kiøb, og lovede at træde i Jarlens Tjeneste, naar han kunde faae Tillæg i sine Forlehninger. Strax paa Timen skikkede Sigrid Bud, og lod Jarlen vide hvorvidt hun var kommet med Kalv, hvorpaa da ogsaa Kalv strax fik Bud fra Jarlen om at komme ind til Byen og tale med ham. Det gik heller ikke i Langdrag,

snart drog Kalv til Nidros, blev af Hakon Jarl modtaget paa det Venskabeligste, og havde en Samtale med ham, som løb meget vel af, saa Enden blev, at Kalv traadte i Jarlens Tjeneste, og blev, ved de store Forlehninger han fik, næsten eneraadig i hele det indre Trondelagen.

Der nu det var bestilt, drog Kalv hjem igien, men saasnart Foraaret meldte sig, udredte han sit Skib, søgde rum Søe, og seilede over til Engeland, hvor han havde spurgt, at Kong Knud vilde indtræffe tidlig om Vaaren fra Dannemark af, og det var just nu, Kong Knud havde gjort Thorkel den Høies Søn: Harald, til Jarl i Dannemark.

Kalv forføiede sig strax til Kong Knud, saasnart han kom til Engeland, og i den Anledning siger Bjørn Guldbraa-Skjald:

Af Kampen mat fra Val, i Vaar,
Kong Olav sig forføied,
Med trofast Kiøl til Øster-Gaard,
Den salte Søe han pløied;
Da, Kalv! (at stikke under Stol,
Var aldrig Skjaldens Vane)
Fra ham, det saae den vestre Soel,
Gik bradt til Knud din Bane!

Dengang nu Kalv kom til Knud, blev han modtaget med aabne Arme, og indladt til fortroelig Samtale, hvor der da blev handlet om, at Kalv skulde forpligte sig til, paa Knuds Vegne, at reise Banner mod Olav Digre, hvis han skulde giore Forsøg paa Riget, og derimod, sagde Knud, giør jeg dig til min Jarl i Norge, thi min Systersøn Hakon er bedst tjent med at komme over til mig igien, aldenstund han, for bare Ærlighed, vel knap skulde vove at skyde en Piil til Kong Olav, om han kom tilbage. Ved disse Kong Knuds Ord spidsede Kalv Øren, hans Ærgier-

righed kom i Spillet med, og han slog til, saa det blev en reen Aftale mellem ham og Kongen, hvorpaa han lavede sig til og reiste hjem igien, begavet af Knud med kostbare Foræringer. Hertil sigter Bjorn Guldbraa-Skjald, naar han siger:

Vist dig giorde Englands Drot
Høilig sig forbunden,
Og med Haanden ikke blot
Men især med Munden;
I dig, Jarle-Skud! han saae
Tømmer til en Greve,
Lykken est du sikker paa,
Kan du den opleve!

Ni og Halvfemtsindstyvende Kapitel.
Om Hakon Jarls Død.

Denne Sommer reiste Hakon Jarl udenlands, over til Engeland nemlig, hvor han havde sig en Fæste-Møe, han vilde besøge, ligesom han da ogsaa der vilde kiøbe ind til Brylluppet, hvad man sjelden saae i Norge, men her i Hjemmet skulde saa dog Brylluppet staae.

Jarlen blev i Engeland meget kiærlig modtaget af Kong Knud, blev ogsaa færdig til Hjemfærd om Høsten, men rigtig nok seent, og havde paa samme Reise ikke bedre Lykke med sig, end at Skibet han seilede paa gik under med Top og Tavl, saa der kom ikke en levende Mand derfra. Somme vil sige, at Skibet skal en Aften i stærk Storm være seet nordenfor Kathnæs, drivende for Vinden mod Petlands-Fjorden, og de, som

følge den Beretning, lægge til, at det er ventelig forliist i Malstrømmen; men Alt hvad man veed med Sikkerhed er dog det, at Hakon Jarl forliste paa Søen, og at der blev Intet bjerget af hvad der var ombord.

Endnu om Høsten kom denne Tidende til Norge med Kiøbmænd, som et ganske almindeligt Rygte, og kunde nu Folk end ei saa lige vide, om Jarlen var forgaaet, blev det dog vitterligt nok, at hverken i Engeland eller i Norge saae man noget til ham, og høvdingløs var da Norge hele den næste Vinter.

Hundredde Kapitel.

Om Bjørn Stallers Fald og Opreisning.

Vi hørde før, at Bjørn Staller tog Afskeed med Kong Olav og drog hjem til sin Gaard, hvor han vilde sidde i Rolighed, men han var alt for navnkundig en Mand til, at det ikke strax skulde spørges vidt og bredt, og der Hakon Jarl og de andre Høvdinger fik Kundskab om hans Kvær-Sæde, skikkede de deres visse Bud til ham, i et eget Ærende. Bjørn tog meget artig mod disse Sendebud, men lod dem dog snart kalde frem og spurgde, hvad Godt de vilde? hvortil deres Ordfører svarede, at først skulde de hilse ham fra Kong Knud, Hakon Jarl og flere Høvdinger; og dernæst, sagde han, skal du vide, at Kong Knud har hørt Meget tale om dig, og veed at du, som en af Olav Digres gamle Tjenere, har været hans arrigste Fiende; men det gior ham ondt, aldenstund han gierne vil være Ven med dig, som med alle andre udmærkede Mænd, naar du blot nu vil holde med ham, og bryde med Olav. Staae nu derfor ikke i dit eget Lys, men tye did om Skyts og Gunst, hvor der er Nok af begge Dele, og hvor nu

hele Norden villig søger dem! I, Kong Olav Digres Mand, skulde dog betænke, hvorledes han har ladet Eder i Stikken, uden mindste Sikkerhed for den Kong Knud, hvis Land I hærgede, hvis Mænd I slog forleden Sommer; og naar nu vor Konge selv tilbyder dig sit Venskab, som det var rimeligere du beilede til og kiøbde i dyre Domme, da mener jeg det er Taks værd!

Ja, det er godt nok, sagde Bjørn, da den Anden havde endt sin Tale, men nu sidder jeg helst hjemme ved min Gaard, og har ingen Lyst til at tjene meer i Kongernes.

Ingen Undskyldninger! sagde Herrebudet, til Folk som du maa man sige: Hovmands Hjem er Kongens Gaard, og, reent ud sagt: kun to Ting har du at vælge imellem, enten at gaae fredløs fra Gaard og Grund, som Olav gaaer, eders gamle Staabie, eller ogsaa, hvad dog nok er det raadeligste, at slutte Venskab med Kong Knud og Hakon Jarl, træde i deres Tjeneste, og sværge dem Troskab! See her, blev Budet ved, og rystede med det Samme en heel Hob engelske Penge ud af en stor Pung, her er din Sold!

Saasnart Bjørn, der var om en Skilling, som Fanden om en Sjæl, fik Syn paa Sølvet, tabde han baade Næse og Mund, og begyndte at gaae i Raad med sig selv, hvad han skulde giøre, aldenstund det dog var tungt at miste Alt hvad man eiede, og der var ingen Rimelighed for at Kong Olav nogensinde meer kunde komme til Kræfter i Norge. Ha, ha! tænkde den Anden, da han saae, Bjørn havde et godt Øie til Sølvet, kastede endnu to store Guld-Ringe paa Bordet, og sagde: nu, Bjørn, put du kun Pengene i Lommen, giør Kong Knud din Troskabs-Eed, og pas paa, hvad jeg siger: hvad du seer her, er ikke værd at tale om, imod hvad du faaer, naar du engang giør Kong Knud et Besøg!

De blanke Dalere, den store Bunke, de gyldne Løfter, det var Bjørn alt før stor en Fristelse, saa han tog omsider Pengene, fæstede sig til Kong Knud og Hakon Jarl, og aflagde dem Troskabs-Eed!

Dermed drog Sendebudene deres Skud, og derved blev det, indtil det nu kom Bjørn for Øren, at Hakon Jarl udentvivl var forgaaet; men da slog Samvittigheden ham, bitterlig angrede han at have brudt sin Troskab mod Kong Olav, og fandt kun Trøst i den Tanke, at med Hakon Jarls Død var hans ny Forpligtelse ude. Han fattede nu tillige et Glimt af Haab om, at Kong Olavs forfaldne Sager kunde endnu staae til Opreisning, naar han kom, mens Norge var høvdingløs, og desaarsag gav han sig strax paa Vei med et lidet Følge, reiste Natten med Dagen, uafbrudt, og ankom ved Jule-Tider til Garderige, hvor Olav var.

Hvem der ret blev sjæleglad over dette Besøg, var naturligviis Kongen, og hundrede Spørgsmaal havde han strax tilrede om hvordan det stod sig i Norge, hvorpaa da Bjørn allerførst meldte, at Jarlen var forgaaet og Riget hovedløst, en Efterretning, der inderlig fornøiede alle Kongens Tilhængere, som, for at følges med ham, havde i Norge forladt baade Slægt og Venner og Huus og Hjem. Med denne Efterretning fulgde nu mange andre, som Kongen gierne laande Øre til; men der saa Kong Olav tilsidst vilde vide, hvorledes hans Norske Venner bevarede deres Troskab imod ham, da sagde Bjørn, at det var meget forskielligt, stod saa op fra Sædet, faldt paa sine Knæe, omfavnede Kongens Fødder, og sagde: Gud og Kongen raade! ogsaa jeg tog Penge af Knuds Handlangere og svoer dem Troskabs Eed; men nu, Konge, vil jeg følge Dig, og Intet uden Døden skal skille os ad!

Bjørn! staat op! sagde Kongen, og forliig dig med Gud! min Tilgivelse har du. O, naar dine Lige svigte, Bjørn, hvem i Norge er mig da vel troe! Dog, jeg maa ikke glemme, at bange vare mine Venners Kaar, saa langt fra mig, omringede af glubske Fiender.

Bjorn fortalde nu ogsaa, hvem Hovedmændene var for Opstanden imod Kongen, nemlig: Erlings Sønner, med deres Frænder, Einer Thambeskelver, Kalv Arnesøn, Thore Hund og Harek fra Tjotoe.

Hundred og Første Kapitel.

Om Kong Olavs Tvivl-Raadighed og Drøm.

Medens Kong Olav var i Garderige, havde han mange urolige Tanker, og grublede meget paa hvad der vel nu var det Raadeligste for ham. Gierne vilde Kong Jarislav og Dronning Ingigerd beholdt ham hos sig, og tilbod ham desaarsag et Landskab i Garderige, som kaldes Bulgariet, og beboedes af lutter Hedninger; men da Kong Olav herom raadførde sig med sine gode Mænd, vægrede de sig alle ved at fæste Bopæl dertillands, og raadte derimod Kongen til at giøre et Forsøg paa Norge. Stundum tænkde Kong Olav ogsaa paa, om han ikke skulde reent aflægge Konge-Navnet, begive sig enten til Jerusalem eller et andet helligt Sted og gaae i Kloster; men hvad han mest brød sit Hoved med, var dog at udfinde, om der var nogen Rimelighed for, at han kunde faae Norges Rige igien. Aldrig kunde han imidlertid tænke herpaa, uden at det faldt ham ind, hvorledes i hans første ti Regierings-Aar Lykken i alle Ting fulgde og føiede ham, hvorimod den siden havde aldeles vendt ham Ryggen; saa, hvad han tog sig for, gik bagvendt, tungt og tvært fra Haanden,

og deraf reiste sig hos ham en Tvivl, om det ikke dog var ufornuftigt at friste Lykken saa saare, og vove sig med en ringe Magt ind i et Land, der vrimlede af Fiender, aldenstund hele Folket havde forpligtet sig til at giøre Kong Olav Modstand.

Under saadan Tvivlraadighed lagde Kongen vel Sagen i Guds Haand, og bad Ham lade times hvad Han saae var tjenligst; men dog blev han længe ved at være vankelmodig, og vidste ikke hvad han skulde vælge, fordi han syndes, der var bange Kaar, i hvor han vendte sig. Saaledes gik det, til en Nat, Kong Olav havde ligget længe og grublet med svart Hovedbrudd over sin Forfatning; men da skedte det, at han træt og modig faldt i Slum mod Morgen=Stunden, dog ikke anderledes, end at han meende, han var vaagen, og horde Alt hvad der gik for sig omkring ham; og i denne Tilstand saae han en hoi, anseelig Mand træde hen for Sengen, hvem han faldt paa maatte være Olav Tryggesøn. Samme Mand talede til ham og sagde: hvor kan du dog være saa forknyttet og raadvild, og hvad er her saa meget at betænke sig paa! Hvor kan Det dog falde dig ind, at aflægge dit Konge=Navn, eller, hvad der i Grunden er det Samme: at blive her og leve af fremmede og udenlandske Herrers Naade! Nei, reis du kun hjem til dit Arve=Rige, som du, med Guds Bistand, har saa længe styret, og bør ei lade dig af Undermænd berove; thi i Seier=Vinding over Fiender skal en Konge søge Lykken, og falder han med sine Mænd i Marken, det har han Ære af! Er det kanskee et Spørgsmaal, om du har Retten paa din Side? Nei, det kan du aldrig tvivle om, med mindre du selv vil lukke dit Øie for Sandhed, og trøstig kan du drage Sværdet, sikker paa, at Gud vil give dig Vidnesbyrd som Landets retmæssige Høvding!

Herpaa vaagnede Kongen, det kom ham for, som han endnu skimtede Mandens Skulder, i det han vendte sig, og fra dette Dieblik af tog han Mod til sig, og fattede det faste Forsæt at vende tilbage til Norge, som immer havde været hans Lyst, og var tillige alle hans Venners hoieste Onske. Landet, forestillede han sig, maatte nu, da det var hovdingloft, vel være nemt at tage, især da det var rimeligt, at naar han kom selv, vilde han endnu finde Bistand hos Mange. Dette sit Forsæt gjorde han nu vitterligt for sine Mænd, og der var ikke Een, som jo gav det Bifald.

Hundred og Andet Kapitel.

Om Lægedoms=Kraften i Kong Olavs Haand.

Man fortæller, at imens Kong Olav opholdt sig i Garderige, var der en fornem Enke, hvis Søn fik en stor Hals=Byld, som tog en saa farlig Vending, at han tilsidst ei kunde faae Mads Smule i sig, og ansaaes for tabt; men imidlertid gik Moderen dog op til Dronning Ingigerd, med hvem hun var godt kiendt, og viiste hende Drengen. Ja, sagde Dronningen, selv kan jeg ikke helbrede ham, men gak til Kong Olav, som er den bedste Læge i Landet, og beed ham bare stryge Drengen med sine Hænder, hvor han har ondt! Skulde han vægre sig derved, saa hils kun fra mig! Moderen gjorde nu ogsaa, som Dronningen sagde, og da Kongen viiste hende til Lægerne, svarede hun, at Dronningen havde viist hende til ham som den bedste Læge i Byen, og lod ham hilse: om han ikke nok vilde giore sit Bedste. Derpaa tog Kongen fat om Drengens Hals, og blev ved at stryge Bylden saalænge, til Drengen lukkede Munden op, tog saa nogle Brød=Krummer korsviis i sin Haand, og puttede

Drengen dem i Munden. Drengen sank dem, efterhaanden tog Halspinen af, og inden faa Dage var han aldeles helbredet, til ikke liden Glæde saavel for hans Moder, som for Slægt og Venner.

I Førstningen tog man nu Sagen fra den Side, at man meende, Kong Olav havde saadanne Lægedoms-Hænder, som dem man tillægger de Folk, om hvem man siger, at de er fodt med gode Hænder; men siden, da der vidt og bredt kom til at gaae Ord af hans Jertegn, tog man ogsaa dette for et sandt Vidunder.

Hundred og Tredie Kapitel.

Om Spaanerne Kong Olav brændte.

Det hændte sig engang, en Søndag, som Kong Olav sad over Borde i Hoisædet, at han faldt i dybe Tanker, saa han glemde Tidens Beskaffenhed, og gav sig til at snitte paa en Pind, med Kniven han havde i Haanden. Det saae Skiænkeren, som stod med Bægeret for ham, og sagde: i Morgen, Herre, er det Mandag. Ved disse Ord slog Kongen Oinene op paa ham, og ændsede da først, hvad han havde siddet og taget sig for. Strax lod han sig nu bringe et Lys, sankede alle Spaanerne op i sin Haand, stak der Ild i dem, og lod dem brænde. Heraf kunde man see, hvor strængt han holdt over Lov og Dom, og hvor langt det var fra ham, at ville vige fra hvad han vidste var Ret!

Hundred og Fjerde Kapitel.
Om Kong Olavs Reise til Sverrig.

Saasnart Kong Olav havde besluttet at søge Hjemstavnen, underrettede han Kong Jarislav og Dronning Ingigerd om sit Forsæt, men de raadte ham meget derfra, og bad ham dog endelig ikke vove sig midt ind imellem sine Fiender med saa ubetydelig en Magt, som den var, han havde; men heller blive hvor han var, da de gierne vilde indrømme ham hvad Raade=Rum i deres Land han selv fandt passende. Imidlertid saa, da Kong Olav fortalde dem sin Drøm, hvori han saae et Vink af Forsynet, og de mærkede, det var hans faste Beslutning at hjemsøge Norge, da tilbød de ham al den Understøttelse han vilde forlange, hvorfor han takkede dem meget kiønt, og sagde, at han med stor Fornøielse vilde være deres Skyldner for hvad han behøvede til sin Reise.

Saasnart nu Julen var gaaet ud, lavede Kong Olav sig til, med Samt sit Følge, som bestod af henved trehundrede Mand; Kong Jarislav skaffede dem Allesammen saavel Heste, som hvad Andet de trængte til, og derpaa brød Kong Olav ufortøvet op, med Æren fulgt til Dørs af Kong Jarislav og Dronning Ingigerd, hos hvem han og lod Sønnen Magnus blive.

I Slæde=Føre naaede Kong Olav Vester=Kysten, og saa snart nu om Foraaret Isen brød op, lod han giøre sine Skibe istand, gik derpaa, med første gunstige Vind, til Seils, og langede uden al Gienvordighed Gulland, hvor han kunde spørge Nyt, ei blot fra Sverrig og Dannemark men ogsaa fra Norge. Her fik han da Sikkerhed om, at Hakon Jarl virkelig var forgaaet, og Norge indtil Videre høvdingløs, en Efterretning, hvor=

ved baade han og hans Følge hugede vel til om Reisen, fortsatte den til Sverrig, og løb ind i Mælaren op til Aros. Herfra skikkede Kong Olav Bud til Kong Onund om en Sammenkomst, hvortil den Svenske Konge og strax fandtes villig, Dronning Astrid kom ogsaa med sit Følge, og der var stor Gammen paa alle Sider, thi Kong Onund tog særdeles kiærlig mod sin Svoger.

Hundred og Femte Kapitel.

Om Herserne i Norge.

Nu skulde vi da høre Lidt om Norge, hvad man der tog sig for imidlertid, og først er da om Thore Hund at melde, at begge disse Vintere, havde han været Ene om Oppebørslen i Finmarken, og havde der ladet sig giøre tolv Reens-Kofter, som var saa reent forhexede, at der beed aldrig noget Vaaben paa dem. For Resten havde Thore nu sidste Foraar taklet sit Langskib til, og budt Leding ud i hele det nordligste Thing-Lag, hvorpaa han med en anseelig Magt drog sønderned.

Ligeledes havde Harek fra Tjøtoe sanket en stor Hob Folk sammen, og Begge lod de giøre vitterligt, at det var deres Agt, med forenede Kræfter, at værge Landet mod Kong Olav, hvis han kom igien fra Øster-Leden.

For nu ogsaa at faae i Tide Kundskab om ham, hvis han var underveis, havde de Norske Høvdinger deres Speidere, baade inde i Sverrig, og nede i Dannemark, hvorfor det heller ikke varede længe, efterat Kong Olav var kommet til Sverrig, førend man vidste det i Norge. Strax, saasnart det blev bekiendt, løb Budstikken om Land, hele Rigets Styrke blev opbudet

og Magten deelt, saa Nogle drog nord og andre øster paa, thi begge Steder, syndes man, der behøvedes Forsvar. Østerpaa drog Erlings Sønner fra Jedderen med alt det Folk som boede østen for dem, men nordop drog Aslak fra Findøe og Erland paa Gaar, med alle de Herser, som boede norden for dem. Fornævnde Mænd havde alle tilsvoret Kong Knud: om de kunde, at tage Kong Olav af Dage.

Hundred og Sjette Kapitel.

Om Einer Thambeskelver.

Efter Hakon Jarls Undergang var Einer Thambeskelver den mægtigste Mand mellem Ud-Tronderne, og kom nu ihu, hvad Kong Knud saa kiærlig havde yttret og lovet, sidst da de skildtes ad. Desaarsag lod han sit Skib udruste, seilede vester i Hav, og opholdt sig ingensteds, før han naaede Engeland, hvor han da strax begav sig til Kong Knud, og blev meget vel modtaget, men fik dog ikke Svar efter Ønske, der han kom frem med sit Ærende, som var at høre, om Kongen vilde staae ved, hvad han fordum sagde: at naar Hakon Jarl ikke havde været, skulde Einer havt Æren i Norge. Hertil svarede nemlig Knud, at det var ikke saaledes at forstaae, som Einer meende. Seer du vel, sagde han, Norges Rige har jeg tilkeiset min Søn Svenn; men derfor kan vi være lige gode Venner, du skal altid blive æret af mig, efter din Stand, og saameget mere fremfor andre Herser, som du i Dygtighed er deres Overmand.

Nu havde Einer Nok dengang, og lavede sig til Hjem-Reisen; men fandt dog, det var ikke værdt at forhaste sig, aldenstund det slap derud, at man skulde slaaes med Kong Olav, og til Belønning faae Lov til at

være den man var. Desaarsag gav Einer sig gode Stunder, og foer i Mag, saa han kom ikke hjem til Norge, forend skeet var, hvad skee skulde den Sommer.

Hundred og Syvende Kapitel.

Om Kong Olavs Halvbroder: Harald Sigurdsøn.

Dengang det rygtedes i Norge, at Kong Olav var kommet fra Øster-Leden til Sverrig, da flokkedes ogsaa hans Norske Venner, med hans Broder Harald Sigurdsøn i Spidsen, som nu havde fyldt sine femten Aar, og fik i Alt Samling paa sexhundrede Mand, med hvilke han begav sig giennem Øde-Skov ind i Værmeland. Herfra gik de videre østerpaa ad Sverrig til, giennem det saakaldte Markland, hvor de lagde sig nærmere paa Kundskab om Kong Olavs Færd.

Hundred og Ottende Kapitel.

Om Kong Olavs Reise til Jernbæreland og Møde med Harald.

Hvor krigerske end de Efterretninger lød, Kong Olav fik fra Norge, blev han dog fast ved sit Forsæt at hjemsøge Landet, og spurgde desaarsag Kong Ønund, hvad Hjelp han af ham turde vente sig; hvortil Kong Ønund svarede: ja, Svenskerne er ikke meget for at giøre Indfald i Norge, thi vi kiender nok Normændene, det er haarde Halse og vældige Stridsmænd, som det giør ingen Gode at komme for nær, hvor de selv er

hjemme; men Saameget vil jeg dog imidlertid giore: jeg vil flye dig firehundrede Mand i fuld Rustning, og det af de Bedste jeg har i min Gaard. I Øvrigt maa jeg indskrænke mig til at sige: mit Land staaer dig aabent, reis, hvor du vil, og tag med dig af mine Folk alle dem du kan faae, har de Lyst, har de Lov!

Dette Tilbud tog Kong Olav imod, gjorde sig reisefærdig, lod sin Dronning, Astrid, og sin Daatter, Ulfhild, blive i Sverrig, og drog nu afsted med de Svenske Hjelpe=Tropper op giennem Landet, ad Markerne til. Dengang han nu kom til Jernbæreland, da modte han Mandskabet fra Norge, som var draget ud for at stode til ham, fandt her, til ikke liden Glæde paa begge Sider, foruden sin Broder, Harald, Slægt og Venner i Mængde, og havde nu i Alt tolvhundrede Mand.

Hundred og Niende Kapitel.

Om Dag Ringsøn.

Vi komme nu til en Mand, ved Navn Dag, der, efter Sigende, var en Son af den Kong Ring, som Kong Olav havde landsforviist, og samme Kong Ring var gierne en Son af Dag Ringsøn og en Sønnesøns Son af Harald Haarfager. Dengang nu Kong Olav var kommet til Sverrig om Foraaret, havde han sendt Bud til Dag, sin Frænde, om han ikke nok vilde giore ham Følgeskab med al den Magt han kunde affstedkomme, paa det Vilkaar, at, dersom de fik Overhaand i Norge, skulde Dag faae ligesaa Meget der at raade over, som hans Fader havde havt? Dag havde strax sit Svar tilrede, thi da han horde, det gjaldt Norge, betoges han slux af Hjemvee, og han var en Karl, som havde Mod i

Bringen, men stak for Resten ikke dybt, var ubesindig, aabenmundet og fremfusende. Han sagde derfor, uden videre Betænkning, Ja paa Timen, samlede Folk, og stødte nu, med henved tolv hundrede Mand, til Kong Olav.

Hundred og Tiende Kapitel.

Om Gauka-Thore og Afar-Faste.

Hvorsomhelst nu Kong Olav drog frem, lod han giøre vitterligt, at Alle, hvem der havde Lyst til Bytte, skulde kun følge med ham, da han havde tilkeiset sine Medhjelpere alle sine Fienders Eiendom! Desaarsag strømmede der, paa hans Tog giennem Marklandet og Ørken, store Flokke til ham, deels Markmænd og deels Røvere; men han fortsatte imidlertid uopholdelig sin Reise til Jæmteland og saa nordpaa til Kiølen, og, da man her ingen Fiende havde at frygte, holdtes Hæren heller ikke samlet, men kom afsted som den kunde bedst, en Trop hist og en anden her.

Nu var der, iblandt Andre, to Brødre: Gauka-Thore og Afar-Faste, Stimænd Begge og store Røvere, Kæmper af Kræfter saavelsom af Vext, og ret forvovne Kroppe; de stod i Spidsen for tredive Mand af samme Slags, og der de fik Kundskab om Krigshæren, som drog giennem Landet, fik de Lyst til at være med, og begav sig desaarsag strax til Kong Olav. Hvem er I, Godt-Folk! sagde Kongen, hvorpaa de gav deres Navn tilkiende, og føiede til, at de havde hjemme der i Landet, og vare nu komne, for at tilbyde Kongen deres Tjeneste. Velan, sagde Kongen, I seer mig ud til at kunne holde Skridt med de Bedste, og saadanne Følge-Svende maa jeg godt lide; I er dog vel christne Folk?

Nei, svarede Gauka-Thore, jeg er hverken Christen eller Hedning, thi vi Stal-Brødre troer ikke paa nogen Ting, uden paa os selv, og paa vor egen Kraft og Styrke!

Ih, da er det stor Skade, sagde Kongen, at saadanne mandhaftige Svende skal fattes Troe paa Christus, deres Skaber-Mand!

Hum! sagde Thore, kan da Kongen, i hele sit Selskab, vise os en eneste Christen-Mand, der er groet bedre af Skarnet, end vi Brødre?

Ja, sagde Kongen, kort og godt! vil I antage den rette Troe, og lade jer døbe, saa vil jeg tage jer i min Tjeneste, og giøre jer til Herremænd; men, hvis ikke, saa maae I seile jeres egen Søe!

Hertil svarede Afar-Faste, at Christen vilde han ikke være, og dermed gik de; men dog slog de sig i Selskab med de andre Mark-Mænd og fulgde Troppen; thi Gauka-Thore sagde: det er første Gang, jeg kom nogensteds, hvor jeg ikke maatte gaae i Lag med andre Folk, og med den Besked reiser jeg ingenlunde hjem; thi det er en forfærdelig Skam, der er overgaaet os hos den Konge, at vrages som uærlige!

Hundred og Ellevte Kapitel.

Om Kong Olavs Udsigt fra Kiølen.

Dengang Kong Olav nu drog østerfra over Kiølen, og kom paa Vester-Aasene, saa Fædrene-Landet laae udstrakt for hans Øie, da reed han, omtrent i Midten af sin Hær, men taus, og det varede til langt op paa Dagen, førend Nogen talede til ham, og førend han saae til nogen Side. Endelig reed Biskoppen hen til ham, brød Tausheden og spurgde, hvad han grundede paa, aldenstund han var saa taus; thi ellers pleiede

Kongen paa Reiser at være særdeles munter og snaksom, saa det var en Fornøielse at være nær ham.

Der har, svarede Kongen med stor Alvorlighed, nu enstund svævet mig underlige Ting for Øie; thi ret som jeg reed herind over Fjeldet, og mine Øine faldt paa Norge, da tabde jeg mig i Mindet af de mange glade Dage, jeg i dette Land oplevede, og nu syndes mig, jeg oversaae, først hele Trondelagen, derpaa hele Norge, og saa fremdeles, jo længere, jo videre, indtil den hele vide Verden, med Land og med Strand, laae aabenlys for mig. Grangivelig kiendte jeg alle de Steder igien, jeg fordum besøgde og saae; men selv de Steder, jeg aldrig for havde seet, forekom mig dog ei mindre bekiendte end dem, jeg fra min Færdsel kom ihu.

Helligt og høist mærkværdigt, sagde Biskoppen, er dette Kongens Syn!

Hundred og Tolvte Kapitel.

Om Thorger Flek paa Suul.

Kong Olav kom ned af Fjeldet i Nærheden af Gaarden Suul i Værdalen, og Veien dertil gik igiennem en Kornmark, hvorfor Kongen ogsaa paalagde sine Folk at fare i Mag, saa Agrene ingen Skade tog; men Bag=Troppen ændsede ikke efter det, og trampede Agrene ned, saa al Sæden laae langs henad Jorden. Samme Gaard beboedes dengang af en Mand, ved Navn Thorger Flek, som baade tog meget godt imod Kongen, og fortalde, paa hans Spørgsmaal, hvad Nyt han vidste om Tilstanden i Landet, saa her hørde Kongen, at der var trukket en stor Hob Folk sammen i Trøndelagen; men om man har i Sinde at bruge den

Krigshær imod Eder, sagde Thorger, eller om den har andensteds Ærende, veed ikke jeg.

Siden da Thorger klagede for Kongen over Krigs-Folkets Kaadhed, og Skaden, de havde gjort ham paa hans Korn, da tog Kongen selv ud at syne Marken, reed Ageren rundt, og trøstede saa Bonden med de Ord: jeg tør haabe, vor Herre opretter dig din Skade, og inden otte Dage kommer Ageren sig nok. Det gik ogsaa rigtig som Kongen sagde: Ageren blev Bondens den bedste.

Der nu Kongen havde ligget paa Suul om Natten, og lavede sig om Morgenen til at tage bort, bad han Thorger Bonde følge med sig, hvorpaa Thorger ovenikiøbet tilbød ham begge sine Sønner, men dem vilde Kongen ikke have med. Drengene vilde imidlertid ikke blive tilbage, og da Hirdmændene desaarsag vilde bagbinde dem, lagde Kongen sig derimellem og sagde: nei, lad dem kun saa løbe med! de kommer nok hjem igien. Ogsaa dette Kongens Ord om Knøsene gik rigtig i Opfyldelse.

Hundred og Trettende Kapitel.

Om Hærens Mønstring, og Hedninge-Daaben.

Der Kong Olav kom til Stavs-Myre, fik han sikker Efterretning om, at Bønderne rykkede imod ham, hvorpaa han holdt Mønstring over sin Hær, og fandt at han havde omtrent tretusind Mand, men deraf var de ni Hundrede Hedninger, og da Kongen fik det at vide, bad han dem lade sig døbe, thi, sagde han, jeg tilstæder ingenlunde, at Hedninger og Christne blande Blod, og det er ei paa Hærens Mangfoldighed, men paa vor Gud vi skal stole. Der Hedningerne det hørde, ginge de i Raad med

hinanden, og Folgen blev, at fire Hundrede af dem lod sig døbe, men de Fem-Hundrede forsmaaede Christendommen og vendte hjem, hver til Sit.

Ved denne Leilighed treen Brødrene Gauka-Thore og Afar-Fáste, med Samt deres Følge, atter frem for Kongen, og tilbød ham paa Nye deres Tjeneste, men da Gauka-Thore, paa Spørgsmaalet: om de nu havde ladet sig døbe? maatte svare Nei, det havde de ikke, sagde Kongen blot: ja, ja, Eet af To: enten antager I den rette Troe, eller I forføier jer bort! De gik da nu til Side, for nærmere at tales ved om den Ting, og Afar-Faste sagde: hvad mig angaaer, da er det kort sagt: hjem gaaer jeg paa ingen Maade, førend jeg har været i Slaget, men paa hvilken af Siderne jeg fører Sværd, det synes jeg kan omtrent være mig det Samme! Nei, sagde Gauka-Thore: skal jeg med i Slaget, da maa det være paa Kongens Side, thi han trænger haardest til Bistand; og skal jeg troe paa en Gud, hvorfor kan jeg da ikke ligesaa godt troe paa Hviden-Christ, som paa en Anden! Det skal derfor være mit Raad, at vi lade os døbe, siden det er Kongen saa meget om at giøre! Dertil sagde Alle Ja, og gik til Kongen, som, da han hørde deres Beslutning, lod dem christne og døbe, optog dem i sin Hird og forordnede dem Plads under sit eget Banner i Slaget.

Hundred og Fjortende Kapitel.

Om Kong Olavs Tale og Krigs-Raad.

Kongen holdt nu en Tale til Folket og sagde: jeg seer her for mig en talrig Forsamling af herlige Folk, og nu vil jeg bestemme hvordan de skal deles og stilles. Hvor jeg lader reise mit Banner, der skal Midten være, og der skal mine Hirdmænd og Giæste-Karle stille sig, tilligemed Hjelpe-

Troppen fra Oplandet, og de som er stødt til os her i Trøndelagen. Paa høire Fløi skal Dag Ringson tage Plads, med alle sine Følge-Svende, og have et Banner for sig selv, og paa venstre Fløi vil jeg under et tredie Banner have den Svenske Konges Karle, samt alle dem, der kom til os i Sverrig! Fremdeles er det min Villie, at Mandskabet deler sig i visse Hobe, saa Frænder og Kyndinger holde sig sammen; men Alle skal dog have eet Kiende: et hvidt Kors nemlig paa Hjelm og Skjold, og komme vi i Slag, skal hver Mands Losen være: frem, frem! Christne, Kors-Mænd, Kongens Mænd!

Saa deler eder da nu, og Hver passe vel paa sin Plads under det Banner, hvortil han hører; thi nu maae vi holde ordenlig Trop, og være i vor fulde Rustning baade Dag og Nat, saalænge til vi træffe Bonde-Hæren!

Siden, da de, der havde været omkring i Herredet at høre om Folk, kom tilbage uden synderligt Følgeskab, holdt Kongen Krigs-Raad med sine Hoveds-Mænd, og spurgde dem, hvad Fremgangs-Maade de meende man nu helst skulde bruge?

Ja, sagde Finn Arneson, jeg veed nok, hvad skee skulde, naar jeg maatte raade; thi saa skulde vi nu fare frem med Ild og Sværd, giøre reent Bord overalt, og svide Gaardene af, saa der blev ikke Hytte paa Syld. See, det var Løn som forskyldt til de Lands-Forrædere, mangen En, vil jeg troe, fik vel ogsaa Bisse-Læder i Skoene, naar han saae Røg og rød Lue over sit Tag: og naar der bare er Nogle, som vil giøre Begyndelsen med at bryde Laget, saa har det ingen Nød, de faae snart Efterfølgere; thi nybagt Brød er Bonde-Gavning!

Samme Finns Tale blev optaget med Bifalds-Raab, thi Mange var der, som holdt meget af Gribs-Gods, og Alle fandt, baade at det var

godt nok til Bønderne, og at det rimeligviis i saa Fald vilde gaae med Bonde-Hæren, som Finn sagde. Desaarsag kvad Thormod Kulbryn-Skjald som følger:

Plads for Kongen nu paa Stand!
Husene maae springe!
Frem at rydde Norges Land
Rask med Blus og Klinge!
Gaae det skal, som Ild i Blaar,
Rask, om jeg maa raade,
Svale Kul for Huus og Gaard
Thrønderne skal baade!

Dog, Kongen slog til Lyd og sagde: sandt er det, de Bønder kunde vel fortjene, at det gik dem, som I ønske; men, uagtet, som I veed, jeg fordum ei har sparet at straffe strængelig med Ild og Sværd; saa mærker dog, at det var Himlens Straf jeg da udførde over dem som foragtede Troen. Saa skammeligt da end hver Dannemand maa kalde disse Bønders Lands-Forræderie, er det dog sommeligt at jeg giør Forskiel paa et Oprør imod Gud og imod mig; og det er derfor min Villie, at man skal fare læmpelig frem og intet Hærværk øve, for vi møde Bønderne. Vil de forliges med mig i Mindelighed, det seer jeg helst, og byde de os Broden, velan! da, Eet af To: enten falde vi i Slaget, og det, hvad ønskeligst er, uden at have noget Rov paa vor Samvittighed, eller vi seire, og vorde da Fiendernes Arvinger, thi de der flye, som de der falde, have Alle deres Boes-Lodd forbrudt. See, da er det godt at gaae ind til smukke Gaarde og til prægtigt Boskab, istedenfor at Brændt baader Ingen. Kun det tillader jeg derfor, at Hæren tager Kvæg paa sin Vei, og hvad Andet der hører til frie Fortæring!

Endelig befalede Kongen Dag med hans Folk at lægge Veien nordenom i Dalen, medens han selv rykkede frem paa Alfar-Veien; men dog med det Tillæg, at de skulde samles igien om Aftenen, og have fælleds Natte-Leie.

Hundred og Femtende Kapitel.

Om Skjaldene i Skjold-Borgen.

Dengang Kong Olav fylkede sin Hær, tog han gierne en Deel af de allerstærkeste og modigste Karle ud til at danne en Skjold-Borg, og være hans Liv-Vagt i Slaget, hvorpaa han, da det var skeet, kaldte ad sine Skjalde, viiste dem ind i Skjold-Borgen, og sagde: see, her skal I staae, og være Øien-Vidner til hvad Mærkværdigt der hændes, thi saa behøver I ikke at snakke efter Andres Mund, naar I skal fortælle Sagn og digte Viser om Striden! Der de nu kom ind i Skjold-Borgen: Thormod Kulbryn-Skjald, Gissur Guldbraa-Skjald: Hofgaard-Rævs Foster-Søn, og Torfinn Mund, da sagde Thormod til Gissur: flyt dig lidt Kamerad; saa der kan være Rum til Sighvat, naar han kommer; thi du veed jo nok, han vil staae for Kongen, og skal da ogsaa, kan jeg troe. Aah, sagde Kongen, som hørde godt hvad Ord der faldt, I tør slet ikke ved at skose Sighvat, fordi han nu er borte; thi han har fulgt mig mangen god Gang som en ærlig Karl, og nu beder han godt for os, som er hvad vi trænge høiligen til. Ja, sagde Thormod, det kan saa være, at Bønner er, hvad Kongen nu har haardest behov; men Banneret vilde dog staae farlig bart, om alle dine Hird-Mænd nu vilde reise til Rom, og det var heller ingen Løgn, hvad vi ankede paa: at Sighvat tog Pladsen op, saa man kunde aldrig komme frem og faae Kongen i Tale.

Siden talde Skjaldene med hinanden om, at det kunde være artigt nok, med et Par Vers at varsle om Begivenheden, som var nu brat for Haanden, og der det var afgjort, begyndte Gissur med at kvæde:

Komme skal til Jomfru-Øre
Aldrig Sag'n om Klage-Sang,
Som jeg rædd fra mig lod høre,
Men om Kald til Kæmpe-Gang!
Lad kun Vagten Hildur melde!
Lad kun høres Vaaben-Gnye!
Skiærme dog vi skal med Vælde
Kongen under Pile-Skye!

Derpaa tog Thorfinn Mund Ordet og kvad:

Det sortner overVæredal,
Til Jis-Slag, kan jeg tænke,
Og, over Skjoldborg-Taget, sval
Sig Bygen vil nedsænke;
Men Thrønderne, som tænke nok,
At værgeløs er Grammen,
Som Fluer styrte skal i Flok,
Til Odins-Fuglens Gammen!

Endelig kom Thormod og kvad:

Pilen nu finder sin Hytte for trang,
Hopper, som Fuglen i Bure,
Lyster at flyve med Susen og Sang,
Luften og Fylkingen fure!
Ikke saa ville vi Kongehalds-Fugle
Nu udi Orneklo-Timen os skjule;

Hildur vi hilse, som Bjørnene brumme,
Der, hvor de Bløde maa blege forstumme,
Lyse til Thinge for Thrønderne brat:
Retten hun er nu i Spyd=Stagen sat!

Disse Vers lærde Folk udenad, lige paa Timen.

Hundred og Sextende Kapitel.

Om Kongens Sjæle=Gave for sine Fiender.

Kongen gjorde sig nu færdig, drog videre frem i Dalen, og tog, med hele Hæren, Natte=Leir under aaben Himmel, men saasnart det dagedes, var han igien paa Benene, og brød op, saasnart som mueligt var. Den Dag kom der mange Bønder til Kongen, hvoraf de Fleste tog Plads i Hæren, og som Alle med een Mund stadfæstede, at Lehns=Mændene havde trukket en uhyre Magt sammen, og vilde levere et Slag; men der Kongen det hørde, tog han en heel Slump Penge, gav en Bonde=Mand, og sagde: disse Penge skal du giemme indtil Videre, og siden dele dem imellem Kirker, Præster og de Fattige, Alt til en Sjæle=Gave for dem af vore Fiender, som falde i Slaget. Ja, sagde Bonden, men det er dog vel for Kongens egne Folk Sjæle=Gaven skal være! Nei! svarede Kongen, disse Penge skal, som sagt, være en Sjæle=Gave for dem i Bonde=Hæren, som mine Folk nedlægge; med hvem der falder paa min Side, vil jeg selv staae Last og Brast.

Hundred og Syttende Kapitel.

Om Thormod Kulbryn-Skjald og Bjarke-Maal.

Den Nat, da Kong Olav, som sagt, laae med Hæren under aaben Himmel, fik han ikke megen Søvn, men gjorde ivrig Bon for sig og Folket, og skiøndt han endelig, henimod Morgen-Stunden, faldt i Slum, vaagnede han dog med Dagen. Eftersom han nu fandt, det var vel tidligt at vække Hæren, spurgde han blot om Thormod Skjald, og sagde, da Skjalden svarede hvor han var, syng os nu en Vise, Thormod! Da satte Thormod sig overende, løftede Rosten saa høit, at man kunde høre ham over hele Leiren, og istemte Bjarkemaal hint Gamle, hvoraf dette er Begyndelsen:

Soel er oppe,
Den klare Dag
Hanen hilser
Med Vinge-Slag;
Nu, under Mærket,
Haanden paa Værket
Lægge hver Helt!

Vaagner, vaagner
Da vel og brat,
Hjertens-Venner!
Og tager fat,
Høvdinger snilde,
Giæve og gilde,
Alle som Een!

Har hin Haarde!
Og Skytte-Rolv!
Mænd høibaarne,
Som Een, saa Tolv!
Folk, som ei Rygte
Har for at flygte,
Op nu paa Stand!

Mænd ei vækker
Jeg her til Viin,
Ei til Giækken
Med Pige fiin;
Med Jer vil lege
Hildur hin Blege
Staal-Handske-Drag!

Lysvaagen blev nu Hæren, og der Visen var ude, kappedes man om at takke Skjalden for hans Kvad, thi det faldt i god Jord, som et Ord talt i rette Tid, og Alle var enige om, at den Vise skulde hedde Kæmpe-Vækkeren. Kongen selv glemde heller ikke at sige Thormod Tak for Tids-fordriv, men tog, og gav ham en Guld-Ring der veiede en halv Mark, hvorpaa Thormod svarede: Selv Tak! tog Ordet, og sagde: en Konge har vi, saa god, som Dagen er lang; det er skjult for vore Øine, hvor snart hans Time-Glas er udrundet; men det er, o Konge, min Bøn, at jeg, i Liv og Død, maa følges med dig! Alle, svarede Kongen, skal vi følges ad, om jeg maa raade, saa, skilles Nogen fra mig, er ei Skylden min!

Derpaa kvad Thormod:

Bedre Skjalde, Dommer hvas!
Brat er vel i Vente,
Hos dig tæt dog tager Plads,
Jeg, imens de lente!
Ravnen hakke hvem han maa,
Eet dog aldrig glipper:
Falde vi, da Fred vi faae;
Staae vi os, vi slipper.

Hundred og Attende Kapitel.
Om Islænderne og Rut fra Viggen.

Kong Olav fortsatte nu Toget ind ad Dalen, og var saa mandstærk, at man saae Folk paa hver en Stie, og mangensteds dog store Flokke. Alt som man gik, fik man Syn paa en Trop af Fienderne, som havde været ude paa Speiderie, skiod nu ned igiennem Værdalen, og kom Kongens Folk saa nær, at de kunde kiende, det var Rut, eller Væder, fra Viggen selv tredivte. Da talde Kongen til sine Islændere og sagde: jeg har hort, det er en Skik paa Island, at hver Husbonde giver sine Tjeneste-Folk et Slagte-Faar om Hosten, see, der løber en Væder, ham vil jeg forære jer til Indslagtning. Det lod Islænderne sig ikke sige to Gange, men foer strax afsted, og gav Rut, med hele hans Selskab, Kniven til Skaftet.

Hundred og Nittende Kapitel.
Om Stillingen paa Stiklestad, og Kongens Tale.

Der Kongen kom til Stiklestad, gjorde han Holdt, og befalede Hæren at tage Stilling, som da ogsaa skedte; men der man nu begyndte at

fylke, og reise Banner, savnede man Dag, som ikke var ankommet, og Kongen vidste da ikke bedre, end at lade Oplændingerne tage hans Plads paa Fløiet, og reise deres Banner; men, sagde Kongen, det er nok det Raadeligste, at min Broder Harald bliver ude af Slaget, thi han er dog, efter Alderen at regne, kun en Dreng endnu. Jeg bliveude af Slaget! sagde Harald, nei, med vil jeg bestemt, men troer I, jeg er en saadan Skrælling, at jeg kan ikke magte Sværdet, da skal jeg sige eder et godt Raad: I kan jo surre Hæftet til Handleddet, og I skal faae at see, at hverken skal jeg svigte mine Sidemænd, heller ikke skal Nogen banke Bonde-Troien med en bedre Villie. Nu fik da ogsaa Harald Lov til at raade sig selv, og man har endnu et Vers, som han, efter Sigende, skal have gjort ved den samme Leilighed; det lyder saa:

Værge tør jeg saa mit Stade,
At vist intet Skjold sig tit,
I min Barne-Graad skal bade
Uden dog at rødme lidt;
Lad fra Skulder kun til Skulder
Hoppe banesvangre Lyn,
Aldrig bleg i Slagets Bulder
Skal paa Skjalden man faae Syn!

Der nu Hæren var opstillet, holdt Kong Olav en Tale til Folket, og sagde: tage nu Alle Mod til sig, og gange mandelig frem, naar det kommer til Slag! Folk har vi her, baade mange og ferme; er end Bønderne mandstærkere, saa raader dog Lykken for Seiren, og det skal være eder Alle vitterligt, at tage Flugten vil jeg ingenlunde, men i dette Slag nu enten seire eller doe! Gud lade da af disse Kaar mig times, det, han seer,

mig tjener bedst! Det være vor Trøst, at vi mod Bonderne har Retten med os, og at Gud, efter Slaget, vil enten forhjelpe os igien til vores Arv og Eie, eller og erstatte os vort Tab i denne Verden, langt rigeligere end vi det kan forlange, men kommer jeg til med Seier at raade, da skal Enhver faae sin fortjente Løn, og høste, som han i Marken har saaet; thi seire vi, da er der Nok til Deling, af Land og Losøre, som de eie nu, der stande os imod.

I Øvrigt, saa husker! vel begyndt er halv fuldendt; og at i Kamp mod en saa overlegen Styrke er der ingen Tid at spilde! Skal vi seire, maa det skee i kort Galop, thi svie vil det til os, hvis Folket arbeider sig træt, aldenstund det er ikke med os som med Bonderne, der har Folk Nok at skifte paa, og kan immer lade Friske gaae frem, mens de Mødige hvile. Kan vi derimod fra første Færd gaae Fienderne saa hardt paa Klingen, at de, som staae i Spidsen, dreie af, da har vi Spillet gaaende, den Ene falder da over den Anden, og saa, jo Fleer i Flok, desmeer i Flugten!

Denne Kongens Tale optoges med høirøstet Bifald, og Man kappedes nu om at opmuntre hinanden.

Hundred og Tyvende Kapitel.

Om Mærkes-Manden, og Kongens Rustning.

Thord Foldson bar Hoved-Banneret, som Sighvat Skjald stadfæster i det Minde-Kvad han gjorde om Kong Olav, naar han siger:

Thord med Olav gik i Slag,
Fromme Hjerter var i Følge,

Hvor han stævnede med Brag,
Svulmede den røde Bølge;
Banneret paa Gylden=Stang
Høit han bar for Kongens Bringe,
Gjorde ferm, med Kæmpe=Gang,
Fyldest for de gyldne Ringe!

Kongen selv var klædt i Ringe=Brynie, ombeltet med et bidhvast, guldprudt Sværd, som kaldtes Hneit; havde paa sit Hoved en gylden Hjelm, i den ene Haand et kridhvidt Skjold med det hellige Korses Tegn, indlagt i Guld, og i den anden et Kaste=Spyd, som staaer endnu ved Alteret i Christus=Kirken. At han havde Brynie paa, seer man af Sighvats Kvad, hvor det hedder:

Hvilken Løve der nedsank,
Dengang Folket Olav fældte,
Saae man, der i Brynje blank
Frem han foer, som Speil for Helte;
Det og mærked, hvor de foer,
Svenskerne i Kongens Følge,
De sig speiled i hans Spor:
I en blank og blodig Bølge!

Hundred og Et og Tyvende Kapitel.
Om Kongens sidste Drøm og Tale med Finn Arnesøn.

Hæren stod nu i Slag=Orden; men da man endnu Intet saae til Bønderne, satte baade Kongen og Folket sig ned i al Magelighed. Kon=

gen hældede sig hen over Finn Arneson, lagde sit Hoved i hans Skiød, og faldt i Søvn; men da saa, noget efter, Bonde-Hæren kom anstigende med flyvende Fane, og saa talrig, at det mylrede, da kaldte Finn paa Kongen, og fik ham ogsaa vaagen; men det første Ord han sagde, var: hvorfor vakde du mig, Finn, og forstyrrede mig i min Drøm! Fordi, sagde Finn, du kan aldrig have havt saa rar en Drøm, at det jo nu var mere nødvendigt, du vaagnede, og gjorde Anstalt til at tage imod Fienden, som gaaer os paa Livet. Hvad drømde imidlertid Kongen, siden du agter det for saa stor en Skade, at du blev vækket for Tiden? Jeg drømde, svarede Kongen, at jeg saae en høi Stige, som jeg gik op ad, og kom saa høit, at jeg saae Himlen aaben; ja til Himlen naaede Stigen, og jeg stod netop paa det øverste Trin, da du vækkede mig! Hum, sagde Finn, da kan jeg slet ikke see, hvor den Herlighed sidder, som du finder i den Drøm; thi det maatte jo være et Varsel for dit Endeligt, naar det skulde være Andet end et Blændværk, der har gioglet for dig i Søvne!

Hundred og To og Tyvende Kapitel.

Om Arnliot Gellinas Daab.

Efterat Kong Olav havde gjort Holdt paa Stiklestad, kom der en Mand til ham, meget større end andre Folk, thi han var saa høi, at den største Karl, som var ellers i Hæren, kunde hardtad staae under hans Arm. Dertilmed var han en overmaade deilig Mand af Ansigt, fagert var hans Haar, og prægtig hans Rustning: paa Hovedet kneisede en pyntelig Hjelm, i Beltet saae man et stadseligt Sværd, rødt var hans Skjold, og i Hænde holdt han et mægtigt Spyd, som gloede af Guld, og hvis

Skaft var saa fort, at det var alt det, en Karl kunde spænde derom. Denne Mand gik nu for Kongen at staae, bød god Dag, og spurgde om han maatte giore Følgeskab? Ja, svarede Kongen, siig mig først, hvad du hedder, hvis Frænde og Landsmand du est! Min Slægt, sagde Kæmpen, er Helsinger og Jamter, jeg fører Navn af Arnliot Gellina, og, hvad jeg helst vil fortælle, det var mig, som hjalp de Mænd tilrette, du forleden skikkede til Jæmteland at kræve Skat, og sendte dig med dem en Sølv-Disk, til et Vidnesbyrd om, at jeg vilde være din Ven. Men, Arnliot, sagde Kongen saa, er du en Christen, eller er du en Hedning? Om min Troe at tale, svarede Arnliot, da har jeg ingen anden havt, end Troen paa min egen Kraft og Styrke, og med den har jeg slaaet mig ret godt igiennem hid til Dags; men nu vil jeg dog heller troe paa dig, Kong Olav! Ja, sagde Kongen, vil du troe paa mig, saa maa du ogsaa troe hvad jeg siger dig, og nu siger jeg, du skal troe, at Jesus Christus har skabt baade Himmel og Jord med al Menneskens Slægt, og at til ham komme alle gode Mænd efter Døden! Ja, svarede Arnliot, jeg har kun hørt saa løselig tale om Hviden Christ, uden at vide, hvad han tager sig for, eller haver at raade; men nu vil jeg troe Alt hvad du tilsiger, og være din med Liv og Sjæl. Derpaa blev Arnliot døbt.

Hundred og Tre og Tyvende Kapitel.

Om Bonde-Hæren og Sigurd Bisp fra Dannemark.

Vi hørde før om, hvilken umaneerlig Hob Krigs-Folk, Herser og Lehnsmænd i Norge trak sammen, saasnart de spurgde, at Kongen var kommet tilbage fra Garderige, og der det siden rygtedes at han var i Jæmte-

land, og agtede at bryde ind over Kiølen, da stævnede de flux med Hæren ind i Trondelagen, opbod der baade Husbond og Træl, og tog saa Veien ad Værdalen til. Her var da nu en saadan Mængde Mennesker forsamlet, at i Mands=Minde havde Ingen i Norge seet Magen til Krigs=Hær i Størrelse; men det forstaaer sig selv, at, uagtet her jo fandtes en god Deel Lehnsmænd og fornemme Bønder, var Broder=Parten dog Huusmænd og Trælle.

Dengang Kong Knud hin Rige, som sagt, var blevet Herre over hele Norge, og indsatte Hakon Jarl til sin Statholder, overlod han ham, til Hirdbisp eller Hofpræst, en vis Sigurd, som var af dansk Herkomst, og havde længe opholdt sig i Kongens Gaard. Samme Sigurd Bisp var en opfarende Bulder=Basse; men Kong Knuds Sag talte han imidlertid af Hjertens Grund, og eftersom han nu var ogsaa her tilstæde, stod han en Dag, der holdtes Feldt=Thing, frem i en talrig Forsamling, og holdt en Tale. Her er, sagde han, nu vel omtrent saa stort et Folke=Tal, som det er muligt at faae Samling paa i dette folkefattige Land; men lad mig nu og see, at I bruger saa overordenlig en Magt og Styrke tilgavns, thi det giøres høilig behov, netop nu, da denneherseńs Olav vil paa en Frisk begynde at hærge jert Land. Fra Barnsbeeen af har det været hans Vane at plyndre og myrde, og det var det Handværk han reiste paa i den vide Verden, til han saa endelig landede her, og begyndte paa Timen at yppe Kiv især med de bedste og fornemste Folk, saasom med Kong Knud, hvem det er Alles Pligt at tjene af yderste Formue. Anmassede han sig ikke Kong Knuds Skatlande, fordrev begge Jarlerne, baade Svenn og Hakon fra Arv og Eie, ja var saa endda sine egne Paarørende værst! endskiøndt det var da i Grunden godt nok til dem, de Konger dernede paa Oplandet, som faldt fra Kong Knud imod Eed og Pligt, og styrkede Per=

sonen i hans Ondskab; men det var da ogsaa Takken de fik, at han gjorde dem til Kroblinger, drev dem fra deres Besiddelser, og odelagde saaledes Herre-Slægten i Landet. Selv veed I bedst, hvorledes han nu siden har spillet op med Lehnsmændene, taget de Ypperste af Dage, og drevet Resten, for en stor Deel, i Landflygtighed, saa her er neppe nogen Herremand tilstæde, som jo har store Forurettelser at hevne. See, nu er han paa Farten hid med en udenlandsk Hær, hvoraf den største Deel er Rovere, Stimænd og andet Dravels-Folk, og foer han fælt afsted, dengang han dog havde lutter Folk om sig, der holdt tilbage, saa kan I nok begribe, hvor læmpelig han nu vil være, da det er lutter Afskum, han har med sig! Det er da nok det Raadeligste, at I tager til Hjerte, hvad Kong Knud sagde, dengang han raadte jer, hvis Olav kom tilbage, da at staae ham stivt imod, og skaffe jer selv det Utoi af Halsen. Derfor, afsted, hen at slaae det Kieltring-Pak ned, til Føde for Ulv og for Ørn, thi de skal ligge som Fæ, hvor de falder, og Ingen skal vove at lægge dem i Christen-Jord, aldenstund det er lutter Vikinger og Misdædere.

Denne Tale optoges med hoirøstet Bifald, og Alle som Een raabde Ja, saadan vilde de bære dem ad, som han sagde.

Hundred og Fire og Tyvende Kapitel.

Om Kalv Arnesøn, Thore Hund og Harek fra Tjotøe.

Der blev nu ogsaa holdt et Krigs-Raad af alle de forbundne Lehnsmænd, for at overlægge og aftale, baade hvordan Hæren skulde stilles, og hvem der skulde være Manden for det Hele. Ved dette Mode tog Kalv

Arneson Ordet og sagde, at her burde Harek fra Tjotøe være Hovedmand, deels fordi han nedstammede fra Harald Haarfager, deels fordi han, som Grankels Banemand, var i Olavs høieste Unaade, og endelig, fordi han baade var en erfaren Krigsmand og havde Lyst til at være i Hoiheden. Nei, sagde Harek, lad dem føre an, som er raske til Beens, det passer sig bedst, og det er af de Dage med mig gamle Stymper, som knap er vaabenfor. Desuden, saa skiøndt jeg skal ikke rose af, hvad jeg vandt ved mit Slægtskab med Kong Olav, saa er dog Blodet aldrig saa tyndt det er jo tykkere end Vand! Men du, Thore, gak du i Spidsen, som har Frænde-Bod at æske, og som har lovet baade Kong Knud og din egen Familie at hevne din Brodersøns, Asbjørns Drab. Nei, sagde Thore, det gaaer over mine Kræfter at reise Banner mod Kong Olav, og være Hovding for Folk, hos hvem jeg veed, Hjertet sidder meget for høit, til at de skulde lystre enten mig eller nogen Halei; men for Resten tor slet Ingen ved at minde mig om, hvad Gield jeg er i til Kong Olav; thi det har jeg aldrig skrevet i Glemme-Bogen, og, vil I vide det, saa har jeg og Elleve af mine fermeste Karle sat os for, heller selv, om det vil lykkes, at skifte Hugg med Kong Olav, end bemøde nogen Anden dermed.

Hør, veed I nu hvad, tog Kalv Arneson Ordet, og sagde: skal vi gaae i Kreds mod Kong Olav, da er det kun en daarlig Anstalt, at Ingen vil vove sin Troie; thi vi skal betænke, at ihvor liden Kong Olavs Krigshær end er, imod vores, saa har den dog Helten i Spidsen; og det kan I være forsikkrede om, at hænge vi med Næsen, og omme os ved at føre an, da vil det snart falde hele vort Mandskab paa Sinde, at Kniven er slebet og Skindet er skiort, saa hvem der er klog, maa gaae varsom til Værks. Kort sagt, ihvor talrig end Krigshæren er, vi har samlet, saa slaaer Kong Olav og hans Mænd os dog bestemt baade sønder og sammen,

med mindre vi, som Hoved=Mændene, er selv uforsagte! Om vi Alle saa vil tee os, det er da Spørgsmaalet, thi ellers finder jeg, det er bedst at tye til Kong Olavs Naade, aldenstund jeg veed, han har Mænd ved sin Side, der, naar jeg bad om Torveir, nok kunde skaffe mig hørt. Vil I da nu lyde mit Raad, saa stiller du, Svoger Thore, og du Harek, jer under Banneret, som vi for Resten er Alle lige gode om at reise og at følge! Ikke Tanke til Frygt mærke Almuen paa os, men høre os kun sætte Mod i Andre, see os med glade Ansigter stille op og føre an! Da gaaer den frem med Fortrøstning.

Saa talede Kalv, og Alle samtykde med ham, saa han blev udnævnt til at staae for det Hele, og anvise Hver hvilken Plads han vilde.

Saa reisde da Kalv Arnesøn Hoved=Banneret, hvorunder, foruden hans egne Huuskarle, Harek med sine Tjenere tog Plads, medens Thore Hund med sit Selskab, og en udsøgt Bonde=Skare, stod i Fylking=Spidsen, foran Banneret. Ved begge Sider af denne Adel=Fylking, var der en ringere Fylking, med eget Banner, og hele det venstre Fløi bestod af Ryger og Horder, Fjordinger og Sogneboer.

Dengang nu Folket var afdeelt og opstilt, holdt Lehnsmændene Taler, hvori de bad Hver især passe godt paa sin Plads, og vide, saavel under hvilket Banner, som hvorlangt derfra han var sat; paa det at, naar endog, som venteligt var paa saa lang en Vei, Fylkingen gik af Lave, Hver dog igien i en Hast kunde finde sit Stade! Alle opmuntrede de ogsaa Folket til Tapperhed; men dog var det Kalv, som gjorde Udslaget, i det han bød alle dem, der havde et Horn i Siden paa Kong Olav, at samle sig til Hoved=Banneret, som skulde rykke frem mod Kongens eget Mærke. Betænker, sagde Kalv, at her har I den bedste Leilighed, som gives kan, til at hevne Skade, og til at sønderbryde med Eet det Trældoms=Aag,

hvorunder eders Skuldre værkede, og altsaa nu: en Kryster af en Karl som ei i Dag tor være Helt!

Paa denne Tale fulgde støiende Bifald, med en almindelig Huien og giensidig Tirren.

Hundred og Fem og Tyvende Kapitel.

Om Thorsten Knarre=Smed eller Skib=Bygger.

Der var en Mand ved Navn Thorsten Knarre=Smed, en Karl som en Kæmpe, og Mester i at handle saavelsom at hugge, men saa tillige en Voldsmand i alle Henseender, som slog Folk ihjel for et godt Ord. Samme Thorsten havde gjort sig ud til Beens mod Kong Olav, og, foruden anden Uskikkelighed, slaaet en af hans Tjenere ihjel, hvorfor Kongen, i Bøder og Sagefald, havde taget et stort, splinternyt Forings=Skib fra ham, som han selv havde bygget. Desaarsag var da samme Thorsten ogsaa kommet med her, og han gik nu, Banneret forbi, ligehen til Thore Hund og sagde: her vil jeg være i Ledtog med Jer, Thore, thi kan vi bare mødes, jeg og Kong Olav, da er det min Agt at være første Mand til at mærke ham, saafremt jeg ellers kan naae. Saa skal han have, den Ransmand, for mit gode Skib, han tog, et Skib, til Kiøbmandsbrug, som man saae aldrig Mage til!

Thore og hans Folk gav nu ogsaa virkelig Thorsten Plads, og indlemmede ham i Selskabet.

Hundred og Sex og Tyvende Kapitel.
Om Bonde-Hærens Ankomst til Stiklestad.

Nu tog da Bonde-Hæren Veien til Stiklestad, hvor Kong Olav, som vi veed, havde taget sin Stilling; men dog begyndte Slaget ei strax da Bønderne kom, med Harek og Kalv, under Mærket, i Spidsen; thi Man havde paa begge Sider Noget, man ventede efter. Det var nemlig langt fra, at hele Bonde-Hæren kom paa een Gang, og saalænge man ikke havde de Bageste, vilde de Forreste ikke begynde, thi allerbagest gik Thore Hund med sit Selskab, for at der ingen Hæle-Fægtning skulde yppes naar Anskriget kom. Kong Olav gav ogsaa Tid med Angrebet, fordi han ventede efter Dag og hans Trop, som man alt kunde skimte i Frastand.

Bondernes Losen, hvormed de æggede hinanden var: frem, frem, Bonde-Mænd! og deres Antal skal, efter Sigende, have været Hundrede Gange Hundrede.

Dengang nu Hærene kom hinanden saa nær, at Folk kunde kiende hverandre, da raabte Kongen og sagde: hvad vil du der, Kalv! Skildtes vi dog ikke Venner ad paa Sond-Mor! og synes du ikke, det klæder dig net at stride mod os, og skyde Skalke-Skud til en Hær, hvori der er Fire af dine Brodre! Ja, Konge! svarede Kalv, det er langt fra at være det Eneste nu, som klæder kun maadeligt; men i den Tilstand Kongen forlod os, maatte man vel hardtad nodes til at synge med de Fugle man var iblandt, og nu faaer vel Enhver bie hvor han er. Jeg, for min Part, gik imidlertid gierne endnu paa Forliig. Ja saa, sagde Finn, nu veed vi da, Kalv har en Ulykke for, thi det slaaer aldrig feil: naar

han taler sødt, har han Skielmen bag Øret. Kan vel være, sagde Kongen til Kalv, du nu har Lyst til Forliig, men dog seer I Bønder mig slet ikke fredelig ud. Jo, sagde Thorger fra Kvistestad, nu skal I have ligesaadan Fred for os, som saa mange har før havt for Jer; det er ikke meer end billigt. Aah, Thorger, svarede Kongen, vær du kun ikke saa forhippet paa at møde mig! thi du var en Stodder-Unge, jeg har giort din Lykke, og den kan ikke overveie min!

Hundred og Syv og Tyvende Kapitel.

Om Stiklestad-Slaget.

Nu ankom Thore Hund, gik, med sit Selskab, Banneret forbi, og raabde: frem, frem, Bonde-Mænd! hvorpaa ogsaa Bønderne strax gjorde Anskrig, og skiød løs med Spyd og Pile.

Konge-Folket gjorde nu ogsaa Anskrig, og skyndede derpaa hinanden frem med deres Løsen: frem, frem! Christne! Kors-Mænd, Kongens Mænd! Endeel Bønder ude paa Fløiet gientog uden videre Betænkning dette Løsen, hvorved Andre af Bønderne kom i den Vildfarelse, at det var Kongens Folk, og huggede løs paa dem, indtil Man omsider kiendtes ved hinanden, som dog ikke skedte, før det indbyrdes Slags-Maal havde varet enstund, og kostet mange Menneskers Liv. For at forstaae Dette, maa man imidlertid vide, at det havde været et deiligt Soelskins-Veir den Dag, men der Slaget begyndte, sortnede Solen og Himlen, indtil det omsider blev saa mørkt som det var Nat.

Kong Olav havde taget sin Stilling paa en Brink, hvorfra hans Folk nu styrtede ned over Bønderne, og gav deres Fylking saa vældig et

Stød, at den gik bugnende tilbage, og de Forreste af Konge=Hæren kom til at staae, hver for de Bageste af Bonde=Hæren stod. Mangfoldige af Bønderne stod nu paa Springet til at flygte, men Lehnsmændene og deres Tjenerskab holdt Stand, og da blev Slaget alvorligt, thi Lehnsmændene muntrede Folket, og puffede frem hvad ei gik af sig selv. Hertil sigter Sighvat, naar han siger:

Bønderne, kiede af Legen,
Fulgde ei Banneret frem,
Villien var deres egen,
Banneret fulgde nu dem!

Snart stormede nu Bønderne ind paa Kongens Folk fra alle Sider; de Forreste huggede løs, de nærmest Folgende stak, og alle de Øvrige skiød, med Spyd og med Pile, med Steen, med Kiler og Klemmer. Rivende gik det med Mand=Slæt, og alt i den første Dyst nedlagdes, med Arnliot=Gellina, Gauka=Thore, Afar=Faste og alle deres Staldbrødre, dog ei, førend Hver havde fældet sin Mand, de Fleste To, og Somme Fleer.

Der nu Kongen saae, hvordan den Trop hensmeltede, som var i Heden foran Banneret, da bød han Thord, sin Mærkes=Mand, at rykke bedre frem, og fulgde selv sit Banner, med Samt den Skare, han havde udvalgt til sin Liv=Vagt i Slaget. Her saae man da Kongen træde ud af sin Skjold=Borg, frem i Fylking=Spidsen, og hans Aasyn slog Bønderne med Rædsel, det var som Hænderne blev lamme, haardt faldt Kongens Sværd, og skarp blev Striden, dristig gik han frem, mødte blandt Andre foromtalte Lehnsmand, Thorger fra Kvistestad, og huggede ham under Øinene, saa Hovedet blev hardtad kløvet. Spaaede jeg dig nu

ikke sandt, sagde Kongen, da Thorger faldt, at mødtes vi, fik du ei Magten!

Medens dette skedte, stødte ret i samme Dieblik Thord Foldson Banner=Stagen ned i Jorden, saa den stod, og sank saa under Banneret med Bane=Saar.

Nu faldt ogsaa Thorfinn Mund og Gissur Guldbraa=Skjald; dog Gissur ei, før af de To, der gav sig om ham, den Ene laae dræbt, og den Anden var saaret. Saa siger Hofgaards=Ræv:

Der ganger Ord af Harpe=Slag,
Og Ild af Flinte=Stene,
Med Æren stod, i Vaaben=Brag,
Mod Kæmper to han Ene;
Ja, han med Drupners Dugg paa Braa,
Han faldt, men fik at skue
Sin ene Fjende blodig, blaa,
Den Anden bleg paa Tue!

Det var nu saa beskaffent, som før blev sagt, at Solen forsvandt og Mørket fik Magt under skyfrie Himmel, og omtrent ved denne Tid, lidt før eller lidt efter, ankom Dag Ringsøn med sin Skare, reiste sit Banner, og tog til at fylke; men Mørket forsinkede Angrebet, da man enstund ei vidste, hvem det var, man havde for sig. Det var imidlertid lige over for Ryger og Horder at Dag fik Plads.

Paa den ene Side af Kalv Arnesøn gik hans Frænder: Olav og Kalv, to dygtige Prygle, paa den anden Side gik Thore Hund, og ham huggede Kong Olav nu til, tverts over Hærderne, men Sværdet vilde ikke bide, og det var kun, som der røg Støv af Reens=Koften. Thore

slog igien, og saaledes skiftede Olav og han adskillige Hugg, men kun i Haanden hvor Reens-Koften slap, blev Thore saaret, og Kongen raabde da til Bjørn Staller: slaae mig den Hund, som Jern ei bider! Medens nu Kongen vendte sig mod Kalv Arnesons Frænder, og gav den Ene af dem, Olav, Banesaar, da vendte Bjørn sin Øxe forkeert, og gav med Nakken Thore-Hund et Dommedags-Slag, saa han ravede, men jog alligevel sit Spyd igjennem Bjørn, og sagde, der han styrtede: saa bede vi Bjørne!

Imidlertid kom Thorsten Knarre-Smed med sin Øxe, og huggede Kong Olav paa hans venstre Laar, saa han segnede, og lagde sig op til en Steen, kastede Sværdet, og befalede sig Gud i Vold. Thorsten faldt imidlertid flux for Finn Arnesøns Haand, men Thore Hund jog Kongen under Brynien sit Spyd i Livet, og paa den venstre Side af Halsen fik Kongen et Sværd-Slag, udentvivl af Kalv Arnesøn, som huggede til ham, skiøndt Nogle vil paastaae, at Saaret paa Halsen var ikke af Kalv.

Saaledes faldt da Kong Olav med trende Bane-Saar, og ved hans Side faldt nu hardtad alle de, der ginge frem med ham.

Om Kalv Arnesøn kvad Bjørn Guldbraa-Skjald:

Det var dine Kæmpe-Kaar,
Over-Kongen at bekrige,
Og mod ham med Bane-Saar
Kiæk at værge Land og Rige;
Storværk gik paa Stikle-Stad
Frem for Banneret i Spidsen,
Stak i Balgen ei sit Blad,
Førend kold var Konge-Isſen!

Dag Ringsøn fortsatte imidlertid Kampen, og hans første Angreb var saa kraftigt, at Bøndernes Fylking brast, og Endeel vendte Ryg, ved hvilken Leilighed der skedte stort Mand-Slæt i Bonde-Hæren, Banneret blev hugget ned, og begge Herserne, som førde det: Erland fra Gaar og Aslak fra Findøe, fik deres Bane-Saar. Denne Kamp, som i Folke-Munde kaldes Dags-Dysten, var da hvas tilgavns, men der nu Kalv Arnesøn, Harek fra Tjotøe og Thore-Hund, med deres hele Skare, kom til Hjelp, da følte Dag sig overmandet, og tog Flugten med alle dem af Kongens Hær, som var tilbage. Mange af de Flygtende fandt deres Død i den Huul-Vei, som de Fleste fulgde; men Resten adspredtes til begge Sider og undgik, thi Bønderne gjorde kun stakket Jagt efter dem, af den Aarsag, at Hovdingerne hastede tilbage til Val-Pladsen, hvor Mange havde Slægt og Venner at oplede.

Det var paa en Onsdag, den ni og tyvende Julii, Kong Olav faldt, og det var i Middags-Stunden Hærene mødtes, men Slaget begyndte ikke førend Klokken var over Eet, og førend den blev Tre var Kongen faldet. Formørkelsen derimod varede fra Klokken halv To lige til Klokken Tre.

Bønderne plyndrede slet ikke de Faldne, og saasnart Slaget var forbi, løb der en kold Gysen over Mange af dem, der havdeført Vaaben imod Kongen, men at Villien dog derfor blev ikke desbedre, det viiste man, ved offenlig at erklære alle dem der faldt med Kongen for Mindre-Mænd og Volds-Mænd, der ikke maatte klædes og stædes til Jorden, som ærlige Kæmper. Hvilken mægtig Mand, der imidlertid havde Frænder blandt de Faldne, blæste kun ad det Forbud, lod dem føre til Kirke og gav dem en hæderlig Begiængelse.

Saa kvæder Sighvat om Slaget paa Stikle-Stad:

Ei om Fred var længer Talen,
Dengang, stampende i Jord,
Ned at vække Døn i Dalen,
Brynjeklædte Kæmper foer!
Under Hjelme gylden-klare
Ned de fløi med Sværd paa Rad,
Lod saa huult i Klippen svare
Kæmpe-Støi paa Stikle-Stad!

Større end blev Støi paa Valen,
Dengang Thord af Skjoldborg-Lye,
Kiæk udsprang i Kæmpe-Dalen,
Løfted' Banner høit i Skye;
Dog, trods Storm og striden Bølge,
Drotten min, som nu er bleeg,
Turde godt sit Banner følge,
Fremmerst gaae i Hildurs Leeg!

Oprørs-Mod blev sat paa Prøve,
Og bestod som Løv i Blæst,
Dengang Norges Gylden-Løve
Gik med Lyn sit Mærke næst,
I Hans Blik stod Ormen Lange,
I hver Mine: Herse-Drot,
Thrønderne fornam da, bange:
Stirre tør ei Ondt paa Godt!

Rystende for Hevner-Sværdet
Rødmed Pandser, Hjelm og Skjold,

Hvor et Folk med Sværd, forhærdet,
Søgde Folke=Kongen bold;
God for Thrønderne at finde
Olav var i Herre=Færd:
Under deres Hjerne=Hinde
Farved han sit Hevner=Sværd!

Dog, det maatte Norges Løve
Lære i den Herre=Færd,
Finne=Konst formaaer at sløve
Selv det bedste Kæmpe=Sværd;
Trodsende paa Trylle=Kofte,
Thore Drotten gik imod,
Olav hugged hardt og ofte,
Staalet gleed og Hunden stod!

Huult det dønnede paa Valen:
Hunden beed, og Bjørnen sank;
Dog han lærde i sin Dalen
Staller hver at stande rank.
Skjalden skal det Lov ham give:
Fremmerst gik han, hvor det gjaldt,
Kongen næst han gik i Live,
Kongen næst han stod og faldt!

Dog, hvo saae til Kamp vel Magen!
Under=Værk for Mande=Vid!
Natten kæmpede med Dagen,
Og vandt Seir ved Middags=Tid!

Ingen Skye formørked Solen,
Dog dens Glands sig fra den sleed,
Varsled over Konge-Stolen
Sørgelig om hvad vi veed!

Dag tog Flugten, men undvige
Vilde Norges Viser ei,
Over Torne til Guds Rige
Fremad gik hans Konge-Vei:
Sværd paa Val ei meer han svinger,
Kløvet blev hans Kæmpe-Skjold,
Men fra Val paa Engle-Vinger
Høit sig svang den Herre bold!

Derom sang ei Fugl paa Kviste,
Hvad man saae nu her til Lands,
At med Brasken paa det Sidste
Spurven gik af Trane-Dands;
Slig en Helt i Kraft og Vælde,
Med saamangen Ædling god,
Skulde Stodder-Unger fælde,
Bade sig i Helte-Blod!

Dog, og Sild kan Hvalen trykke,
Naar i Tal de kun er Nok,
Det var Bonde-Hærens Lykke
Mod Kong Olavs Faa i Flok;
Det betænkde ei den Bolde,
Derfor klage maa jeg her;
Alt for lidt han regned Skjolde,
Derfor sprang hans gyldne Sværd!

Hundred og Otte og Tyvende Kapitel.

Om Vidnesbyrdet, Thore Hund gav Kong Olav.

Thore fortalde, at da han kom hen til Kong Olavs Liig, lagde det til Rette, bredte over det, og havde tørret Blodet af Ansigtet, maatte han undres over Kongens Deilighed, thi han var saa rød i Kinderne, som om han laae og sov, og meget hvidere end mens han levede. Ydermere, saa da Kong Olavs Hellighed siden var blevet alle Mand vitterlig, da bevidnede Thore, at mens han syslede med Kongens Liig, kom der noget Blod paa hans Haand, som løb ned imellem Fingrene, hvor han var saaret, og siden behøvede han aldrig at forbinde Skaden: den lægdes af sig selv.

Mærkeligt nok, at blandt alle de Herremænd, der havdeført Avindskjold mod Kong Olav, var Thore Hund den Første, som indrømmede hans Hellighed.

Hundred og Ni og Tyvende Kapitel.

Om Brødrene Thorberg og Finn.

Dengang Kalv Arnesøn, som gik og ledte efter sine Brødre paa Valpladsen, fandt Finn og Thorberg, fortæller man, at Finn skal baade have kastet en Dolk efter ham, og overvældet ham med Skiælds-Ord, som en Meen-Eder og Majestæts-Forbryder; men Kalv puttede det i Lommen, og lod ikke desmindre saavel Finn som Thorberg bringe bort fra Valpladsen. Da man nu, ved at undersøge deres Saar, fandt, at de intet havde, som var dødeligt, men vare sjunkne meest af Mathed og Vaaben-Tryk, saa gjorde Kalv Anstalt for, at de blev ført ud ombord, og listede sig selv bort med det Samme.

Saasnart nu Kalv var borte, gik alle Bønder, som havde hjemme i Nærheden, hver sine Veie, undtagen hvem der blandt de Saarede og Faldne havde Frænder eller Venner, hvis Legeme eller Liig de maatte sorge for; de biede, og fyldte alle Husene paa Stiklestad-Gaarden med Saarede.

Hundred og Tredivte Kapitel.

Om Dag Ringsøns og Harald Sigurdsøns Redning.

De Bønder, som boede i Værdalen, kom nu til Høveds-Mændene: Harek og Thore, for at klage deres Nød, og sagde: de Flygtninger, som slap heelskindet, maae I troe, kan endnu giøre mange Ulykker heromkring, og vi skal ikke sige, hvad Huus-Fred vi har, saalænge de Giæster drive om i Dalen. Det var desaarsag en god Gierning, om I vilde fare afsted efter dem, og sørge for, der ikke kom et levende Die herfra, thi saaledes vilde de gjort ved os, dersom de havde faaet Magten, og selv nu, om vi mødtes, og det var dem mueligt, levnede de sikkert ikke Liv i os. Saaledes blev Bønderne ved at snakke op, baade vidt og bredt, var særdeles forhippede paa at faae de undkomne Flygtninger hentede ind og taget af Dage, og bragde det virkelig saavidt, at Thore Hund gjorde dem Følgeskab med sex hundrede Mand. Uagtet det nu først var i Mørkningen de kom afsted, opholdt de sig dog ingensteds, førend de, langt ud paa Natten, naaede Suul-Gaarden, hvor de da hørde, Dag Ringsøn og mange Andre af Kong Olavs Folk havde været om Aftenen og faaet Nadvere, men havde derpaa strax begivet sig op til Fjelds. Ja, sagde Thore, Skam

faae den, der vil gaae og jagte efter dem imellem Fjeldene, og derved blev det; Thore drog tilbage giennem Dalen, hvor man ikke fandt Mange af Kongens Mænd at slaae ihjel, og nu gik da Bønderne hjem, hver til Sit; Thore og hans Trop drog Dagen efter ud til deres Skibe, og de af Kongens Mænd, som havde Førligheden, hyttede sig da, saa godt de kunde, Somme hjalp Skoven, og Somme godt Folk.

Kong Olavs Broder: Harald Sigurdson, var meget haardt saaret, men Natten efter Slaget fik Rognvald Bruusson ham lagt ind hos en Bonde, som lægde ham i Løn, og lod derpaa sin Søn i al Hemmelighed følge ham over Field og Hede til Jæmteland, hvor Rognvald ventede paa ham. Derfra reiste de siden begge To østerind til Kong Jarislav i Garderige, som meldt er i Harald Sigurdsons Saga.

Hundred og Et og Tredivte Kapitel.

Om Thormod Kulbryn-Skjalds Endeligt.

Thormod Kulbryn-Skjald havde fulgt Hoved-Banneret i Slaget, indtil Kongen faldt; men da var det, Bønderne begyndte ret at rase, saa Kongens Mænd styrtede i Hobetal, og hardtad Ingen blev usaaret. Da gjorde Thormod, der selv var haardt saaret, ligesom de Andre, der, naar de end ikke, som Adskillige, tog Fod i Haand, dog søgde at komme bort fra de Steder, hvor det gik meest paa Livet løs. Imidlertid kom Efter-Smækket, den saakaldte Dags-Dyst, hvortil alle de af Kongens Folk, som end var vaabenføre, bidrog efter Evne, og, uagtet Thormod var baade for træt og for saaret til at tage Deel i Slaget, blev han dog staaende hos sine gamle Sidemænd, som Tilskuer. Ved den Leilighed blev han skudt

i den venstre Side, hvorpaa han gik sin Vei, efterat have brækket Spyd-Skaftet af som stak ud, og nu kom han, med sit dragne Sværd i Haanden, hen til et stort Udhuus, hvor han vilde gaaet ind, men modte en Mand i Dorren, som sagde: derinde er ikke godt at være, for al den Tuden og Skraalen, man maa høre, og de maae skamme sig for en Ulykke, for Karle de er, at de ikke bedre kan tie med Skaden, de har!

Hvad hedder du? sagde Thormod. Kimbe, sagde den Anden. Var du med i Slaget: spurgde Thormod saa. Ja, sagde Kimbe, men jeg havde det godt, jeg var med Bonderne. Er du saaret? sagde Thormod. Ja, lidt, sagde Kimbe, men var du med i Slaget? Jo, sagde Thormod jeg var med dem, der havde det bedst. Er du noget saaret? sagde Kimbe. Det er ikke værdt at tale om, sagde Thormod. Imidlertid havde Kimbe faaet Oie paa Thormods Guld-Ring, og sagde derfor: du er en af Kongens Karle, det kan jeg see, og faae Bonderne Fingre paa dig, slaaer de dig ihjel, men giv du nu mig Guld-Ringen, saa skal jeg skjule dig! Ja, sagde Thormod, vil du have den, saa tag den! jeg har i Dag tabt Meer end den er værd. Kimbe gjorde nu lange Fingre for at tage Ringen, men Thormods Sværd tog i dens Sted Haanden af ham, og han skal da, efter Sigende, slet ikke bedre have tiet med Skaden, han havde, end de Andre, han skosede for.

Da nu Kimbe drev af, satte Thormod sig ned i Laden, hvor der blev talt om adskillige Ting, dog meest om hvad Enhver vilde have seet i Slaget, og om hvem der tog de største Kæmpe-Skridt, ved hvilken Leilighed da Somme gav Kong Olav Prisen, og Somme nævnede derimod Andre, der, i deres Tanker, godt kunde maale sig med ham. Efter nu en-stund at have siddet og mærket Ord, tog Thormod Bladet fra Munden og kvad:

Sværdene var lige lange
Vil jeg troe, paa Stiklestad,
Længst med sit dog kunde lange
Olav i det røde Vad,
Bedst i Ild man Guld kan prøve,
Jernbyrd og er Ægtheds Tegn,
Ingen gik, som Norges Løve,
Uden Skiærm i Pile-Regn!

Derpaa stod Thormod op, og gik hen til et Værelse, hvor der befandt sig en heel Deel haardt saarede Krigsmænd, tilligemed en klog Kone, som forbandt dem, og der var gjort Ild paa, for at Kvinden kunde immer have varmt Vand til at rense Saarene med. Thormod satte sig udenfor Dørren, hvor Folk, som syslede med de Saarede, gik ind og ud, og af dem var der En, som dreiede sig om til Thormod, saae paa ham og sagde: hvorfor saa bleg! er du kanskee saaret! hvi søger du da ikke Hjelp? Da kvad Thormod:

Til rødmosset Unger-Svend,
Villig, hurtig nok sig vender,
Som til Kynding og til Ven,
Fagren Diis med Læge-Hænder,
Bleg er jeg, og bie maa,
Mine Saar kun ændse Faa!

Vilst du, Ven ad Frodes Meel,
Vide, hvorfor saa jeg blegned:
Jeg af Dysten fik min Deel,
Da til Dag der Staal nedregned,
Længe svide, seent tilgroer
Danske Vaabens dybe Spor!

Derpaa stod Thormod op, og gik ind til Ilden, men da han havde staaet der lidt, sagde Lægersken til ham: Aah, spring du ud, og hent mig Brændet, der ligger udenfor Dorren! Thormod gik ogsaa, men da han saa kom ind igien, og smeed Brændet paa Gulvet, saae Lægersken ham i Ansigtet, og sagde: han seer farlig blegnebbet ud, den gode Ven; hvad mon han skader?

Da kvad Thormod:

Rosen undres paa, at Kinden
Har hos mig saa blege Kaar,
Blomst! mig bleged Pile-Vinden,
Sjelden smuk man blir af Saar;
Grovt mig giæsted Malm hin mørke,
Selvbudt Giæst i Herrefærd,
Drevet ud og ind med Styrke,
Staal kom Hjertet vist for nær!

Ih, saa lad mig see dine Saar, sagde hun, at jeg kan faae gjort Noget ved dem! Thormod satte sig nu ned, og reev Klæderne af sig, hvorpaa Lægersken saasnart hun havde seet Saarene, gav sig i Færd med det han havde i Siden, thi der kunde hun mærke, sad Jern i. Da hun imidlertid ikke bestemt kunde vide, hvilken Vei Jernet havde taget, bad hun Thormod æde en Skeefuld af Noget, hun havde rort sammen i en Leer-Gryde, med Log og andre Urter, og som hun pleiede at give de Saarede, for at prove, om Indvoldene havde faaet Skade, thi, naar saa var, kunde hun lugte Løgen ud igiennem Saaret. Saasnart hun imidlertid kom til Thormod dermed, sagde han strax: nei, væk med det, jeg har ikke Grod-Sot. Derpaa tog hun en Knib-Tang, og vilde trække Jernet ud, men det vilde ikke af Stedet, thi deels sad det fast, og deels stak der, da Saaret var

hovnet, kun en lille Ende ud. Skiær los, sagde Thormod, til Jernet kommer saa langt ud, at man kan faae rigtig fat, og flye saa mig Tangen! jeg skal nok selv trække. Der hun nu havde gjort, som han forlangde, tog Thormod en Guldring af sin Haand, gav hende, og sagde: Giemme værd er god Mands Gave, denne Ring gav Kong Olav mig i Morges.

Thormod tog nu Tangen, og trak Jernet ud, men, eftersom det var tagget, fulgde der Trevler med fra Hjertet, hvoraf nogle vare rode og andre hvide, og der Thormod saae det, sagde han: Kongen har fødet os godt, siden der er Fidt ved Hjerte=Rodderne! Derpaa sank han tilbage og var dod, og hermed sluttes da Talen om Thormod.

Hundred og To og Tredivte Kapitel.

Om Thorgils Halmesen, og Kong Olavs Begravelse.

Der boede paa Stiklestad en Bonde, ved Navn Thorgils Halmeson, Fader til Gode=Grim, han havde selv budt sig til at giore Kong Olav Følgeskab i Slaget, men, næst Tak for godt Tilbud, havde Kongen sagt Nei, med de Ord: jeg vil ikke have dig med i Slaget, men vil du giore mig en Tjeneste, da see, du kan hjelpe de af mine Folk til Rette, som blive saarede i Slaget, og begrav de Faldne! Skulde det hænde sig, at jeg falder selv, da sørg ogsaa anstændig for mit Liig, om du faaer Lov dertil!

Denne Kongens Begiæring havde Thorgils lovet at opfylde, og desaarsag begav baade han og hans Søn Grim sig hen til Valpladsen, da det blev morkt, tog Kongens Liig, og bar det ind i en lille, ode Hytte, som laae et Stykke fra Gaarden. Her havde de Lys og Vand ved Haan=

den, klædte Liget af, vaskede det, svøbde det i Jorde-Liin, og dækkede det til med Kvas, saa der var ingen Ting at see. Saasnart det var gjort, gik Bonden og hans Søn hjem; men lidt efter kom der en blind Stodder, som havde en Dreng til at lede sig, og søgde Natte-Lye. Døren paa Hytten var saa lav, at den blinde Mand maatte krybe ind, og i det han nu laae og famlede paa Gulvet, for at finde et godt Sted at ligge paa, var Hatten sjunket ned over Øinene paa ham, den vilde han skyde op, og kom derved til at røre ved Øinene med Haanden, som var blevet fugtig paa Gulvet, hvor han ogsaa nok havde mærket, der var noget Vaadt. Strax gav hans Øien-Laage sig til at kløe, hvorpaa han gneed dem med de fugtige Fingre, og krøb saa ud af Hytten igien, sigende, at der gad han ikke ligget, saa vaadt som der var overalt. Da han nu kom udenfor, kunde han see en Haand for sig, og, saavidt Mørket tillod, Alt hvad der var i Nærheden, hvorpaa han strax gik hen til Gaarden og fortalde alle Folk i Stuen, at han havde faaet sit Syn igien, samt at det Første han mærkede det, var da han kom ud af en Hytte, som laae der og der og hvor, sagde han, jeg kom til at gribe i noget Vaadt, og gneed mine Øine med de fugtige Fingre. Folk, som var nærværende, forundrede sig høilig over denne Tildragelse, og spurgde hinanden: hvad i al Verden der dog kunde været i det Huus; men Thorgils og Grim sluttede sig strax, til Sammenhængen, og blev meget bange for, at Kongens Uvenner skulde faae i Sinde at gaae hen og randsage i Huset. De sneeg sig derfor ud og hen til Hytten, bar Liget ud i et Indlukke, skjulde det der, og gik saa hjem igien og lagde sig.

Det var nu Onsdag-Aften, og om Torsdagen vrimlede der endnu af Folk, som havde travelt med at rydde Valpladsen, hvor Mange ogsaa efter Slaget havde fundet deres Død; Endeel var i Færd med at føre de-

res Frænders og Venners Liig bort, og Andre syslede med Saarede som de vilde redde. Nu kom Thore Hund med et stort Følge tilbage til Stiklestad fra Toget giennem Værdalen, han gik derhen hvor Kongen var faldet, og da han ikke fandt Liget, forespurgde han sig meget nøie, om Nogen kunde sige ham, hvor det var blevet af; men det var der Ingen, der vidste. Derpaa kom Thore til Thorgils, og sagde: veed du ikke, hvor Kongens Liig er henne? Hvad skulde jeg vide, svarede Thorgils, som ikke var med i Slaget, Rygterne ere forskiellige, og Somme vil sige, man skal i Nat have mødt Kong Olav med en Hob Folk oppe ved Staf, men er han virkelig faldet i Slaget, har vel jeres egne Folk slæbt ham ind i Skoven, eller smidt ham ned i en Steen-Dysse. Den Snak var der mange, som tog for gode Vahre, og mumlede om, at Kongen var i Behold, saa en af Dagene havde man ham nok med en Hær paa Halsen igjen; Thore tvivlede derimod slet ikke om, at jo Kongen var faldet for ramme Alvor, hvorfor han ogsaa ganske rolig gik ombord og seilede sin Kaas ud ad Fjorden. Alle Bønderne adspredtes nu ogsaa efterhaanden, og tog alle de Saarede med sig, som rørlige vare.

Thorgils Halmesøn og hans Søn Grim, som havde Kongens Liig i Forvaring, var imidlertid meget tvivlraadige om, hvordan de bedst skulde bære sig ad, saa Kongens Fiender ikke kom til at mishandle Liget; thi de havde hørt Bønderne snakke om, at det Bedste man kunde giøre ved Kongens Liig, hvis man fandt det, var: enten at brænde det, eller ogsaa sænke det ned til Havsens Bund. At nu Kongens Fiender kunde opdage Liget, var saameget mere at befrygte, som der var Tegn nok at gaae efter, thi Thorgils og Grim vilde have bemærket, at der havde brændt Lys over Liget baade paa Valpladsen, og der hvor de siden havde skjult det. Slutningen blev, at foruden en meget pæn Kiste, hvori de lagde Kongens

Liig, gjorde de en anden, som de fyldte med Halm og Steen, omtrent af en Mands Tyngde, naglede den forsvarlig til, og seilede saa afsted med en Jagt de havde, saasnart Bonderne var borte fra Stiklestad. De vare ikke meer end sex, otte Mand ombord, Alle Frænder eller dog gode Venner, og Kisten med Kongens Liig havde de fort ud i Hemmelighed og sat under Dækket, men den med Stenene i bragde de aabenlyst om Bord, og satte den for alle Folks Oine. De havde ypperlig Vind ud ad Fjorden, saa de kom samme Dag i Mørkningen til Nidros, hvor de lagde til ved Bryggen, og skikkede strax Bud op i Byen til Sigurd Bisp, at her var de med Kong Olavs Liig. Aldrig saasnart fik Biskoppen den Efterretning, forend han paa Timen lod sine Folk gaae ned paa Bryggen, og tage en Baad, hvormed de lob paa Siden af Jagten og forlangde Liget udleveret. Det var nu allerede bælgmørkt, Thorgils flyede dem Steen-Kisten, der stod paa Dækket, og den roede de trøstig ud paa Dybet med og sænkede. Derpaa roede Thorgils op med Aaen til et Sted, kaldet Sorlie, som laae ovenfor Byen, og der satte de Kongens Liig ind i en ode Lade, afsides fra andre Huse, hvor der blev holdt Vagt over det om Natten, medens Thorgils gik ned i Byen, fik de Mænd i Tale, som han vidste havde været Kongens fortroeligste Venner, og spurgde dem, om de vilde tage imod Liget, hvilket imidlertid Ingen af dem turde. Desaarsag bar man Liget langs med Aaen, hen til en Sand-Mæl der er, grov det der ned, slettede efter igjen, saa Ingen kunde see der var nygravet, og begav sig, endnu før det dagedes, ombord, lagde strax ud af Aaen, og fortsatte Reisen til de nagede Hjemmet paa Stiklestad.

Hundred og Tre og Tredivte Kapitel.

Om Svenn Alvivesøns Ankomst til Norge.

Med Alfvin Jarls Daatter Alvive havde Kong Knud en Søn, ved Navn Svenn, som var Høvding paa Jomsborg i Venden, men havde der faaet Bud fra sin Fader, at han skulde begive sig hjem til Dannemark, og saa fort videre op til Norge, hvor han var bestemt til at paatage sig Regieringen og bære Konge-Navn. I Følge heraf kom da Svenn til Dannemark, og tiltraadte derfra Reisen op til Norge med Ledsagere i Mængde, hvoriblandt, foruden mange andre Herremænd, da ogsaa Harald Jarl var; herom taler Thoraren Lovtunge i det saakaldte Glælogns eller Havbliks-Kvad, som er en Vise, han gjorde om Svenn Alvivesøn, hvori det hedder:

Ei vil jeg dølge,
Af Dannemænd
Dyrebart Følge
Da fik Kong Svenn,
Den Ene bedre end den Anden!

Først, vil jeg sige,
Vor giæve Jarl,
Dermed tillige
Saamangen Karl,
Den Ene bedre end den Anden!

Saa kom da Svenn op til Norge, med samt sin Moder: Alvive, og blev hyldet paa hvert eneste Laug-Thing i Riget. Han var allerede i

Vigen, da Stiklestad-Slaget stod, hvor Kong Olav faldt, og han fortsatte derpaa Reisen lige op til Trøndelagen, hvor han ankom i Høst, og blev hyldet der som overalt.

Hundred og Fire og Tredivte Kapitel.

Om Svenns Love og Nordmændenes Knur.

Kong Svenn forandrede mange Ting i Norske-Lov efter hvad der gjaldt i Dannemark, ja tog det endog i somme Dele meget strængere.

Ingen maatte reise ud af Landet, uden med Kongelig Tilladelse, og gjorde Nogen det, havde han sin Boeslod forbrudt.

Hvem der begik Mand-Drab skulde have baade Jord og Løsøre forgjort.

Tilfaldt fredløs Mand nogen Arv, traadte Kongen i hans Sted.

I Jule-Rente skulde der, for hvert Ildsted, svares en Skieppe Malt, Boven af en Treaars-Stud, som kaldtes Venne-Stykket, en Botte Smør, og af hver Mad-Moder en Rokke-Tot, det vil sige, saameget Hør, som man med begge Hænder allermeſt kunde spænde om.

Bønderne skulde være pligtige til at giore Arbeidet ved alle de Bygninger, Kongen paa sine Herre-Gaarde vilde have opført.

For hver Gang syv Mandfolk over fem Aar skulde der udredes en Krigs-Karl og en dertil svarende Deel af et Skib.

Enhver som roede ud paa Stranden, i hvad Ærende det saa var, skulde give Kongen fem Fiske for Lande-Værn.

Enhver Skipper, som foer paa fremmede Lande, skulde have et tomt Rum tvers over Skibet til Kongens Tjeneste.

Hver Mand, som reiste til Island, enten han var Islænder eller ikke, skulde betale Havne-Penge eller Land-Øre.

Endelig skulde de Danske have saadant et Fortrin i Norge, at een Danskers Vidnesbyrd fældede to Normænds.

Der disse Forordninger kom til Almuens Kundskab, begyndte man strax at reise sig paa Bagbenene, der blev et almindeligt Knur, og de der ingen Deel havde havt i Opstanden mod Kong Olav, sagde til Ind-Thronderne, see, det er Takken og Lønnen I faaer af Knydlingerne, fordi I sloges med Kong Olav, og stødte ham fra Regieringen! Man lovede jer nok Huus-Fred og Læmpfældighed, men Undertrykkelse og Trældoms-Aag var hvad I fik at trøste jer med over Nidings-Værket, I som store Misdædere begik. Den Skose maatte Thronderne smukt putte i Lommen, thi det var indlysende, at man havde baaret sig dumt ad; men dog havde man ikke Hjerte til at giøre Opstand mod Kong Svenn, deels fordi man fattedes Anfører, og især fordi Folk havde givet Kong Knud deres Sønner eller andre Nærpaarørende til Gidsler. Man reev imidlertid Kong Svenn forskrækkelig ned, dog først og sidst hans Moder Alvive, hvem man især tilskrev alle de Anstalter, man ikke syndes om, og nu var der Mange som maatte gaae til Sandheds-Bekiendelse om Kong Olav.

Hundred og Fem og Tredivte Kapitel.

Om Einer Thambeskelver og Arne-Sønnerne.

Da Einer Thambeskelver kom hjem fra Engeland, slog han sig til Roe i Hjem-Stavnen, hvor han, med alle de Forlehninger Kong Knud havde givet ham, da de saaes i Trondelagen, var at ansee som en lille Jarl;

men desuagtet roste han sig nu ordenlig af, at han ikke havde været med i Toget mod Kong Olav, thi Sagen var, han kunde aldrig glemme, at Kong Knud havde først lovet ham Jarl=Dømmet i Norge, og siden taget sit Ord i sig igjen. Einer var derfor ogsaa nu den Første af alle Herremændene, der gav Kong Olavs Hellighed sin Stemme.

Finn Arneson blev ikke gammel paa Egge, thi det var ham en Vederstyggelighed, at Kalv havdeført Vaaben mod Kong Olav, hvorfor han ogsaa mangen Gang skiældte sin Broder Huden fuld.

Thorberg Arneson kunde meget bedre holde Tand for Tunge end Finn, men dog længdes ogsaa han efter at komme bort og hjem til sit Eget, som Kalv ikke heller satte sig imod, men gav begge Brødrene et veludrustet og velbemandet Langskib til Reisen, og dermed seilede de hjem, og slog sig til Roe.

Arne Arneson vor saa haardt saaret, at han i lang Tid maatte holde Sengen, men dog kom han sig, uden at blive Krøbling i nogen Henseende, og reiste saa ud paa Vinteren ned til sin Gaard.

Hundred og Sex og Tredivte Kapitel.

Om Kong Olavs Skrin=Læggelse og Jertegn.

Allerede den første Vinter efter Kongens Fald hørde man i Trondelagen meget tale om hans Hellighed, som skulde være beviist ved mange Jertegn, og desaarsag begyndte Folk nu ordenlig at paakalde ham i vigtige Tilfælde, saasom under Sygdom og paa Reiser. Det hjalp, sagde man, og næste Sommer var Troen paa hans Hellighed blevet saa stærk, at nu kappedes man overalt om at rose Kong Olav, ligesaa fuldt, som før om at la=

ste ham. Selv mange af dem der hidtil havde været hans arrigste Fiender, og aldrig ladet ham skee Ret, sadlede nu om, og tilstod, han var en Helgen, hvorved da Hadet faldt tilbage paa dem, der meest havde opirret Folket mod Kongen. Blandt disse skiød man især Skylden paa Sigurd Bisp, og ham blev da Folket saa hadsk, at han kunde ikke nære sig hos dem, men fandt det raadeligst at pakke sig over til Kong Knud i Engeland.

Derpaa skikkede Trønderne Bud efter Biskop Grimkel, som Kong Olav, da han drog til Garderige, havde sendt tilbage til Norge, og som siden havde opholdt sig paa Oplandet; men var nu ikke seen til, at søge Trøndelagen, især da han selv troede, det maatte vist være sandt, hvad man sagde om Kong Olavs Jertegn.

Først besøgde nu Biskop Grimkel Einer Thambeskelver, hvor han blev modtaget med aabne Arme, talde Meget med Einer, ogsaa om de sidste store Begivenheder, og fandt ham enig med sig i alle Henseender. Herfra drog Bispen til Nidros, hvor han for Almuen var som en buden Hellig-Dag, fik mange behagelige Svar paa sine Spørgsmaal om Kong Olavs Jertegn; og forsømde heller ikke at skikke Bud til Stiklestad efter Thorgils og Grim, som var strax ved Haanden, gav alle de Oplysninger de kunde, og aabenbarede for Biskoppen, hvor de havde begravet Kongens Liig. Derpaa skikkede Biskoppen Bud efter Einer Thambeskelver, og da han kom til Byen, fulgdes de ad op til Kongen og hans Moder, og bad om Tilladelse til at grave Kong Olav op igien; Noget Svenn slet intet havde imod, men bad Biskoppen handle i den Sag, som han selv vilde. Byen var i de Dage fuld af Folk, og nu begav Bispen og Einer sig tilligemed Flere ud til Kongens Leiested, tog Kisten, som havde næsten selv

skudt sig op af Jorden, og begrov den, efter mange Folks Tilskyndelse, i Clemens-Kirken.

Herved blev det, indtil tolv Maaneder og fem Dage efter Kong Olavs Fald, men da kom Helligdommen igien for Lyset, og man fandt ved denne Leilighed, baade at Kisten atter havde skudt sig op i Jorden, og at den saae i alle Maader ud, som om den var splinterny. Der nu Biskop Grimkel tog Laaget af Kisten, udstrømmede den sødeste Lugt, og da han blottede Kongens Ansigt, var derpaa ei mindste Forandring at see, men Kinderne var saa røde, som om han nys kunde være faldet i Søvn. Hvad derimod Folk, som havde seet Kongen paa hans Døds-Dag, fandt megen Forskiel paa, det var hans Haar og Negle, thi begge Dele havde siden hans Død voxet alle Dage lige saameget, som om han i den Tid havde gaaet lyslevende i Verden. Baade Kong Svenn og alle de tilstædeværende Herremænd gik nu ogsaa hen og saae paa Liget, men Alvive gjorde den Anmærkning, at i Sand raadner Liig seent, havde det ligget i Muld, sagde hun, skulde vi nok kiende Forskiel. Derpaa tog Bispen og skar med en Sax baade Haar og Skiæg, thi Kong Olav havde gaaet med langt Skiæg, som da var Moden, vendte sig dermed til Kongen og Alvive, og sagde: see, nu er Kongens Haar og Skiæg netop saa langt, som da han døde, og saameget er de da voxet siden, som I her kan see, jeg har skaaret af. Ja, sagde Alvive, det er slet ikke Nyt for mig, at see Folks Haar frisk og uskadt, som har ligget længere i Jorden end denne Mand; men lad os lægge det Haar paa Ilden, brænder det saa ikke, da vil jeg kalde det en Helligdom. Biskoppen lod sig nu bringe et Fyrfad med Ild, indviede Ilden, lagde Røgelse derpaa, med Samt Kong Olavs Haar, og viste, da Røgelsen var udbrændt, Haaret igien uskadt for Kongen og alle Høvdinger. Vel bad nu Alvive Biskoppen lægge Haaret paa uviet

Ild; men saa tog Einer Svaret, bad hende kun bare holde sin Mund, og heglede hende slemt igiennem.

Derpaa blev, efter Bispoppens Kiendelse, og med Kongens Samtykke, Kong Olav, ved en Hoiesterets-Dom, erklæret for en ægte Helgen. Hans Kiste blev nu indbaaret i Clemens-Kirken, fik, beklædt med Silketoi, sin Plads over Hoi-Altret, under en Gyldenstykkes-Himmel, og hjemlede sig Stadet, ved de mangehaande Jertegn, som fra nu af stadfæstede Kong Olavs Hellighed.

Saaledes opsprang der, blandt Andet, i Sand-Mælen, hvori Kongen havde ligget, en herlig Lægedoms-Kilde, som, da man lærde at kiende dens Kraft, blev holdt i Hævd, og betragtes den Dag i Dag som en Helligdom. Her blev først bygget et Kapel, og siden Christ-Kirken, og i dem begge blev Alteret reist netop paa det Sted, hvor Kongen havde hvilet; ja, paa samme Sted lod ogsaa Erke-Bisp Eisten Hoi-Alteret sætte, der han byggede den store Steen-Kirke, som nu er tilsyne. Olavs-Kirken derimod, som nu ligger midt i Byen paa det saakaldte Ols-Lie, skal, efter Sigende, været bygget paa det samme Sted, hvor fordum Ode-Laden stod, i hvilken Kongens Liig blev baaret op af Skibet, og fandt Natte-Lye.

Kong Olavs Helligdom stod nu under Biskoppens Varetægt, som passede, alt imellem, at skiære Kongens Haar og Negle, thi begge Dele blev fremdeles ved at groe, som paa et andet levende Menneske, hvorfor og Sighvat Skjald siger:

Kald mig en Løgner, som tvende,
Har ei Kong Olav i Aar,
Lokker, som levende Svende:
Priseligt voxende Haar!

Brustne hans Øine mon være,
Dog, som i Valdemars Gaard,
Guld=Haaret groer med hans Ære,
Glandsen helbredte hans Saar!

Ligeledes finder man i Glælogns=Kvadet, som Thoraren Lovtunge giorde om Svenn Alvivcson, følgende Vers:

Sat sig til Sæde
Har Stol=Kongen ny,
Godt nu med Glæde
I Trøndernes Bye,
Der vil i Live
Stændig han blive,
Bygge og boe!

Stolen forleden
Kong Olav besad,
Før han drog heden
Til Himmerigs Stad,
Byen han glæder
End dog, med Hæder
Skriinlagt af Svenn!

Ivrig sig hæved
Den Herre fra Jord,
Dog han nedsvæved,
Neddaled i Chor,
Tog, til vor Glæde,
Der imod Sæde
Alt som Guds Søn!

Der sig nu hviler
Den Helliges Been,
Livlig end smiler
Den Herre saa reen,
End paa den Døde
Stande i Grøde
Negle og Haar!

Stumt mellem Fjelde
Ei stander hans Skriin,
Lyd som af Bjelde,
Saa liflig og fiin,
Alt uden Ringer,
Klykkende klinger
Daglig i Chor!

Selv sig og tænder
Paa Altret i Løn
Kerten, og brænder
Til Lyst for Guds Søn,
Det skal betyde:
Klar, uden Lyde,
Kongen sov hen!

Halte og Blinde
Nu veed det saa godt,
Hvor de skal finde
Den hellige Drot;
Til ham de krybe,
Fra ham de flyve,
Friske og froe!

Konge! du bede
Da nu den Guds Mand,
At han hernede
Dig under sit Land!
Over at raade,
Har af Guds Naade
Fred han og Frugt!

Ja, af Guds Naade,
I skiftende Aar
Olav mon raade
For Huus og for Gaard,
Der, hvor i Bøger
Bønner du søger,
Læser i Chor!

Thoraren Lovtunge opholdt sig nemlig hos Kong Svenn, og fik der Kundskab om de store Tegn paa Kong Olavs Hellighed, at over hans Skriin var der, ved Guds Kraft, en Klang at høre, som naar Klokker gik, og paa Alteret tændte Himmel-Flammer Lys, som brændte af sig selv. Naar i Øvrigt Thoraren melder, at Halte og Blinde saavelsom andre Syge tyede i Hobeviis til Hellig-Olav og fik deres Helbred igien; da kan man deraf ikke skionne rettere, end at de har været utallige, som alt i Begyndelsen af Kong Olavs Under-Virkninger, fandt Hjelp hos ham; uagtet det mest er hans senere Jertegn, som findes særskilt anmeldte, og forte i Pennen.

Hundred og Syv og Tredivte Kapitel.

Om Kong Olav til Beslutning.

Naar man vil regne Hellig-Olavs Regierings-Tid nøie, altsaa fra den Dag af, da Svenn Jarl gik i Landflygtighed, udgiør den ikke meer end femten Aar; men dog havde han allerede Aaret i Forveien faaet Konge-Navn paa Oplands-Thing.

Sighvat synger:

Olav sad ved Norges Roer
Femten Aar at regne,
Før han, isseprud, til Jord
Maatte mat nedsegne;
Dog, de Aar kun lidt forslaae,
Naar, trods store Navne,
Norden aldrig Mage saae
Til den Drot, vi savne!

Kong Olav var, efter Are Frodes Beretning, fem og tredive Aar, da han faldt, og havde holdt tyve Slag, som Sighvat melder, naar han siger:

Hæren mønstred han, som vandt
Priis i tyve Dyster,
Forskiel paa sit Folk han fandt,
Saae dog ingen Kryster;
Gaaer til Høire! sagde han,
I, som Christus ære!
Gud den fromme Konge-Mand
Derfor naadig være!

For en Deel er nu Kong Olavs Saga her fortalt, saavidt den nemlig handler om hans Levnets Løb i denne Verden, men angaaende hans Jertegn, da har vi ikke villet melde stort om dem, fordi der skulde Meer end Mande=Vid til at forklare, med hvormegen Glands det har behaget Gud at herliggiore den hoiærværdige og hellige Kong Olav!

Hundred og Otte og Tredivte Kapitel.

Om Stemplingen mod Kong Svenn.

Svenn Knudsen, som i nogle Aar beherskede Norge, var baade i Forstand og Alder kun et Barn, saa det var egenlig hans Moder, Alvive, der stod for Styret, og ligefra den Dag hun kom, var hun Indbyggerne en Pestilents; thi de fandt sig hoilig fornærmede, ved hendes Gunst imod de Danske, som spillede nu Bas og Mester i Norge. Hvergang da i Samtalen Sligt kom paa Bane, skiod de andre Normænd immer Skylden paa Trønderne, som dem der havde været Mestere for at styrte Hellig=Olav, og skaffe Norge det fæle Herskab paa Halsen, der skar Alle over een Kam, og behandlede baade Rige og Fattige, Store og Smaae som Slaver og Trælle. Derfor, sagde man, var det nu ogsaa Trøndernes Pligt, at holde her med Raad og Daad, til at afkaste Aaget, og det saameget mere, som det især var hos dem man maatte søge Norges Styrke, baade i Henseende til deres Mængde og deres Hovdingers Dygtighed.

Der Trønderne hørde, hvilke Beskyldninger man gjorde dem, følde de sig trufne, gav Sandheden Magt, og tilstod, at baade var det stor Synd de gjorde, da de skildte Kong Olav ved Throne og Liv, og tillige var det en bedrøvelig Løn, de fik for deres Daarlighed. Desaarsag begyndte nu

Hovdingerne, med Einer Thambeskelver i Spidsen, at holde Møder og lægge Raad op med hinanden, og hvad Kalv Arneson angik, da saae han nu godt, at Kong Knud havde narret ham med tomme Løfter til at løbe i Fælden; thi dengang Kalv paatog sig at føre an mod Kong Olav, havde Knud lovet at giøre ham til sin Jarl og Statholder over hele Norge; men skiøndt Kalv havde opfyldt sit Løfte, og fældet Kong Olav, maatte han dog nøies med at blive hvad han var. Af Ærgrelse over at være taget saa skammelig ved Næsen, indlod Kalv sig nu i Underhandlinger med sine Brødre: Finn, Thorberg og Arne, og vandt deres Venskab paa Nye.

Hundred og Ni og Tredivte Kapitel.

Om Trygge Olavsøns Feide og Fald.

Dengang Svenn havde været tre Aar i Norge, indløb den Efterretning, at i Vester-Leden trak en Trop sammen, hvis Hovding hedd Trygge, og udgav sig for en Søn af Olav Tryggesøn og den Engelske Gyde. Aldrig saasnart hørde Svenn, at han kunde vente Besøg af en udenlandsk Hær, førend han bød Leding ud, alt norden for sig, og fik virkelig de Fleste af Lehnsmændene i Trøndelagen med sig; men dog hverken Einer Thambeskelver eller Kalv Arneson. Einer blev siddende hjemme, og da Svenns Bud kom til Egge, gjorde Kalv vel strax sit tyvesædige Skib istand, bemandede det med sine Tjenere, og lagde ud paa Fjorden; men langt fra, at oppebie Svenn, styrede han ned ad Møre til, og standsede ikke før han naaede Gidske paa Sønd-Mør, hvor hans Broder Thorberg boede. Her blev holdt en Samling af alle Arne-Sønnerne, og oplagt hemmelige Raad, hvorpaa Kalv igien styrede nordpaa, og mødte Kong

Svenn med hans Flaade i Frekøe-Sund; men da Kongens Folk raabde efter ham, og bad ham komme at giøre Kongen Følgeskab paa Toget, svarede Kalv: nei, for meget er usundt, og nu har jeg slaaedes meer end nok med Lands-Mænd for Knydlingers Skyld. Dermed roede Kalv sit Skud, og hjem til Egge, og slet Ingen af Arne-Sønnerne gjorde Toget med.

Da nu Kong Svenn hverken hørde eller saae noget til Fienden paa Vester-Kysten, blev han ved at holde sønderpaa, ligened til Rogeland og Agde; thi man formodede nu, at Trygge vilde giøre Landgang i Vigen, hvor hans Forfædre havde havt deres meste Tilhold, og hvor han da ogsaa kunde vente mest Bistand af Slægten.

Imidlertid blev det Alvor med Kong Trygges Ankomst, og han lagde med sin Flaade til ved Hordeland, men da han der hørde, at Kong Svenn var styret sønderpaa, satte han Kaasen ned til Rogeland, og da Svenn, paa Efterretning om Trygges Ankomst, strax havde vendt om, mødtes de indenfor **Bokken i Sokken-Sund**, ei langt derfra, hvor Erling Skjalgson faldt. Her kom det, paa en Søndag, til et blodigt og haardnakket Slag, og man fortæller, at Trygge, i det han stod og skiød med to Spyd ad Gangen, lod de Ord falde: saa lærde mig Fader min at messe; thi hans Fiender havde udspredt, at han var en Præste-Søn, derfor roeste han sig af, at han slægtede dog mindre en Præst end Kong Olav Tryggesøn paa. Virkelig var Trygge ogsaa en drabelig Kæmpe, men dog faldt han i dette Slag med mange af sine Folk, hvorpaa Resten deels flydde, deels bad om Fred. Herom hedder det i Trygge-Rimet:

Trygge havde Æren kiær,
Drog i Syd til Herrefærd;
Svenn og vendte sig ombord,

Ham at møde bradt i Nord;
Det gav braadne Pander!

Snart de mødtes, som jeg veed,
Selv ei langt jeg var af Leed,
Snart bestilt var her og Alt,
Sværdet goel, og Trygge faldt;
Hovedløs blev Flokken!

Om dette Slag meldes ogsaa i et Riim, der er giort om Kong Svenn, hvor det hedder:

Troe du mig, o Pigelil!
Ei den Søndag gik det til,
Som naar Møe, med Mjød og Viin,
Og med Blomster=Kosten fiin,
Møder Unger=Svende!

Der det dønned: Stavn ved Stavn!
Snart fik Steeg den sultne Ravn,
Konning Svenn her førde Ord,
Mangen Kæmpe sank til Jord,
Kyst af kolde Egge!

Dette Slag slog da ei Kong Svenn af Hesten, der var ingen Urolighed i Landet, og hele den følgende Vinter blev Kongen søndenfjelds.

Hundred og Fyrretivende Kapitel.

Om Einers og Kalvs Holmgaards=Reise.

Einer Thambeskelver og Kalv Arneson havde denne Vinter Meget med hinanden at tale og raadslaae, og da de engang modtes i Nidros, kom der et Bud til Kalv, fra Kong Knud, med den Hilsen, at Kalv skulde sende ham tre Tylvter Oxer, og det udaf første Skuffe; men Kalv gav Budet kort Besked og sagde: nei, Kong Knud skikker jeg ingen Oxer, men hils ham kun, at hans Søn Svenn, ham skal jeg skaffe saa mange Oxer, at han skal finde, han fik Nok.

Derpaa strax om Foraaret gav Einer og Kalv sig paa Reisen, med et stolt Følge af de bedste Folk i hele Trøndelagen, drog over Kiølen, gjennem Jæmteland og Helsingland ind i Sverrig, var sig der om Skibe, og satte, om Sommeren, Kaasen til Garderige. Saasnart de nu om Høsten kom til Aldeige=Borg, skikkede de Bud til Kong Jarislav i Holmgaard, med den Besked, at de var kommet for at modtage Hellig=Olavs Søn Magnus, følge ham til Norge, og hjelpe ham til at bestige sin Faders Throne.

Da dette Bud kom til Kong Jarislav, holdt han i den Anledning Raad med Dronningen og sine Høvdinger, hvoraf Følgen blev, at man skikkede Normændene sikkert Leide, og satte dem Stævne i Kongens Gaard. De kom, og nu blev Sagen afgjort, saa alle tilstædeværende Normænd svor Magnus Huldskab og Mandskab, hvorimod Kalv, paa egne og Øvriges Vegne, modtog af Magnus den eedelige Forsikkring, at han aldrig vilde sigte eller straffe Nogen, fordi de paa Stiklestad streed mod Kong Olav; men at han, selv naar han kom paa Norges Throne, vilde holde

Forliget, og være dem en naadig Herre. Kalv Arneson i Besynderlighed skulde bære Navn af Kongens Foster-Fader, og forpligtede sig derimod til, at giøre Alt, hvad Kong Magnus fandt tjenligt til sin Magts og sit Riges Udbredelse.

Indhold.

Side

Hellig-Olavs Saga:

Rettelser.

Side 62	Lin. 7	Lov	for: Loven
— 64	— 2	Asgaut	for: Argaut
— 103	— 15	underliggende	for: underhavende
— 105	— 1	eedelig	for: endelig
— 112	— 19	Foldsen	for: Folesen
— 139	— 13	idømt	for: udømt
— 155	— 12	Lande=Fred	for: Lands=Fred
— 197	— 2	Kaar	for: Kort
— 251	— 3	med store	for: smed ore
— 281	— 19	søge Fiordene	for: løbe ind i Bukke=Fiorden
— 281	— 26	om Bokken	for: til Bukke=Fiorden
— 316	— 2	ham nær	for: nær ham

